UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01647647 5

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/npdaloksmond00erd

NÉPDALOK ÉS MONDÁK.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG

MEGBIZÁSÁBUL

SZERKESZTI ÉS KIADJA

ERDÉLYI JÁNOS.

MAJLÁTH GYÖRGY
ZAVARI
KÖNYVTÁRA

PESTEN,
NYOMATOTT BEIMEL JÓZSEFNÉL.
1846.

PH
3161
E7

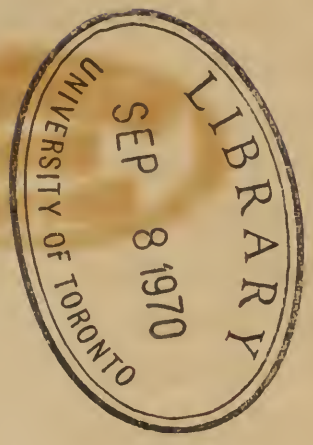

ELŐSZÓ.

A magyar népköltemények gyüjtésének gondolata nem uj, de fájdalom, nem is régi. Énekes gyüjtemények ismerünk, minő 1803-ból a váczi, mellynek előszavában emlékezet vagyon egy, 1799-ben készült és megjelent gyüjteményről. Ez utolsót nem ismerem, de mennyiben a kezem között levő *) annak folytatása vagy utánzása lehetett; a mi szempontunkból tekintve, — nem igen sokat ért, mivel a benne megjelent dalok minden egyéb voltak mint népdalok. A sárospataki „Érzékeny és vig dalok gyüjteménye" mellynek második bővitett kiadása 1834-ből való, és így az első körülbelől öt hat évvel korábban láthatott világot, sokkal többet ér, nem csak általános költészeti' hanem valóságos népköltészeti tekintetből is. Ebben, sok becses, főleg az iskolai ifjuság által szerzett, dalokon kivül tisztán népdal mintegy 70 darab találtatik. Ezen gyüjteményeken kivül a népköltészet nálunk nem

*) Kelecsényi József buzgó gyüjtő ur ajándékából a Kisfaludy-Társaságé.

máskép müveltetett, mint ponyvai irodalom által, mig a népben korrul korra kimutatható bizonyossággal mindig élt, változott, hervadt, vagy virult, a nép sorsa, körülményei szerint. A m. t. társaság felállta után mindjárt, a népdalokra szintén előkelő gond fordittatott, melly szándékát az Academiának törvényhatóságok is sietének buzditani 's nov. 16. 1832 tartott heti ülésében illy levél olvastatott: Tekintetes Tudós Társaság! Mennyire szivünkön fekszik a magyar nyelvnek terjedése, azt bizonyítja megyénkben több tartalmu rendszabásoknak megállapitása, mellyek által a föld népét honni nyelvünk kedvelésére ébreszteni kivánjuk. — Ezen anyai nyelvünk iránt vonzó határtalan vágyódásunk ösztönéből a t. t. Társaságot hivatalosan, egyszersmind barátságosan kérjük, hogy szembetünő levén a mesterembereknél a számtalan magyar műszavak fogyatkozása, ezen fogyatkozást kipótolni s egyszersmind a magyar nyelv nagyobb megkedveltetésére alkalmatos n é p d a l o k a t készitени és közre munkálni méltoztasson. Egyébiránt stb. a t. t. Társaságnak kész köteles szolgái Komárom vármegye közönsége. Költ Komáromban 1832. eszt. augustus 1-sö napján tartott közgyülésünkből. Még Esztergam megyéről tudom, hogy e végett szinte felszólitá az Academiát, mellynek aztán, tagok és nem tagok egyiránt küldének dalokat, de az Academia e tárgyat, noha szerkesztőket is neveze már, bizonytalon időre kénytelen volt letenni, s gondjait egy más, későbbi , Társaságnak, melly egyenesen a szépiro-

dalom minden oldalróli müvelésére, terjesztésére alakult — a Kisfaludy-Társaságnak átengedni, melly 1843. dec. 2-dikán tartott ülésében a népköltési ereklyék gyüjtését elhatározván, felszólitást bocsátott ki az országba s egy uttal az Academiát is fölkéré hogy a levéltárában letett gyüjteményeket használatra kiadni méltoztatnék. Az Academia szives készséggel hajlott a kérelemre 's egy ujabb indítványt küldött át a Kisfaludy-Társasághoz miszerint a gyüjtendő népdaloknak, a mennyire lehet, zenéjökre is forditná gondjait és figyelmét, hogy a magyar népköltészetnek ezen lényeges és jellemző vehiculumának több becses példányai nemcsak az elfeledtetéstől megóva, a mivelt közönség ismeretére jőjenek, hanem ahoz értők által s tökéletes magyar szellemben szerkesztve, a már nagy számban kijött s jobbára idegen hangmüvészek által elferdített dalok sorsára ne jussanak! E szerint a Kisfaludy-Társaságnak nemcsak a dalok gyüjtése, hanem melódiáik közzététele is feladatává lön, melly kettős vállalat alulirtnak bocsáttatott gondjai alá, ki általvevén mind az Academia, mind a Kisfaludy-Társaság gyüjtéseit, a jelen könyvet szerkeszté, nem minden válogatás nélkül ugyan, de mégis szorosan ragaszkodva azon elvhez, hogy a dalok ugy kerüljenek világ elé, mint jellemző valóságukban a nép között élnek. E közben, mint a népköltészethez érdekes adat, jelent meg már eddig három füzet Kecskeméthi Csapó gyüjtése szerint, s ennyi — tudtommal — mi a népdalok körül irodalmilag történt, s most egész tiszte-

lettel jegyzem föl ide mindazok becses nevét, kiktől a Kisfaludy – Társaság gyüjteményeket vön.

1. Kelecsényi József urtól 13 darab, köztök egy pár rege.
2. Füzes-Gyarmatról Szakál Lajos gyüjteménye 17 d. és H. G. néhány töredéke.
3. Piry Czirjék prof. urtól Érsek-Ujvárból, különböző vidékekről 36 d.
4. Szabó Dávid urtól, Hegyaljáról 39 db.
5. Haas Mihály urtól, többnyire baranyai hires rablókrul 20 db.
6. Gróf Dessewffy Virginia kisasszonytól szabolcsi dalok 50 db.
7. Nyájasditól (álnév) egy monda Buda halálárul.
8. Ivánszky Jánostól Nagy Tőre vidékérül, Bars megyéből 12.
9. Debreczen tájárul, Dobay Jánostól 26.
10. Vasból, Szelestey László urtól 6 db.
11. Szilágysági 14 népdal és 13 táncznóta, Halász Márton urtól.
12. Három csomó vegyes Schedius Lajos urtól; a. köznépi dalok 27. db. b. Magyarországi énekek 22. db. c. Régi magyaroknak szomorú és keserves énekjek 1. db.
13. Nyitrából Kelecsényi Józseftől 16. db.
14 Vieszkáról Szeberényi Lajos urtól 24 db.
15. Többnyire a Rábaközön szedett népdal, Pintér Endre praemonstrati szerzetes kanonok urtól. Csornáról 107 db.
16. Molnár Adám nevelő urtól Pestben, a pöszéri pusztáról 48 db.
17. Hont és Nográd megyei, Pajor István urtól 25. db.
18. Ismét Pintér Endre urtól egy küldeményben 132.
19. Békes megye Körös-Tarcsa helységében Szöke István tanitó ur által gyüjtött 49. népdal, átnézve és beküldve Szakál Lajos ur által.
20. Vasból Horváth Elek urtól 12 db.
21. Szombathelyről Simon Vincze praemonstrati szerzetes kanonok urtól 40 db.
22. Ugyan onnan Szelestey László urtól ujra 11 népdal s néhány táncz és egyéb mulatságok alkalmával rögtönzött, ugy nevezett rigmus.
23. Győrből Baki Gábor prof. urtól 11 db. hangjegyekkel együtt.
24. Nográdból, Pajor István urtól ujra 75.
25. Benőfy Soma Sajó-völgyből 20 db.
26. Családról Kelecsény József egyvelege.
27. Baki Gábor Győrből folytatva 27-ig, kótákkal.
28 Szeberényi Lajos ismét 32 db. Maglód és Péczel tájékáról.
29. Gyurinka Antal Váczról több népdalt s köszöntő verseket mesterlegényektől.

30. Zerrák Antal Győrből ireghi dalokat, Tolna megyéből.
31. Bátky Károly Kecskemétről.
32. Haas Mihály prof. Pécsről.
33. Josics Károly Bogádról hegyhátiákat.
34. Samarjay Károly Komáromból.
35. Petőfy.
36. Greguss.
37. Székes-Fehérvárról Hodosi Karácsony József urtól, legközelebb elhunyt testvére Karácsony Lázár hátrahagyott irományaiból egy 200 dból álló népdalgyüjtemény és külön két kötetben azoknak boldogult által gitárra tett zenéi.
38. Szombathelyről Simon Vincze urtól ismét 37 db.
39. Vasból Ács Károly kocsi iskolai igazgató urtól. 30 db.
40. Csornáról, Pintér Endre urtól ismét 213 db.
41. Szeberényi Lajos urtól ujra 32. db.
42. Pápa és Ladány (Bars) vidékeiről Horváth Károly urtól 25. db;
43. Pozsonyból Berzsenyi Pongrácz urtól hangjegyekkel 24 db.
44. Pápáról Kiss Dénes urtól hangjegyekkel 122. db.
45. Noszlopy Titus urtól egy kisebb csomó hangjegyekkel.
46. Ludnics Miklós ügyvéd urtól némi peres irományokból egy csomó egyveleg.
47. Perkátárul, takácsmester Molnár József urtól több nyomtatott és irott füzet, köztök némlley saját dalai is.
48. Erkről Kovács Károlytól 31 db.
49. Külön vidékekről Döbrentei Gábor kir. tan. urtól 106 db. *)
50. Mátra és Zagyva-vidéki, Nagy Iván urtól 24 db.
51. Váczi, Gyurinka Antal urtól 23 db.
52—63. A m. tudós társaság XV-ik nagygyülése rendeléséből ennek levéltárábul használatra: Udvardy János lev. tag gyüjteménye 246. db. 2. Ercsey Dániel lev. tagé 112 db. 3. Demjén Sándor urtól hangjegyekkel 28 db. 4. Kecskeméthi Csapó Dániel uré 130 db. 5. Néhai Mindszenty Dániel gyüjteménye u. m. egy bevezető értekezés; I. rész 188 db. II. rész 40 db. III. rész 57 db. hangjegyes 88 db. s e mellett Mátray Gábor véleménye s külön 7 füzet nemzeti zenemód. Czuczor Gergely r. tagé 14. db. 7. Gróf Desewffy Virginia kisasszonyé 42 db. 8. Hoblik Márton ltagé hangjegyekkel 21. db. 9. Névtelen gyüjtemény hangjegyekkel, 105 db. 10. Schedel Fe-

*) E becses gyüjtemény akkor adatván kezembe mikor az egész könyv már szerkesztve volt, ezalkalommal nem használtatott. Szerk.

rencz r. tagé 22 db. 11. Szücs Ábrahámé 62 db. 12. Kelecsényi Józsefé 2. füzet.

64. Gödörházi Gödör József ur Szendről, Komárommegyéből 13 db.
65. Póngrácz Lajos ur hontmegyei ipolysági népdalokat gyüjtött számra 43. dbt.
66. Kelecsényi J. ur ismét néhány egyveleget: rigmusokat és kortesdalokat.
67. Simon Vincze praemonstrati tanitó ur, Szombathelyről 29 db. leg inkább Ollát-tájiakat.
68. Szabóky Adolf ur kegyes rendi tag berencsi (nyitramegyei) népdalokat, 50-net
69. Ismét a m. t. társaságtól egy csomó, beküldve Mayer István urtól Muzslai népdalok czim alatt, 5-49 db.
70. Gr. Desewffy Virginia kisassz. folytatólag 51-116-ig hangjegyekkel együtt.
71. Szabolcs déli oldaláról Szilágyi István 19 népdalt.
72. Illy czim alatt: Népdalok gyüjtve a pozsonyi lyceumbeli magyar társaság meghagyásából, Szeberényi Andor által.
73. Kelecsényi József Nyitrából egy költői zsebszótárt és dalokat.
74. Névtelen, 8 dalt.
75. Népdalok, összeszedte Békássy János 27 db.
76. Remellay Gusztáv Pétervár vidékéről néplegendát *péterváradi havi boldogasszony* czim alatt.
77. Szelestey Szombathelyről vőfél-köszöntéseket.
78. Oláhországi tánczverseket Ürmösy Sándor utazásából közle Schedel.
79. Boros-Sebesről Bitó Ferencz maga versét.
80. Forrayné ő nagysága Budáról Külkey Henrik ur által egy Nádasdy dalt, hangjegyekkel.
81. Magyar dalok czim alatt, Névtelen hangjegyeket is.
82. Borbély Lajos három kötet gyüjteménye, tiszamelléki dalokkal, Hevesből.
83. Nagy Gáspár urtól Komárombul néhai Kiss Lajos ur iratai közül különböző vidéki dalok 7. füzetben.
84. Kis kötetben dalok Névtelentől 38 db.
85. Kelecsényi József hét kötetkét; többek közt a váczi dalos könyvet is
86. Baki Gábor Györből folytatólag 28-44. számig, hangjegyekkel.
87. Gr. Desewffy Virginia kisasszony 11 székely népdalt külde Jeney József gyüjtése szerint.
88. Császár F. Abony tájékárul közle néhányat és egy mondát Mátyás k. aranygyapjas bárányárul.
89. Horovicz, Fülöp, öt füzetet.

90. Nagy Iván ujra, Mátra és Zagyva vidékéről.
91. Mayer István ebédi dalokat.
92. Kelecsényi Pál gesztei és kolonyi dalokat, Nyitrából és Barsból.
93. Székely népdalokat Marosvásárhelyrül, Szentkirályi Gábor.
94. Puszta Monostorról dalokat, hét mondát és rejtvényeket Eperjessy Ferencz.
95. Gaal egy mondát, a három királyfiról, irt le népi előadás után.

Hogy a népdalok gyüjtésének hire kedvező viszhangra talált, mutatja e sorozat; hogy bennök országos és nemzeti kincs van elrejtve, mindnyájan tudjuk és bizonyosan e szempontból indultak ki a felszólító nemes megyék is — kiknek a teljesült ügyet ezennel van szerencsénk pártolásába ajánlani — de a népdalok mellett szól mindenek előtt a müvelt nemzetek és tudósaik példája, mert minden europai nép — kezdve angoltul a finn népekig — talán a törököt kivéve — bir már efféle gyüjteményekkel; s csak a mi hanyagságunk volt e részben, — mint sok másban is — megmagyarázhatlan. És bár ennyi érdek, ennyi ok szól is a népköltészet mellett, mind hiába, ha egy, nevét elhallgató hazafi társul nem ajánlkozik, egy körülbelől 30 ives gyüjteménynek kiadására, mit azért hozok fel, mert ez oka, hogy ki nem adatik mind, a mi be gyült; de meggondolva, hogy nála nélkül még az sem adatott volna ki, a mi most kiadatik, csak forró köszönetünket érdemli.

Szerkesztésre nézve ennyit jegyzek föl: sok dal lesz itt, mellyet senki nem hallott úgy, mint általam közöltetnek, mert némellyik három, sőt négyből is van összerakva, a különböző beküldések szerint. Ez más-

nem is lehet. Mert mint egyik beküldő, Gyurinka Antal ur irja „az illyen dalokat egyik elkezdi, és a hány danolja, mind bővíti ujakkal“ miből természetesen következik, hogy a különféle beküldést szabais, lehet is összeolvasztani.

Némellyek szerint maga Homér, de mult században Ossian énekei, legujabban pedig a finn hősköltemény: Kalervala, 32 énekben, szinte illy változó előadás, a nép ajka után iraték le, s adatott ki. Bár több volna efféle és ekkép szerkeszteni valónk nekünk magyaroknak is! Voltak helyek, mellyeket a kéziratokból máskép olvasni, mint a hogy kinyomattak, vagy nem tudtam, vagy nem mertem, de későbbi, mind e mai napig folyt, beküldésekből tisztába hoztam. Ezeknek kijavitása feltalálható leszen hátul a jegyzetekben. A mi ezeken kivül hibásan volna, értők itéletére hagyom: jegyezzék föl észrevételeiket, közöljék azon tisztelt társasággal, mellynek czimzete alatt megy világra e gyüjtemény; lesz ott, a ki hasznokat vegye.

Ohajtom pedig, szerezzenek e dalok annyi örömet mindenkinek, mint szerzének vala nekem, mig körültök fáradoztam, s terjedjenek el minél több kézbe palotátul gunyhóig, mert velök egy lánczszemmel, egy kötelékkel van több ismét a külön érdekek egyesítésére. Költ Pesten, marczius 9. 1846.

Erdélyi János.

ELSŐ KÖNYV.

SZERELMI DALOK.

1.

Arany- ezüstem, ezüst ruhácskám,
Leányi el ne vegy kiszeretjenek;
Inkább szeressed jámborságáért,
Ebbeli való énj javaimért.

Ne nézz a helyy táncznis hábárú,
Ne hajnij az i mézes szavára;
Figyelemmel légy mindátalan,
Tanuj ezen temi szive fikára.

2.

Szomorú vár nekem jövésem, kelésem,
Talán e világban nem leszen örömem,
Mert az ki edesen elszeretik tűlem,
Kiért elhagyodott szomorodott szívem.

SZERELMI DALOK.

1.

Arany- ezüstért, czifra ruháért,
Leányt el ne végy koszorujáért;
Inkább szeressed jámborságáért,
Előtted való szép járásáért.

Ne nézz a leány tánczos lábára,
Ne hajolj az ő mézes szavára;
Figyelemmel légy indulatára,
Tanulj szert tenni szive titkára.

2.

Szomorú már nekem járásom, kelésem,
Talán e világban nem leszen örömem,
Mert az én édesem eltávozik tőlem,
Kiért elbágyadott szomorodott szivem.

4

Látom, a tavasznak mindenek örülnek,
Gyenge virágokbul a koszorúk kelnek.
De az én bánatim mind csak öregbednek,
Mert nehéz gyötrelmek szivemen nem szünnek.

Zengedez az erdő, sok szép énekszóval,
Tündöklik a' mező ékes virágokkal;
De én szegény fejem csak búval, bánattal,
Világból kimúlok iszonyú kinokkal.

3.

Panaszimat mondani nem merem,
Mert nincs nekem olly biztos emberem,
Csak te néked jelentem, istenem,
Fordítsd jóra már az én életem.

Ítéltetem ezerféleképen,
Nem találnak bűnösnek semmiben.
A rosz nyelvek mégis rágalmaznak,
Angyalomtól fosztani akarnak.

Igaz ugyan, ki szeret, az szenved,
Rózsájáért mégis mit nem tehet;
A ki szeret, örömmel reménylhet,
Minket is hát, rózsám, az követhet.

4.

Az ur lelke legyen,
Kincsem, te lelkeddel;
Hordozzon az isten,
Szerelmem, békével.

Megbocsáss, ha voltam
Valaha vétséggel,
Az urnak angyala
Menjen te véled el.

5.

Ha én páva volnék,
Páva módra járnék,
Duna vizét innám,
Dunát átrepülném,
Fenyőágra szállnék,
Fenyőmagot enném,
Aztán megrázkodnám,
Tollam elhullatnám,
Leányok felszednék,
Menyecskék megkötnék,
Urfiak viselnék.

6.

Hej páva, hej páva,
Császárné pávája!
Ha én páva volnék,
Jobb reggel fölkelnék.

Folyóvízre mennék,
Folyóvizet innám,
Szárnyam csattogtatnám,
Tollam hullogatnám.

Szép leányok szednék,
Bokrétába kötnék,
Az én kedvesemnek
Kalapjára tennék.

7.

Fáj, fáj, fáj, fáj,
Fáj a' szivem, fáj,
Fáj a szivem te éretted,
Mióta megismértelek,
Fáj, fáj, fáj a szivem, fáj.

Nincs, nincs, nincs, nincs,
Bizony sehol nincs
Drága személyednek párja,
Bárki a' földet bejárja,
Nincs, nincs, bizony sehol nincs.

Szép, szép, szép, szép,
Oh melly igen szép,
Szemeidnek ragyogása,
Piros szádnak mosolygása,
Szép, szép, oh melly igen szép!

Oh, oh, oh, oh,
Oh angyalkám, oh!
Ki ne szeretne tégedet,
Ismervén szép személyedet,
Oh, oh, csókolni való!

Hát, hát, hát, hát,
Mi csuda az hát,
Hogy ékes tüzzel ragyogott
Szemed engem rabul fogott,
Hát, hát, mi csuda az hát?

Várj, várj, várj, várj,
Csak egy kicsit várj!
Megbánod még tettetésed,
Csintalan szineskedésed;
Várj, várj, csak egy kicsit várj.

Oh, oh, oh, oh,
Oh kedvesem, oh!
Hogy szeretnélek tégedet,
Ismervén hamis szivedet,
Oh, oh, kedves ámító!

Jaj, jaj, jaj, jaj,
Oh melly édes baj!
Rabja vagyok már szivednek,
Imádója személyednek,
Jaj, jaj, oh melly édes baj!

Kár, kár, kár, kár,
Igen nagyon kár!
Hogy a szived állhatatlan,
Egynél hogy maradhatatlan,
Kár, kár, igen nagyon kár.

Már, már, már, már,
Csak maradj el már!
Hahogy tőlem elpártoltál,
Hozzám hűségtelen voltál,
Már, már, csak maradj el, már.

Nem, nem, nem, nem,
Már nem hiszek, nem!
Ki is hinne ollyan szivnek,
Ki magát igéri tíznek,
Nem, nem, már nem hiszek, nem.

El, el, el, el,
El kell menni, el.
El kell menni, nincs mit tenni,
Téged, kedves, felejteni,
El, el, el kell menni, el.

Nem, nem, nem, nem,
Soha többé nem.
Soha többé nem szeretlek,
Szívemen már erőt veszek,
Nem, nem, soha többé nem.

Légy, légy, légy, légy,
Légy szerencsés, légy.
Áldjon meg az én istenem,
Oh kedves hűségtelenem.
Légy, légy, légy szerencsés, légy.

Meg, meg, meg, meg,
Meglátlak még, meg.
Meglátlak még vig szemekkel,
Megölellek hiv kezekkel,
Meg, meg, megölellek, meg.

8.

Édes dudu, duduskám,
Szép babukám, babuskám,
Alakom, angyalkám,
Pintyőke madárkám!

Tubám, tőlem ne repülj,
Hanem hiv fészkedbe ülj;
Lankadt ölembe dülj,
Nékem örömet szülj.

Osztozzál egy szivemmel,
Lelket végy egy lelkemmel,
Nevess beszédimmel,
Könyezz szemeimmel.

Vannak, kik reád vásnak,
Nem engedlek én másnak,

Sem a gaz szokásnak,
Bár sok vermet ásnak.

Téged, téged szeretlek,
Téged, téged kedvellek.
Csín- csillagom, kegyesem,
Lépes mézem, édesem,
Egy szóval mindenem;
Tudod, én ístenem! —

Piros pipacs ajakid,
Kökény egy pár szemeid,
Pár czitrom melleid,
Sólyom tekinteteid!

Termeted keménysége
Szép testednek épsége,
Teljes egészsége,
És mi nemessége!

Bizony minden hibátlan,
Csinos, deli, ártatlan,
Minden porczikája.
Sziv remek munkája.

Azért mivel méltó vagy,
Tüzem hozzád égig nagy,
Enyhits harmatoddal,
És ugy bánj raboddal.

Nyitom minden eremet,
Föláldozom véremet,
Igaz életemet,
Tüz láng hív szivemet.

9.

Mint gerlicze madár,
Ki társától elvál,
Jaj! kesergi társát,
Zöld ágra nem is száll.
Csak sohajt és fárad, valaholott megáll,
Mindaddig bujdosik, mig társra nem talál.

Az én életemnek
Is úgy vagyon sorsa,
Mert bokros bubánat
Azt igen futkossa.
Szivemet bubánat, mint partját, víz mossa,
Hervadni kezdettem, mint őszszel a rózsa.

E mellett keserves
Jajszót kiált én szám,
Mert többé nem látlak
Gyakorta, violám.
Elmegyek-e hozzád, nem tudhatom nyilván,
Láthatlak-e többet, avagy sem ezután?

Nálad nélkül leszen
Már egyedül éltem,
Az idegen földön
Rettentő gyötrelmem.
Én soha te rólad el nem felejtkezem,
Valamig testemből ki nem megy a lelkem.

Csak egy gerliczécske,
Ártatlan madárka,
Ha társától elvál,
Jaj, mint nem cselekszik.

Mód nélkül bánkódik, zöld ágra nem is száll,
Vizet felzavarja, ugy marad szomjazva.

Tudom, hogy tovább is
Kivánnál szolgálni,
Érettem szüntelen
Járni, fáradozni.
Söt velem egy utra kivánnál indulni,
De minthogy nem lehet, csak el kell maradni.

10.

Egy ártatlan nézés megszéditett,
Egy mézes csók hálóba keritett;
Mellyért az én szivem szertelen fáj:
Ennek oka csak egy mosolygó száj.

Csókolom gyöngy ajakidat százszor,
Magamat többre ajánlom másszor;
Legyen szerelmünknek e summája,
Vagyok angyalkámnak hiv szolgája.

11.

A merre én járok,
Még a fák is sirnak,
Gyenge ágairul
A levelek hullnak.

Hulljatok, levelek,
Rejtsetek el engem,
Mert az én galambom
Sirva keres engem.

Hulljatok, levelek,
Sürün az utamra,
Hogy ne tudja rózsám,
Merre ment galambja.

12.

Hiven szerettem,
Senkit más nem kedveltem.
Kedvét kerestem,
Hibáit nem nevettem.
Mit vételtem, nem tudhatom.
Az az én bánatom.
Hogy most is ég indulatom,
Éledek, ha láthatom.

Bárcsak követnél,
Holtig állandó lennél;
Engem szeretnél,
Senkit mást nem kedvelnél:
Ugy bús napom felderülne,
Bánatom enyhülne;
Sápadt orczámon kedv ülne:
Könyekben nem fürödne.

13.

Jó napot, kedvesem, drága angyalom!
Utánad fáradok, nincs nyugodalmam,
Keresztül a réten, völgyeken, hegyeken
Kiáltok, hogy hol vagy, hol én vigasztalóm?

Utánad könyüim hullnak sürüen,
Zokog fájdalmas sebes szivem;
Kérdeztem az embereket: nem látták-e kedvesem?
Mind azt mondják, hogy haragszik rám szüntelen.

Hát ennek oka, kedvesem, mi lehet?
Azt hallottam, készakarva gyülölsz engemet;
Ez az oka hogy elhagytál, más hivatalt választottál,
Igy felelvén egy valaki kedvesem előtt.

Csak szeress kedvesem, mig tart ideje,
Mig a rozmarinbokornak zöld a levele,
A papságból kimehetek, még téged el is vehetlek,
Nem vagyok még püspökünktől megeskedtetve.

Igy van igy, kedvesem, mert tiéd vagyok,
Ezután holtomig tiéd maradok;
Éjjel, nappal, reggel, estve, te vagy arany szinnel
festve;
Szivemben fogsz ragyogni, mert tiéd vagyok,
Ezután holtomig tiéd maradok.

14.

Köszönetem nyujtom, kedves, jó szivedért,
Áldjon meg az isten minden jóságodért,
Mellyekkel irántam ártatlan okokban
Viseltettél.

Ne epessz, oh kedves már többé engemet,
Mert minden szavaid kín, keserűségek,
Intlek bús szivemre, néked mentségedre
Nem lehetek.

Lehetsz, oh még édes, egyszer örömemre,
Ha nem lesz kérésem szivbeli terhedre;
Koszorút karomra küldvén, áldozatra
Ha indulok.

Megteszem angyalom, ámbár nem szivesen,
Csak első áldásod tőled elnyerhessem;
Akkor is mindenkor kedves galambodrol
Megemlékezz.

Soha el nem felejthetlek már tégedet,
Most utólszor intlek ugy mint kedvesemet:
Több szerencsét keress, papokat ne szeress,
Isten veled!

15.

Minek sirsz, kedvesem, bájoló angyalkám!
Minek panaszkodol kincsem, ó Lórikám!
Tán, hogy elhagytalak,
Méreggel csaltalak,
Ne gondold azt.

Minek mondottad azt, hogy engem szerettél,
Engem mindeneknél leginkább kedveltél.
Papi rendbe léptél,
Engem kinevettél,
Rabbá tettél.

Ki ne szomorkodnék éretted, oh édes!
Minden szavaidat hallani keserves,
Könyes bús szivemre,
Több ismeretedre,
Mind halálig.

Mivelhogy társamnak meg nem kaphattalak,
Nyoszolyó lányomnak én téged választlak.
Köss koszorút mostan,
Imádkozzál ottan,
Az oltárnál.

Térdepelj közelebb, az isten áldását
Hadd adhassam reád, ugy mint áldomását.
Több szerencsét keress,
Papokat ne szeress,
Élj boldogul.

17.

Vajjon, mit irjak rózsámnak,
Legkedvesebb violámnak?
Reszket kezem, alig irok,
Hogy nem látlak, azért sirok.

Gyakran nézek házad felé,
Mind reggel, mind este felé;
Kikönyöklök az ablakon,
Még sem láthatlak, galambom!

18.

Vajjon mit irjak rózsámnak, jaj!
Vajjon mit irjak rózsámnak, jaj!
Legkedvesebb violámnak jaj, jaj, jaj!

Reszket kezem, nem irhatok, jaj!
Reszket kezem, nem irhatok, jaj!
Fáj a szívem, nem szólhatok, jaj, jaj, jaj!

Hozd ki rózsám, kantáromat, jaj!
Hozd ki rózsám, kantáromat, jaj!
Kantározd meg a lovamat, jaj, jaj, jaj!

Látod rózsám, hogy nyergelek, jaj!
Látod rózsám, hogy nyergelek, jaj!
Még sem hiszed, hogy elmegyek, jaj, jaj, jaj!

Lovam lába indulóban, jaj!
Lovam lába indulóban, jaj!
Magam szája bucsuzóban, jaj, jaj, jaj!

Nézz utánam keservesen, jaj!
Nézz utánam keservesen, jaj!
Látsz-e többé vagy soha sem, jaj, jaj, jaj!

Ha meg nem látsz az életben, jaj!
Ha meg nem látsz az életben, jaj!
Meglátsz a magas egekben, jaj, jaj, jaj!

19.

Én csak szenvedek, és nem tudom mért?
Holtig epedek hűségemért.
Nem is ugy érteném,
Ha kedvem érzeném.
De látják az egek,
A felsőbb seregek,
Igazságom,
I, i, i, i, i, igazságom.

Oh nyisd meg, angyalom, szived titkát,
Haragodnak, kérlek, mondd meg okát.
Mert, hogyha vétettem,
Kedvedet vesztettem:
Oh szánd meg ügyemet,
Keserves éltemet
Jaj, szüntesd meg;
Jaj, jaj, jaj, jaj szüntesd meg.

20.

Mig élek, szép lélek, nem felejtlek,
Elmémből, szivemből ki sem vetlek;
Én haljak, én muljak, én romoljak,
Elöbb, hogysem töled én megváljak.

Ha téged nem látlak, csak ohajtlak,
Mind éjjel, mind nappal igy kiáltlak:
Pin, pin, pin, pin, pin, pintyökécském!
Kin, kin, kin, kin, kin, kincsecskécském!!

21.

Istenem, istenem!
Vajjon mi lelt engem?
A szeretöm anyja
Átkozott meg engem.

Bár ha megátkozott,
Az csak mind oh semmi,
Csak rózsámat hagyja
Nekem csókolgatni.

Tudom akkor leszen
Nekem ö kedvesem,
Ha öt ölelheti
Gyenge fejü kezem.

22.

Hej, be szépen világit
Az esteli csillag;
Hej be szép szőke legény
Áll ablakom alatt.
Be kellene híni,
Mellém is ültetni,
Piros szőke legénynek
Puha ágyat vetni.

Ujjamon a gyürűje,
Zsebemben levele,
Piros szőke legénynek
Rajta van a neve.
Nem adnám én a nevét
Két arany almáért.
Hát ő magát hogy adnám
Széles e világért!

23.

Feljött már a hajnal,
Hajnali szép csillag,
Egy szép piros legény
Ablakomon hallgat.
Ki kellene menni,
Be kellene híni,
Két szép piros orczáját
Meg kellene csókolni.

Ki is fogok menni,
Be is fogom híni,
S azt a kerek száját
Egyszer megcsókolni.

24.

A fényes csillag is
Ballag haza felé,
Ballag barna legény
A galambja felé.

De mig oda ballag,
Jóformán megvirad,
Gyenge szerelmeknek
Hamar vége szakad.

25.

Oh én édes rózsám, be szeretlek,
Szomoru szivemből ki sem vetlek,
Mig bennem a lélek,
Mig testemben élek,
Szeretgetlek.

Akkor jöj el hozzám, mikor mondom,
Még a csizmád sarka se kopogjon,
Oh én édes rózsám,
Jere el ma hozzám,
De csak este.

26.

Juttassa eszedbe ez a kis nefelejcs,
Hogy engem szivedből soha el ne felejts.
Soha el nem felejt tégedet ez a szív;
Csak te is hozzája légy állandó és hív.

Én csak egynek vagyok igazán áldozó,
Soha nem szokásom, hogy legyek változó;
Jöj hozzám, mert vagyok régen várakozó;
Csak te is légy nálam holtomig lakozó.

27.

Ha te tőled rózsám, meg kellene válni,
Nem tudnék igazi szeretőt találni.

Ha bár minden rózsa leánynyá válnék is,
Galambomnak párja nem származnék mégis.

Lehet-e gerlicze boldogabb én nálam?
Lehet-e boldogabb nálad, virágszálam?

28.

Huss, huss, huss,
Ölbe huss!
Kedvesem, hozzám juss!

Rajta szép leánykám!
Jösz te, kis báránykám,
Váltsunk csókot.

Czupp, czupp, czupp,
Édes czupp,
Édesebb, mint szirup!
Rajta hát! czuppantsunk,
Lángokat lobbantsunk,
S oltogassunk!

29.

Azt gondolod, édes rózsám,
Hogy te megcsaltál,
Hogy helyettem más szeretőt
Titkon tartottál;
Engem bizony meg nem csaltál:
Hanem csaltad magadat,
Nem barna galambodat.

Vége légyen szerelmünknek,
Már most megmondom;
Azért ne is haragudjál,
Tudtodra adom.
Én is találok szeretőt,
Ki én hozzám hivebb lesz;
Ki megölel, hozzám fordul,
Jaj de is szépen megcsókol,
Velem vidám szókat szól.

30.

Mért nem jöttél hozzám,
Midőn parancsoltam,
Már az én szivemet,
Azzal mindenemet,
Másnak ajánlottam.

Nemcsak ajánlottam,
De oda is adtam;
Régi jó kedvemet,
Egész életemet,
Gyászba boritottam.

Oda van mindenem,
Nincsen semmi kedvem,
Mert már eltávozott
Tőlem, s elbucsúzott,
A kit én szerettem.

Engem ámitottál,
Hamis szivű voltál,
Egy szóért, kettőért,
Egy kis gyarlóságért
Máshoz folyamodtál.

Te tettél fogadást
Én előttem, nem más,
Hogy én rajtam kivül,
Soha tiszta szivbül,
Senkit sem szeretsz mást.

Szerelem, gyötörtél,
Mert mézet igértél;

És hiv, kis szivembe,
Dobogó mellembe,
Ime mérget mértél.

Ne bánkódjál többé,
Légy másnál hivebbé;
Minthogy kisded szivem,
Volt legdrágább kincsem
Tovább nem türheté.

31.

Bucsúznak szavaim
Te tőled, galambom!
Indulnak lábaim,
Megjött elválásom.

Könyeznek szemeim,
Örömem elveszett,
Reszketnek ajakim,
Oh szomorú eset!

Töröld le, galambom,
Sürü könyeidet,
Hogy meg ne emészsze
Szőke két szemedet.

Minden pillantásban
Rólam emlékezzél,
Lángoló szivemről
El ne felejtkezzél.

Köszönetet szólok
Hív szivességedért,
Miglen sirba szállok,
Égek jó szivedért.

Irva vagy, galambom,
Örökre szivemben,
Valamig piros vér
Folydogál eremben.

Útójára kérlek,
Rólam ne felejtkezz,
Hogy együtt vigadjunk,
Szüntelen ügyekezz.

Csak egy pár csókot adj
Uti költségemre,
Ha isten visszahoz,
Százat adok érte.

32.

Azt gondolom, eső esik,
Pedig a szemem könyezik.
A szeretöm halva fekszik,
Holnap délre eltemetik.

Bár csak addig ki ne vinnék,
Mig én innen oda mennék,
Koporsójára borúlnék,
Jaj be keservesen sirnék.

33.

Sem eső nem esik,
Sem felhő nem látszik,
Mégis az én bundám
Két oldalról ázik.

De hogy is ne áznék,
Mikor mindig sirok,
Bánatim árjával
Már többé nem birok.

Sir az egyik szemem,
A másik könyezik.
Sirjon mind a kettő,
Mint a sebes eső.

Lehajtom fejemet,
Rózsám, a válladra,
Hullatom könyemet
Hószinű nyakadra.

34.

Záporeső után
Eszterhaj megcsordul,
Talán még idővel
Szived hozzám fordul.

Te tettél fogadást
Én előttem nem más,
Hogy soha sem szeretsz
Én kivülöttem mást.

Hamis lelkü voltál,
Engemet megcsaltál,
Egy csókért, kettőért
Máshoz folyamodtál.

Azzal ne dicsekedj,
Ha megvetettél is:
Parancsol az isten
Talán még nekem is.

35.

Találsz, rózsám, találsz
Szebbet, gazdagabbat.
De soha nem találsz
Nálam igazabbat.

Azzal ne dicsekedj,
Hogy engem megcsaltál,
Nem én vagyok első,
A kivel igy bántál.

Másnak irigylettél,
Magad megvetettél;
Illy szerencsétlenné,
Valld meg, miért tettél?

Azért én nem sirok,
Ha megvetettél is,
Parancsol az isten
Szeretőt nékem is.

36.

Hervad az a rózsa,
Kinek töve nincsen.
Elhervadok én is,
Mert szeretőm nincsen.

Hervadj rózsám, hervadj,
Már az enyém nem vagy;
Mig az enyém voltál,
Piros rózsa voltál.

Piros rózsa voltam,
De már elhervadtam;
Sürü könyeimmel
Orczámat lemostam.

Jobb lett volna nékem
Világra se lennem,
Mintsem illy kinokat
Kelletik szenvednem.

Elmehetek már én
Alá s fel az utczán;
Nem mondják már nékem:
Gyere be, violám!

Gyere be, violám,
Csókold meg az orczám,
Én is megcsókolom
Százszor egymás után.

37.

Bolondság volt nádhoz bizni,
Melly fel szokott szépen nöni,
De mihelyt a szél kezd fújni,
Minden felé kezd hajolni.

Én is biztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott, hajlott máshoz;
Kiért immár halálomhoz,
Közel vagyok végórámhoz.

Én te reád nem haragszom,
Óh én kedves virágszálom!
Noha tőled meg kell válnom,
Okát én ennek nem tudom.

Fekete gyászban jár szivem,
Nékem sincs már semmi kedvem.
Hogy elhagyott szép szerelmem,
Akkor én nagy búba estem.

A mit szivem nem remélett,
Most szerencse abba ejtett,
Kiben szivem dicsekedett,
Tőlem elidegenedett.

Illy kedves jóakarómat,
Szépen szóló galambomat,
Ki megcsókolá orczámat,
Elszalasztám madaramat.

De már bárcsak valahára
Repülnél az ablakomra,
Tudom, sokszor galambmódra,
Csókot adtam ajakidra.

Siratnálak, hogyha szánnál,
Megfognálak, ha megvárnál.
Eddig, szívem, enyim voltál,
Nyugszik szived immár másnál.

Nem szólhatok, csak hallgatok,
Mert azzal nem használhatok.
Másoknak példát adhatok;
Kérlek, rólam tanuljatok.

38.

Rózsa vagy, rózsa vagy,
Még annál is szebb vagy;
Aranynál, ezüstnél,
Sokkal ékesebb vagy.

Aranyat, ezüstöt
Mindenkor találok;
De te tőled, rózsám,
Könnyen el nem válok.

39.

Hajnal, hajnal, hajnal akar lenni,
Én galambom haza akar menni.
Ne menj el, drága kincs,
Még egyszer rám tekints.
Hej gyönyörű virágom!

Estve, estve, ha elnyugszik a nap,
Látogass meg majd, galambom, holnap.
Éretted, kedvesem,
Édes az életem,
Hej drága egyetlenem!

40.

Arra járjunk arra,
Merre furulyáznak;
Merre a legények
Éjjel nappal járnak.

Szabad a legénynek
Éjjel nappal járni.
De a szegény lánynak
Házához kell várni.

Házához kell várni.
Talpon istrázsálni,
Sok éjjeli álmot
Érte elmulatni.

41.

Rózsám kertje alatt mentem,
Rózsa szagát megéreztem.
Fájt igen a szivem,
Változott a szinem,
Hogy galambom nem láthattam.

Ha még egyszer arra mennék,
Szeretőmmel beszélhetnék!
Megmondtam anyjának,
Mondja meg apjának,
Adják nekem leányukat.

Ha nekem nem adja kendtek,
Jó gondját viselje kendtek,
Írassák levélbe,
Csinálják üvegbe,
Hogy szivem ne fájjon érte.

42.

Itt hagynál-e, nem szánnál-e?
Elhagyni nem sajnálnál-e?
Szived értem nem fájna-e?
Szemed könye nem hullna-e?

Csillagoknak ragyogása,
Gyöngy két szemed rám forgása,
Piros orczád égő lángja,
Jaj szivemnek gyöngyvirága!

Ennyi esztendötül fogva
Nem voltam én senki rabja,
Most estem én nagy rabságba,
Angyalomnak hállójába.

Mások mondják hogy rád néztem,
Véled, angyalom, beszéltem;
Annyira hogy tiéd vagyok,
Mig az életben maradok.

Hogyha nem szeretsz, megválom.
Mindenektől elbucsúzom,
A koporsómig bujdosom,
Igy közelget el halálom.

43.

Ha én rózsa volnék,
Hamar elhervadnék.
Senki rám nem nézne,
Senki nem szeretne.

Ne mondj hát rózsának,
Engem violának;
Egy viola-szegfüt,
A nyári nap elsüt.

Bizony, ha lehetnék,
Én csak galamb lennék;
Oh hová nem mennék,
Ha most repülhetnék!

Sem rózsa nem leszek,
Sem galamb nem leszek,
Mert én, édes rózsám,
Csak a tied leszek.

44.

Pirulj, rózsa, pirulj
De nekem ne virulj;
Boldogtalan lettem,
Mert özvegyet vettem.

Özvegyet, tanultat,
Ki nézi a multat;
Ültében, jártában,
Voltért nyög magában.

Hol vagy első férjem!
Jó volt nálad nekem.
Korán lefeküdtem,
De későn ébredtem.

A midőn ébresztett
Csókjával füresztett;
Kelj fel, szivem, kelj fel,
Itt van a szép reggel!

Felment a mi anyánk,
Kisöpri a szobánk;
Messze fáradozott,
Fris vizet is hozott.

45.

Megüzentem az édes anyámnak,
Gyöngy koszorút kössön a lányának;
Két szélire két szál rozmaringot,
Közepibe bokros búbánatot.

Kimegyek a temetőm szélire,
Kiásatom siromat elöre,
Feltekintek sirva az egekre,
Szép angyalom, hagylak az istenre.

46.

Árva vagyok, árva lettem,
Szerencsétlennek születtem,
Mert attól elrekesztettem,
A kit igazán szerettem.

Bezárom hát bús szivemet.
Siratom szeretetemet;
El kell hagynom kedvesemet,
Vele együtt mindenemet.

Ott, a hol nem látnak mások,
Magamnak majd egy sirt ások,
A búk és könyhullatások
Lesznek nekem a sirások.

47.

Nem átkozlak, nem szokásom,
De sok sürű sohajtásom
Felhat a magas egekre,
Mind te felelsz meg ezekre.

Nekem a legszebbik estve,
Fekete szinre van festve;
Komor felettem az ég is,
Elhagyott a reménység is.

A mi engem vidítana,
Az élethez kedvet adna:
Attól mind meg vagyok fosztva,
A jó mind másnak van osztva.

Fel se venném, a mi nézi,
Él az isten, elintézi.
De hogy értem ő is érzi,
Ez, a mi szivemet vérzi.

48.

Életemmel, halálommal,
Utolsó vérontásommal,
Mindenekre kész vagyok.
Az lesz nekem nyereségem,
Ha sirhalmomat kedvesem
Könycseppekkel tiszteli.

De ha engem elkerülne,
Más szerelmébe merülne,
Ugy előre meghalok. —
Lesz még nekem olly hív társam,
Bár a kösziklábul ásom,
Ki szeret állandóul.

49.

Ha nekem szóltál volna,
Szeretőd most szebb volna;
De nekem nem szóltál,
Velem csak tréfáltál,
Elmult időd ne sirassad már.

Késő immár bánkódni,
Elmult időt siratni;
Máskor eszed legyen,
Szíved bátrabb legyen,
Szivtül, szivnek szólni, nem szégyen.

Nyisd ki festett kapudat,
Tükör két ablakodat,
Hadd lássam pálmádat,
Piros két orczádat,
Hadd mulassam veled magamat.

Csillagok sokasága,
Nap és hold ragyogása,
Mindenek hasznára,
És vidámságára,
Csak a szivem jár érted gyászba.

Maradj tehát, reményem,
Tündöklő szép napfényem;
Im látod utamat,
Induló lábamat,
Talán többé vissza sem jövök.

50.

Elment az én babám, itt hagyott engemet,
Elvitte magával, minden vig kedvemet.

Alá foly a Duna, nem foly többé vissza,
Elment az én babám, nem jön többé vissza.

A fecske is elmegy, de tavaszra megjön,
De az én galambom, akkor is csak nem jön.

51.

Bucsúzni akarok, drága kincsem, tőled,
Talán örökre elvándorlok előled;
Uti leveleim pecsételve, készek,
Meghasad a szivem, midőn bucsút vészek.

Jaj, de nem válhatok, galambom, tőled el,
Nem indulhatok én utra nélküled el;
Add által szivedet, ez lesz utitársam,
Adj egy csókot rózsám, az lesz végjutalmam.

Szólani sem tudok, bánat fogja szivem,
Áldjon meg az isten jóságodért, hivem.
De mivel nem vagyok te véled magam itt,
Kisérj a pitarba, ott sugok valamit.

52.

Pest mellett van egy kertecske, kuk!
Pest mellett van egy kertecske,
Abban lakik szép szüzecske,
Kuk, kuk, ku-ku-ku-kuk!

Mikor éjjel álmodozom, kuk!
Mikor éjjel álmodozom,
Azt gondolom, veled játszom,
Kuk stb.

Reszket pennám, alig irok, kuk!
Reszket pennám, alig irok,
Hogy nem látlak, azért sirok,
Kuk stb.

Pesten jártam iskolába, kuk!
Pesten jártam iskolába,
Térdig jártam a rózsába,
Kuk stb.

Lehajoltam, szakasztottam, kuk!
Lehajoltam, szakasztottam,
Kedves galambomnak adtam,
Kuk, kuk, ku-ku-ku-kuk!

53.

Voltam én már gazdag is,
Ha most szegény vagyok is;
Találok én szeretőt,
Minden ujjomra kettőt.

Az egyikre szép rózsát,
A másikra violát,
Harmadikra lelkemet,
A ki szeret engemet.

54.

Menyasszony, menyasszony!
Nem vagy már kisasszony;
Van tenéked férjed,
Kitől jussod kérjed.

Vőlegény, vőlegény!
Nem vagy szabad legény.
Van te néked párod,
Kitől jussod várod.

55.

Szegény vagyok én,
Szélrül fekszem én,
Csak azt engedd, édes rózsám,
Hogy ágyadra fölfekhessem én.

Hajnal hasad már,
Majd megvirad már,
A menyasszony a padláson
Maga marad már.

56.

Hol voltál te, kis nyulacska?
Atatuti, táratuti, az erdőben.

Minek voltál az erdőben?
Atatuti, táratuti, vesszőcskékért.

Minek neked az a vesszö?
Atatuti, táratuti, kertecskének.

Minek neked az a kis kert?
Atatuti, táratuti, virágoknak.

Minek neked az a virág?
Atatuti, táratuti, bokrétának.

Minek neked a bokréta?
Atatuti, táratuti, legényeknek.
Atatuti, táratuti, legényeknek.

57.

Szerettelek, nem tagadom,
De annak már vége vagyon.
Vége vagyon volt kedvemnek;
Teljen kedve irígyemnek.

Másoknak is azt ajánlom,
Szerelemnél jobb az álom:
Mert az álom nyugodalom,
De szerelem szivfájdalom.

Nincs ez világon drágább kincs,
Mint kinek szeretője nincs;
Mert kinek szeretője van,
Keze lába bilincsen van.

De a ki csüng a rab szíján,
Sokszor van az esze hiján.
A ki nem hiszi, próbálja,
Bizonyosan úgy találja.

58.

Beteg az én rózsám,
Beteg ágyban fekszik,
Áldja meg az isten,
A ki vele bánik.

Beteg vagy, angyalom,
Beteg vagyok én is,
Talán rosz mostohád
Volt irántad hamis.

Engemet is kinoz,
Ha téged nem sajnál,
Bárcsak őtet vinné
El az a rosz halál.

Ha meghalsz angyalom,
Én is veled megyek,
A bús harangszóval
Elhínak az egek.

59.

Az én galambomnak dombon van a háza,
Három szép czédrusfa van az udvarába.

Megkötöm lovamat czédrusfa ágához,
Számtalan borulok angyalom vállához.

Az eső is esik, a harmat is lepi,
Talán a kétféle meg is keseríti.

60.

Felmenék egy hegyre,
Benézék egy kertbe,
Ott látám kedvesem,
Sajnálám édesem.

Még is megszólitám:
Hova mégysz, violám?
Aratót keresni:
Szeretőt számlálni.

Furcsa egy pacsirta,
A ki ezt igy irta:
Nálam a gyürűje,
Más a szeretője.

61.

Azt a leányt szeretem én,
S egyedül azt dicsérem én,
Kiben egyiránt lelkem is
Gyönyörködhetik testem is.
Ki szivesen lát egyiránt,
Délben, estve, reggel, korán.

62.

Jaj be szegény legény vagyok,
Egy pénznek ura nem vagyok.
Hej költsön kérnék, de nem kapok,
Mert nagy interest nem adhatok.

Szegény legény vagyok nagyon,
Magam heverek az ágyon;
Mi haszna, hogy nincs feleségem,
Ha mindig üres az erszényem.

Utszu tehát mit nem teszek!
Feleséget mindjárt veszek.
Nem bánom, legyen, ha szegény is,
Faháztul való vagyok én is.

Szánjon meg hát hugom asszony,
Legyen feleségem asszony,
Épitsünk csak a szereteten,
Boldogok leszünk mind a ketten.

63.

Ugy meg vagyok határozva,
Mint a csikó kantározva,
Szabadságom el van zárva,
Mint a madár kalitkába.

Ha még egyszer szabadúlok,
Több szerelmet nem koldúlok.
Szabadságért halok, élek,
Mig bennem cseng bong a lélek.

64.

Már megmondtam rózsám,
Ne szeress engemet,
Kettös az én szivem,
Megcsal az tégedet.

Ha azt tudtam volna,
Hogy ugy járok véled:
Szomorú bubánat
Választ el tetöled.

Válassz el, istenem,
Széles e világtól.
Ha elválasztottál
Kedves galambomtól.

Három esztendővel
Tovább éltem volna,
Ha a te szerelmed
Meg nem fogott volna.

65.

Angyalom, édesem,
Drága szerelmesem!
Szivem sebe orvosát
Szivednél keresem.

Te vagy az a drága
Szerelem virága,
Mellynek ifju szivemre
Terjedt ki az ága.

66.

Szomorú az idő,
Meg akar változni,
Talán a rózsámtól
Kelletik elválni.

Csak azt mondd meg, rózsám,
Mellyik uton mégy el,
Felszántatom én azt
Aranyos ekével,

Be is vetem én azt
Szemen szedett gyöngygyel,
Be is boronálom
Sürü könyeimmel.

67.

Bezzeg van Pest vármegyében,
A Dunának lementében,
A ki ragyog személyében,
Mint a csillag az egekben.

Ékes viola nemzette,
A pünkösti rózsa szülte,
Égi harmattal nevelte,
Ezt az egyet ugy kedvelte.

Mint a napnak ragyogása,
Barna szemének járása;
Ugy illik egész mozgása,
Még csak Pesten sincsen mása.

Szép kis gyönge termetének,
Ékesen zengő nyelvének,
Nem kár volna személyének,
Hogy ünnepet szentelnének.

S e gyöngy leány az én rózsám,
Ha barna szemét veti rám,
S gyöngén megcsókolja orczám,
Nincs ország, mellyér odadnám.

68.

Az éjjel álmomban
Én aztat álmodtam,
Virágos kert alatt
Hat ökrön szántottam.

A rózsám is ott volt,
Az ökröt hajtotta,
Magam is ott voltam,
Az ekét tartottam.

Fel is szántottam már,
Aranyos ekémmel,
Be is vetettem már
Tiszta ezüst gyöngygyel.

69.

Bár csak hamar szüret lenne,
Szüret után hideg lenne,
Azután szánon járnának,
Legények házasodnának.

Bár csak lenne ollyan szüret,
Mellyben szemlélnének szüzet.
Én is szemléltem már egyet,
A kit szivem, lelkem szeret.

70.

Ha tudtad rózsám, hogy enyém vagy,
Miért adtad máshoz magadat?
Azért adtam máshoz magamat,
Nem viselted, rózsám, gondomat.

71.

Felszállott a páva
Vármegye házára,
Sok szegény legénynek
Szabadulására.

Várj meg, páva, várj meg,
Hadd izenjek tőled,
Apámnak, anyámnak,
Szivbeli mátkámnak.

Ha kérdik: hogy vagyok,
Mondjad hogy rab vagyok,
A jó isten tudja,
Mikor szabadulok.

Rab vagy rózsám, rab vagy,
Én meg beteg vagyok;
Ha el nem jösz hozzám,
Talán meg is halok.

72.

Szeretem én magát nagyon,
Mert fekete szeme vagyon;
Szemöldöke sugár vagyon,
Az enyémhez illik nagyon.

Nem volt eszem, hogy szerettem
Mást, mig magát nem ismertem;
Ő maga is szeret nagyon,
Azért az enyém maradjon.

Eszem-adta, teremtette,
De nagy a maga szemérme.
Jaj ne nézzen a szemembe,
Meghalok szégyenletembe.

73.

Ajakid, rózsám, mézesek,
Csókjaid, rózsám, édesek.
Angyalom, csókolj, hadd czuppanjon
Ajakimon a csók, hadd czuppanjon.

74.

A kállai utcza ki van festve,
Teli van legénynyel minden este,
Sétálnak kevélyen, mint a páva,
Csak úgy mosolyognak a leányra.

Hej! megmondtam, rózsám, ne nézz rájok;
Csalfa legény, csalfán szól a szájok,
Nem fogadtad: megfogott a töre,
Nem megyünk már rózsám, esketőre.

Fel-felülök szürke paripámra,
Bevágtatok Kálló városába;
Betekintek rózsám kapujára,
S hull a könyem a nyeregkápára.

Nincsen nekem sehol maradásom;
Érted hull a könyem, szép galambom.
Ha szeretsz, jöj a Tisza vizére,
Ketten szálljunk le a fenekére!

75.

Meg kell a buzának érni,
Mert a nap hősége éri;
Meg kell arczomnak hervadni,
Mert azt a búbánat éri.

Hogyha megérik a buza,
Szegény ember learatja.

Megért szivem búbánatja,
A halál lekaszálhatja.

76.

Van szeretőm, kettő, három,
Három közt csak akad párom;
Jaj istenem, de megjárom,
Ha majd elhagy mind a három.

Mostan még csak vigan élek,
Egyen kettőt is cserélek.
De bezzeg, ha asszony leszek,
A búnak is helyt engedek.

77.

Csillagos az ég, csillagos,
Rózsafa levele harmatos;
Rózsafa levele, szakadj rám.
Kedves édes rózsám, nézz reám.

Csillagos az ég, csillagos,
Bú szállt a szivemre, bánatos;
Akárhová hajtsam fejemet,
Sehol sem találom helyemet.

78.

Most jó szeretőt tartani,
Most van mivel csalogatni,

Most érik a jó mogyoró,
Szőlőhegyen alma, dió.

Barna szeretőm van nékem,
Szőkeért tán becserélem,
Mert a szőke fejér karja,
Szépen ölel, ha akarja.

A galambom kis karjai
Nem akarnak meghajlani.
Pedig máskép hogy ölel meg,
Ha nem ölel, hogy szeret meg?

79.

Mondtam anyám, házasits meg,
De azt mondtad, hogy ráérek:
Elvitték a szeretőmet,
Verje meg az isten őket.

Ki elvitte, éljen vele,
Csak előttem ne ölelje.
Mert ha előttem öleli,
Azt gondolom, hideg lel ki.

80.

Édes anyám! meghalok,
Házasodni akarok,
Héj, huj, meghalok,
Házasodni akarok.

Édes fiam! ne halj meg,
Inkább házasodjál meg;
Héj, huj, ne halj meg,
Inkább házasodjál meg.

Édes anyám, nem merek,
Mert azt mondják, hogy gyerek;
Héj, huj, nem merek,
Mert azt mondják, hogy gyerek.

Édes fiam, kurvannya,
A ki neked azt mondja,
Héj, huj, kurvannya,
A ki neked azt mondja.

81.

Édes anyám, meghalok,
Házasodni akarok;
Édes fiam, ne halj meg,
Inkább házasodjál meg.

Édes anyám, meghalok,
Férjhez menni akarok.
Édes lányom, ne halj meg,
Inkább szeretődhöz menj.

Ha meghalok, nem bánom,
Testamentomban hagyom,
Hogy négy legény vigyen ki,
Szeretőm fog siratni.

Rózsából lesz temetöm,
Liliomból lepedőm,
Rozmaringbúl keresztem,
Soha el nem felejtem.

Anyám, anyám, jó anyám!
Készítsd el fejér ruhám,
Elindulok hosszú útra,
Miről babám nem vár vissza.

82.

Sáros ez az utcza,
Mellyben szoktam járni;
Páratlan gerlicze
Szokott hozzám járni.

Ha isten engedi;
Párja leszek neki,
Ha párja nem leszek,
Szeretője leszek.

83.

Akkor veszlek el, galambom,
Ha elfogy az a nagy halom.
Inkább kosárral elhordom,
Csak engem végy el, galambom.

De te elmégy, s engem itt hagysz,
Szivemre bút s bánatot hagysz,

Ollyat mind a szomszéd halom;
Érted halok meg, galambom.

Elment, elment az én párom,
Még az éjjel visszavárom.
Visszavárom éjszakára,
Csókot nyomok orczájára.

84.

Nincsen annak semmi baja,
Ki szeretni nem tud soha.
De van annak nagy bánatja,
Ki babáját nem láthatja.

85.

Izent nékem a gavallér:
Kell-e, babám! pengő tallér?
Nem kell nekem pengő tallér,
Maga sem kell a gavallér.

Izent nékem a mészáros:
Kell-e nékem gyürű, páros?
Nem kell nékem gyürű, páros,
Maga sem kell a húsáros.

Izent nékem csizmazia:
Kell-e, babám! piros csizma?
Nem kell nékem piros csizma.
Maga sem a csizmazia.

Azt izente a katona :
Kell-e, rózsám! karton szoknya?
Nem kell nékem karton szoknya,
Maga sem kell a katona.

Izent nékem János deák :
Kell-e, babám! gyönge virág?
Nem kell nékem gyönge virág,
Maga sem kell János deák.

Izent nékem a kalmár is :
Kell-e, babám! piros kláris?
Nem kell nekem piros kláris,
Maga sem kell a kalmár is.

Izent nékem Barna Pista :
Kell-e szelid galamb csókja?
Jaj! kell nékem galamb csókja,
Maga is kell Barna Pista.

86.

Én istenem, be szép élet,
A ki csizmaziát szeret,
Mihelyt feslik a csizmája,
Mindjárt bevarrja rózsája.

Még is gyöngyebb az az élet,
A ki szabólegényt szeret,
Mihelyt feslik a ruhája,
Mindjárt megvarrja rózsája.

De még gyöngyebb az az élet,
A ki úrfi legényt szeret,
Mihelyt elfogy a kávéja,
Mindjárt küld a patikába.

Még is gyöngyebb az az élet,
A ki atyafiát szeret,
Mihelyt elfogy a jó bora,
Mindjárt küldi a sógora.

Megterítem asztalomat,
Ugy várom a galambomat;
Várom, várom, a mig várom,
Még rám nem érik az álom.

87.

Nincsen kedvem, nincsen,
Mert szeretőm nincsen;
Ha szeretőm vóna,
Kedvem is ugy vóna.

Nincsem kedvem, nincsen,
E világhoz való;
Mert szeretőm nincsen,
Kedvem szerint való.

Ha szeretőm vóna,
Kedvem szerint való;
Kedvem is ugy vóna,
E világhoz való.

88.

Megvettem a szeretőmet
Nagy áron.
Általvittem vagy tizenkét
Határon.
Hol vizeken, hol patakon,
Hol sáron,
El sem hagyom, mig élek a
Világon.

89.

El kell mennem már Családrul,
Isten hozzád, angyalom!
Mert te töled el kell válnom,
Jaj be nagyon fájlalom.
Jaj már nekem, neked is,
Jaj a szivem, szived is,
Szorongatja a szerelem,
Járja bús szivemet is.

Föltekintek még én egyszer
A csillagos egekre;
Ott látok én kis madárkát
Haza felé repülve.
Szállj le, madár, ha lehet,
Irok neki levelet:
Mondd meg az én galambomnak,
Ne sirasson engemet.

90.

Ha fölvetem paplanos ágyamat,
Oda várom kedves galambomat,
Feküdj fel csak alig,
Nem egész a falig,
Világos viradtig.

Ne takaródz be nagyon,
Mert meleged vagyon;
Szerelmes galambom,
Szerelmes galambom!

91.

Fejik a fekete kecskét,
Verik a barna menyecskét,
Ha verik is megérdemli,
Mert az urát nem szereti.

Ki az urát nem szereti,
Annak van most becsületi;
Nekem is van becsületem,
Az enyimet nem szeretem.

Ki az urát nem szereti,
Kopotnyikot főzzön neki,
Adja be azt vacsorára,
Kiteríti viradtára.

Én csak azért nem szeretem
Az uramat, mert félt engem;
Ha szép legénynyel beszélek,
Már azt mondja, roszúl élek.

Eső után a nap derül;
Az én kedvem is megkerül.
Mihelyt a férjem halva lesz,
Mindjárt egy szép legény elvesz.

92.

Jaj be sáros ez az út,
Volt szeretőm, de rám unt.
Jaj, de csillagos az ég,
Majd eszébe jutok még.

Nincs már nekem szeretőm,
Csak egy veres keszkenőm,
Gondolom a szeretőm;
Csókolom a keszkenőm.

93.

Édes falum határa!
Itt hagylak nem sokára;
Itt hagyom a falumat,
Szánom a galambomat.

Oh melly vigan megyek el,
Egy zsák diót viszek el;
Ha megúnom, leteszem,
Mellé dülök, megeszem.

94.

Hajtsd ki babám, az ökröket,
Legeltesd meg szegényeket,
Hej, legeltesd meg szegényeket!

Tilalmasba ne hajtsd őket,
Mert elveszik a szűrödet,
Hej, mert elveszik a szűrödet.

Ha elveszik a szűrödet,
Mivel takarsz be engemet?
Hej, mivel takarsz be engemet?

Van én nekem czifra bundám,
Avval takaródzunk, rózsám,
Hej, avval takaródzunk, rózsám.

Van én nekem egy szép házam,
Abban vagyon vetett ágyam,
Hej, abban vagyon vetett ágyam.

Vetett ágyban czifra dunna,
Avval takarlak be, rúzsa!
Hej, avval takarlak be, rúzsa!

95.

Nyitra partján nevelkedik tulipán;
Az én szivem téged ohajt és kiván.
Jaj de nehéz a szerelmet viselni,
Mint ibolyát tövis közül kiszedni.

Csattog a szél, az ég nagyon villámlik,
Az én szivem csak utánad bánkódik.
De megmondom édes tubám, el ne hagyj!
Mert ha elhagysz, megátkozlak, elhervadsz.

96.

Bodrog partján nevekedett tulipán,
Bús szivem csak téged ohajt, téged vár.
Bokrétámnak elhervadott szépsége,
Oda tulipánom gyönyörűsége.

Elmegyek immár te tőled, gyöngy alak,
Kit én bizony sokat ohajtottalak:
Örökösen én téged el nem hagylak,
Bizonyságra még most is megcsókollak.

Ha elmégy is már én tőlem, drága kincs:
Gyöny fekete két szemeddel rám tekints!
Én is tartlak a szivemben, mig élek;
Egyetlen egy gyönyörűséges lélek.

Az én kedves szeretömtül megválok,
A melly dolgot én eléggé sajnálok;
Többé veled, szép kincsem, nem sétálok,
Nyugodalmat más helyen nem találok.

Oh édesem, drága piros orczádat,
Hadd fogjam meg két szép arany almádat.
Megtapasztalom melleden rózsádat,
Fordulj hozzám, csókolom te szép szádat.

Megkérdezem, szeretőmtül, szeret-e?
Megölelem, megcsókolom, tartja-e?
Katonává lettem rózsám, bánod-e?
El kell immár masíroznom, szánod-e?

Bár e világra ne születtem volna,
Ennyire érted nem gyötrődtem volna.
Szép szin alatt csókjaiddal megcsalál,
Igy jár, a ki szép szeretőre talál.

Búcsúzásom már tőled elvégezem,
Hosszú beszédre reá nem érkezem;
Hűségedre magam lekötelezem,
Édesednek ki magamat nevezem.

97.

Nem anyától lettél,
Rózsafán termettél,
Piros pünkösd napján
Hajnalban születtél.

Orczáid rózsái
Ha közel volnának,
Égő szivem mellé
Tüzném bokrétának.

98.

Sokszor vagyok nálad nélkül,
Busúlok magam egyedül;
Sokszor szivem búba merül,
Igaz szerelem tüzétül.

Ha tudtad hogy haragszol rám,
Mért csókoltad meg az orczám?
Jobb lett volna, édes rózsám,
Ne is szóltál volna hozzám.

Elmégysz babám, engem itt hagysz,
Bús szivemre bánatot hagysz,
Akkorát, mint köves halom,
Meghalok érted, galambom.

99.

Addig élem világomat,
Mig szél fujja pántlikámat.
A pántlika könnyü ruha,
Mert azt a szél könnyen fujja.
De a konty, az nehéz ruha,
Mert azt a bú gyakran járja.

100.

Hervad a cziprusfa
A sirnak tetején,
A tömlöcz fenekén
Hervad a szép legény.

Nem azért hervad ő,
Hogy a tömlöcz rabja;
Hanem azért hervad:
Elhagyta galambja.

101.

Mariskám, Mariskám,
Szivemnek bálványa!
Szivem a szivedet
Mig élek is szánja!
Én tégedet, te engemet
Hasztalanúl szeretsz,
Máshoz kötött esküvésed;
Már enyém nem lehetsz.

Felejts el, felejts el,
Felejts el engemet!
Vesd ki a szivedből
Gyászos emlékemet.
Mert én téged, kedves rózsám,
Hiába szeretlek,
Másnak adtam igéretem,
Tiéd nem lehetek.

102.

Melleden termett egy rózsa,
Annak vagyon két bimbója.
Egyik, orczám hervasztója,
Másik, szivem gyulasztója.

Piczin szeme, piczin szája,
Barnapiros két orczája;
Ha én aztat nem láthatom,
Meghalok érted, galambom.

103.

Gyere babám, a kert mellé,
Feküdjünk le egymás mellé;
Hadd nézem ki a szemedből,
Szeretsz-e tiszta szivedből?
Ha nem szeretsz, veszekedj meg,
Hogy a szived repedjen meg.

104.

Beteg se voltam én,
Mégis meghaltam én,
Az új temetőben
Legelső voltam én.

Rózsa nyilott rajtam,
Violát neveltem;
A kiért meghaltam,
Annak virágoztam.

Síromon a rózsa,
Galambomat várja;
Gyer oda, galambom,
Szakaszsz egyet róla.

Gyöngyös bosszujára,
Ifjak bánatára,
Irígyek kárára,
Lányok siralmára.

105.

Kicsin vagyok én,
Majd meg nőlök én;
Esztendőre, vagy kettőre
Férjhez megyek én.

Oh te piczike,
Ki ne szeretne?
A ki téged nem szeretne,
Hunczut a neve.

106.

Ha meguntad, rózsám,
Velem életedet;
Csináltass koporsót,
S temess el engemet.

Tétesd fel egy fára:
Itt fekszik egy árva,
Kinek szerelméből
Történt az halála.

107.

Lám megmondtam, bús gilicze,
Ne rakj fészket az utszélre:
Mert az uton sokan járnak,
Téged rózsám, feltalálnak.

Csak rakj fészket az erdőre,
Annak is a közepére,
Czédrusfának tetejére,
Fügefának levelére.

108.

Ángyom, ángyom, édes ángyom,
Mért szeret kend, ollyan nagyon?

Ha szeret kend, titkolja kend,
Ki ne világositsa kend.

Jó szeretni, de titkosan,
Nem mindenkor világosan.

A ki világosan szeret,
Megitélik az emberek.

109.

Tudod, rózsám, mit fogadtál,
Mikor kertben sétálgattál;
Rózsát kértem, csókot adtál,
Fogadj isten, hogy megszántál.

110.

Pista szivem, be alhatnám!
Ott a szüröd, terítsd alám:
Hogyha egy álmot alhatnám,
Szűz karodon elnyughatnám.
Ha szűz karod karom alatt
Átfoglalna,
Gyönge csókod, csókom alatt
Elolvadna.

Hogyha engem elszalasztasz,
Illyen rózsát nem szakasztasz.
Nagy a sövény, mély az árok!
Pista szivem! reád várok;
Szűz karodon, én galambom,
Nyughatom csak!
Gyönge csókod szűz mézétül
Élhetek csak!

111.

Menj szeretőm ablakába,
Röpülj az ő szobájába,
Te kis fecske! s azt izenem,
Hogy ötet most is szeretem.

Jöjön hozzám vacsorára,
Szivesen elvárom mára;
Csak hogy egy pár csókot adjon,
S kedves szeretőm maradjon.

Jó neszmélyi bort hozattam,
Asztalom tele rakattam
Rétesekkel, pogácsákkal,
Sárga, veres violákkal.

Jöj el hozzám vacsorára,
Találsz egy gazdag mátkára;
Megmutatom a kincsemet,
S néked adom mindenemet.

112.

Bánod gazda, bánod,
Hogy lányodhoz járok,
De még jobban bánod,
Ha lányoddal hálok.

Házadhoz sem járok,
Lányoddal sem hálok,
Mégis a gátadon
Ollyan rést csinálok,

Nem terem annyi nád,
Kivel becsinálnád,
Nincs is annyi pénzed,
Kivel kiváltanád.

113.

Bús az idö, bús vagyok én magam is,
Valamennyi szép leány van, mind hamis.

Szeretete nem állandó,
Mint az idő változandó, ihaja!

Felettem is mért borult be illy korán,
Mert elhagyott, kit szerettem igazán.
Másnak hódolt a hitetlen,
Azért vagyok illy kedvetlen, ihaja!

Árva vagyok, hej nincs is ollyan árva,
Mert szivedből rózsám, ki vagyok zárva.
Nem leszek én árva mindég
Boru után derül az ég, ihaja!

114.

Tisza mellett van egy város, Berekszáz.
Volt szeretőm néha ötven, néha száz.
Volt szeretőm néha száz is,
Jó volna most csak egy pár is, ihaja!

Erdélyország fővárosa Kolozsvár.
Volt szeretőm, de elhagyott az is már;
Volt szeretőm, de elhagyott,
Irgalmatlan megtagadott, ihaja!

Ritka buza, ritka árpa, ritka rozs,
Ritka legény, ritka leány takaros.
Ritka leány, ki megállja,
Hogy a legényt meg ne szánja, ihaja!

115.

Szomorú hirt hoztak nekem az estve,
De még szomorúbbat a minap estve.
Rózsám irta levelébe,
Nem vesz többé kegyelmébe,
Igazán.

Ritka rózsa, kinek nincsen levele,
Ritka legény, kinek nincs szeretője.
Ritka legény, ki azt tegye,
A kit szeret hogy elvegye,
Igazán.

116.

Rózsa, rózsa, piros rózsa,
De késő jársz a fonóba.
Kedden este jöttél volna,
Legkedvesebb lettél volna.

Kedden este jöttél volna,
Legkedvesebb lettél volna.
De hogy szerdán este jöttél,
Legutálatosabb lettél.

117.

Nincsen kedvem, nincsen, mert nincsen
Szép szeretőm, ki rám tekintsen;

Majd felderül a csillagos ég,
Az lesz a szeretőm, ki volt rég.

Jaj de sokat áztam, fáradtam,
Mikor házasodni indultam;
Nem találtam kedvemre valót,
Az lesz a szeretőm, a ki vót.

Szép a rozmarinszál bokorba,
Ha megkötik zöld koszorúba;
Felteszik a szűz lány fejére,
Leteszik a bút a szivére.

118.

Nem vagyok én oka semminek,
Édes anyám oka mindennek,
Mért nem adott engem ollyan - ollyan - ollyannak,
A kit én szerettem magamnak.

Megvert az ur isten, de nem fáj;
Figefa levele lehullt már.
Figefa levele gyógyits, gyógyits, gyógyits meg,
Régi volt szeretőm, csókolj meg.

Akkor szép az erdő, mikor zöld,
Mikor a vad galamb benne költ.
Ollyan a vad galamb, mint a, mint a, mint a lány,
Fáj a szive a legény után.

119.

Az én szeretőmnek dombon van a háza,
Két kereken forog csikorgós kapuja.
Az én szeretőcském piczin, parányicska,
Mindenütt megfordúl, mint a karikácska.
A berencsi utczát végig kövecsezik,
Azon az én lábam nem is ugrándozik.
A nagyfali utczát nem is kövecsezik,
Azon az én lábam mindig ugrándozik.

120.

Ne ugorj ott, a hol árok nincsen,
Ne köszönj ott, a hol szép lány nincsen;
Ugrom biz én, a hol árkot látok;
Köszönök is, a hol szép lányt látok.

Meg se fogom a kalapom szélit,
Mig nem látom a galambom képit.
Pedig bizony, hogy ha megláthatnám,
Egyszeribe teli kacsintanám.

121.

Ha nem voltál jó szerető,
Borijjon el a temető.
Hajtson el a sárga halál,
Takarijjon szárnya alá.

Ha nem voltál igaz hozzám,
Mért csókoltad meg az orczám?
Hagytál volna békét, rózsám,
Ne is szoltál volna hozzám.

122.

Káka tövin költ a rucza,
Jó földben terem a búza;
De a hol a hű lány terem
Azt a helyet nem ismerem,
Sehol sem.

Ki van az én szemem sirva,
Mert a rózsámat más birja;
Pedig fogadta az egyet,
Rajtam kivül mást nem szeret,
Soha sem.

Ha tudtad hogy nem szerettél,
Hállódba mért keritettél?
Hagytál volna békét nekem,
Más is elvett volna engem,
Valaha.

Azért hogy én szegény lettem,
S mást választottál helyettem,
Lesz nekem is vig napom még;
Boru után derül az ég,
Nekem is.

123.

Minden falu édes hazám,
Minden asszony édes anyám,
Minden szép lány feleségem,
Kivel világomat élem.

Eszem a teremtő fádat,
Engem szeress, ne anyádat;
Ollyan igaz leszek kozzád,
Mint tulajdon édes anyád.

124.

Elmentem én a szőlőbe
Ráhágtam a venyigére;
Venyigéről venyigére, —
Fáj a szivem a szökére.

Elmentem én a tanyára,
Ráhágtam a tökindára;
Tökindáról tökindára, —
Fáj a szivem a barnára.

Onnan mentem a csárdába,
Barna babám látására;
S mig a barnát ölelgettem,
A szőkét elfelejtettem.

125.

Erre gyere rózsám, nincsen sár;
Nincs is az ajtómon semmi zár;
Nyitva van az ajtóm, bejöhetsz,
Bontva van az ágyam, lefekhetsz.

Addig a házamból el nem mégy,
Mig háromszál gyertya el nem ég;
A negyedik is már félben ég,
A szerelem mégis nem elég.

126.

Megkötöm lovamat
Czédrusfa ágához,
Magam még lefekszem
Galambom ágyához.

A vásárra voltam,
Vásárfiát hoztam,
Kedves galambomnak
Egy pár csókot adtam.

A szerelmet pénzen
Nem lehet megvenni,
De egy mézes csókon
Ki lehet alkudni.

127.

Én fehér kezkenőt veszek,
Rám süt a nap, fehér leszek;
Fehér leszek, mint a hattyu,
Nem csókol meg minden fattyu.

Sárga kezkenőt is veszek,
Rám süt a nap, sárga leszek,
Sárga leszek, mint a virág,
Leányoknak áll a világ.

Barna kezkenőt is veszek,
Rám süt a nap, barna leszek,
Barna leszek, mint a csóka,
Ugy illik a babám csókja.

Bécsi kezkenőt is veszek,
Rám süt a nap, piros leszek,
Piros leszek, mint a rózsa,
Rám illik a babám csókja.

128.

Biharban, Borsodban,
Nincs annyi esküdt,
Hányszor az én rózsám
Vélem megesküdt;
Biharban, Borsodban,
Szabolcs vármegyében,
Nincs annyi esküdt,
Hányszor megesküdt.

Kakas a szemeten
Annyit nem kapar,
Hányszor az én rózsám
Engem betakar;
Pedig éjjel nappal
Mindig egyre kapar,
Annyit nem kapar,
Hányszor betakar.

A malom kereke
Annyit nem fordul,
Hányszor az én rózsám
Engem megcsókol.
Pedig éjjel nappal
Mindig egyre fordul;
Annyit nem fordul,
Hányszor megcsókol!

129.

Jaj be szennyes a kendője,
Talán nincsen szeretője.
Adja ide, hadd mossam ki,
Ugy sem szeret engem senki.

Kinek nincsen szeretője,
Menjen ki a zöld erdőbe;
Irja fel a falevélre,
Hogy neki nincs szeretője.

130.

Nincs szebb virág a rózsánál,
Legények közt a barnánál,
Mert a barna magyar fajta,
Azért kapnak sokan rajta.

Nincs szebb madár a fecskénél,
Barna piros menyecskénél,
Mert ha ölelni akarom,
Könnyen átéri a karom.

Nincs szebb virág a szegfünél,
Leányok közt a szölkénél;
Mert a szölke úri fajta,
Azért kapnak sokan rajta.

131.

A kinek nincs szeretője,
Menjen ki a zöld erdőbe.

Szakaszszon egy falevelet,
Adja annak, a kit szeret.

Mondja neki: édes rózsám,
Eljösz-e farsangban hozzám?

Ha valami lesz belőle,
Kérjen egy pár csókot tőle. —

Nekem nem kell, van már nekem,
Adott isten, a mit kértem.

Szépet adott, jót is adott,
Kiben szivem megnyugodott.

132.

Árva vagyok árva,
Mint mezőben tarló,
Kinek ékességét
Elvette a sarló.

Nekem is elvette
Egy semmirevaló;
Ássa ki a szemét
Két fekete holló.

Hegyek közt lakásom,
Senkim a világon;
Csendes folyóviznek
Csak zugását hallom.

A nyári folyóviz
Télre megaluszik,
De az én bus szivem
Soha meg nem nyugszik.

133.

Szőlőtőke, venyige,
Rászállott a gelicze,

Ollyan édes a leve,
Mint a babám szerelme,
Eszem adta.

Bár csak engem valaki
Szőlőt szedni hína ki;
A szőlőjét leszedném,
Lányát megölelgetném,
Eszem adta.

Bár csak engem valaki,
Bort taposni hína ki,
Taposnék bort eleget,
Kapnék csókot édeset.
Eszem adta.

134.

Édes kedves galambocskám, kis Zsuzsánnám!
Ha el jönél néha hozzám, én nem bánnám;
Jaj de a szeretet arra nem mehetett,
Hogy véghez vihetnők az igyekezetet.

Elmennék én ti hozzátok, ha lehetne;
Ha engemet egy valaki nem szeretne;
Csalom a szivedet, te meg az enyimet,
Kérjed istenünket, adjon öszve minket.

135.

Itt hagynám én ezt a Múzslát, ha lehetne,
Ha engemet barna leány nem szeretne,

Csalom a szemedet,
Te is az enyimet,
Csókolom a szádat,
Piros két orczádat, —
Te is az enyimet,
Én is a tiedet.

136.

Felfogadtam az egekre,
Mind a három istenekre;
Anya, fiu, szentlélekre:
Tiéd maradok örökre.

Boldog az a szempillantás,
Mellyben megismerték egymást,
Szerelmünkről tettünk vallást,
Hogy soha sem szeretünk mást.

137.

A kend édes anyja megátkozott engem,
Hogy a fekete föld boritson be engem.

Ne átkozzon engem, nem vagyok én oka,
Mert én az ő lányát nem szerettem soha.

A kit én szeretek, meg van az szeretve,
Ha rá tekintek is, elfakad nevetve.

A pünkösti rózsa kihajlott az utra,
Eredj oda rózsám, köss bokrétát róla.

Tedd az öved mellé, két szemem láttára,
Viseld el, galambom, lányok bosszujára.

138.

Hej, huj, bazsalik, dupla szegfü,
Szarkaláb, ékes majoránna!
Majd meghalok ezekért,
Az ireghi szüzekért,
A gyöngyöm adtákért!

Hej, huj, rekettye, vaspatkó,
Menyecske, csillagteremtette.
Tizenkétszer megcsallak,
Hónom alá karollak,
Mégis megcsókollak.

139.

Menj el édes fecském, violám köszöntsed,
Nagy alázatosan házban valót kérjed.

Nem dicsérem, de szép, mint hajnali csillag,
Angyalka módjára, ki előttem ballag.

A nevét ha kérdem, hol lakol, szép alak,
Két szép szemeivel integet, ugy ballag.

Aranynyal kellene nevedet leirni,
Gyémánt kötáblára szépen lerajzolni.

Rubint kőbül formált ládában tartani,
Ünnepet kellene nevednek szentelni.

Vagy enyimmé teszlek, vagy elválok tőled,
Vagy hozzám keritlek, vagy meghalok érted;

Szánj meg édes rózsám, igen szépen kérlek,
Engem ugy segéljen! szivemből szeretlek.

140.

Szakajtottam rózsát, fehéret,
Tartottam szeretőt, kevélyet;
De már annak vége, vége van,
Már mi köztünk, rózsám, harag van.

Szakajtottam rózsát, pirosat,
Tartottam szeretőt, csinosat;
De már annak vége, vége van,
Már mi köztünk, rózsám, harag van.

Szakajtottam rózsát, teljeset,
Tartottam szeretőt, kedveset;
De már annak vége, vége van;
Mert te érted, rózsám, harag van.

141.

Kérik a szürömet bundáért,
Szöke galambomat barnáért,
Nem cserélem szüröm bundáért,
Szöke galambomat barnáért.

142.

Meghalok Csurgóért, de nem a váráért,
Hej nem a váráért, csak egyik utczáért,
De nem az utczáért, csak egyik házáért,
Hej ebben növekedett barna galambomért.

143.

Mig a világ világ világ lesz,
A kertemben rózsa lesz.
A kertemben rózsa lesz,
Az én szivem gyászba lesz.

Szerettelek mindenért,
Világos kék szemedért,
Sugár szemöldöködért,
Meghalok a nevedért.

144.

Halok halálomért,
Élek életemért,
Kedves galambomnak
Sok szép szavaiért.
Meghalok hazámért,
Hazám falujáért,
Az egyik soráért
Galambom házaért;
A benne lakóért,
Kedves galambomnak
Sok szép szavaiért.

145.

Meghalok, meghalok,
Még beteg sem vagyok,
A galambom mellett
Nyugodni akarok.

Katiczám, Katiczám,
De elhagytál babám,
Ajakidat többé
Nem csókolgatja szám.

Nem lelek, nem lelek,
Szeretőt nem lelek,
Nem születik többé
Anyától illy lélek.

146.

Árva az a leány,
Kinek anyja nincsen,
Én is árva vagyok,
Mert szeretőm nincsen.

Mi haszna angyalkám,
Tiszta inget adsz rám,
Tudod hogy a szivem
Fekete gyászban jár.

Meghalt a galambom,
El is van temetve;
De az ő hivsége
Nem lesz elfelejtve.

147.

A szerelmes gyászban járjon,
Szerelmétől jót ne várjon.
Hogy ez igaz, és nem álom,
Én tudom, mert én próbálom.

Álnok hitű, be megcsaltál,
Be kedves szeretőm voltál!
Neked tartottam szivemet,
Bánom hű szeretetemet.

148.

Végig mentem udvarodon,
Betekinték ablakodon,
Gyertya égett asztalodon,
Barna legény a padodon.

Tudom rózsám, fáj a szived,
Gyenge szemed rám sem nézhet;
Nem is hiszem, hogy ne fájna,
Fekete gyászban ne járna.

Fekete gyászban jár szivem,
Mert elhagyott egy reményem,
Mert elhagyott a hitetlen,
Kiért holtig fáj a szivem.

Barna babám, de megcsaltál,
De kedves szeretőm voltál;
Megöleltél, megcsókoltál,
Álnok szivű, de elhagytál.

149.

Nem jöttem volna én ide,
Csalogattak engem ide;
Barna leány szemöldöke
Csalogatott engem ide.
Bár ne csalogatott volna,
Most a világ nem csufolna!

Barna leány, de megcsaltál,
De kedves szeretőm voltál:
Csalogattad hív szivemet,
Mig hállódba keritetted.
Holott talán nem egyenes
Indulattal voltál teljes!

Én nem tudom, mi az oka,
Hogy a világ illy mostoha.
Irigyli a szeretetet,
A melly ad csendes életet.
Pedig a nélkül az élet
Csupa kin, gyötrelem lehet.

150.

Álom, álom, édes álom,
Édes a hajnali álom,
De édesebb az az álom,
Mellyben galambomat látom.

Erősebb a csók a bornál,
Édesebb is a czukornál,
De édesebb a szerelem,
Mikor galambom ölelem.

Nincs szebb virág a rózsánál,
Nincs szebb élet a párosnál;
A rózsa is csak ott nyilik,
Hol ketten egymást szeretik.

A gerlicze nem rózsával
Tartja párját, de csókjával;
Csókajándék, csókjutalom,
Többet nem kérek, angyalom.

151.

Álom, álom, édes álom,
Édes a hajnali álom.
Mert az álom nyugodalom,
De szerelem szivfájdalom.

Minden lánynak azt ajánlom,
Szerelemnél jobb az álom.
Ki nem hiszi, hadd próbálja,
Sziv a szivet hogy rongálja.

152.

Kék eres a szőlőlevel,
A szép asszony szép lányt nevel.
Mióta felcseperedtem,
Mindig a szépet szerettem.

Csipkés a szőlő levele,
Most jött a rózsám levele.
Mit ér nekem a levele,
Ha nem beszélhetek vele.

Az én rózsám szemöldöke
Többet ér, mint a hat ökre;
A hat ökre szántó vető,
An én rózsám hív szerető.

Ágas bogas sürü tölgyfa,
Nem láttam a rózsám még ma,
Nem is volt még ma víg napom,
Homályba borult csillagom.

Az én rózsám szeme, szája
Többet ér, mint a fajtája.
A fajtája fekete gyász,
Az én rózsám arany kalász.

Búzát kötöttem keresztbe,
Nem tudom, hány van ezerbe;
A mennyi szem van ezerbe,
Annyiszor jussak eszedbe.

153.

Fáj a szivem, megvallom,
Érted, kedves angyalom!
Alig, alig dobog már,
Vagy talán bennem sincs már.

Mert, mihelyt megláttalak,
Mindjárt megkivántalak;
Mert két szemed fekete,
A szivem megszerette.

Ne egy arany, másik is,
Harmadik is, magam is;
Ha szeretsz is, ha nem is,
Csókollak ezerszer is.

Leiratom képedet,
Aranynyal a nevedet,
Gyönyörű termetedet,
Fekete két szemedet.

154.

Nem messze van Budapest,
Ihaálom haj!
Nem messze van Budapest,
Feküdj mellém, gyönge test.
Ihaálom, ihaálom, ihaálom hap!

Nem fekszem én kend mellé,
Ihaálom haj!
Nem fekszem én kend mellé,
Mert nem vagyok a kendé.
Ihaálom, stb.

Akkor fekszem kend mellé,
Ihaálom haj!
Akkor fekszem kend mellé,
Mikor leszek a kendé.
Ihaálom, ihaálom, ihaálom hap!

155.

Az én babám tornyos nyoszolyája,
Rajta vagyon fodros takarója.
Rajta vagyon fodros teritője,
Én vagyok a rózsám szeretője.

Barna babám két piros orczája,
Csókra termett kicsin piros szája.
Megszerettem azt a kicsi száját,
Megcsókolom piros két orczáját.

Majd felmegyek ama hegytetőre.
Ások magamnak egy sirt előre,
Meglátom. ki fog engem szeretni,
Ki fog rózsabokrot rá ültetni.

Ha meghalok, tudom eltemetnek,
Azt is tudom, hamar elfelejtnek;
Feliratom keresztem fájára:
Itt nyugszik egy szerencsétlen árva.

156.

Jaj de beteg vagyok szörnyen, szörnyen,
Nem lehet meghalni könnyen, könnyen.
Eddig is sokszor izentem,
Most legutólszor jelentem.

Soká beteg vagyok, rózsám, rózsám,
Mert téged nem csókol a szám, a szám.
Nem jöttél a nézésemre.
Jöj el a temetésemre.

157.

Hej csillagom teremtette,
Ki volt nálad a mult estve?
Ablakodon voltam lesbe,
Láttam, ki ült az öledbe.
„Akárki ült az ölembe:
Mégis te voltál eszembe.“

158.

Megváltam én szeretőmtől,
Mint zöld fa a levelétől,
Estem annyira szegénytől,
Hirét sem hallom senkitől.

Elmegyek én valamerre.
Valamelly ország szélére.
Fészket rakok pálmaágra,
Árva gerlicze módjára.

Nem leszek én már szerelmes,
Mert szeretni veszedelmes.
Jobb igy csöndességben élni,
Mint ugy gyötrelemben élni.

* * *

Tisza, Duna, Dráva nedves,
Nem leszek többet szerelmes.
Mert szeretni veszedelmes,
Ritka két sziv, ki megegyez.

159.

Szerettelek, nem kellesz már;
Szidott anyád, ne szidjon már;
Nem fog engem meg az átka,
Szálljon a maga nyakába.

Szerettelek rózsám nagyon.
De már annak vége vagyon;
Vége vagyon szerelmemnek,
Más parancsol a szivemnek.

160.

Kerek az én subám alja, de drága;
Nem takarja be a leányt hiába.
Adj egy csókot éjszakára,
Az lesz az én subám ára,
Angyalom!

Kerek az én csizmám sarka, de drága,
Nem jár az a leány után hiába.
Adj egy csókot éjszakára,
Az lesz az én csizmám ára.
Angyalom!

Kerek az én kis kalapom. de drága,
Nem köszön az a leánynak hiába.
Adj egy csókot éjszakára,
Az lesz a kalapom ára,
Angyalom!

161.

Szabad péntek, szabad szombat,
Szabad szappanozni.
Szabad nekem a faluban
Szeretőt tartani.
Ej, haj, nem bánom,
Nekem is van virágom,
Ej, haj, leszakasztom a nyáron.

Lyukas a rózsám kendője,
A veres, a veres;
Kihullt a rózsa belőle,
A teljes, a teljes.
Ej, haj, nem bánom,
Nekem is lesz virágom,
Ej, haj, leszakasztom a nyáron.

162.

Három huszas, látod-e?
Ha megiszom, bánod-e?
Hogy ne bánnám édesem,
Mikor veled keresem.

Három huszast kerestem,
Selyem kalapot vettem,
Majd meglátod, estére
Ki teszi a fejére.

163.

Eszem adta, barna szüz!
Ég a szemed, mint a tüz.
Ha az enyim ugy égne,
Száz ezeret megérne.

Eszem adta barna szüz,
Ég a szemed mint a tüz!
Eszem a teremtésed!
Ki ne szeretne téged?

164.

Komáromtól zörög az ég,
Mondd meg babám, szeretsz-e még?
Mutasd hozzám szerelmedet.
Ugy sem soká látsz engemet.

Gyerünk babám, az oltárhoz,
Kössük szivünket egymáshoz.
Én leszek a vőlegényed,
Tied szivem, ha szereted.

165.

Most két hete vagy három,
Elhagyott a galambom.
Hej! elhagyott, be bánom.
Sohsem lesz többé nyugtom.

Még a szivem is vérzett,
Midőn a sors ugy végzett.
Hogy te tőled galambom,
Örökre kell elválnom!

Csendes patak folydogál.
Az én szemem sirdogál.
Sirok érted, mig élek,
Mig bennem lesz a lélek.

166.

Az ég alatt, a föld szinén
Nincsen ollyan árva, mint én;
Nincsen apám, nincsen anyám,
Ki gondot viseljen rám.

Minden virág virágozik,
Csak az enyim hervadozik;
Hadd hervadjon, hadd száradjon.
Csak az isten el ne hagyjon.

Várda város, kies helység,
Benne lakni gyönyörűség:
Akárkinek gyönyörűség,
Csak én nekem keserűség.

Segélj meg, oh én istenem!
Te légy nékem hű vezérem,
Hogy egy társat találhassak,
Kivel holtig maradhassak.

167.

Kisérj ki rózsám, siromig,
Az örök nyugodalomig.
Vess rám egy két kapa földet,
Talán megérdemlem tőled.

Ha mégy a temető kertbe,
Ird fel sirom keresztére:
Itt fekszik egy hiv szerető,
Nyugtassa meg a teremtő!

Siromra ültess egy fácskát,
Vagy pedig egy bokor rózsát;
Hadd lássa meg, a ki ott jár,
Soha nem voltam csapodár.

Azt, hogy szerettelek mondd ki
Bátran, ha kérdi valaki.
De azután mást ne szeress,
Több szeretőt el ne temess.

MÁSODIK KÖNYV.

LAKODALMI, ÜNNEPÉLYI VERSEZETEK.

168.

HÁZASOK ÉNEKE.

Vőlegény.

Sokszor kértem én az istent, nagy szivem szerint,
Hogy mutasson társat nekem, e világ szerint,
Kivel holtig együtt éljek a törvény szerint.

Társul adtak, kegyes egek, téged én nekem,
Hogy te lennél nyavalyámba nagy segítségem.
Mindenekben ékességem, nagy tisztességem.

Egyetemben az ur isten soká éltessen,
Gonosz hirtől, névtől minket megőrizzen,
És egymással mind holtunkig megelégitsen.

Piros, gyenge, szép orczádra tekintetemben
Vedd eszedben, mire intlek nagy örömömben,
Hogy mind holtig maradhassunk tisztességünkben.

A te nyájas, vig személyed nálam igy kedves,
Beszédemnek ha leendesz te engedelmes,
Lészsz érette mindeneknél nagy dicséretes.

Nevekedik hirünk, nevünk, és tisztességünk,
Törvény szerint szeretettel ha együtt élünk,
Az istennek áldomása leszen mi rajtunk.

Vigan látjuk házasságnak drága gyümölcsét,
Minden nemü jószágunknak nevekedését,
Ha hallgatjuk szeretettel egymás beszédét.

Segít minket itt ur isten, e világ szerint,
Nyugalmat ád holtunk után, más világ szerint,
Ha most élünk az egeknek törvénye szerint.

Nálad hagyom az én hitem, drága zálogom,
Szerelmemet egyetemben véle ajánlom;
E mai nap már magamat neked áldozom.

Irjad el be vig szivedben, a mit most mondok,
Mert nagy drága kincset most te nálad én hagyok,
Kiről neked jövendöre nagy sokat szólok.

Legyen nálad én zálogom, mint egy rejtett kincs;
A te két szép szemeiddel gyakran rám tekints,
Intésemtől engem mindenkoron megemlits.

Akár én hol járjak, keljek e világ szerint,
Noha bátor távul legyek szerelmem szerint,
Vig szivemben nálad vagyok szerelmem szerint.

* * *

A virág igy szól viszontag szeretőjének:
Kikről mostan neveztetett e kisded ének,
Mert ők ketten isten szerint igy beszélének.

Menyasszony.

Nálam kedves és szerelmes a te beszéded,
Drágalátos, tisztességes minden intésed,
Hüv szivemben helyheztetem, mint drága kincset.

Nem akarom megbántanom te vig kedvedet,
A miben megismerhetem te erkölcsedet,
Ahhoz szabom én elmémet és életemet.

Az ur isten minket együtt soká éltessen,
Minden nemü sok gonosztól megoltalmazzon,
Házasságnak gyümölcsével meglátogasson.

A szent lélek adjon nekem ollyan malasztot,
Hogy tehessek kegyelmednek olly szolgálatot,
Kivel kivess vig szivedből minden bánatot.

Mennyből legyen mindenemben nagy segedelem,
Hogy lehessen kedves nálad az én erkölcsem,
Mindenekben engedelmes az én beszédem.

Bátoritsa én elmémet az istennek malasztja.
Hogy lehessek bánatodnak vigasztalója.
Szükségednek segitője, jó társ gyámola.

Oh melly szivem szerint kérem a nagy ur istent.
Hogy éltesse együtt velem te kegyelmedet.
Elérhessem mindenekben te erkölcsedet.

Kegyelmednek ajánlom hát e nap magamat,
Szüleidnek holtig való szolgálatomat.
Tanitsanak és viseljék minden gondomat.

169.

Farsangban kell vigadni,
Örömjelt kell adni,
Nem kell busulni.

Sem könyvből tanulni.
Hanem vidulni,
Énekre indulni.

A kinek van jó kedve,
Jól van nevekedve,
Beszél vig szóval,
Jár teli kancsóval,
Vörös gyurkóval,
És meleg fánkkal.

A kinek ma kedve nincs,
Annak csöpp esze sincs;
Meghült a vére.
Menjen csak izére,
Maga helyére,
Meleg kemenczére.

Gondot ma le kell tenni,
A fánkot kell enni.
Mikor azt falom,
Nagy hasznát találom,
Mert tapasztalom,
Hogy tőle van álom.

Mostan a bor ollyan kincs,
Mellynél semmi jobb nincs.
Az ő jósága,
Észünk okossága,
Ifjak vigsága,
Vének orvossága.

A ki a jó borral él,
Betegségtől nem fél.

Tréfál, mint pulya,
Nincsen semmi búja;
E nótát fújja:
Haja, heje, huja!

170.

Jó napot, vitézek! ide hallgassatok.
Ha tormás csukával engem jól tartotok,
A szűröm ujjából majd nektek papolok,
Ha penészes garast nekem bőven hánytok.

Csitt, patt! minden ember szónak békét hagyjon.
Ha van jó gazdasszony, a konyhához lásson;
Uri magam alá gazda hintót adjon,
Hogy az utczára is gyalog ne fáradjon.

Eljártam, kerültem széles e világot.
Helikon hegyéről néztem az országot,
Hogy miként kaphatnók egy kis uraságot.
Mendikások között kalefaktorságot.

Eljártam Ázsiát, nagy Branderburgiát.
Hétszer absolváltam a filosofiát,
És olly nagyon tudtam a napoknak számát,
Hogy más mondotta meg a karácson napját.

Édes jó asszonyom, mit nevetsz szemembe,
Tán belé szerettél uri személyembe?
Hidd el, hogy nem juthatsz addig szerelmembe,
Mig vagy harmincz garast nem nyujtasz kezembe.

Ama régi mezőn mikoron bujdostam,
Tyukok, disznók között hogy sokat koplaltam,
Sokszor himlőhelyes bőrömet megnyúztam,
Kancza bocskoromat sokszor nyársra huztam.

A disznóugatást majd két nap kergettem.
A nyulfekvést gyakran agyon is ütöttem.
A veréb árnyékát halálra üldöztem.
Vén fa csikorgását sokszor fel is szedtem.

Mikor a császárral én ebédet ettem,
Hires nevezetes étket készitettem;
Még a tört lencsét is a kucsmámmal szedtem,
A csíkmakkot pedig tarsóra töltöttem.

Az első tál étel volt bagolynyeritès.
A második pedig üres szekérzörgés;
Harmadik tál étel volt kemenczenyögés,
Utójára sülve volt fecskefej-evés.

Mikoron a császár asztaltól felugra,
Egy nagy bolond tallért nyoma a markomba,
Kitől az erszényem megkócsagósoda.
Ugy ugrándozék, mint egy nagy bolond bika.

Római ur vagyok, elég van tallérom.
Rubintom annyi van, a gatyám sem birom.
Uri személyemnek kankós a gallérom,
Magam szép termetét sok ezrekre irom.

Teli boros kancsó légyen ti köztetek.
Husz borjat fiadzék minden tehenetek.
Csak azt nézni jöttem: van-e mit ennetek?
De megengedjétek, hogy igy beszélgetek!

A ki ez verseket hallá füleivel,
Márjást, vagy egy huszast nem ad kezeivel:
Szerecsenországban baglyok temessék el,
Hogy soha se lásson az ő szemeivel.

171.

VŐFÉLKÖSZÖNTÉSEK.

A.

Kopogtató.

Vagyon-e e háznak násznagya, gazdája,
Benyujtandó szómnak meghallgatására,
A jó kivánságnak elfogadására?

Hogyha nékem annyi kegyelem adatnék,
Hogy a kegyelmetek házába léphetnék,
És ottan bővebben beszélhetnék!

172.

Első vőfél.

Becsületre méltó jeles gyülekezet,
Férfi- s asszonyrendből álló felekezet,
Kiket a szeretet összekötelezett:
Halljon szót, valaki ez helyre érkezett!

Hadd szóljak csak hármat a szent házasságról,
A páros életben való boldogságról,
Azután az ágas bogas sógorságról,
Ha meg nem ehültök, a szent komaságról.

A szent házasságot az isten szerzette,
Mert még az Ádámot mikor teremtette,
Éva szépanyánkat olly társává tette,
Ki egész éltében hív legyen mellette.

Maga volt a vőfél az egek királya,
A mint ezt Mózesnek szent historiája
Böven előadja, bár kiki vizsgálja,
Ezt minden értelem bámulva csudálja.

E szent rendelése az egek urának,
Tetszett Ádám atyánk sok maradékának;
Mint patriarkháknak, evangyelistáknak;
Páratlan életet kevesen tartának.

Mert egyedül élni igen unodalmas,
De párosan is csak némellykor nyugalmas;
Mert a rosz házastárs áspis kigyó fia,
A kitől félhet ám minden ádámfia,

De a kinek vagyon igaz hitvestársa,
Már annak ez a föld egész mennyországa,
Széjjeloszlik minden baja és aggsága,
Mindig gyarapodik öröme s jósága.

Bizony boldognak is lehet azt mondani,
Kit az ur jó társsal szeret megáldani;
Sok példát lehetne itt elöhordani,
Mellyel meglehetne azt bizonyítani.

Boldog, kinek vagyon hív s jó felesége,
Mert a jó feleség a ház ékessége,
Boldog, kit igy áld meg isten ő felsége,
Ezt minden elhigye; itt versemnek vége.

Második vőfél.

Állj félre barátom! én is hadd beszélek,
Még illyen legénytől, hidd meg, hogy nem félek,
Magános éltemmel veled nem cserélek,
Éljél te párosan, én egyedül élek.

Nem vala szent Pálnak soha felesége,
A Krisztus kereszte volt gyönyörüsége,
Ugyan a Krisztus lett az ő öröksége,
Megadatott neki fényes dicsősége.

Soknak a házasság vagyon nagy kárára,
Nem mindenik talál a kegyes Sárára,
Nem szent Örzsébetre, Mária anyjára,
Sőt talál sok ember hazug Delilára.

Amaz erős Sámson, hogy társa szavának
Hitt, mézes beszédü rosz Delilájának,
Halálos sérelmet okozott magának,
Ez által vége lett élete napjának.

Jobb, pajtás, ha te is meg nem házasodol,
Majd ugy a konyháról nem is gendolkozol.
Kell a gazdasszonynak szita, rosta, kanál,
Azt akarná, mindig száz ökröt hajtanál.

Még ott is vakarod, a hol nem is viszket,
Ha a feleséged illy dologra kisztet.

Első vőfél.

Látom a garadra ugyan felöntöttél,
A szekszárdi borból jól felhörpentettél,

A házasság ellen azért beszélgettél,
De hidd el, hogy engem te el nem hitettél.

Mert mit ér a férfi, ha asszonya nincsen!
Nincs, ki bús sorsába rajta könnyebbítsen,
Sok aggságai közt rá nyugalmat hintsen,
Nincs, ki igy biztassa: ne félj, édes kincsem!

Tudta ezt az isten; azért feleséget
Szerzett a férfinak, ollyan segitséget,
Ki férjének adjon mindig tisztességet,
És ezzel megoszsza a bajt, veszödséget.

No hát ti uj párok! ti is ezenképen,
Éljetek sokáig az ur kegyelmében.
Legyetek holtiglan egymás védelmére,
A mint esküdtetek, nem veszedelmére.

Igy leszen rajtatok az isten áldása,
Ha egymásban leszen sziveteknek mása;
Igy lesz házatokban, szemetek meglássa,
Bor, buza, békeség, kukoriczakása.

173.

Szerencsés jó estvét adjon az ur isten
Kegyelmeteknek, mind közönségesen.
Valakik ez házba begyülekeztetek,
Kivánom, az urtól áldottak legyetek.

Halljon szót, valaki itten jelen vagyon,
Hogy gombóczczal még ma ne hajgáljon agyon.
De násznagy uramat kérem igen nagyon,
Hogy én beszédemnek ma itt helyet adjon.

Látom emberséges összegyüléseket,
Férfiak s asszonyok telepedéseket,
Ifjak, szűz virágok elérkezéseket,
Nem tom mire vélni e végezéseket.

De a mi még nagyobb, völegényt is látok,
Menyasszonyt mellette magam is ohajtok;
Kivánom, hogy soha ne szállhasson rátok,
Isten és embertől, semmi nemü átok.

Völegény, menyasszony, rólatok beszélek,
Nehezteléstektől csakhogy igen félek,
De mivel rólatok minden jót igérek,
A félelmes sziven mégis mást cserélek.

Szólok vagy csak hármat a szent házasságról,
A páros életben való boldogságról,
Azután az ágas bogas sógorságról,
Vagy ha várakoztok, a szent komaságról.

Ádámot az isten mikor teremtette,
Az egész világon ötet urrá tette,
De mégis unalmas volt egész élete,
Mert egyedül élni épen nem szerete.

Ezt látván az isten, tehát azt mondotta,
Segítöt rendelek, a ki vigasztalja,
Az embernek, és igy ötet elaltatta,
Addig, mig Ádámból az Évát formálta.

E szerint az isten akarata meglett,
Mert az Ádám mellett szép menyecske termett.
Bezzeg meglett akkor minden öröm mindjárt,
Nem láttam, de talán rókatánczot is járt.

Ezzel későn, korán, mindig vele tartott,
Vele nyájaskodott és vele mulatott,
Mert illy hozzávalót e földön nem talált,
Ezzel evett, ivott, és még vele is hált.

Elsőben is tehát ezt mondom ti néktek,
Előttetek légyen, a mit ma tettetek.
A jó isten, a ki igy rendelt bennetek,
Áldja, boldogítsa egész életetek.

Mert, a kinek hív segítő társa nincsen,
Nincs, ki bajaiban reája tekintsen,
Nincs, ki bús sorsában rá nyugalmat hintsen,
Nincs, ki igy biztassa: ne félj, édes kincsem!

No valamint Ádám, ti is hát, uj párok!
Holtig sziveteket egymásban tartsátok,
És egymást igazán, hiven szeressétek,
Hogyha fáztok, egymást megmelegítsétek.

Igy lesznek rajtatok az ur áldásai,
Igy lesztek majd egykor mennyország fiai;
Igy lesz nyugodt, csendes lelkisméretetek,
Melly által egymásnak holtig örülhettek.

Egymás erejével dolgotok tegyétek,
Hogyha elvégzétek, egymást öleljétek.
Nektek lesz igy legjobb, ha igy cselekesztek,
Mert csak igy lesz boldog egész életetek.

Igaz szeretettel a szép békeséget,
Tartsátok fenn holtig, a szép egyességet.
Mert a békeséggel jobb a száraz étek,
Mint a sok kincs között, ha veszekednétek.

Mert van ám sok, a ki ördöggel viteti,
Ha nagyon nem, lassan tüzessel ütteti,
Halálát eszközli, nincs nyugta egy óra;
Ez aztán nem egyéb, mint isten ostora.

Becsüljük a jókat, méltó is becsülni,
Ki a józan életpálczán meg tud ülni;
Kik között az egymást szeretés virágzik,
Az illy pár akármilly időben nem fázik.

Ezt kivánom én is, hogy igy élhessetek,
Kegyes gyermekeket hogy növelhessetek;
Bor, buza, szalonna üzi a szükséget,
Házatokból e nagy földi ellenséget.

Csak ugy lesz rajtatok az isten áldása,
Ha egymásban lészen sziveteknek mása;
Igy lesz házatokban — akárki meglássa,
Bor, buza, békeség, kukoriczakása.

Forgács, mogyorófánk, laska levesestől:
Ötvenöt pityerfej, vakand mindenestől,
Pókaláb, saláta, szinte hogyan gözöl.

Bekrétás szarkaláb, tejfeles buborka,
Hát a sok vajrénye, mind tarka tyuk tojta;
Három fontos gombócz kilencz vasfazékba,
Hamincznégy asszony másnap azt forgatja.

Ezekután lészen gesztenye, turbula,
Vadalmával együtt czitrom, netrebula,
Timsó- bors- szegfüvel teli iskátula;
Ki ezekből eszik: tudom nem lesz baja.

De ez még mind semmi, hátra az örege,
Most pirul a nyárson hetvenhét czinege,
Édesen fundálva kétszáz verebgége;
Hát a sok kicsinált, becsinált csemege?

Hámozott kurumpli lészen a konfektek,
Szent János kenyere, uri tök és retek;
Mindjárt ételt hozok, ha nem haragusztok,
De ha haragusztok: mindent máshá hordok.

174.

Szerencsés jó estét adjon az ur isten,
Kegyelmeteknek mind közönségesen,
Valakik ez házba bégyülekeztetek,
Tudom hogy mindnyájan már meg ehültetek.

Be mégis halljunk szót, szólok igazságot,
Mig előbeszélem a szent házasságot:
Ádámot az isten mikor teremtette,
A szent házasságot még akkor szerzette.
Éva szépanyánkat olly társáva tette,
Ki egész éltében hív legyen mellette.

Maga volt a vőfél az egek királya,
A mint ezt Mózesnek szent históriája,
Böven előadja, bár kiki vizsgálja,
Ezt minden értelem bámulva csudálja.

E szent rendelése az egek urának,
Tetszett Ádám átyánk sok maradékának,
Mint patriarkháknak, evangyelistáknak,
Páratlan életet kevesen tartának.

Bizony boldognak is lehet azt mondani,
Kit az ur jó társal szeret megáldani,
Sok példát lehetne itt elöhordani,
Mellyel meglehetne azt bizonyitani.

Mert a kinek hiv segítö társa nincsen,
Nincs, ki bajaiba reája tekintsen,
Nincs, ki bús sorsába rá nyugalmat hintsen,
Nincs, ki igy biztassa: ne félj, édes kincsem!

Ti is hát új párok! ezt jól megértsétek,
A mig éltek, egymást mindig szeressétek.
Néktek leszen legjobb, ha igy cselekedtek,
Mert csak igy lesz boldog egész életetek.

Most jutott eszembe, mi akar itt lenni,
Lakodalmat akar kiki ma tartani.
Mindenik ki akar itt magaért tenni,
De csak ugy, ha módja fog neki ben lenni.

Mert lakodalomban étel kivántatik,
Ital is melléje nagy böven adatik.
De kegyelmeteknél semmi sem láttatik,
A semmiböl pedig senki sem ehetik.

De azok kik nekem könyörögni fognak,
Egy két darab hurkát tudom, hogy kaphatnak;
Kalácsot, pecsenyét tányérra rakhatnak,
Tányéron a késsel eldarabolhatnak.

Kik pedig most nekem kedvemet keresik,
Egy csútora borral torkuk enyhíthetik,
A mellytől jó kedvök nekik érkezhetik,
És igy kérésemet beteljesíthetik.

Mert a Repczét Györig én jól megvadásztam,
A csepregi erdőt Tömördig halásztam,
Az acsádit pedig keresztül járkáltam,
Mellybül fáradságom hasznát majd megmondom.

Azután hogy mentem Meszlen tájékára,
Egy nagy vadat fogtam vendégim számára,
A mellynek hat legény haza hozására
Kivántatott, hogy behozzák a konyhára.

Vaj ki jó tyúkhússal fűszerszámos leve,
Eczettel, bocsporral szárnyainak vége,
A kik kóstolták már jól tudják, mi íze.

A nagyobb tagjai mind megnyúzattattak,
Vastagabb részei nyársra huzattattak,
Már ott kin forgatják, meg is pirították,
Nagy munkával lett meg, mindenek tudhatják.

Jó étket főzettem abból a szakácscsal,
Tálat is szövettem a sági takácscsal,
A ki nem ehetik, üssük a korbácscsal,
Felhordom, csak tessék, villával, kanállal.

Gazdagon főzettem, csak hozza mindenik,
Vőlegény csörgére, majd mindjárt megölik,
Meg is nyúzták immár a tyuk monyát félig,
Megsült a kakuk is, csak a körme fémlik.

Nálunk ugrándozik sülve, hat nagy ökör;
Annyi a sok sült tök, beérné vele Győr,
Van harminczhat malacz, most fogta a vastőr,
Sülve, töltve, főve leszen húsz ökörbőr.

Borjúbögés sülve, pallérozott lencse,
De mig több is leszen, most nyög a kemencze,
- - - - - - örülj már Tót Bencze,
Majd azt is megölik, jó hogy itt nincs pincze.

Czitromos czibere, tormás étel vagyon,
Egy megdöglött tyúkot heten vertünk agyon,
Ki borhoz nem szokott, vizünk jó, fris vagyon,
Ki jól iszik benne, ballaghat a fagyon.

Zsákban hordjuk a sört, rostában a jó bort,
Tudom, ki itt leszen, nem veszti el a sort,
Megigyuk ma, ha lesz, a lakodalmi tort.

Én vizen, szárazon járó szegény legény vagyok,
Hivatalom szerint mindennel jót tenni akarok.
Engedelmet kérek, mindjárt hozzá fogok,
Kötelességemben eljárni akarok.

Megbocsássanak, ha eleget nem teszek,
Jó kívánságomnak, ámbár rajta leszek.
De jól van a dolog, már mindenek készek,
Igy tudom, mindennek majd kedvében lészek.

A módot, a dolgot ha el nem találom,
Vétekül ne légyen; már csak megpróbálom,
Násznagy uram nekem feleletet adjon:
Hogy véghez vihessem, a mi akaratom.

No hát násznagy uram, ad-e engedelmet,
Hogy immár felhordjam elhült étkeimet?
És megelégítsem szép sereg népemet,
A kik immár itten letelepedtenek?

Mert ha nem adatik ez a szabadságom,
Minden ételemet a szomszédba hordom,
Örömmel veszik ott, azt is már jól tudom,
De kegyelmeteknek örömestebb adom.

Az atya ur isten áldjon meg már minket,
A szent lélek isten szenteljen meg minket,
A fiú ur isten szaporítsa eledelünket.

175.

Jó estvét, uraim, ide hallgassatok,
Kedves asszonyaim, jól rá vigyázzatok.
Ifjak, szűz virágok, ti se csacsogjatok,
Rövid beszédemnek figyelmet adjatok.

Hadd szóljak csak hármat a szent házasságról,
A páros életben való boldogságról,
Azután az ágas bogas sógorságról,
Hogy ha várhatjátok, a szent komaságról.

Ádámot az isten mikor teremtette,
A szent házasságot még akkor szerzette.
Éva szépanyánkat olly társává tette,
Ki egész éltében hiv legyen mellette.

Mert a kinek hiv segítő társa nincsen,
Nincs, ki bajaiban reája tekintsen,
Nincs, ki bús sorsában rá nyugalmat hintsen,
Nincs, ki igy biztassa : ne félj, édes kincsem!

De a jó feleség egész boldogsága
A férfinak, kincse, s földi mennyországa,
Ez által eloszlik baja és aggsága,
Mindig gyarapodik öröme s jósága.

Tudta ezt az isten, azért feleséget,
Rendelt a férfinak ollyan segitséget,
Ki férjének adjon mindig tisztességet,
És ezzel megoszsza a bajt, veszödséget.

Ti is hát uj párok! ezt jól megértsétek,
A mig éltek, egymást mindig szeressétek,
Terheteket együtt hiven viseljétek,
Hogyha fáztok, egymást megmelegítsétek.

Csak ugy lesz rajtatok az isten áldása,
Ha egymásban lészen sziveteknek mása,
Igy lesz házatokban — szemetek meglássa —
Bor, buza, békeség, kukoricza, kása.

Ti pedig, kik ez uj pár tiszteletére,
Most összegyültetek ennek örömére,
Hogyha seregteknek nem lészen terhére,
Még csak kettőt szólok, aztán állok félre.

Uraink! asszonyink! kik ide gyültetek,
Rózsaszinű szüzek! a kik leültetek,
Kik asztalink körül letelepedtetek,
Tudjátok-e, ide mért sereglettetek?

Nem azért ám, hogy itt versenyt aludjatok,
Vagy menyasszonyunknak hogy himet varrjatok.
Hanem a hurkákkal hogy itt birkózzatok,
A sörös kulacscsal megbarátkozzatok.

Mert gazdánk asztalát már megterítette,
Késeit, villáit ide helyheztette,
Hetvenöt kenyerét immár felszegdelte,
Száz akós hordóját husz csapra üttette.

De a még mind semmi, hátra az örege,
A konyhában fülel kétszáz verebgége,
A nyárson most pirul hetvenhét czinege;
Hát a sok kicsinált, becsinált csemege?

Szarkaláb, nyúl farka édesen csinálva,
Ürgéknek a nyelvek savanyón formálva,
Kakas farka, tyuk is mézesen fundálva,
Jó káposzta, disznó farkával póználva.

A sütemény készen, laska levesestül,
Kukoricza prósza és málé belestül,
Ableginy, szaladós vakarcs mindenestöl,
Forgács, mogyorófánk itt lesz seregestöl.

Paszpa helyett lészen gesztenye, turbula,
Vad almával együtt czitrom, netrebula,
Tökmaggal, dinnyével teli iskátula,
Ki ezekből eszik: tudom, nem lesz baja.

Mert jó borunk is van, mellyel enyhítheti,
Elszáradt gégéjét kiki öblítheti;
Szive bánatját is ez elfelejteti,
A szarkatánczra is magát készítheti.

Azért jó uraim! immár hallhattátok,
Kedves asszonyaim! ti is tudhatjátok,
Ha szépen beszéltek, mi lesz vacsorátok,
De semmit nem hozok, ha rám haragusztok.

A jó isten pedig, ki a házasságot
Szerzette, és nem tilt tisztes nyájasságot,
Adjon mi közinkbe csendes mulatságot,
Üzzön ki közűlünk vétkes nyájasságot.

Áldja meg az isten szép mulatástokat,
Adjon néktek minden lelki, testi jókat,
Hosszú időt, s áldott magokat hozókat,
Férfiakat, gyönyörű számos leányokat.

Áldja meg főképen atyákat, anyákat,
Hogy nevelhessenek nekünk is másokat,
A kikkel élhessünk szerencsés napokat,
Hogy tölthessük vigan pályafutásunkat.

De tán jó volna már, ha versem végire
Mennék, s ezt mondanám már itten végtére:
Az étel és ital szálljon a gégére,
Váljon mindeneknek jó egészségére.

Mikor az ételt hordják.

Itt van hát az első tál étel, behoztam,
És hogy el ne ejtsem, mindig imádkoztam;
A szakácscsal jól megfüszerszámoztattam
Bors- sáfrány- gyömbérrel, és meg is sózattam.

Mikor a metéltet viszik.

Hogy a mi vendégink éhen ne legyenek,
És üres gyomorral haza ne menjenek,
Tebénhus-metéltet hoztam; hát egyenek,
Isten áldásából megelégedjenek.
Ez ám uraim! az a hosszas metélt,
A ki két czigánynak kivágta a szemét.

Á káposztárul.

Itt van, jó uraim, az áldott káposzta,
Tudom a szakácsnénk eztet jól megsózta,
Hogy erre jóizűn sokat ihassanak,
Mint a menyegzőben, ugy vigadozzanak.

Riskásárul.

Felhoztam a kakast egész taréjával,
Jó puhára főzvén apró riskásával,
A ki ezt jóizűn eszi, meg nem bánja,
Az a Repcze vizét inni nem kivánja.

Tormásrul.

A leves elfogyott, most hozzuk a tormást,
Mellynek erejétől csókolgassuk egymást.

A rozmaringosrul.

Rozmaringos neve ezen eledelnek,
Nem való ez minden pimasznak, korhelynek.
Hanem tisztességes, jámbor embereknek,
Ollykor a hasfájó öreg embereknek.

Süteményről.

Süteményt is hoztam, de nem csak egyfélét,
Köszörülje meg jól kiki kése élét,
De el ne törjék ám a tányérnak szélét.
Huzza kend meg, bátyó, rekedt hegedűjét.

Felhoztam már a sülteket,
Hogy ezzel találjam meg az ehülteket.
E czinegeczombbal ki jól megbirkozik:
Az, tudom, kedvére jobb izűn borozik.

Valaki kalánját e levesbe teszi,
Kivánom, sok jóban legyen része neki,
Szivvidámításra isten a bort adta,
A mint a zsoltárban szent Dávid mondotta.

Azért is hordóját gazdánk kifuratta,
Teli kancsó borát ide felhozatta.
No hát jó uraim! e borból igyanak,
E lakodalomban vigan mulassanak.

Köszönjük a kancsót; el ne aludjanak,
De a vőfélnek is borocskát adjanak.
A bölcs és az okos a bort azért iszsza,
Hogy elment erejét adja neki vissza.

A szakácsnéról.

Halljunk szót, uraim! szomorú hir vagyon,
A szakácsnénk tán csak meghal a konyhában,
Mert a nagy fáradság erejét elvette,
A tűz a jobb kezét nagyon elégette.

De nem is csudálom, illy szörnyű galiba,
Nagyobb ez sokkal, mint a zsidó vak lova,
A kit csak én tudok, nem más, az ebadta!
Mert láttam, a mikor fogát csikorgatta.

Hogyha eszembe jut, sajnálom örökké,
Mink vendégeskedünk, szegény ő szenved-é?
De már régen azért sem vehetem szavát,
Hogy a mult éjtszaka az urával nem hált.

De jaj, mit beszélek! mást kell most gondolni,
Én azt mondom, jó lesz doktorért küldeni,
A ki gyorsan jöne megorvoslására;
De már, ucscse! ennek borsos lesz az ára.

Azt gondoltam jobb lesz, adjon ő magára,
Ki sebére nem kell, adja a torkára,
Ugy kötözze sebét, mint maga akarja,
És a kivel tetszik, azzal gyógyítassa.

Muzsikásokról.

Uj hir a faluban, érdemes uraim!
Becsületre méltó kedves asszonyaim!
Mig hát elbeszélem itten panaszaim,
Kérem hallgassák meg egy vagy két szavaim.

A muzsikásunknak nagy baja érkezett,
Véletlen szerencse reá következett,
Mert a hegedűje összetöredezett,
A mellyet a minap jól összeenyvezett.

A kinek hát a táncz vagyon most kedvébe,
Tekintsen jól belé teli erszényébe,

A Miska szép nótát vonjon örömébe,
Csak huszast hányjanak a hegedűjébe.

Máriást is elvesz, ha huszast nem adnak,
De még jobban örül, ha tallért mutatnak;
Ugy mondja: reggelig vigan tánczolhatnak,
Ha pénzt a számára bőven adogatnak.

Menyasszony bucsúztatása.

Vajda! hegedűnek álljon meg zengése,
A sarkantyúknak is szünjék meg pengése,
Mert bucsúzásomnak most lészen kezdése,
Legyünk csendességben, mig lészen végzése.

Elsőben is hozzád hajtom én szavamat,
Kedves édes anyám! én bucsúzásomat,
Mert az isten után viselted gondomat,
Mostan is sajnálom tőled válásomat.

Ezért rád kivánom az urnak áldását,
Szállítsa rád, mint a bő viz áradását,
A midőn elhozza életed fogyását,
Adja meg lelkednek örökös szállását.

Kedves szülő anyám! már te hozzád térek,
Mig uj szállásomra tőletek elérek,
Áldást az istentől én is te rád kérek,
A kit én szivemből szüntelen dicsérek.

Kedves dajkám voltál, szüntelen szerettél,
Jóra tanitottál, a rosztól intettél,
Mint anya lányával, velem cselekedtél,
Most pedig szárnyamra engem eresztettél.

Látod, kedves szülőm, elvisznek mellőled,
Bocsánatot azért kérek mostan tőled;
Én ha elmegyek is szülőm, te mellőled,
Jó gondolatom lesz mindenkor felőled;

A mig csak életed e világon éled,
Mikor pedig élted halállal cseréled,
Adja meg Jézusod te örökös béred..

Kedves lánybarátim! hozzátok fordúlok,
Ha reátok nézek ugyan megujúlok;
De az én szivemben melly igen busúlok,
Hogy már seregtektől más uton indúlok.

Nem lesz már veletek többé mulatásom,
Már férjem házánál lészen maradásom;
Mint az uram fujja, ugy lesz tánczolásom,
Jaj, be hamar elmult az én leányságom.

Az ur tinéktek is hitvestársat adjon,
Férjetekkel együtt soha el ne hagyjon,
Áldása istennek rajtatok maradjon,
Végre az egekbe magához fogadjon!

176.

B.

Becsületes, méltó lakodalmi sereg!
Minthogy vig a gazda, szive nem kesereg,
A mi kivánságunk csak azon kintereg:
Üljön veszteg minden, a mig nyelvem pereg.

Hadd szóljak vagy kettőt a szent házasságról,
Paradicsomban költ nagy atyafiságról,
A páros életben való boldogságról,
Azután az ágas bogas sógorságról.

Nem jó az embernek csak egyedül lenni,
Isten mondása ez, jól meg kell érteni;
Szerzek neki társat, kit magához venni
Tartozik, mint magát szintén ugy szeretni.

Azonban Ádámra mély álmot eresztett
Az isten, egy csontot oldalából kivett,
Feleséget neki magából teremtett,
Mellyel a bölcs isten valamit jelentett.

De mit jelentett hát az isteni felség?
Azt hogy az embernek lenne nagy erősség;
Az ő élte párja illyen nagy erősség,
Nem lába kapczája az okos feleség.

Pipa, dohányzsacskó, farmating, heveder,
Szüléinkről marad pénz, paripa, fegyver;
De jó feleséget istentől nyer ember;
Mint a házi bunda, nem mindenütt hever.

Mert, mint bársony nyerget nem illet szamárhát,
Vagy miként a tehén nem viselhet gatyát;
Az asszonynak sem kell ugy viselni magát,
Hogy orránál fogva hordozza az urát.

De még a férfi is mindent félre tegyen,
Élete párjához igaz lelkü legyen,
Tudván, a feleség, ki ő hozzá megyen,
Nem kalendáriom, hogy mindjárt mást vegyen.

Szük a jó feleség, nehéz szerit tenni,
A szüzért, a jóért nem kár messze menni.
De jobb holtig való árvaságban lenni,
Hogysem mint bal körmü durczás asszonyt venni.

* * *

Ezeket igy hallván, e lesz a tudomány:
E világi jók közt nincs drágább adomány,
A jó feleségnél hasznosabb takarmány;
De rosz házasságnál jobb egy pipa dohány.

Ne kövesd azokat, kik magok kullognak,
Példáját követik a füles bagolynak,
Ennyi sok időre meg nem házasodnak,
Mint a ravasz kakuk, csak más alá tojnak.

Eladó leányok! ne várakozzatok,
Sőt a jó szerencsén két kézzel kapjatok,
E páros világgal megbarátkozzatok,
Leánybul asszonynyá hogy elváltozzatok.

Lám vőlegény uram, ez jóra már szert tett,
Megvalljuk, magának jó feleséget vett,
E páros világnak testvér sógora lett,
Ma a komaságnak fundamentomot vet.

Tiszted hát ezentúl, ha még nőtelen vagy,
A jövő farsangra nőtelen ne maradj.
Sőt házasságodnak mindjárt parolát adj,
Mit csavargasz ennyit? több társaddal vigadj.

Megfordítom immár szivem gondolatját,
És a kegyelmetek szép, jó akaratját,
Hozzám megmutatott drága ajándékát,
Szivünkből köszönjük szives indulatját.

Ha csak fel nem töri az ének markunkat,
Vagy ha be nem lepné pókháló torkunkat,
Máskor sem sajnáljuk mi fáradságunkat,
Ajánljuk mindenkor kész szolgálatunkat.

Hol az a hegedűs, hogy szántsa keresztül!
Mert látom a vendég tánczra nem is készül,
Ipsilon módjára kiki csak veszteg ül;
Köszöntsd rám a kancsót, látod, hogy majd feldül.

Násznagy uramnak ez kész példabeszéde:
Hivatlan vendégnek ajtó megett helye.
De minket ott künn vár sült, főtt, bor, pecsenye,
Értünk jött a vőfél; ezt kiáltja: vége! —

Étkek köszöntése.

Érdemes uraink! tisztes felekezet!
Halljunk szót, valaki e helyre érkezett,
Én is most érkeztem Szittyiaországbul,
Éneás királynak nemes udvarábul.
Ottan választattam ezen fő tisztségre,
Föl is emeltettem e szép vőfélségre.
De nem czélom, hogy itt sokat peroráljak,
Hosszas beszédemmel unalmat csináljak;
Czélom, hogy tisztemben serényen eljárjak,
Ételt hozzak, s aztán innen odább álljak.
Kötelességemnek én meg is felelek,
Ha jószivességet ti bennetek lelek,
Mellyet feltalálni köztetek szemlélek,
Azért egy pohár bort egészségtekre eltemetek.

Leveshez.

Ez a metélt tészta, tyúkhusnak levével,
Vetekedik mindenféle csemegével,
Jóféle sáfránynak kérkedik szinével,
Megelégszik minden, tudom, jó ízével.

Azért bátran hozzá lehet ehhez nyulni,
Ne féljen senki, nem fog tőle megfulni,
Mert a betegek is, ha kezdnek javulni,
Enni ezen szoktak nyammogva tanulni.

Tehénhushoz.

A leves, hús nélkül, igen híg eledel,
S attól igen véknyan, lágyan kövéredel,
De ha testvérével jól megismerkedel,
Hájkövérségeddel, tudom, hogy kérkedel.
Azért, hogy ne ártson testnek bágyadtsága,
Vagy, hogy el ne érjen levesnek higsága,
Itt a szüntetője, itt a vastagsága,
Tehénhus mártással, étkek valósága.

Tormához.

Ime, vitéz Torma ur is megérkezett,
Nagy mártiromságot, mondják, hogy szenvedett,
Azt mondta hogy itten vagyon a testvére,
Kiván beszéleni vele most előre.

Testvérét metélik, őtet fürészelik,
Sütik, főzik, és igy egy az ő kinaik;
Ez martiromságot szenvedő két falat,
Kiván ez nyugodni egy szemfödél alatt.

Káposzta.

Itt a jó tál étel, az áldott káposzta,
Mellyet országunkba Kap nevű ur hozta,
Szakácsnénk de hussal jól meg is foldozta,
Gondolom vagy tizszer, nemcsak egyszer, sózta.

Tessék megkóstolni, nem lesz bors hijával,
De nem ám a magyar kemény paprikával;
Szép piros rántása van disznó zsirjával,
Bátran lehet hozzá nyulni a villával.

Édes becsinált.

Sürű étel után a híg következik;
Egy a másik után ha renddel érkezik:
A sürű a higgal akkor jól egyezik,
Becsinált ételnek szakácsnék nevezik;

Mondják, igen hasznos szer a podágráról,
Orvosság gyanánt is szolgál koleráról,
A ki ebből eszik, az a patikától
Távol jár, nem félhet a has rágásától.

Savanyu becsinált.

Lud, tyúk, kacsa, mindenféle aprólékok,
Összegyülekeztek itt a maradékok.
De senki ne vélje, tán holmi pocsékok,
A vagy vizen termő buboréktajtékok.

Savanyú az íze, czitrommal készítve,
Jó boreczettel van a leve főzve;
A gyomor a nyállal be vagyon kerítve,
A ki megkóstolja, azon lesz segítve.

Kása.

Kedves násznagy uram, szomorú hir vagyon,
A szakácsnénk keze sebes igen nagyon;
Szegény, hogy a kását ott kinn kevergette,
A tűz a jobb kezét igen megégette.

Tehát uraimék! most erszényt nyissanak,
Garast vagy petákot számára adjanak;
A pénzzel Budáról flastromot hozzanak,
Hogy mérges sebei jól begyógyuljanak.

Rétes.

Ez a ritka állat! van csiga formája,
Kerekded, és nincsen se szája, se lába,
Összegömbölyödött epéje, nincs mája,
Ollyan, mint valamelly ácsnak a csigája.

A haja nem kemény, könnyen rághatjátok,
Hogyha darabolni a késsel fogjátok,
Vizi betegségtül hasznos; próbáljátok,
Nekem is egy kicsint ebből bár adnátok.

Hogy mi vendégeink éhen ne legyenek,
Vagy üres gyomorral haza ne menjenek,
Más ételt is hoztam, azért hát egyenek,
Isten áldásából megelégedjenek.

Sültek.

Malacz.

Tisztelettel ékes, s vidám jó vendégim!
Hogyha bátorkodnám mondani panaszim:

Imé mérges vadkan szörnyű dühöngése,
Az elmult napokban igen megrettente.

A midőn épen az volt a legfőbb czélom,
Hogy a vadászatra készítsem pánczélom,
De e mérges állat elállotta utam,
Mellyet bár izzadva, még is eloltottam.

Szörnyű dühössége kitetszik abból is,
Már megsült pecsenye, marni akar most is.
De hogy ijedségbe más tőle ne essen,
Fejét derekától vitézül elmetszem.

Egyéb sült.

A berekesztője itt az ételeknek,
Mellyet utójára szokás vendégeknek
Feladni, a higját hogy a leveseknek
Lenyomja, ne ártson a belső részeknek.

A gődénynek nevét talán hallottátok,
Hogy ez ritka madár, aztat jól tudjátok,
Túzok, vadlud, kacsa, ime, néz reátok,
Vizi tyuk is lassan sántikál hozzátok.

Mindenki kérkedik pirosló hátával,
Sötét veres szinben levő pajtásával.
Aszalt szilva, körtvély, szép veres czéklával,
Salátának itt van ecztes ugorkával.

Egyetek, de ugy hogy többet ne várjatok,
Megelégedésig ebből jól lakjatok;
Azután bort reá jó formán igyatok,
Ha felkeltek, velünk hogy mulathassatok.

Koszorúleányokhoz.

A koszorúlányok mély tiszteletökre,
Emelem poharam a köszöntésökre,
Mert ő szivességek arra visz bennünket,
Hogy tegyük meg nekik hív tiszteletünket.

Köszönjük tinéktek fáradságotokat,
Irántunk mutatott munkásságotokat.
Az urnak oltalma fedezzen titeket,
Békeség kisérje minden lépésteket.
Érdemkoszorúval ragyogjon éltetek,
Bánat ne terhelje soha sziveteket.
Majd mikoron eljő ama végső óra,
Mellyben el kell menni az urnak szavára,
Elhervadt koszorútoknak a helyébe,
Hervadatlant nyerjetek az egek egébe.

A leányokhoz.

A növendék szüzek, kivánom, éljenek,
Legények számára hogy nevekedjenek;
Mint a nádszál, simán, szépen felnőjenek.
Annak idejében minket kedveljenek.

Vendégekhez.

Im most vendégekhez illik szólásomat
Intézni, illendő megalázásomat.
Érdemes uraim! hazánknak reménye,
Ezen becsületes ifiuság fénye,
Az én kivánatom egész társaságé,
Szivem gerjedelme az ifiúságé.

Éljenek, kivánom a tisztelt vendégek,
Állandó sokáig légyen egészségek,
Patikákban készült étkekre szükségök
Ne legyen, erőben kérkedjen vénségök.
De hasznot leljenek e szép mulatságban,
Az áldás, szerencse legyen markokban.

Szakácsnékhoz.

A szakácsnéink is sokáig éljenek,
Vendégeink számára sokszor főzhessenek,
Készített étkeik jó izűk legyenek,
A sok dicsérettel zsebeik teljenek.

Fazékban levesök állandó maradjon,
Rántás serpenyőhöz hogy oda ne fagyjon,
Nyársról pecsenyéjök hogy el ne szaladjon,
A bögre szeszitől hasok megdagadjon.

Muzsikásokhoz.

Muzsikusaink is jó kedvük legyenek,
Hegedűjök szegen ritkán heverjenek,
Hanem, valamikor szükség lesz, pengjenek,
Sert, bort, pénzt, pálinkát hogy bőven nyerjenek.

A hegedűjökön húrjok ne szakadjon,
Szemök bagolymódra este ne szunnyadjon,
A sok pecsenyétől hasok ne dagadjon.

Intés a társaihoz.

Legénytársaim! kik e helyre gyültetek,
A vig mulatsághoz, tudom, készültetek,
Kérlek, egy kevéssé csendesen legyetek,
Mig egy két sort szólanék veletek.

A rendtartás régi törvény, hallottátok,
Sőt lelke is minden dolognak, tudjátok,
Azért intésemet, szükség, fogadjátok,
Hogy gyalázat végre ne szálljon hozzátok.

Rend nélkül csak egy ház sem lehet sorában,
Avagy kivánatos jó állapotjában.
De ha a gazdája rendet tart házában,
Ugy minden fő eljár a hivatalában.

Mentül szükségesebb egy uj társaságnak
A rendszabás, tartás az ifiúságnak,
Melly mindig lelke volt a szép mulatságnak,
Ez lelke, tengelye e roppant világnak.

Kérlek hát barátim, rám figyelmezzetek,
Rendtartásaimra szemesen nézzetek;
Az ide gyült népet, szükség, tiszteljétek,
A szép személyeket hogy meg ne sértsétek.

De az elsőséget nekik engedjétek,
Hajlandóságukat hogy megnyerhessétek,
És ha szolgálatra tőlök kivánnátok:
Azt a vendégektől meg ne tagadjátok.

Sőt cselekedettel azt megmutassátok,
Hogy az emberséget már megtanultátok;
Ha eszesen akar mindennel vigadni:
Szükség az ifjunak józanon maradni.

Kinek más tanácsát nincs kedve fogadni,
Az olly az ivásban el szokott fúladni.
A borban elmerült legény a vigságra
Már nem alkalmatos, nyájas mulatságra.

Versengés, czivódás mert fajtalanságra
Kifakad, s csufot hoz igy a társaságra.

Figyelmezzetek hát, barátim, ezekre,
Vigyázzatok kérlek, becsületetekre,
Okot ne adjatok veszekedésekre,
Vagy egyéb csufságos becstelenségekre.

Becsületes csak ugy lehet mulatságunk,
Dicséretet csak ugy nyerhet társaságunk,
Ha rendes és tiszta leend vigaságunk,
Többször is mulatni igy lesz szabadságunk.

Önként ne zavarjuk tehát vigságunkat,
Használjuk okosan ifiúságunkat.
Mások is kedveljék hogy mulatságunkat,
Jó reménységben hát kezdjük el tánczunkat.

177.

Bálba köszöntő vers.

Édes jó barátim! im minket az isten
Ide vezérlett nagy jó egészségben;
Minthogy tehát immár jelen van az óra,
Melly bennünket ébreszt e szép mulatságra t

Mulassunk tehát itt szivünk örömével,
Bánat ne érkezzen mi hozzánk ez éjjel.
Szép mulatságunk hát ollyan véggel menjen,
Érdemes vendégink kedve hogy beteljen.

Ennek kifolyása, hogy becsületünkre
Szolgáljon, és legyen mindenkor szép hire.

178.

A czéhtől atyamestert kérő vers.

Érdemes, nemes czéh! im tiszteletünket,
Megjelentjük itten a mi kérésünket,
Szükségünk akarom elébe terjesztni,
Kérjük igen szépen, tessék meghallgatni.

A mi társaságunk árvául maradott,
Igazgató nélkül egészen hagyatott,
Elhagyattatását szomorúan érzi,
Szükségében hát e nemes czéhet kéri,

Hogy tekintse meg ez mi bajos ügyünket,
Könyörülő szivvel nézze szükségünket;
Alázatossággal kérjük, hogy fejünket
Rendelje ki, a mi atyamesterünket.

Ehhez két bejáró okos mestereket,
Méltóztasson nekünk ollyan személyeket
Kirendelni, a kik az ifju fejeket
Oktassák, tanítsák, itéljék pereket.

Általam ezt kéri társaságunk szája,
Nincs igazgatója, az hiányossága,
Reméljük, ezentúl marad hiv szolgája,
Idegen hogy nem lesz nemes czéh hozzája.

Atyamestert megköszöntő vers.

Már becsületes czéh, egész becsülettel,
Alázatossággal és mély tisztelettel,
Járulunk elébe azért köszönettel,
Hogy iránt unk vala kegyes tekintettel.

Méltóztatott a mi szomorú ügyünket
Felvenni, s mint a jót, tekintsen bennünket,
Védelmező nélkül elcsüggedésünket
Hárítván, kiadta atyamesterünket.

Illy gondoskodását fogja predikálni
A mi társaságunk, mig csak fenn fog állni,
Tudván, jó atyánkra hogy nehéz találni;
Engedelmességgel meg fogjuk hálálni.

Fényljen becsületes czéh élte folyása,
Az egyenetlenség ne férjen hozzája,
Hogy lehessen soká ifjuság dajkája,
Ezeket kivánja, marad hiv szolgája.

Ládát kikérő vers az atyamestertől.

Atyamester urnak érdemes házához,
A mi társaságunk, mint édes atyjához,
Nem csak mint atyjához, sőt mint barátjához,
Egész tisztelettel összegyült magához.

Minthogy a nemes czéh igy kezdte végezni,
Hogy más igazgatót tetszett nékünk tenni:
Mellynek szárnya alatt e nemes társaság,
Szemlélje ezután az ő virágzását.

Hogy tehát e nemes czélunkat elérjük,
Innen társaságunk ládáját kikérjük,
Egész becsülettel máshova kisérjük,
Töled, jó atyánktól, végbucsunkat veszszük.

De hogy indítsam el nyelvemet szólásra,
Gyönge ajakamat méltó bucsúzásra,
Mert olly jó atyától mindnyájan megválunk,
A kit szivszakadva mindnyájan sajnálunk.

Mert jó atyánk valál, minket tanitottál,
Igazság ösvényén mindenkor hordoztál,
Mint atya fiával, velünk akként bántál,
Most pedig bennünket szépen elbocsátál.

A mennyei nagy ur légyen mindig véled,
Valamig életed e világon éled;
Mikor pedig élted halállal cseréled,
Adja meg a Jézus mennyben a te béred.

197.

Konyhamester tusai.

Konyhamesterséget én mostan viselem,
Valakik itt vannak, mindnyáját tisztelem,
Terhekre hogy talán nem leszek, képzelem,
Azért e pohár bort bátran fölemelem.

Királyra.

Felséges királyunk, kivánom, hogy éljen,
Számos esztendőket erőben szemléljen,

Mint a nap sugára, az országban fényljen,
Minden ellenségét tapodja kevélyen.

Vármegyére.

Ezen vármegyének tisztei éljenek,
Tartós egészséggel soká kérkedjenek,
Lankadást testökben későn érezzenek,
Hogy bölcs pártfogóink ügyünkben légyenek.

Városra.

Nemes városunknak első főbirája,
S több fejei, a kik illenek hozzája,
Fényljen életének sokáig fáklyája,
Bölcs igazgatását kedvelje hazája.

Czéhmesterre.

Czéhmester urunknak mély tiszteletére,
Áldást mondok mostan ő neki fejére,
Lakozzon szivében az igaz bölcseség,
A bölcseség mellett fényljen a dicsőség;
A dicsőség és a könyörületesség,
Ezeket ölelje a drága egyesség.

Legyen kedves neki a napnak járása,
Szintén felkelése, mint lenyugovása,
Örvendeztesse meg az urnak áldása, —
Ez a konyhamester szive kivánása.

Atyamesterre.

Atyamester urat az isten éltesse,
Az isten igéje lakozzék szivébe;

Élje örömeit e hivatalában,
Érdeme terjedjen e nemes hazában.
Fáradsága pedig ne legyen hiában,
Az áldás, szerencse kövesse sarkában.

Bejárókra.

Bejáró uraknak kivánom számukra,
Az isten áldását fordítsa házukra,
Hogy jó egészséggel dicsekedhessenek,
Jó hirek- s nevekben messze terjedjenek;
Mig élnek, közöttök az igazság fényljen,
Az ur áldásával házok bővelkedjen.

HARMADIK KÖNYV.

BORDALOK.

180.

A, a, a,
Éljen a nagy csutora,
Szomjas torok tutora,
Ki ne fogyjon a bora.
A, a, a,
Éljen a nagy csutora.

E, e, e,
Adjuk egymás kezibe,
Hadd folyjon ki ízibe,
A mi szorult közibe.
E, e, e,
Adjuk egymás kezibe.

I, i, i,
Meg kell szépen ölelni,
A szájhoz fölemelni,
És belöle jót inni.
I, i, i,
Meg kell szépen ölelni.

Ó, ó, ó,
Igyék kend csak, ugyan jó;
Szépen adja, nem mohó,
Mint kivánja sok bohó.
Ó, ó, ó,
Igyék kend csak, ugyan jó.

Ú, ú, ú,
Megvidul a szomorú,
Hogy ha ebből jót iszik,
Próbálják kik nem hiszik,
Ú, ú, ú,
Megvidul a szomorú.

Ő, ő, ö,
Hatalmas egy orvos ő.
Epedség- s fáradságban,
Szegénység- s adósságban,
Ő, ö, ö,
Hatalmas egy orvos ő.

Ű, ü, ü,
Légy már hosszú életü,
Drága kedves csutora!
Sokféle baj doktora.
Ű, ü, ü,
Légy már hosszú életü.

181.

Vigan barátim! kaczagjuk ki a gondot,
Vigan, szájára fordítsuk a kulacsot.

Mig az ember ifiú, töltse vigan idejét,
Hagyja vén korára a kedvetlenség terhét.
Majd elég idönk lesz az aggódásra, ha
Elnyél a halál telhetetlen zsákja.

182.

Az igaz Messiás már eljött,
Sokféle csudákat köztünk tött,
A vizet is borrá tette,
A násznépet vendégelte, —
Kánai menyekzőben.

Nagy lakodalmakat kezdének,
Jézust is elhivták vendégnek,
Ugy követék tanitványi,
Mint a tyúkot ő fiai, —
Kánai menyekzőben.

Az első tál ételt felhozták,
Jézust azzal igen kinálták;
Tetszett mindenben az étek,
De a borban vala vétek, —
Kánai menyekzőben.

Jézus anyja, hogy aztat látná,
Fogyatkozásukat megszáná,
Fiam, mondá, boruk nincsen,
Azért semmi kedvök sincsen, —
Kánai menyekzőben.

Jézus is, hogy hívséget tenne,
Szent anyai kérése meglenne,
Parancsolja : merítsetek,
Kútból hat vedret töltsetek, —
Kánai menyekzőben.

Azért szolgák elsietének,
Kútból hat vedreket töltének.
Jézus borra változtatja,
Első csudáját mutatja, —
Kánai menyekzőben.

Péter társaival vigan volt,
Köszönt Andrásra egy pohár bort,
Meg sem törli a bajuszát,
Csak felhajtja a poharát, —
Kánai menyekzőben.

Mátyás a poharat vigyázza,
Soká kerül, nehezen várja,
Jakab elől csak elkapja,
S szomjú torkába kihajtja, —
Kánai menyekzőben.

Adja isten, hogy mi is örüljünk,
Midőn lakodalmat ünnepelünk.
Jó bor mellett csuda nélkül,
Bolond a táncz ugrás nélkül. —
Jézust mi dicsérjük!

183.

Nincsen e világon ennél szebb szó,
Mint: e borbul igyál, mert igen jó,
Ennek embereknél kelete nagy,
Mert te, Bakhus isten, igen jó vagy.
Élj barátom, szerencsésen,
Mindig frissen,
Ezt felhajtván, élj kedvesen.

Áldott ez a pohár, ha tele áll,
S midőn jóságokkal kinál.
Áldott az a tőke, melly termesztett,
És a hely, melly téged nemzett.
Élj barátom szerencsésen,
Mindig frissen,
Érted iszom, vedd kedvesen.

184.

Pinczeszeri dal sz. Mártonnap-tájban.

Halkkal.

Megsavanyult már az uj bor,
Ihatunk pajtás!
Félre a vizes kancsóval,
Van helyette más.

Frissen.

Szopogassuk a kulacsot,
Szinte kotyogjon,
Ollyant igyék kiki, hogy a
Könye potyogjon.

Halkkal.

Megkapáltuk a szőlőnket,
Három izben is,
Nem sajnáltuk rá erőnket,
De van haszna is.

Frissen.

Emlegettük fáradozva
A szüret nevét,
Mostan azért vígadozva,
Igyuk a levét.

Halkkal.

Mindennapi bajainkat
Most igyuk félre,
Akaszszuk szegre gondunkat,
Nem kell az télre.

Frissen.

Majd befognak a tavaszkor,
Ujra kapálni,
Most igyuk meg, a mit akkor
Meg kell szolgálni.

Halkkal.

Ne sirj, édes feleségem,
Többé nem bántlak,
Söt leszesz gyönyörüségem,
Tánczba is rántlak.

Frissen.

Mit epeszted igy magadat?
A kulacs tele,

Dobd pokolba a kontyodat,
Ne gondolj vele.

185.

Nosza, felejtsük el bajunkat,
A bor elűzi minden búnkat,
Förösszsük torkunkat a borban,
S víg nóta mellett igyunk sorban.
Bort ide, bort, bort adjatok!
Megvidul ettül a torok,
Bortól az ember meghizik,
Nem magyar, a ki nem iszik.

Viz csak a hal gyomrát frissíti,
Kedvre szivünket a bor deríti,
Haljegy alatt én nem születtem,
Vizre tehát nincs is szükségem.
Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Sert iszik a német, ha fázik,
Minket a bor táplál halálig,
Mert a ser is csak vizbül vagyon,
Két itczét adnak egy garason.
Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Él, hal a tót a pálinkáért,
Bor tüzesíti a magyar vért;
A raki meggyúlad gyomrában,
Bor legyen a mi poharunkban.
Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Jó patikaszer a bor nedve,
Éled ettől az ember kedve.
A ki tehát betegséget lát,
Borral öblítse száraz torkát.
Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Jó a bor, legyen nyár, avagy tél,
Nem magyar, a ki a bortól fél,
Nyáron elűzi az éhséget,
Télben szerez jó melegséget.
Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Félre menyecske! szép orcáddal,
Bor nélkül a csók meg nem bájol,
Félre barát! az olvasóval,
Eb, a ki nem tart a kancsóval.
Bort ide, bort, bor adjatok sat.

Jöj el halál, még ma, nem bánom,
Csak bor legyen a más világon,
Ha megtalálom Ábrahámot,
Majd rá köszöntöm csutorámot.
Bort ide, bort, bort adjatok!
Megvidul ettül a torok,
Bortól az ember meghizik,
Nem magyar, a ki nem iszik,

186.

Igyál Petro, fizess! nem jó,
Ez az igazi magyar szó.

Ha nincs bankó, van réz kongó,
Majd fizet a hordó.
Itt marad a kankó,
Az pediglen nem jó.

187.

Vasárnap bort iszom,
Hétfön nem dolgozom.
Jó, kedden lefeküdni,
Szeredán felkelni.

Csötörtök gyógyulni,
Pénteken számolni,
Hej! szombaton kérdezni,
Mit fogunk dolgozni?!

188.

Istenadta vize!
Sem íze, sem büze,
Bort ide, bortul, jól tudom,
Hogy még megifjodom.

Ha bosszuság forgat,
Vagy bánat háborgat,
Bort ide nekem! azt mondom,
Elmulik búm s gondom.

Dudoljon bár a szél,
Csikorogjon a tél,
Itt benn a kancsót vigyázom,
Bor mellett nem fázom.

Ez a nyulfark élet,
Bor nélkül mit érhet!
Más világon is megbánnám,
Ha itt bort nem innám.

Noé szent ember volt,
Mégis jó bort kóstolt,
Hát ugyan én szegény nyomorék,
Jó bort mért ne innék?

De nem is kimélem,
Mig élek, reménylem,
Nem vetnek vámot gégémre,
Iszom hát kedvemre.

189.

A viz máskép jó lenne,
De béka lakik benne;
Még csömörbe ejtene,
Vagy kólikát szerezne.

A viz malmokat hajtson,
Hajót s hidakat tartson,
Szennyes ruhát tisztítson,
Tüzet és meszet oltson.

Marháknak kell önteni,
Válujokba tölteni,
Vagy pohárt öblíteni,
Nem emberre költeni.

Halljad ama nagy szent Pált,
Borban mit föl nem talált?
Timótheusnak használt,
Egészségére szolgált.

Bár okos, tudós ne légy,
Mint a néma, szót ne tégy,
Csak egy két pint bort bevégy,
Eszeden kivül is mégy.

190.

Nosza örüljünk,
Ünnepet üljünk,
Ártatlan örömünkért
Meg ne szégyenüljünk.

Kedves gazdánknak,
És gazdasszonyunknak,
Minden jóra vezető
Eleven példánknak,

Sok esztendőket,
Boldog időket,
Egek harmatozzatok,
Nem bajra vivőket.

Hogy vigadhasson,
Minket igazgasson;
Nagyobb jutalmakra is
Idővel kaphasson.

Pinczegádorba,
Üljünk le sorba;
S gazdánk egészségeért,
Kapjunk a jó borba.

191.

E szép szóra : jurátus, jurátus,
Oh be rá illik a tus, a bor-tus.
Igyál tehát, jurátus, jurátus!
Többet ér ez, mint a jus, mint a jus.

Lám! maga is a Krisztus, a Krisztus,
Jól tudta hogy mi a tus, mi a tus.
A vizet megmásítván, másítván,
Mondá, hogy ez be hitvány, be hitvány.

Ős apánk is szent Ivó, szent Ivó,
Ő maga is borivó, borivó.
Hogy csárdákban tusozott, tusozott,
Azért szentté változott, változott.

Vizből lett a vizözön, vizözön,
Mindent elöntött a földön, a földön,
Ha borözön lett volna, lett volna,
Noé most is tusozna, tusozna.

192.

Tudja Bácska, mi a tus,
Mi a korhely juratus.
Eszik iszik inyére,
Énekelget kedvére.

Lám! maga a kis Krisztus,
Jól tudta hogy mi a tus,
Vizet borrá változván,
És csak ugy iddogálván.

A világon vizözön,
Mindent elvitt e földön.
Ha borözön lett volna,
Noé most is tusozna.

193.

Én nekem egy szép gondolat jutott az eszembe,
Fel is tettem magamba, teljes életembe
Holtig a bort nyelni, a kocsmába járni.
Hej dinom dánom! tölts bele, nem bánom.

Meg is hagyom az uramnak én testamentomba,
Hogy engemet holtom után temessen hordóba.
Te pintes korsó! ez uri koporsó.
Hej dinom stb.

Ujjaimat, midőn fonok, megtöri az orsó,
Azért én csak azt itélem, hasznosabb a korsó.
Ujulok, megvallom, midőn hirét hallom.
Hej dinom, stb.

Az én uram azt gondolja, hogy ötet szeretem,
De mint eb a somfabotot, ötet ugy kedvelem,
Mert haragos, durva, igen hebehurgya.
Hej dinom, stb.

A mit egyszer megszeretek, meg van az szeretve,
Ha bort látok, majd hogy el nem fakadok nevetve.
Oh te kegyes vendég! ugy szeretlek hogy még...!
Hej dinom, dánom! tölts bele, nem bánom.

194.

Nyolczan vannak a mi ludaink,
Három fejér, három fekete.
Gunár a ketteje,
Szabad a mezeje,
Gunár, gunár, gunár, gunár,
Gunár, gunár, gunár, gunár,
Gunár a ketteje,
Szabad a mezeje.

Ember, ember, ember iszik most,
Ember, ember, ember iszik most,
Mondjuk tehát nékie,
Váljon egészségére.
Gére, gére, gére, gére,
Gére, gére, gére, gére,
Váljon egészségére,
Váljon egészségére.

195.

Bort iszom, bort, bort!
Borral élek én,
Sort iszom én, sort, sort,
Sorban vagyok én.
Az én kedves galambomat
Csókkal tartom én,
Csókkal, borral, sokkal, jóval,
Csókkal tartom én.

Vizivók! a napot mire nézitek?
Mért a szőlő tövét nem mivelitek?
Vizben lakik kigyó, béka,
Nadály, skorpió,
De a borban élet éled,
No csak igen jó!

196.

Dinom, dánom, sógor!
Elötted a jó bor;
Köszöntsük egymásra,
Bátorság-adásra,
És vigasztalásra.

Szól bátyám dudája,
Hip, hop, a nótája;
Ugorjunk utána,
Kutya, a ki bánja,
Lábát a ki szánja.

Kedves, jó barátom,
Vagyon kedved, látom;
Ugorjunk a tánczba,
A komám házába,
Sarkantyus csizmába.

Fordulj egyet, pajtás,
Ugrik utánad más;
Peng a sarkantyúja
Lóg a mente ujja.
Haja, heje, huja!

197.

Megiszom én a jó bort csutora nélkül is,
Ölelem a rózsám nyoszolya nélkül is;
Hej kasznárné, kasznárné, taníts meg vadászni,
Hogy kell a szép menyecskét körülcsókolgatni.

Az egyik kezemben teli palaczk benne,
A másik kezemet teszem a mellemre,
Hej haj, istenem, de jó módot kaptam,
Utczu kincsem, komám asszony, könyörüljön rajtam.

198.

Jó bor terem Esztergamban,
De Budán is;
De még ennél jobb terem a
Hegyalján is;

Igyál, jó barátom,
Töled nem sajnálom,
Kis viradtig!

199.

Encze, Bencze, kis medencze,
Kis medencze a Velencze;
Ne busuljunk semmit, Vincze,
Tele van az itcze, pincze.

Nem szeretem én az orsót,
Kaszát, kapát, sem koporsót.
Jobb szeretem pintes korsót,
Forgathatom, mint az orsót.

Ha bú éri az apádat,
Apád után az anyádat,
Üssed össze a bokádat,
Csak igy éled világodat.

200.

Töltsd meg frater, poharamat,
Hadd öblítsem a torkomat.
Mert a pohár megtöltve jó,
Az én torkom öblítve jó.
Ej huj! igyunk rája,
Ugy is elnyel a sir szája.

Töltsd meg öcsém, a pipámat,
Hadd füstöljem ki a számat.
Mert a hús is füstölve jó,
A bor pedig mindenre jó.
Ej, huj! igyunk rája,
Ugy is elnyel a sir szája.

201.

Sok ifju hullott a porba,
Mért sietett a táborba.
Sok legényért ittak torba,
Mért bujt be a monostorba.

Guta üti meg azt orrba,
A ki vizet tölt a borba.
Igyunk tehát tisztán sorba,
Igy jutunk el a vén korba.

202.

Jó borunk van; ihatunk,
Valamennyit akarunk.
Mig a gazda ránk nem un,
Mindaddig mulatunk.
Eb, a ki nem iszsza,
Mig a pohár vissza
Százszor nem fordul.
Dul dul dul,
Százszor nem fordul.

203.

A kinek most kedve nincs,
Annak egy csepp esze sincs,
Igen lassan foly véri,
Tám a napot sem éri.
Ha felkötnék a füstre,
Vagy a pálinkás üstre,
Megérdemlené,
Megérdemlené.

204.

Bort iszom én, nem vizet,
Kit Jáfet apja szerzett,
Tapasztalta ezt Noé,
Hiába kapálta-é?

Árt a viz a csizmának,
Kisasszony papucsának,
A paraszt bocskorának,
Hát az ember gyomrának!

Árt az a doktoroknak,
Konczionátoroknak,
Oskolarektoroknak,
És igy minden toroknak.

De vagyon egy hivatal,
Mellyben jó a vizital;
Ha van komiszárius,
Lehet vizivárius.

Vizet iszik ökör, ló,
Mert az azoknak való.
Szénát nem eszem velek,
Tehát vizet sem nyelek.

205.

Bor, bor, bor, bor,
Nincsen ollyan bor,
Mint a mádi bor,
Mellytől az urfi szerelmes,
A kisasszony engedelmes.
Nincsen ollyan bor,
Mint a mádi bor.

Viz, viz, viz, viz,
Nincsen ollyan viz,
Mint a tiszaviz.
Harcsa, potyka lakik benne,
Szép menyecske fördik benne.
Nincsen ollyan viz,
Mint a tiszaviz.

206.

Akarsz vig lenni? tanulj bort inni,
Minden hangzatban, bort tölts torkodba,
Ne nézd mértékét, sem az értekét.

Ha igazságot, és valóságot
Akarsz azonban, találsz a borban.
Megtudod szépen, mi lakik szivben.

Fájdalmid ellen, te csak szüntelen
Torkod öblögesd, borod hörpögesd,
Ez az orvosság, csupa boldogság.

Lám, én gond nélkül vagyok s bú nélkül
Igyál, ne igyál: elvisz a halál;
Minden hangzatban, bort tölts torkodba.

207.

Elindula szent Péter Rómába,
Botját veté vállára haragába;
Botja végin csutora,
Csutorában jó bora.
S iszik, mikor akarja:
Fülöpet is kinálja.

208.

Oszlik, bomlik a gond,
A ki ellene mond,
Csupa merő sült bolond;
Ha kulacs van a kezünkben,
Erő tenyészik testünkben,
Öröm buzdul fel keblünkben.

Kiki hát ugy éljen,
Senkitől ne féljen,
Bút soha ne szemléljen.
Szokása ez a magyarnak,
Örül vagy szomorkodik:
De ázni kell az agyarnak.

Igyunk hát, barátom!
Mert ha én ezt látom,
Öntöm belém a jó nedvet,
Fütyölök és tánczolok,
Ettől kapok én jó kedvet.

209.

Kis csupor, nagy csupor,
Mindegy, ha nincs benne bor;
De az anyókám megtölti,
Ha a csaplárost felkölti,
Kis csupor, nagy csupor,
Mindegy, ha nincs benne bor.

Kis pohár, nagy pohár,
Mindegy, ha üresen áll,
De az anyókám megszánja,
Ha a tütüt megkivánja;
Kis pohár, nagy pohár,
Mindegy, ha üresen áll.

Kis kupa, nagy kupa,
Mindegy, ha, ha, ha, ha, ha!

De az anyókám süt és főz,
Mig fejébe nem üt a gőz,
Kis kupa, nagy kupa,
Mindegy, ha, ha, ha, ha, ha!

210.

Kis csupor, nagy csupor,
Mit ér, ha nincs benne bor;
De ha jó borral van teli,
Azt a torok könnyen nyeli.

A viznél jobb a ser,
De a sernél jobb a bor.
Németnek kell a ser,
Magyarnak kell illyen bor.

Illyen bortól felhevülni,
Annyit tesz, mint üdvezülni.
Ettől gyulad bennem
Barátság, szerelem.

211.

Asszúszőlös átalag,
Oh be régen láttalak,
Kedves alak!
Ha még egyszer rád ülök,
A mig csak fel nem dülök,
Rajtad ülök.

212.

Igyunk barátim, csendesen,
Vágtat az idő sebesen;
A pohár hadd kerülgessen.

Sült lúd járjon az utczában,
Ugorkát tartván szájában,
Ezt kiáltsa, gi, gá, gá, gá.

Az ökör sülve sétáljon,
Két csipején kulacs álljon,
Térdig a borban mászkáljon.

Jaj be okosan találta,
A ki a borfát plántálta,
Mádot is közé fundálta.

Segítsünk szegény ászokon,
Meglehet, hogy még a rokon
Sirba hurczolnak azokon.

213.

Milliom teringettét, lencsét!
Nem hittem ezt a szerencsét.
Megváltozott már sorsunk,
Jobbra fordúlt a dolgunk.

Velem is foly vigabban,
Nem leszek mindig búsan,

Fütyülök és tánczolok,
Kedvem szerint mulatok,
Hejje, hujja, hujja, ju!

Nosza tehát töltsed teli,
Mert a torkom vigan nyeli,
Ha nyelvünket megoldja,
A tüdőnket gyulasztja.
Éljen házi urunk hát,
Mert ő az, ki illyet ád.
Hejje, huja, hujja, ju!

Oh be édes, oh be nedves,
Ez az ital, oh be kedves,
Ollyan mint a muskatal,
Volna csak sok palaczczal!
Tartanánk egy jó napot,
Elhínók rá a papot.
Hejjehuja, hujju ju!

Éljen Eger, a jó város,
Mellynek bora tiz krajczáros.
Megtöltjük a kulacsot,
Veszünk hozzá kalácsot,
Elüzzük tőlünk a bút,
Rikkantunk rá ujjujut.

214.

Még három holnapos koromban feltettem,
Hogy a kulacs mindig strázsáljon mellettem.

Addig iszom, mig a
Fogam ki nem ázik;
Tőle vérem melegül,
Szemem szikrázik.

Ha én a pinczébe jó kedvvel lemászok,
Hol kétszáz hordó bort nyögve tart az ászok,
Addig iszom, mig a
Fogam ki nem ázik,
S a szőlőmag bennem
Majd ki nem csirázik.

215.

Hej pajtás, igyunk, igyunk hát!
Ha megborosodunk, majd jól elaluszunk.
Örömibe,
Röptibe,
Majd megfogjuk a fecskét,
Öleld meg a menyecskét.
Csak öleld meg gyenge piros két orczáját,
Vedd kedvesen kölcsön adott szép csókját,
Tudod, aztán mit?
Idd a borodat, idd!

Mind bolond az, a ki busúl,
Szomjazzon most a röst, de örüljön a bölcs,
Örömibe,
Röptibe,
Majd megfogjuk a fecskét,
Öleld meg a menyecskét.

Csak öleld meg gyenge piros két orczáját,
Vedd kedvesen kölcsön adott szép csókját,
Tudod aztán mit?
Idd a borodat, idd!

216.

Igyunk egy pohár bort jó egészségért,
Barátság, társaság hosszas voltaért,
Nosza hát hörpentsünk egyet,
Töltsünk, csöppentsünk,
Poharakat emelgessünk és üresítsünk,
Száraz, fáradt torkunk igy nedvesítsük.

Ezer jót kiváuok úri gazdánknak,
Ki bennünket tart s vall jó barátinak.
Soha pénze vagy buzája el ne fogyjon,
Csapra vétetett hordója vég nélkül folyjon,
Háza s egészsége meg ne romoljon.

Tisztes úri háza szerencsés legyen,
Hív élete párja sokáig éljen;
Gyermekitől, cseléditől minden rosz muljon,
Ingó bingó vagyonából senki ne birjon,
Bút ne tapasztaljon, se kárt ne valljon.

Szinte ugy éljen ez úri társaság,
Kit meg nem bántott e vidám nyájasság,
Szerencse jobb szárnya s karja legyen vezére,
Ki ellene kél ne legyen semmi ereje,
Mint lud, gágogjon nyelve, gégéje.

Többször is kivánom, hogy megtörténjen,
Hogy ez úri háznál jó kedvünk legyen.
Testi lelki épségünkben egymást láthassuk,
A kit talán balsors érend, vigasztalhassuk,
Gazdánk barátságát viszonozhassuk.

Sok jókat kivánok házasszonyunknak,
Kérem hogy ismerjen jó barátjának,
Se köténye se szoknyája el ne szakadjon,
Tyukja, ludja télen, nyáron egyaránt tojjon.

217.

Teli szivünk örömmel, rajta vigadjunk,
A keservnek örömmel, most utat adjunk.
Rajta, rajta, rajta hát, rajta vigadjunk,
A keservnek örömmel most utat adjunk!

Kilencz peták, hat garas, és egy poltura,
Éljen köztünk boldogul e háznak ura,
Rajta, rajta, sat.

Gyöngyvirág, szép kikirics, és galagonya,
Éljen ma is, holnap is, e ház asszonya.
Rajta, rajta, sat.

Kilencz veréb, hat kakuk, s egy parti fecske,
Éljen minden szép leány, és szép menyecske.
Rajta, rajta, rajta hát, rajta vigadjunk,
A keservnek örömmel most utat adjunk!

218.

Addig kell a vasat verni, a mig tüzes;
Semmit sem ér azon erszény, a melly üres.
Belé kell hát tenni, ugy lehet kivenni,
Ha szükséges.

Nehéz ugyan pénzt szerezni, az is igaz,
De könnyü azt elkölteni, még igazabb.
Meg kell hát kimélni, ugy lehet költeni,
Ha szükséges.

Igaz ugyan, hogy némellyek könnyen kapják,
De ollyanok azok közül könnyen hányják;
Csak azt veszik észre, hogy nincsen az erszényben,
Ha szükséges.

Jó bor terem Badacsonba, de Budán is,
Somlyai sem alább való, talán jobb is.
Igyál hát barátom, tőled nem sajnálom,
Ha szükséges.

219.

Éljen, a ki most iszsza ki
Borát a poharából,
Éljen, a ki nem vonja ki
Magát a barátságból!

Éljen minden jóban járó,
Akár szegény, akár báró.

Éljen minden vig mulatság,
Éljen a barátság!

220.

Isten áldjon pajtás, nékem megbocsáss,
Kivánom istentől, vig napokat láss,
Velem együtt, veled együtt, holtom után,
Holtod után mennyországot láss, láss, láss.

Adja isten többször is, másszor is,
Hogy igy megviduljon köztünk a komor is,
Más egészségeért, a magunk hasznára
Ereszszük ezt a bort a többek utjára.

Adjon isten sok pénzt, bort, buzát, pecsenyét,
Éltesse városunk új vejét és menyét.
Éljen a barátság köztünk s a szerelem!
A ki engem szeret, igyék egyet velem.

221.

Egészséggel, pajtás, nekem megbocsáss,
Kivánom, istentől minden jókat láss.
Velem együtt, veled együtt,
Holtom után, holtod után,
Menyországot láss, láss, láss.

222.

Igyál pajtás, jó a szállás,
Jó borunk van, jó barátunk.
Van jó gazdánk, gazdasszonyunk,
Hajts, hajts, hajts, hajts, hajts, hajts,
Nosza pajtás, te is hajts!

223.

Muzsla alatt egy nagy tó,
Kinek neve Duna,
Az alatt van egy nagy fa,
Kinek neve fűzfa,
Ottan vagyon egy nagy hal,
Kinek neve harcsa. —
Tartsa isten, tartsa,
Ki a bort felhajtja!
Tartsa isten, tartsa,
Ki a bort fölhajtja.

Egymást szeretőket
Az ur isten tartsa!

Éljenek azok,
A kik igazok!
A kik nem azok,
Legyenek gazok.
Adjon isten minden jót,
Diófábul koporsót.

224.

Éjjel iszom, nem aluszom,
Nappal korhely, nem dolgozom.
Mikor iszom, nem haragszom,
Az rózsámról gondolkozom.

Ökör iszik kellve, ember barátságért;
Be jó bor ez, gazda! be jó szőlő hozta.
Az ur isten áldja meg, a ki ezt kapálta,
A ki ezt hozatta, a ki azt megiszsza!
Iszsza már, iszsza már,
Kend is iszsza már,
Kend is — szamár!

225.

Adj kezembe egy pohár bort,
Kezdjük el az előbbi sort;
Ez a pohár majd kiürül,
Minden gondom belé merül.

226.

Jerünk, menjünk vendégségbe,
Három hétig tart egy végbe,
Vigyünk el egy rosta vizet,
A nagy harang majd megfizet.

Czini czini! Péter bácsi,
Köll-e kendnek a kis Klárcsi?
Czini czini! hegedűszó,
Szép asszonynyal lakni be jó!

Hejje hujja, szüröm ujja,
Tele vagyon mogyoróval,
Piros almával, dióval.
Tarka szoknya vagyon rajta,
Egy igazi magyar fajta.

Kanaán földérül hoztuk,
Mint a nyúlat, ugy nyomoztuk,
Igen is kedvünkre való,
Méltó érte a foglaló.

Megfogtuk már a galambot,
Verjük neki a dorombot,
Adjuk neki a sült czombot.
Légy te gyöngyöm és kedvesem,
Nappal, éjjel feleségem.

Már ittunk, ettünk eleget,
Hagyjuk itt a vendégséget,
Köszönjük a vendégséget,
Isten áldja meg kendteket.

227.

Viz, viz, viz!
Nincsen ollyan viz,
Mint a körösviz,

Harcsa, potyka lakik benne;
Szép leányka fördik benne;
Csak nincs ollyan viz,
Mint a körösviz.

Bor, bor, bor!
Nincsen ollyan bor,
Mint a magyar bor!
Ezt barátság poharában,
Szürcsölgessük vig óránkban,
Mert nincs ollyan bor,
Mint a magyar bor!

Bor, bor, bor!
Nincs ollyan rosz bor,
Mint a ** bor;
Ollyan fojtós vaczkor íze,
Mint kénköves fördö vize;
Csak nincs olly rosz bor,
Mint a ** bor.

228.

Adjon isten bort, buzát, egészséget,
Országunkban békeséget!
Tele legyen mind az itcze,
Mind a pincze, mind a bolt;
Hogy ne legyen köntösünkön
Semmi ringyrongy, semmi folt.

Adja isten, hogy magyar hazánknak,
Szolgálhasson mind a német, mind a tót,
Mint az előtt régen volt.

Ez az a szőlőtőkének a leve,
Bor ennek a neve,
Édes volt a leve,
Zöld volt a levele;
Kit kapafokkal koczogtattak,
Görbe késsel sanyargattak,
Tölgyfába szorítottak,
Mogyorófával körülkanyarítottak.

Ez az elmebódító, ruha-rongyosító,
Ma vigasztaló, holnap szomorító.
Igyunk az elment gólyákért,
Az itthon maradott verebekért,
És az egész tanácsnak egészségiért.

229.

Kezdetben az ur isten a bort teremtette,
Az emberi nemzetnek élelmére tette,
Hogy tőle kedve legyen, vele képesen éljen,
Az ostoba állatoktól különözve éljen.
Légyen, légyen, légyen,
Az állatoktól különözve légyen.

230.

Czifra pohár, veres bor,
Mindjárt rám kerül a sor,
Mindig iszom ollyankor,
Mikor rám kerül a sor.

231.

Isten hozzád, édes eszem,
Már ma hasznodat nem veszem.
Kiöntlek ürge módjára;
Bornemiszák bosszujára.

232.

Adjon isten minden jót!
Bort, pecsenyét, olcsó sót.
A lengyelnek sok borsót,
Ellenségnek koporsót.
Adjon isten egészséget,
Magyarok közt békeséget.
Bort, pecsenyét, egészséget,
Szép és jó feleséget.

NEGYEDIK KÖNYV.

HARAMJA ÉS PUSZTAI DALOK.

233.

ZŐLD MARCZIRÓL.

Hideg szél fú észak felől,
A lelkem is fázik belől.
Gyere elő a szép karton
Paplan alá, szivem, Márton!

Becskereki, Becskereki,
Talán elárultál neki.
Ha ravasznak gondolnálak,
Örökre megátkoználak.

De te nem vagy rosz emberem,
A lelkedet ugy ismerem,
Más árula el engemet,
Vagy megfogták kedvesemet.

Addig várlak még, Mártonom,
Mig ezt a szöszt le nem fonom.
Ha el nem jösz akkorára,
Mást kötök fel a rokkára.

Már utolsó orsó járja,
Hogy szivem szivedet várja,
Szól a kakas viradtára,
Gyere házam ablakára.

Ki zörgette az ajtómat?
Talán meghallotta szómat,
Gyere Marczim, bebocsátlak;
Oh de tiszta szivvel látlak.

234.

Borulni látom az eget,
Egy terhes felhő fenyeget.
Fú a szele Fegyvernekről;
Reszketek a menykövektől.

Kértem Marczit az egekre,
Hogy ne menne Fegyvernekre,
De nem hajlott kérésemre,
Bánatot hagyott szivemre.

Mikor a végbucsút vette,
Száját az én számhoz tette,
Megcsókolt még utoljára,
Úgy üle fel fakójára.

Oh szerelem tiszta jele!
Millyen forrón megölele!
Oh te szivem véd angyala,
Csókod csupa szinméz vala.

Háromszor tért vissza lova,
Mig hordozta ide, s tova,
Érzette tán szerelmünket,
Szerencsétlen esetünket.

Elment, s tudom mostanába
Nem takar be bundájába,
Hová hajtsam bús fejemet,
Ki melegít fel engemet?

Ha Zöld Marczim veszni talál,
Ragadj el engem is, halál!
Hadd veszszek el, mert az élet
Nála nélkül csak itélet.

235.

ZÖLD MARCZI.

A madár elnyugszik zöld fának ágain,
Vad kecske aluszik köszikla ormain,
De én nem alhatok, éjjel nem nyughatok,
Kedves galambomnak paplanos ágyain.

Hortyogat kedvére róka a lyukában,
Pihen az oroszlán setét barlangjában,
Kell nekem szenvednem, vég nélkül epednem,
Heves vármegyének mély árestomában.

Vigan ugrál bárány halmokon, völgyeken.
Csikó tölti kedvét a széles réteken.
Én pedig fejemet, elbágyult testemet,
Zokogva lehajtom e büdös helyeken.

Sokaknak még igen sokszor megvirrad még,
Sokakat megvidít kékellő magas ég,
Zöld Marczinak talán holnap már utolján,
Megvirrad utolszor; az nagy szörnyüség.

Feljön még az nap is arany sugárival,
A hold is feltetszik ezüst fáklyáival.
Nap nappal, hold éjjel nekem már nem jő fel;
El vagyok temetve örök éjszakával.

Isten hozzád világ, elhagylak tégedet,
Nem kedvelem többé gyönyörüségedet,
Az akasztófában, társaim sorában,
Fogom felejteni csalóka képedet.

236.

Lám megmondtam Angyal Bandi, ne menj az
Alföldre,
Csikósoknak, gulyásoknak közibe,
Közibe.

Mert megtanulsz lovat lopni ízibe,
Izibe.
Majd ugy kerülsz a vármegye kezibe,
Kezibe.

Mikor kezdi Angyal Bandi a lovát
Nyergelni,
Czifra csikós kantárjával fékelni,
Fékelni.

Kurta süveg a fejében, módosan,
Módosan,
Fejér fátyol a nyakában, bokrosan,
Bokrosan.

Czifra bunda válla hegyét nyomitja,
Nyomitja,
A sallangja lába fejét boritja,
Boritja.

Rajta van az arany rojtu gatyája,
Gatyája.
Slézsiából van az matériája,
Riája.

Alabastrom az homloka nem márvány,
Nem márvány,
Fekete két szemöldöke szivárvány,
Szivárvány.

Mikor megyen Angyal Bandi tanyára,
Tanyára,
Ama gyönge borjuhus vacsorára,
Csorára.

Rajta üte Göncz városa megfogni,
Megfogni,
A két kezét kötéllel is megkötni,
Megkötni.

Akkor kezde Angyal Bandi bámulni,
Bámulni.
A szinében egészen elváltozni,
Változni.

Megkötözik Angyal Bandit kötéllel,
Kötéllel,
Ugy kisérik fel Kassára, fegyverrel,
Fegyverrel.

Egy itcze viz, egy font kenyér a Bandi
Számára.
Harmincz három fontos vasat kezére,
Lábára.

237.

SOBRI JÓZSI NÓTÁJA.

I.

Somogyvári kis erdőben,
Sobri Józsi jó időben;
Nyirott haja, gyolcs gatyája,
Sárga sarkantyus csizmája.

Sobri Józsi az erdőben,
Rejpa Rézi az ölében;
Magát avval vigasztalja,
Sobri Jóskát csókolgatja.

Sobri Józsi derék gyerek,
Paripáján selyem nyereg:
Egyik felöl a puskája,
Másik felöl a baltája.

Sobri Józsi hires zsivány,
A kit fogni minden kiván,
Hires dupla fegyverével
Szembe szállna ezerével.

Sobri elment vándorlani,
Elébb tovább fosztogatni;
Elébb tovább fosztogatni,
Ugy akar meggazdagodni.

II.

Sobri Józsi a csárdában,
Maga iszik a korcsmában,
Tele itcze a kezében,
Karolina az ölében.

Karolinka fejkötője,
Izeg mozog a kendője,
De nem az ő pénze ára,
Sobri Jóska vette rája.

Karolinka csalatkozik,
Ha Sobri Jóskába bizik.
Mert mindenki csak azt mondja,
Hol van Sobri, hogy elfogja.

Sobri Józsi meg azt mondja,
Hogy hat megye meg nem fogja.
Pedig akasztófa vége,
Nem tart mindig legénysége.

238.

Hires vitéz az a Sobri,
Bátor gyerek Milfai.
Jó vigyázó a Mogor,
Strázsát áll a Pap Andor.

Ezek négyen akarják,
A megyét felforgatják.
A gazdagot pusztitják,
De a szegényt nem bántják.

Vagyon pénzek mindenre,
Szegény segitségére.
Sok kincseket gyüjtenek,
Koldust is megsegitnek.

Kávéházban mulatnak,
Erdöben sétálgatnak.
Esznek, isznak vigadnak,
A búnak helyt nem adnak.

Hintón járnak, nem gyalog,
Rózsa, Vidám a lovok;
Ezeket ha megcsapják,
Tesznek sebes vágtátást.

Paripára felülnek,
Hol akarnak, ott lesznek.
Minden embert szeretnek,
Uton is elereszlnek.

Nem is félnek senkitöl,
Semmi fegyveres néptöl.
Mert a fegyver nem fogja:
Kanász volt Sobri atyja.

Hol akarnak, ott dulnak,
Papoknál pénzt nem hagynak;
Sem gyujtanak, sem ölnek,
Sok emberrel jól tesznek.

Ha pandurok keresik,
Azokat csak nevetik.
Ha a pandurt meglátják,
Csutorával kinálják.

Magokhoz oda hivják,
Szalonnával kinálják;
Vigan együtt mulatnak,
Barátságot is isznak.

Nem félnek ők senkitől,
Csak a nagy ur istentől.
Azzal is kibékülnek,
Mert huszárokká lesznek.

Ott sem lesznek utolsók,
Ütközetben hátulsók.
Harczolnak ők igazán,
Igaz katona módján.

Hogy ha pedig meghalnak,
E világból kimulnak;
Hirök, nevök fenmarad,
Mert vitézül harczolnak.

* * *

Kivált Sobri Józsinak.

239.

Hej, huj! Sobri pajtás,
De régen nem láttuk egymást.
Hej, huj! ha nem láttuk,
Csak hogy jó hirét hallottuk.

Hej, huj! Sobri pajtás,
Hogyan tetszik a vándorlás?
Hej, huj! nem jól tetszik,
Mert kedvesem halva fekszik.

Hej, huj! Sobri pajtás.
Endőréden *) mi a szokás?
Hej, huj! az a szokás.
Diszlik a szeretőtartás.

Hej, huj! Sobri pajtás,
Micsoda ott az a nagy ház?
Hej, huj! Sümeg város,
Ott lakik a komiszáros.

240.

BUGA JAKAB ÉNEKE.

Mit busulsz, kenyeres, midőn semmid sincsen?
Jó az isten, jót ád, légy jó reménységben.
Kinyilik az idő majd a jó tavaszkor,
Hová két szemünk lát, oda megyünk akkor.

Hogy ne busulnék én, én édes pajtásom,
A tömérdek gondok uralkodnak rajtam;
Gondolkodásim közt se nyugtom, se álmom,
Lelkemet is bennem csak alig találom.

Kivan az oldalam, rongyos a dolmányom,
Hátam lapiczkáját veri a kalpagom,

---

*) Baltavári uradalmi major, hol Sobri szolgált.

A tömérdek folttul nehéz a nadrágom,
Zsiros ködmönkém is alig van nyakamon.

Lábárul lovamnak lehullott a patkó,
A ki még rajta van, az is csak kotyogó;
Patkó nélkül pedig megromlik a jó ló,
A szegény legénynek az is nem igen jó.

A köpönyegemben sok kárt tett az eső,
Uj mondérhoz pedig a reménység késő.
Van még egy tarsolyom, de az is csak végső,
Az vigasztal mégis, hogy bajom nem első.

A farkasbőrömnek lekopott a szőre,
Palaczka, pókháló a szögön belepte.
Nem csalogat engem ifjúság öröme,
Mert szennyes az ingem, nincs, ki fehérítse.

Ej kurva az anyja! élek, a mint élek,
Kivetem hasamat a jó verőfénynek.
Csak ugy dohányozom, mikor megéhezek,
Több szegény legénnyel én is eltengődek.

241.

Kecskeméti csárdában,
Három betyár magában,
Ugy megiszik bujában,
Kiforditott bundában.

Egyik fújja nótáját,
Hogy elfelejtse búját,

Félre veti bundáját,
Pengeti sarkantyúját.

Másik kiált: hozz több bort!
Mert nem emleget ma tort,
Ha nem éri öreg kort,
Rúgja lábával a port.

A harmadik csak hallgat,
Szemeivel pillogat,
Néha sohajt, és jajgat,
Torka orvost kivángat.

Nosza tölts nékem is még,
Mert a torkom ugy megég.
Oh be jó izü vendég!
Ugy megszeretlek, hogy még!

Hallod-e, te szolgáló?
Körmöljön meg a holló,
A viz nem ide való,
Bor a szivvigasztaló.

Vizet tisztán nem iszom,
Véle a bort sem rontom,
Köszönje, ha megmosdom,
Elég néki, azt mondom.

Nosza lányka, hozz hát még,
Mert a torkom ujra ég,
Fogadom, nem lesz elég,
Ha ötször hozol is még.

242.

Meg vagyok én búval rakva,
Mint a borízű almafa;
Kettő három terem rajta,
Mégis terítve az alja.

Csötörtökön viradóra,
Ültem a bánathajóra.
Tiz órakor lefeküdtem,
Egy piczint elszenderedtem.

Szemeimet felvetettem,
Három hajdu állt előttem.
Kérdem tőlök: mit kerestek?
Talán én értem jöttetek?

Érted jöttünk, megkötözünk,
Város házához vitetünk,
Letétetünk a tömlöczbe,
A tömlöcznek fenekére.

Felizentem a birónak,
Oldozza fel két karomat;
Ne örüljön rabságomnak;
Holtig alázom magamat.

De a biró ezt nem tette,
Inkább jobban megköttette.
Szegény árvát, senki sem szán,
Ha csak szeretője talán.

243.

Szépen szól a fülemüle kis madár,
Éjjel, nappal hallom a dadogását;
Csak előben vigasztalom magamat,
De hátulról bánom csalatásomat.

Hej! most megbántam cselekedetemet,
Barátimnak számlálgatom ezeket:
Hogy soha roszat ne cselekedjenek,
Én utánam prédára ne essenek.

Harmad napra visznek engem veszteni,
Nekem apró lépéseket kell tenni.
Harminczhat ember négy szögletet formál,
Gondolkozom, messze van-e a halál.

Oda érek vesztőpadom helyére,
Sirom is meg van már ásva előre,
Széttekintek, de nincsen az kedvemre,
Kis angyalom forog nekem eszembe.

Pej paripám arra vagyon szoktatva,
Többet szalad éhesen, mint jól lakva,
De ha én még felülök a hátára,
Sokan néznek a fölházból utána.

244.

Tizenhat esztendős voltam,
Mikor lopni elindultam.
Loptam harminczhárom lovat,
Még sem pöngetem a vasat.

Ha a főbiró háborgat,
Lopok neki egy pár lovat.
Beállítom udvarára,
Még meg is hí vacsorára.

Teli a zsebem bankóval,
Az istálóm lopott lóval.
Eladom a lopott lovat,
Veszek rajta igaz lovat.

Van is nekem egy szijhátu
Fakó lovam, kese lábu.
Ki huszonnégy óra alatt
Debreczentül Pestig szalad.

245.

Mikor még én kicsin voltam,
Csikós, gulyás bojtár voltam,
Felfeküdtem a halomra,
Onnan néztem le bajomra.

Éjszakának idejébe
Rám tör egyszer a vármegye.
Ki baltára, ki fokosra,
Ki két águ vasvillára.

Én se vettem azt tréfára,
Felugrottam a sárgára.
Bevágtam a csurgó várba,
A galambom udvarába.

Nyisd ki babám, az ajtódat,
Nézd meg sárga paripámat.
Csikóskantár a fejében,
Barna legény tetejében.

Ajtót nyitott az én babám,
Beszöktetett rajta sárgám.
Leugrottam a sárgáról,
Csókot kaptam a babámtól.

246.

Az alföldön csikós vagyok,
Debreczenből lovat lopok.
Felhágok egy magas hegyre,
Onnan nézek Debreczenbe.

Nyisd ki rózsám, a kapudat,
Hadd vigyem be a lovamat.
Szénát adj neki, abrakot,
Az urának vetett ágyat.

Nem szánt, vet az égi madár,
Mégis eltartja a határ.
Én sem szántok, se nem vetek,
Mégis bú nélkül élhetek.

247.

Árva, Csanád, Borsod, Heves,
Engem a vármegye keres.

Engem a vármegye nem szán,
Mert sok csinyt tettem a pusztán.
Sok jármot tüzre rakattam,
Sok hámot szegre aggattam.
Csötörtökön viradóra,
Találtam egy pej csikóra.
Éjfélig mindig kergettem,
Hajnalra már felnyergeltem.
Azon hajtottam hat tinót,
Mind a hat galambszinü volt.
Most már kérik sok jó pénzért,
Hatvanhat ezüst tallérért.
De a csikó nem eladó,
Nem a hadnagy alá való.
Mert a hadnagy ha rá ülne,
Sok szegény legényt megtenne.

* * *

Azt az órát megátkoztam,
Mikor első lovat loptam.
Tudtam én azt, nem sokára
Jutok az akasztófára.

248.

Kezemben a csákány nyele,
Éjjel nappal járok vele,
Keresem a tér mezőket,
Megcsipem az átmenőket.

Holló károg utam elé,
Varju követ minden felé,

Kezemben a csákány pereg,
De arczomon köny csepereg.

Czifra csárda éji tanyám,
Csaplárosné, édes anyám,
Mért vezettél e vágásra?
Felkötnek már az ágasra.

249.

Rongyos csárda, nincs teteje,
Zsidó asszony lakik benne.
Zsidó asszony! a lelkedet!
Hová tetted a pénzedet?

Tetejiben a réz kongó,
Fenekin van a sok bankó.
Közepében arany, ezüst,
Arra kérlek, főbe ne üss.

250.

Batonyai hármas határ,
Érted lettem, k...a, betyár.
Viselem a betyár nevet,
Szenvedek érted eleget.

Olly hideget, olly meleget,
És olly sok záporesőket.
Sok hideget, sok meleget,
És sok rágalmazó nyelvet.

Ne szeressen senki mélyen,
Mert nem tudja mire mégyen,
Örömei mind elmulnak,
Víg napjai beborulnak.

Én szerettem ollyan mélyen,
Minden rólam példát végyen.
Én vagyok az igaz árva,
Ki magánosan jár sirva.

Azt iratom koporsómra:
Zárj be gyászos sirhalmomba,
Itt nyugszik egy szerencsétlen,
Kit megcsalt egy hűségtelen.

251.

HORTOBÁGYRÓL.

Oh te zsiros Kanaán,
Hortobágy melléke!
Be sok szegény legénynek
Édes anyja vagy te.
Kenyeret adsz kezébe,
Pénzt az erszényébe.

Nincsen itten drágaság,
Mert nem tót ország ez;
Kedves nálunk a jó bor,
Mert magyar ország ez,
Oh be áldott ország ez,
Nincs hasonló ehez!

252.

Oh földi Kanaán,
Európa édene!
Természet tárháza,
Mindennek mindene.
Mert te beléd zárkozni
Kivánatos fogság,
Mert határaidon túl
Nincs igaz boldogság.

253.

Be van az én szüröm ujja kötve,
De nem tudod pajtás, mi van benne.
Az egyikben aczél, kova, tapló,
A másikban száz forintos bankó.

Ha megunom magam a pusztába,
Kapom magam, megyek a csárdába.
Parancsolom a korcsmárosnénak,
Hogy hozzon bort a borivójának.

Azért mondják nekem az irígyek,
Ihatom bort, mert loptam eleget.
Kurv az anyja! azt felelem vissza:
Hogy van annak, a ki meg nem issza.

254.

Szegény legény vagyok én,
Vásárokra járok én.

Csikót, tinót lopok én,
Csak ugy éldegélek én.
Szegény legény vagyok én.

Nincs nekem több jószágom,
Csak egy barna galambom,
Ha ő vele lehetek,
Vele enyeleghetek,
Minden bút elfelejtek.

Nem bánt engem más baja,
Legyen kenyere, vaja;
Van nekem egy kis tanyám,
Ott lakik barna rózsám,
Van kenyerem, szalonnám.

Ha setét felhők megül,
A holdvilág földerül,
Paripámra pattanok,
Vigan egyet rikkantok,
A tanyára nyargalok.

Itt barna rózsám karja,
Ha vállamat takarja,
Szegénységem megvetem,
A világot nevetem,
Mert én csak öt szeretem.

255.

Édes anyám szült engem a világra,
Világra.
Három biró, szolgabiró — ej, haj!
Bajára.

Kocsmárosné, már én többet nem iszom,
Nem iszom,
Mert én kendnek igen sokkal, ej, haj!
Tartozom.

Három itcze bor árával tartozom,
Tartozom.
Hatvan három itcze borral, ej, haj!
Tartozom.

Rója fel a réz fokosom nyelére,
Nyelére,
Hogy itt ivott kanász bojtár, ej, haj!
Hitelbe.

Majd ha aztán igen sokkal tartozom,
Tartozom,
Megfizeti én helyettem, ej, haj!
Galambom.

256.

Hozz bort, korcsmárosné,
Megadom az árát.
Ha én meg nem adom, ihajnár!
Megadja galambom, igazán!

Kocsmárosné, de czifrán jár,
Egy itcze bort köszöntsön rám.
De vizet ne töltsön bele,
Mert szerelmes leszek bele.

257.

Nincsen széna, nincsen abrak,
Édes lovam, agyon csaplak.
Bőrödet zsidónak adom,
Ugy nem lesz rád semmi gondom.

Mi hasznod van a bör árán,
Ha nem ülhetsz lovad hátán?
Ne üss agyom, édes gazdám,
Kitelelek árpaszalmán.

Édes lovam, ne buslakodj,
Lesz még neked jó abrakod.
Ha a rózsámhoz elviszel,
Selyem kötőjébül eszel.

258.

Deres a fü, édes lovam, ne egyél,
Inkább engem a rózsámhoz elvigyél.
Vigy el engem, édes lovam, odáig,
Hogy ne fájjon az én szivem sokáig.

Ott lesz széna, ott lesz abrak, elégség,
Neked, édes fakó lovam, vendégség.
Itthon vetek egy abrakot, elég lesz,
A rózsámnál majd egy helyett kettő lesz.

259.

Szennyes ingem, szennyes gatyám,
Mezőségen lakik anyám.
Nincsen fája, nincs hamuja,
Nincsen, mivel megszapulja.

A kinek nincsen rózsája,
Szennyes inge és gatyája.
Mosd ki, rózsám, legyen tiszta,
Ajtód előtt foly a Tisza.

260.

Ugy ég a tüz, ha lobog,
Ugy élek én, ha lopok,
Ha nem lopok, cserélek,
Még sem igazán élek.

Ugy ég a tüz, ha lobog,
Ugy élek én, ha lopok.
Nem vagyok én szent lélek,
Hogy én igazán éljek.

261.

Pej paripám patkószege de fényes,
Madarasi csárdás lánya, de kényes,
Bodor haját illegeti vállára,
Száz talléros kendőt tesz a nyakára.

Madarasi csárda előtt van egy fa,
Elrugtassunk kedves pajtás, mink oda;
Ott mulassunk a szép lánynyal kedvünkre,
Felvidítja ő a mi bús szivünket.

Felnyergelem paripámat ízibe,
S berugtatok a gulya közepébe.
Kiszakasztok tizenhárom darabot,
Kocsmárosok, ti is gazdagodjatok.

Paksust kérnek személyemtől, de hamar;
Elmultam én harmincz esztendős immár;
Nem félek én ez életben senkitől,
Leesküszöm a főbirót helyéből.

262.

Pej paripám patkószege de fényes,
Kocsmárosnénk szőke lánya de kényes,
Száz talléros arany függő fülében,
Száz forintos selyem kendő kezében.

Elunta már pej lovam a koplalást,
Harmad napig nem evett egy harapást,
Van már széna, van már abrak, ehetsz már,
Engemet szép szeretőmhöz vihetsz már.

Felülök a sárga lovam nyergébe,
Beballagok a kovács műhelyébe,
Mig a kovács pej lovamat patkólja,
Kis angyalom két orczámat csókolja.

263.

Ó bort iszom, fenyőfával tüzelek,
Pej paripám az álláson enyeleg.
Pej paripám patkószege de fényes,
Szomszédomban egy szép leány de kényes.

Hat forintos selyem kendő nyakába,
Elől vagyon hunczutkája levágva.
Az a legény, ki a haját neveli,
Bársonyos kalapja alá felteszi.

264.

Nagy a világ, végtől végig bujdosom,
De babámat felejteni nem tudom.
Megállj, fakóm, bundámat leterítem,
Megálmodom, látom-e még kedvesem.

265.

Kiforditom, beforditom,
Mégis bunda a bunda.
Hej bunda a bunda,
Juhászbunda a bunda,
Mégis bunda a bunda.

Leterítem a bundámat,
Mégis bunda a bunda, stb.

Ha megázik is a bunda,
Mégis bunda a bunda, stb.

Ha rongyos is a bunda,
Mégis bunda a bunda.
Hej bunda a bunda,
Juhászbunda a bunda,
Mégis bunda a bunda.

266.

Itthon van-e a kanász,
Vagy a felesége?
Nem kell nékem a kanász,
Csak a felesége.

Tüzre teszem a kanászt,
Melegszem is nála,
Ha megunom magamat,
Pipát gyujtok nála.

Elszalada egy disznó,
Kilencz malaczával,
Utána ment a kanász,
Üres tarisznyával.

Hücs ki, disznó, a buzából,
Ne edd meg a buzát;
Mert a buza derága,
Száz forint az ára.

267.

Mikor, szürét nyakába
Vetve, csapat disznóját
Terelgeti Marczi,
Huss után! Siska te!
Csak azt emlegeti.

Dudája is kezében van,
Tilinkóját veri,
Iszik reá jó bort.
Huss után! Siska te!
Megint azt pengeti.

Megint reá rivalkodik:
Huss után! Siska te!
Galambom is nem tom hogyan
Van, jaj szegény!
Huss után, Siska te!

Mikor lenyugszik a nap,
Igy készti disznóját,
Teregeti nyáját:
Huss után! Siska te!
Barna galambom felé.

268.

Debreczeni kerek erdő,
Lakik abban szarvas kettő.
Debreczeni gulyáslegényt
Kilelte a hideg, szegényt.

Nem őrzöm én már gulyádat,
Sem a czifra marháidat,
Itasd meg, barna galambom,
Ne szomjazzon az én barmom.

Kettős falu az én hazám,
Abban lakik az én anyám,
De sok leány feleségem,
Egyhez sincsen reménységem.

Zsiros az én ingem ujja,
Nincs galambom, ki szapulja,
Zsiros ing és gatya rajtam,
Ki a mennykö kapna rajtam!

269.

Én vagyok a petri gulyás,
Én őrzöm a petri gulyát.
A bojtárom vizen, sáron,
Magam a paplanos ágyon.

A csikósnak jól van dolga,
Egyik lórul a másikra,
De a juhász, mint a kutya,
Egyik dombrul a másikra.

270.

Nem bánom, hogy parasztá születtem,
Csak azért hogy gulyássá lehettem.
Eb cserélne cserép palotával,
Vagy életet közvényes nagyurral.

Kis királyság az én állapotom,
Igazgató törvény bunkós botom.
Országom az egész baromjárás,
Nagy potentát egy révbeli gulyás.

Hat bojtárnak vagyok fejedelme,
Igy tisztelnek : gazd uram, ő kelme.
Gulya keríti be cserényemet,
Hat komondor estrázsál engemet.

Magamban is helyén van a lélek,
Sem zsiványtul sem vadtul nem félek.
Ha szegény is, de magamé vagyok;
Szolgálatba szabadságért állok.

Mikor jobbágy kaszál, gyüjt, azt mondom,
Urdolgára nincsen semmi gondom.
Feles fűvel vagy arató részszel
Nem gondolok, könnyebb élni készszel.

Van ég alatt lakni bátorságom,
Városinál nagyobb szabadságom.
Mást nem bántok, engem se bántson más.
Hajh! be boldog egy révbeli gulyás!

Nem veszek rám posztó köpönyeget,
Az és ellen ha zápor fenyeget.
Kiforditom a bundámat szőrrel,
Vagy készülök a galléros szürrel.

Ha látom a förgeteg idejét,
Begyűröm a süvegem tetejét.
Csak ugy nézem az időt alóla,
Még a jég is visszapattog róla.

Becsülöm én pásztori gunyámat,
Nem cserélem szürömet, bundámat
Tekintetes ur décz bundájával,
Sem plebánus reverendájával.

Gazdagságra nincs semmi szükségem,
Van egészség, ahoz eleségem.
Hord a gazda jó heti kenyeret,
Főzeléket, szalonnát, eleget.

Nem kell, nincs is sok drága pogyászom,
Vetett ágyra kis székről nem mászom.
Édes anyám szoktatott padkára,
Nem is vágyok soha vetett ágyra.

Még azt mondják, nincs asztalom, székem,
Bárónak sincs annyi, mint én nékem.
Enyim minden halom, s álló partja,
Eszem iszom, mikor kedvem tartja.

Ha tarisznyám vetem a vállamra,
Velem jár, kel az éléskamara,
Bográcz, veder, szolga, fa, vaskanál,
Mindenem van; mi is kell több annál?

Azért élek jól, mint hal a vizben,
Vendégség van mindennap négy izben.
Még sem szerzek gyomorgörcsöt véle,
Mert a trakta mindig csak egyféle.

Hajnal előtt kitörlöm a csipát,
Fohászkodás után gyujtok pipát.
Szemlélődöm gulya közt sétálva,
Nincs-e hiba, nincs-e megdézmálva.

Ha látom hogy nincsen semmi hibám,
Alám gyüröm börszéknek a bundám.
Kenyeremből karéjt kanyarítok,
Rá fanyársrul szalonnát pirítok.

Délben, ha kész bográcsos ebédem,
Körülülik vélem a cselédem.
Ugy jól lakom forditott kásával,
Mint egy goróf husz harmincz táljával.

Ebéd után ha rám jön az álom,
Gyepen vetett ágyamat találom;
Jobban nyugszom bokrok árnyékában,
Mint beteg ur füszeres ágyában.

Hevertemből ha kelek frissülve,
Elballagok danolva, fütyülve.
Gulyámat sétálva legeltetem,
Az itató felé terjengetem.

Vizmeréssel mozgatom testemet,
Megujitja vizmerés éhemet.
Majd tarhonyát eszem vacsorára,
Osztán gyujtok tüz mellett pipára.

De azért hogy illy együgyün élek,
Szép szint, erőt pappal sem cserélek.
A melly uram nem hiszi, tisztelem,
Tessék gyepen megbirkozni velem.

Bár szegődjék más ennél jobb bérre,
Bábolnára vagy Mezőhegyesre,
Mi megélünk révbeli pusztában,
Erdős János ur szolgálatában.

Mert annak ad isten, a kit szeret,
Illy jó gazdát, illyen jó kenyeret.
Házamban is ez az utolsó sor,
Haj, be boldog egy révbeli pásztor!

271.

Lóra csikós, lóra! elszaladt a ménes,
Csak egyedül maradt a pányván a nyerges.
„Nem tehetek róla, mert meg vagyok fogva,
Ott az öreg bojtár, adjon számot róla.
A tömlöcz feneke az én vetett ágyam,
Annak két oldala az én hálótársam.
A tömlöcz teteje takaródzó párnám,
Kigyók, békák szeme világitó gyertyám.
Nyujtsd be rózsám, nyujtsd be, fehér kezkenődet,
Hadd törülgessem le sürü könyeimet.

272.

Hej lóra, csikós, lóra!
Be van a ló hajtva,
A biró udvarán,
Ihaja!
Szól a csengö rajta,
Igaz a.

Hej hadd szóljék, hadd szóljék,
Zsebembe a tallér;

Én voltam Gemeren,
Ihaja!
A hires gavallér,
Igaz a.

Hej ismerem a hangját,
Volt is a kezembe,
Tugári vásáron,
Ihaja!
Fizettem meg érte,
Igaz a.

273.

Vajjon ki kiabál
Ama zöld erdőbe?
Talán a galambom
Lovát hajtották be.

Ej hadd hajtsák, hadd hajtsák,
Hadd fizessen érte,
Mert a piros hajnal
Tilalomban érte.

274.

Ha csak egy lovad van,
Ne tarts annak szolgát,
Ha szép szeretőd van,
Viseld annak gondját.

Nem ér az a béres
Három pipa dohányt,
Ki minden hajnalban,
Ihajnár!
Keresi az ökrét,
Igaz a.

Nem ér az a kocsis
Három veres hagymát,
Ki minden hajnalban,
Ihajnár!
Keresi a lovát,
Igaz a.

Nem ér az a leány
Három piros almát,
Ki a legény mellett,
Ihajnár!
Összehuzza magát,
Igaz a.

275.

Most jöttem én Károlybul,
Károly nevü városbul.
Szilaj csikót hajtottam,
Babám, be elfáradtam.

Vesd meg, rózsám, az ágyat,
Gyönge testem elfáradt.
Teríts alám lepedöt,
Párnát is tégy vagy kettöt.

Terítek is, teszek is
Selyem párnát, hatot is,
Melléd fekszem magam is,
Ha szeretsz is, ha nem is.

276.

Hej pajtás, be nevetem
A világ bolondságát,
Nem adnám érette,
Erzsi majorságát.

Egy darab kenyeremet,
Egy darab szalonnámat
Ha megeszem, félre
Vágom a kucsmámat.

Majd délben, ha jól lakik
A nyájam, haza megyek,
Egy két dézsa tejet
A rózsámnak fejek.

A gondok nem hervasztják
Mosolygó két orczámat,
Fütyörészve szivom
Kis kurta pipámat.

Nincs gondom patikára,
Hej! inkább Zsuzsikára,
Turót, vajat nyomó,
Friss gazdasszonykára.

Árnyékkal kedveskedik,
Minden cser, bükfa, gyertyán,
Maga a természet
Kanapét rak alám.

Hej! ez a mi templomunk,
Hej pajtás a természet,
Ennek pompás fala
Napkelet, enyészet.

Nincs ollyan gyönyörűség,
Hej heted hét országon,
Mint mi nekünk cseveg
A nagy bükfaágon.

Egy szóval paradicsom,
Hej a pásztor tanyája,
Mert ehez el nem hat
A világ lármája.

Jer pajtás, köszöntsük meg,
Hej ama dicső papot,
A ki káplánaul
Tartja a nagy napot.

277.

Magamban nevetem
Az egész világot,
Nála jobb szeretem
A magánosságot.

Vigan eszem, iszom,
Mert nincs semmi pöröm,
Éjjel jól aluszom,
Reggelre vár öröm.

Minden pásztortársam
A legjobb emberem,
Örömest felosztom
Vele a kenyerem.

Nincs olly szép éneklés
Heted hét országban,
Mint a rigók tesznek
Mátra oldalában.

Tolvajok, gyilkosok
Nem férnek itt hozzánk,
Ha csak a farkasok
Nem ütnek mi reánk.

Majd délre jól lakik
Nyájam, s haza megyek,
Egy két dézsa tejet,
Kedvesemnek fejek.

Kihajtok délután,
S vigan furulyázok;
Gyapjas nyájam után
Jó kedvvel sétálok.

Árnyékkal kinálgat
Minden hárs engemet;
A puha pázsiton
Nyugtatom testemet.

Csak az az én rózsám,
A kurta szoknyában,
Benne lakik szivem,
Melle hullámjában.

Ollyan vagy te, Pere,
Mint az engedelem,
Piros két orczádon
Játszik a szerelem.

Hol vagy hát, kedvesem!
Nyájam már bezártam,
Nélküled a mezőn
Szivszakadva jártam.

278..

Hej amaz az én rózsám,
Ama hosszu szürben,
Szép asszony jószágát
Őrzi a mezőben.

Hej amaz az én rózsám,
Ama nagy bundában,
Juhokat hajtogat
Ama barázdában.

Hej hajtsd előre rózsám,
Be nehezen várom,
Piros két orczádat
Csókolni akarom.

Mert ollyan vagy te rózsám,
Mint az engedelem,
Piros két orczádon
Játszik a szerelem.

Hej, juhszélre juhász,
Hej két oldalra gulyás!
Ez az én galambom,
Zsiros inges, gatyás,

279.

Ha valaki vigan él,
A juhász épen ugy él.
Az erdőben, a mezőben,
Sétál, pipál, furulyál,
Billeg, ballag, meg-megáll.

280.

Ha gyönyörűségesen
Él valaki illy frissen,
Élek juhász a mezőben,
Legelnek nyájim erdőben.
A hegyek havasiban,
A vizek forrásiban.

Mikor a nap felvirad,
Sugárival felhasad,
Juhaimat kieresztem,
Kivezetem, legeltetem.
Harmatos fűvön járok,
Zöld pázsiton sétálok.

Fülemilék zengését,
Gerliczéknek nyögését
Hallgatom, kik vidámitják
Szivemet is megujitják.
Bolond, a ki restelli,
Hallgatni nem kedvelli.

Ürgelyukba botomat,
Reá teszem bundámat,
Szürömet alám terítem,
Testem reá helyeztetem.
Egyet kettőt aluszom,
És jó izűn megnyugszom.

Kuvasz őrzi testemet,
Nem féltem én lelkemet.
Ha aluszom, reám vigyáz,
A nyáj mellett vadra csatáz.
Oh gyönyörű szép élet!
Kit az isten igy szeret.

Jobb, szeretőm főzése,
Mint urak csemegéje,
Nem cserélnék meg urakkal.
Sem nagy süvegű papokkal.
Asztalát fel nem váltnám,
Azt jobbnak nem tartanám.

Királyok koronáját,
Nem kivánom pálczáját,
Jobb a juhászbotom annál,
Országok birodalmánál.
Már juhaim sétálnak,
Az akolnál ott hálnak.

Az egész nap hévséget
És szörnyü melegséget,
Szenvedek sok árnyékokat,
Hives szeles fuvásokat.
Sétálok dudolgatva,
Vagy sippal sipolgatva.

281.

Amoda egy virág, érzem az illatját,
Szeretem a szagát, de legjobban magát.
Megfújom sipomat a hegy oldalában,
Hallod-e, galambom, vászoli utczában?
Hallom rózsám, hallom, róla nem tehetek,
Gyönge szavaidra oda nem mehetek.

282.

Egy cseppet se siessünk,
Itt a csárda, étessünk.
Csárda mellett a jó forrás,
Itt esik a jó itatás.

Itt a kónyi határon,
Csösz leszek én a nyáron,
Leteritem bundámat,
Veregetem pipámat.

Ki egy pipa dohányt ád,
Nem hajtom be a lovát,
Sem a lovát, sem magát,
Sem a szarvas marháját.

283.

Nem kell nékem köpenyeg,
Nem illet az engemet.
Zsiros bunda kell nékem,
Az melegít fel engem,
Eszem adta.

Ha én juhász lehetnék,
Zsiros bundát vehetnék.
Vennék is rá két csatot,
Egy kisebbet, egy nagyot,
Eszem adta.

Hat lovam van a hámba,
Magam leszek kocsisa,
Ugy megyek a rózsámhoz,
Tudom, hogy vár magához,
Eszem adta.

Nagy gazda volt az apám,
Nagy gazdaság maradt rám;

Hat ökörnek kötele,
Meg egy vasvilla nyele,
Eszem adta.

Hat ökröt hajtottam,
Nagyot sohajtottam,
Csálé csákó, csálé,
Barna rózsám felé,
Eszem adta.

ÖTÖDIK KÖNYV.

GUNYDALOK ÉS ROKON.

284.

Világ haszontalanság,
Nincs benne állandóság,
Uj módit szereti,
Minden azt kedveli.
A régi már nem becses,
Nemmódi nem is kedves.

Ha csak nem jó térdhajtó
A dáma, nem kaczagó,
Ha nem vesztegető,
Vagy ha nem bő költő,
Nem dáma, ha nem koczkás;
Szégyen, ha nem kikapós.

Arany csipkés fejkötő,
Vagy az ezüstös hajtő,
Van módi sokkal szebb,
Sokkal tisztességesb.
— — — — — —
— — — — — —

A mente már nem módi,
Lengyel mente a módi.
A fáin kartonbul,
Ha készül gigánbul,
Nagyobb parádét teszen,
Kedvessége ugy lészen.

Csizma dámát nem illet,
Hegyeseket nem léphet.
Papucsot lábára,
Von lába ujjára,
S pantoflit, férhez mehet,
Gavallérra szert tehet.

Csunya szokott egy szinben
Járni, csak egy köntösben,
Nem illik dámához,
Sem úri rangjához.
Köntöst kell változtatni,
A jót olcsón eladni.

Nagyra vágynak a lányok,
Kivált a kisasszonyok.
Szegénynek nincs becse,
Nincs nálok kelete.
Parádéz már e világ,
Paraszt lány is már rá vágy.

Tiz órakor felkelni
Módi, betegeskedni.
Haját frizérozni,
Magát befesteni.
Nem tudja hogy kelletlen,
Ifjak előtt becstelen.

Most szentül imádkozni,
Templomot gyakorolni,
Bibliát olvasni,
Szégyen, jót tanulni.
Ha nem kártyás, nem koczkás,
Nincs becse, ha nem hárfás.

Kár hogy az asszonyokat,
Az eladó lányokat,
Vásárra nem hordják,
Kongatni nem hagyják,
Próba-hetet tölteni;
Ugy kéne szegödtetni.

Kárán tanúl az okos,
Addig senki nem gondos,
Mig a lapos guta,
Végső inség sulya,
Meg nem üti erszényét —
Más birja örökségét.

285.

A szörnyü ég alatt szörnyü változások,
Istentelen ezer uj módi szokások.
Az uj módi miatt sok istorozások,
Méltán e világra szállnak sok csapások.

E világ ördöggel vetett szövetséget,
Német francziától tanult ördögséget.
Magyar is követi a rut kevélységet,
A némettül kapott czifra szegénységet.

Franczia is kevély, mint a papa madár,
A tokos is pajkos, kényes, mint az agár.
Magyar is hasonló lett ezekhez immár;
Kecskeszőr parókát visel, babosan jár.

Ördög-e, bagoly-e, magyar-e, kicsoda?
Tehénpaczal fején, nem tudni, micsoda.
Tarka, mint a szarka, nem más hanem csoda;
Megszökne, ha látná régi magyar Buda.

Nem tiszta madár az, ki fészkét mocskolja,
Nem fehér hattyú az, kinek tarka tolla.
Nem igaz magyar az, kinek bugyogója,
Frizérezi haját, bajszát borotválja.

Vajha láthatnátok, hajdani magyarok,
Most a magyarokat, istenes jámborok,
Könyet hintenétek, mint sürü záporok;
Ki kankó, ki Jankó, felemás sógorok.

Magyar kalpag helyett tettek fel kaszkétot,
Hosszu mente helyett huztak fel kaputot.
A veres nadrágon cseréltek bugyogót,
Magyar csizma helyett vontak német sarut.

Mégis tartja magát, mint magyar gavallér,
Nem más, hanem csuda maskara, himpellér.
Kár hogy eredeti volt magyar nemes vér,
Iskolába fogja magyar német pallér.

A szép magyar kontyot, elhagyták a válot,
Igaz gyöngyös pártát, ki diszesen állott.
Kardkötőd letenni, fajtalan, nem szánod,
Kis rövid mentécskéd tőled messze hagyod.

Nincs több, egy pendele, bugyogóra vágy már,
Alig van kenyere, mégis kávéra vár.
Czukrot, kávét neki hitelben ad kalmár,
Mégis ritka, a ki bugyogóra nem vár.

A sok módi irja a sok leveleket,
Zálogba hányatja szép örökségeket.
Eladatja velek szép öltözetöket,
Szegényekké teszi hajporos fejöket.

Ezt egyedül köszönd az atyafiságnak,
A némettel kötött ezer sógorságnak.
Ez oka számtalan boldogtalanságnak,
Ez is lesz kárára végre az országnak.

286.

Nincsen e világon semmi állandóság,
Valami látható, minden mulandóság.
Hajad fürtös szála,
Melly rég szépen álla,
Most csudaváz, lárva.

Csinosan felkötött nadrágod mi lelte?
Szabó derekadtól hónodig emelte.
Ollyan vagy benn, pajtás,
Mint gályán a sajkás,
Vagy a ki sánczot ás.

Kordován csizmádnak megnyulott a szára,
Fel is emelkedett véle együtt ára.
Csak most veszem észre,
Hogy nagy kora készre
Jött hozzánk, szélvészre.

Gondolnád, hogy az lesz a szabó kontója,
Vagy a komédiás bilétmutatója.
Azonban egy, kettő,
Öt, tiz, százas betű,
A forint jelentő.

Egy krajczár egyet tesz, de már három kettőt,
A két tiz garasos krajczárt tizenkettőt.
Nem tudom számlálni,
Kivánnék megválni,
Helyébe mást látni.

Szabadíts meg tőle, magyarok istene!
Mert ennek se sulya, se becs nincsen benne.
Máskép is a bankó,*)
Csak koldusnak való,
Kinek lába nem jó.

287.

Módi jött be a lányoknál,
Kivált a kisasszonyoknál:
Kontyon hordják a hajokat,
Érzik belől a bajokat.

Újjas, mellény nem szükséges,
Egy czicz kendő elégséges.
Ahoz jár most a gavallér,
Kinek nyaka csupa puczér.

*) Mankó.

Elcsapták a szoknyájokat,
Hordnak már most viganókat,
Hej! gyönyörű szűz virágszál!
Rád jobban illenék a vál.

Kis lábadon piros csizma
Szebb volna, mint czipő rajta.
Magyarul is kevés lány szól:
Jaj! mi lesz már a világból!

288.

Nem vagyok én paraszt ember,
Reám ugy nézzetek;
Familiám s nemzetemre
Bár figyelmezzetek.
Bizonyos apám volt,
Kiről anyám igy szólt,
Hogy a fagyban aratáskor megholt.

Eszem iszom törzsökéből
Származtak eleim,
Ezt mutatják a korcsmákon
Adós leveleim.
Apám akárhol járt,
A vizben nem tett kárt,
Evett, ivott, sok kinálást nem várt.

Ez törzsöknek hogy én vagyok
Egy igaz magzatja,
Bizonyítja eztet torkom
Gyakor szomjusága.
Ihatnám mindenkor,

Reggel és éjfélkor,
Csak kaphassam, mindenkor jó a bor.

Első része czímeremnek
A jó káposztás hús,
Ha szalonna nincsen benne,
A szívem is már bús.
Óh áldott káposzta!
Paradicsom hozta!
Áldott, a ki kolbászszal foldozta.

Másod része czímeremnek
Ama jó bosporos,
Melly ha nem lészen is borsos,
Legalább csak boros.
Mert bor nélkül méreg,
Egye meg a féreg,
Annyit ér, mint ebnek a fakéreg.

Harmadikát czímeremnek
Hijják kaszás lének,
Ezt tartják ám a magyarok
Legjobb ételöknek.
Valaki ezt falja,
Ajakát megnyalja,
Kálvinista, mennyországnak vallja.

Nemeslevél-pecsétemnek
A viaszát tudni
Ha kivánod, nem akarok
Én ebben hazudni:
Ez forditott kása,
Kinek nincsen mása;
Szczithiából vagyon származása.

A borékja levelemnek
Egy katonabéles,
Kövér borjuvesével tölt,
Jó vastag és széles,
Oh drága armális!
Becses uraknál is,
Könnyen lehetsz ezzel generális.

289.

Viczeispán, perczeptor, főnotárius,
Főbiró, viczebiró, komiszárius.
Hát az a sok mennykő esküdt,
Hát az a sok mennykő esküdt,
Arkhivárius!

Exaktor, inspektor, és a tisztartó,
Számtartó, kasznárok és az ispánok.
Hát az a sok kujon hajdu,
Hát az a sok kujon hajdu,
Falusi birák!

Káptalan, esperes és plebánusok,
Káplánok, mesterek és harangozók.
Hát az a sok kámzsás barát,
Hát az a sok kámzsás barát,
És mendikánsok!

Dekánok, tógások, predikátorok,
Doktorok, orvosok, mind huzó-vonók.
Hát az a sok fránya borbély,

Hát az a sok fránya borbély,
Patikárusok!

Kocsmáros és kelner, ugy mészárosok,
Molnárok, birkások és árendások.
Hát az a sok csalárd legény,
Hát az a sok csalárd legény,
És a kalmárok!

Szénával, abrakkal, a sok robottal
Ha nem szolgálsz, hátad verik botokkal.
Hát az a sok fene forspont,
Hát az a sok fene forspont,
És a porczió!?

290.

Gyerünk koma, a korcsmába,
Igyunk falu rovására,
Ne hajtsunk senki szavára,
Vigyázzunk magunk dolgára.

Én vagyok az öreg biró,
Te kegyelmed a kis biró,
Komám uram törvénybiró,
Ő kegyelme tanácsbiró.

Ha mi négyen együtt ülünk,
Ki áll akkor mi ellenünk?
Igazság van mi előttünk,
Büntessük, ki áll ellenünk.

Öreg biró parancsolja,
Bort korcsmáros! mondogálja,
Ródd fel falu rovására,
Vess nagy pecsenyét rostélyra.

Mondogálják ezt mind egyig,
Legyünk itten mind hajnalig,
Bátor világos viradtig,
Holnap után vacsoráig.

Közönségesen azt mondják,
Teli torokkal kiáltják:
Jó bor, jó bor! ingyen adják,
Birság, koma, másra rójják.

A rovásokat olvassuk,
A jegyzéseket lemossuk,
Korcsmárosnak bemutassuk,
A nagy hordót kifurassuk.

Ha az elfogy, mást gondoljunk,
Holnap is mind öszvetartsunk,
A községre törvényt lássunk,
Valakit megbirságoljunk.

Öreg biró gyülést hirdet,
Törvénybiróval fenyeget,
Tanácsbiró is izenget,
Kis biró korsót öblöget.

Seregesen azt kiáltják:
Igazság, koma, a birság.
Falubirák igy találták,
Ezeket megbirságolták.

Öreg biró azt kiáltja:
Lassan, lassan oda hátra!
Nem kell annyi pintes korsó,
Csak egy kilencz itczés flaskó.

Bortul mindnyáján dudolnak,
Seregestül rikongatnak,
Teli torokkal kiáltnak,
Mint a bakok, ugy ugrálnak.

Ki ez éneket szerzette,
Nevét versekbe nem tette,
Irigy nyelvektől féltette,
Jobb, hogy inkább elrejtette.

Ezek pedig mind igazak,
A mik itten irva vannak,
Én ezt köztök megpróbáltam,
Köztök dőzsölni meguntam.

A ki nem hiszi, próbálja,
Menjen csak közikbe innya,
Ezeket igaznak mondja,
Nem hazudtam, azt megvallja.

291.

Ki mit szeret, ha nem szép is, kedves az annak,
Bizonyitja ezt példája a pipásoknak,
Kik szüntelen pipázni ugy szeretnek, hogy —
Noha attól a szájok ollyan büdös, hogy!

Igy nem csak a pipásokról lehet szólani,
Mert több példákat is lehet ehez toldani.
Lám, sokan bort inni ugy szeretnek, hogy —
Noha attól azután olly bolondok, hogy !

Vajjon micsoda szépség van a portubákban?
Vagy annak szüntelen való felszivásában?
Mégis sokan azt felszíni ugy szeretik, hogy —
Noha attól az orrok olly förtelmes, hogy !

Mi lehet utálatosabb a büdös husnál,
Vagy a tóban ugrándozó hitvány békánál?
Mégis sokan azt enni ugy szeretik, hogy —
Noha mások látni is ugy irtoznak, hogy !

Sok szép férfi rút asszonyt vesz feleségül el,
Sok szép asszony rút férfinak adja magát el.
Mégis a szép a rutat ugy szereti, hogy —
Noha más ezen dolgot ugy csudálja, hogy !

Ebből tehát tanúlságul vedd magadnak azt,
Hogy ha más nemszépet szeret, te ne csudáld azt.
A mit te szeretsz, más azt ugy utálja, hogy —
A mit pedig te utálsz, ugy szereti, hogy !

Mi lehet ennek oka, talán azt kérded,
Az, hogy nem egyez meg véle a természeted.
Ennél ha többet kivánsz, majd azt mondom, hogy —
Vak vagy, mint a szeretet, ez olly igaz, hogy!

292.

Mostan hevertemben egy dolgot mondanék,
Dolgom iránt arra mert igen rá érnék,

Ha a fejér sereg meg nem haragudnék,
Róluk egy éneket majdan énekelnék.

Ha hétfőre kelvén, kender munkát tészesz,
Egész esztendeig mind csak beteg lészesz:
Aprólék marhádban igen sok kárt vészesz,
Elveszik tehened hasznát, azon vesztesz.

Köz példában szokta fejér nép mondani:
Kedden, szerdán két nap soha se jó fonni;
Sőt azon napokon nem jó motólálni,
Mert az ollyan fonal nem jól fog megkelni.

Csötörtökön illyen magyarázat vagyon,
Hogyha este fonnak, ördög örül azon,
Ott sok üres orsót hány be az ablakon,
Rettenetes zörgést támaszt a padláson.

Pénteken kenderre nem jó igen nézni,
Keze lába, ki fon, meg fog zsugorodni.
Szombaton szokták jól a rokkát eldugni,
Hétfőn, kedden, szerdán rá érnek keresni.

Tehát jó fejér nép! igy vagyon dolgotok,
Hogy egy héten hat ünnepet tartsatok,
A kender munkának ellene mondjatok,
A konyhán belőle jó tüzet rakjatok.

Rosz ember volt, elsőben ki csinált orsót,
Megérdemlett volna teste metélve sót.
Nem érdemlett volna meg, hidd, egy szem borsót,
Áldott ember volt, ki csinált pintes korsót.

293.

Doktornak jó lenni,
Mindenkihez menni
Van jusa,
Most látom én,
Kutya baja!
Menyecskék, lánykák pulsusát tapintja,
Panaszit a szüzeknek kihallgatja.
Kicsi piczi kacsója
Gyönge verését hallja,
Tüzbe jön a doktor is,
Kezébe nyomja, tralala!
De hogy mondok, bolond volnék lemondani
E hivatalról.
Doktornak jó lenni,
Mindenhez menni
Van jusa,
Most látom én,
Kutya baja!
Menyecskék, leánykák pulsusát tapintja,
Panaszit a szüzeknek kihallgatja.

294.

A fejét hagyta a tudósoknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, a kakas.
Körmöndön, dön, dön,
Szőrösdön, Füsdön,
Sárosdon.
Hajma, répa, retekmag.

A nyakát hagyta kálvinistáknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, stb.

A torkát hagyta a kántoroknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, stb.

A szivét hagyta a leányoknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, stb.

Zuzáját hagyta a legényeknek, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, stb.

A lábát hagyta az utasoknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, stb.

Taréját hagyta küraziroknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, a kakas.
Körmöndön, dön, dön,
Szörösdön, Füsdön,
Sárosdon.
Hajma, répa, retekmag.

295.

VÉN LEÁNY PANASZA.

Be kár, be kár nekem a pártát viselnem,
Egyedül magamnak feküdnöm, felkelnem.
Igy jaj immár megvénülök,
Senkitöl nem melegülök.
Jaj kinaim nagyok,
Hogy még leány vagyok.

A két x-et már tudom rég meghaladtam;
Mégis az átkozott pártában maradtam.
Nincs szivemnek reménysége,
Hogy valaha felesége
Valakinek legyek,
Igy jaj már, mit tegyek?

Sokan komendálják, hogy legyek apácza,
De inkább szeretnék én lenni anyácza.
Százszor inkább férjhez mennék,
Hogysem apáczává lennék.
Nem szoktam kordához,
Az ebugattához.

Valamit csak tudtam, mindent megpróbáltam,
Vásárban, piaczon eleget sétáltam.
De én arról mit tehetek,
Hogy menyasszony nem lehetek?
Most is azt siratom,
Hogy csak itt hagyatom.

Legény e világon boldogabb nem lenne,
Mint ki párta helyett fökötöt rám tenne.
Egyedül szavától várnék,
Mint parancsolná, ugy járnék;
Hiv szivvel szeretném,
Soha meg nem vetném.

Az uram számára tyukot, ludat, kácsát,
Mindennap sütnék én vajban jó pogácsát.
A tenyeremen hordoznám,
Mint a szamár, ugy dolgoznám.
Éjjel takargatnám,
Nappal csókolgatnám.

Ő csak ülne otthon, magam a mezőre
Eljárnék szénáért, fáért az erdőre.
Árpáját is lekaszálnám,
Lova gyanánt elnyomtatnám.
Csak férjhez mehetnék,
Férjre szert tehetnék.

Hogy pedig ezeket én mind végbevinném,
Arról hitelemet papirosra tenném.
Kezem keresztvonásával
Erősítném rántásával,
Csak asszony lehetnék,
Kontyra szert tehetnék.

Oh sok búra termett, búra termett párta!
Szivemet, fejemet a bú általjárta.
Hogy a szélvész ragadna el,
Vagy a tatár hajtana el.
Ne látnám szinedet,
Ne hallnám hiredet.

296.

Mi légyen a házasság,
E világi párosság,
Noha nem próbáltuk,
— Még eddig megálltuk —
De ugy halljuk, hogy bajos,
Szegény legénynek jajos.

Ezt mindenek megvallják,
Valakik tapasztalják.
Addig él kedvére
A legény, kényére,
Mig meg nem házasodik,
Öszve nem párosodik.

De ha feleséget vesz,
Magának sok bajt szerez.
Gondja szaporodik,
Pénze takarodik.
Laposúl az erszénye,
Fogyatkozik reménye.

Házát miként tarthassa,
Társa kedvét láthassa,
Mind azon törődik;
Esze tekeredik.
Még álma is abból áll,
Bár feleségével hál.

E bizonynyal nem csuda,
Mert a mit még nem tuda,
Az asszony tudtára,
Esze bunkójára,
Adja az ő férjének —
Igy nő baja szívének.

A gazdasszonynak kell tűz,
Ha nincs, tudd meg, hogy kiűz.
Ütéssel ha teli,
Már kedvét nem leli,
Panaszszal lát dolgához,
Haraggal szól urához.

Asztal, ágy, szék és fogas,
Mellyel tálast támogass,
Házad ékesítse,
A kancsót kerítse.
Mert ha különben lészen,
Asszony kedvet nem vészen.

Tükör házban ha nincsen,
Mellybe belé tekíntsen,
Már morog magában,
Dúl, fúl haragjában.
Mert fél, hogy éri szégyen,
Ha háta félre mégyen.

Házad előtt ha tót jár,
Már ohajt, mint a tatár,
Csipkét, más egyebet,
Tudja ördög, mi ebet.
Parancsolja, hogy vegyél,
Másként veled fölcserél.

Ülő rokka unalmas,
Az ujjának ártalmas.
Pergőt kell hát venned,
A kedvét igy tenned.
Hogyha helyben nem találsz,
Biz a vásárra sétálsz.

Jaj! hát még a konyhára,
Több kell, mint a szobára.
Mert ha nincs, majd lesz per,
Nem kettő, de ezer.
Ha minden szerszámod nincs,
Bár szemébe se tekints.

A konyha légyen derék,
Mellyen térjen tál, s fazék.
A rántást és főzést,
Mosogást és sütést,
Hol kedvére tehesse,
Ételét készíthesse.

Tűzhelyen ha nincs katlan,
Az asszony irgalmatlan.
Azon ha nincsen üst,
Kedve múlik, mint a füst.
Ha nincs lánczon a bográcz,
Mindjárt azt mondják: niksz tájts.

Bögréknek, fazekaknak,
Tányéroknak, tálaknak
Hely legyen, igen jó.
Tűzhelyen vasfogó.
Lapát, dézsa, meszelő,
Sajtár, furó, reszelő.

Tekenő, szita, rosta,
Dagasztó láb, borosta,
Sürű is szükséges,
Legyen elégséges.
Hordó, veder a kutra,
Tyúkborító a sutra.

Kicsin kalán, nagy kalán,
Álljon a konyha falán.
Bors, sáfrán, szegfü, só,
Gyömbér is, ha van, jó,
Malozsa és mandola,
Ni! asszony mit gondola!?

Pemet, piszkafa, orsó,
Szénvonó, túri korsó
Soha nincsen elég,
Törik, pusztul mindég,
A gazdát igy fogyasztja
Az asszony gondolatja.

Hát még bölcsőt hol veszel?
Pedig csak arra esel.
Addig ürög, forog,
Hol örül, hol morog,
Mig rengő pad nem lészen,
Arra egy bölcső készen.

De ki győzné számlálni,
Eszével feltalálni
Az asszony szükségét?
Eb a legénységét!
Ne is próbáld, mert felsülsz,
Jobb bizony csak mellé ülsz.

297.

Mi legyen a házasság,
A világi mulatság,
A kik aztat próbálták,
Avagy általvizsgálták,
Csak azt mondják, hogy jajos,
Szegény legénynek bajos.

Gazdasszonynak kell háztűz,
Ha az nincs, neki nagy bűz.
Pinczében és kamrában,
Szobában és konyhában,
Légyen hát elégséges,
Valami csak szükséges.

Házad előtt ha tót jár,
Ugy kiált, mint a tatár,
Végy csipkét, vagy tekenöt,
Csuprokat, vagy serpenyöt.
Lakat, kulcsok kellenek,
Gyüszü, tü, s más illyenek.

El kell menned vásárra,
Költened a ruhára.
Kell kapcza és czipellő,
Faczipellő, az nem kő.
Kell egy módis kezkenő,
Az lesz ám a bökkenő.

De még ám a konyhában,
Több kell mint a szobában.
Szita, rosta, mozsár,
Kell szakajtó, kosár,
Piszka, lapát, pemét —
Azt sem termi a szemét.

Lyukas kalán, lyukatlan,
Lábas edény, lábatlan,
Nyárs, rostély, szapuló.
Hát még a tökgyaluló,
Sodró deszka, reszelő,
Dagasztó szék, meszelő.

De még egyem hátra van,
Az ám még a nagy bajom,
Kimondani átallom,
El nem titkolhatom.
Még arra is kell mennem,
Hogy bölcsőt is kell vennem!

298.

Elment a kisasszony, Trézi,
Kölcsön üres zsákot kérni,
Hogy asszony anyja küldötte,
A magáét kiégette.

Tekintetes szomszéd asszony!
Azért küldött anyám asszony,
Ha egy üres zsákot adna,
Ma bengézni kisétálna.

Kisasszony lelkem! csak egy van,
Az is az urfi alatt van,
Ha kiveszem, felkel, majd sir;
Éhes, mindjárt kenyeret kér.

Pedig már egy falat sincsen,
Tegnap kértem egyet kölcsön.
A lisztünk is már elfogyott,
Hombárunk is összerogyott.

Majd hát, tekintetes asszony,
Hoz kenyeret anyám asszony,
Ha felkel is János urfi,
Kenyérrel kell csititgatni.

Csak ne bántsa, kérem szépen,
Mert mezítelen van épen;
A gatyáját meglugoztuk,
Még tegnap róla lehuztuk.

Ugy kötöttük be a zsákba,
Hogy szegényke meg ne fázna.
Mert nincs néki több gatyája,
Zsákon van hosszu párnája.

Zsákunk nincs, tavaly eladtuk,
Az árát is bálban hagytuk.
Az urfinak nagy kedve volt,
A sok serbe majd bele holt.

299.

A kert alatt szürke ló,
Behajtotta a biró.
Ugy megrugta a birót,
Harmad napra meg is hót.

Szegény biró! de kár volt,
De jó huzó vonó volt.
A szegénytől elhúzta,
A gazdagnak odadta.

Örüljetek parasztok,
Megholt a ti birótok.
A mit nem gondoltatok,
Kipótolta a ti szürke lovatok.

300.

Minapában Debreczenből
Bécs felé utaztam,
Pajtásimmal beszéd közben
Pipára gyujtottam.
Annyi német jött elömbe,
Hogy rémülék seregébe.

Kérdém: pajtás! mi nemzet ez?
És hová sietne?
Ő felelé: mind német ez,
A kutyaszülötte!
Békanyuzó kés kezében,
Egy fillér sincsen zsebében.

Te is pajtás, már ezután
Bugyogóban járjál,
Annak rühes ránczaiban
Férgek után piszkálj.
Nem lesz kalpag a fejeden,
Sem kócsagtoll süvegeden.

Nézd el pajtás, annak hátán
A butyrot, tarisznyát,
Buda felé hányja, veti
A két görbe lábát.
Ez lesz urad isten után,
Ez szab törvényt már ezután.

Isten hozzád, már ezután,
Szép zsinóros nadrág!
Karmazsinból varrott csizmát

Nem lát Magyarország.
Mert gyülöli a németség,
Vigye ördög gonosz lelkét.

202.

Amott amott a korcsmában
Jó bort mérnek,
Gyerünk édes komám asszony,
Igyunk egyet.
Jaj be fáj a gyomrom,
Meghalok, ha nem iszom,
Komám asszony.

Ördög bujjon az én uram
Gégájába,
Minek iszik ollyan sokat
A korcsmába.
Hej bemennék, de megver,
Az lesz nekem jó reggel,
Komám asszony.

Pedig ha a korcsmába kell
Érte menni,
Négy öt pint bort magam is csak
Szoktam inni.
Mert négy öt hat itcze bor
Leszivárog mindenkor,
Komám asszony.

Ördög bujjon szomszéd asszony
Gégéjébe,

Minek iszik ollyan sokat
A pinczébe.
Kilencz itczés a gyomrom,
Tizedikkel megtoldom,
Komám asszony!

302.

Meg ne mondja komám asszony
Az uramnak,
Hogy eladtam a zabomat
A zsidónak,
Ha kérdi, azt mondja kend:
Egy szemet se látott kend,
Komám asszony!

Van én nekem egy kakasom,
Majd eladom,
Ha kérdi az én emberem,
Majd azt mondom:
Hogy a róka megette,
Hogy valaki elvitte.
Komám asszony!

Egy két véka kukoricza,
Még az nem sok,
Látom én, hogy visznek el még
Többet mások.
Jobb ma nekem egy, kettő,
Mint holnap tizenkettő.
Komám asszony!

Ördög bujjék az én uram
Bocskorába,
Mért nem tudja hányszor mentem
A kocsmába.
Nincs a fején annyi szál,
A hányszor megcsaltam már.
Komám asszony!

Elküldöm én a lányomat
A kocsmába,
Hogy töltessen kilencz itczét
Csutorámba;
Kilencz itczés a torkom,
Tizedikkel megtoldom.
Komám asszony!

Ördög bujjék komám asszony
Ködmenébe,
Kilencz itcze pálinka fér
A zsebébe,
Tizediket ugy viszi,
Attul fájul a feji.
Komám asszony!

Ördög bujjék komám asszony
Bocskorába,
Mit csatangol éjjel nappal
A kocsmába.
Hogy a fene egye meg,
Mikor szörösödik meg?
Komám asszony!

303.

Az én kötöm, az én kötöm
Teveszőrbül,
Anyám fonta, anyám fonta
Lencsefűbül.
Fontam már én eleget,
Három télen egy singet.
Komám asszony!

Elment a tyúk, elment a tyúk
A vásárba,
Czipét venni, czipét venni
A lábára.
Megkötötték a lábát,
Nem választhat topánkát!
Komám asszony!

304.

Ne higy a leányoknak,
Csalogató szavoknak.
Csak a mig lát, addig hív,
Illyen a leányi szív!

Egy szóval csalogató,
Adott szavát nem tartó.
Csak a mig lát, stb.

Szeretőt tart ezeret,
Hiven egyet sem szeret.
Csak a mig lát, stb.

Egyszer veled sétálgat,
Másszor téged csúfolgat.
Csak a mig lát, stb.

Meg is ölel, s megcsókol,
Elfordulván kicsufol.
Csak a mig lát, stb.

Szivedhez addig hajlik,
Mig szebbre találkozik.
Csak a mig lát, stb.

A mit néked mond szája,
Szomszédban is azt mondja.
Csak a mig lát, stb.

Ne higy tehát leánynak,
Lépes mézes szavának.
Csak a mig lát, addig hív,
Illyen a leányi szív!

305.

Mikor én nőtelen voltam, oda!
A sarkantyum azt peregte, oda!
Sörre, borra, pálinkára, oda!
Leányoknak pántlikára, oda!

De mikor megházasodtam, oda!
Az én patkóm azt kopogta, oda!
Sóra, borsra, egy font husra, oda!
Feleségemnek papucsra, oda!

Hát most, hogy megöregedtem, oda!
A bocskorom azt csoszogja, oda!
Csisz el csosz el a templomba!
Onnét meg a koporsóba, oda!

306.

Rákos mezőn egykor, pesti vásárkor,
Túl a Tiszán lévő csikós bundástol,
Dudástul, bundástul,
Három itcze finom borra befordul.

Azt kérdezik az ottvalók tréfából,
Ha tudnak-e túl a Tiszán magyarul,
Tiszán túl, magyarul?
Felel nékik ezen csikós tréfából:

Túl a Tiszán iszik magyar kulacsbul,
Jó paprikás húst is eszik bográcsbul.
Tiszán túl, bográcsbul,
Ugyan bizony helyesen van magyarul.

Túl a Dunán iszik magyar glázlibul,
A roszprádlit is megeszi czintálbul.
Dunán túl, glázlibul!
Ebugatta módon van ez magyarul.

Korcsmárosné nálunk beszél magyarul,
Itten pedig, a mint hallom, németül.
Tiszán túl, magyarul,
Nem is fér ki a német szó torkából.

Plebános és predikátor Tiszán túl,
Orosz pap is predikál csak magyarul,
Dunán túl, németül,
Vagy ráczul, majd megfúl.

307.

Tiszán túl, Dunán túl,
Láttam én egy magyar embert
Bundástul, bundástul.

Tiszán túl, Dunán túl,
Kérdem tőle, ha tudna-e
Magyarul, magyarul.

Tiszán túl, Dunán túl,
Kenyeret sem tudok kérni
Magyarul, magyarul.

Tiszán túl, Dunán túl,
Láttam magyart kávét inni
Bográcsbul, bográcsbul.

Tiszántúl, Dunán túl,
Láttam magyart csirkét enni
Czintálbul, czintálbul.

Tiszán túl, Dunán túl,
A dorogi korcsmárosné
Majd megfúl, majd megfúl.

HATODIK KÖNYV.

KOMOLYNEMÜEK S ROKON.

308.

Az ur isten minden gyülésekben,
Jelen vagyon törvénytételekben.
A birák közt törvény-itéletben,
Kire kire figyelmez mindenben.

Mint itéltek, mondja nagy haraggal,
Ti földi birák, sok álnoksággal?
Bünöst veszitek be adománynyal,
Mit töltöztök hamis birságokkal?

Igazat ti a nyomorultaknak,
Itéljetek a szegény árváknak.
Törvényben ne ártsatok azoknak,
Ajándéka veszszen gazdagoknak.

Szegényeket a hatalmasoktól,
Szükölködőt bünösök markától,
Mentsétek meg ti őket azoktól,
Magatokat hamis rovásoktól.

Istenek vagytok, az isten mondá,
Ő képiben rendelt szolgáivá,
Igazságot tenni parancsolja,
Ti mindnyáján vigyázzatok arra.

309.

Reménység az embert gyakorta táplálja,
Strázsa istrázsáját reménységért állja,
Erős hadat, várat, ugyanazért szállja,
Hogy pályafutását ő is megpróbálja,

Hol kiebb, hol belebb halászhat a halász,
Távol puskájával kerülget a vadász.
Lépet vet és lest hány reggel a madarász,
Reménységért hányja horgait a halász.

Tengeren a gályák ha elszakadoznak,
Eloszlott deszkákhoz sokan ragaszkodnak,
Noha ők, szegények, szárazat sem látnak,
De jó reménységért azokhoz kapkodnak.

Jó reggel vitézek ágyokból fölkelnek,
Lovat abrakolnak, puskákat töltenek,
Fegyvert, kardot kötnek, harczra ugy készülnek,
A jó reménységért csak nem elröpülnek.

Jó reggel a szántó nézi taligáját,
Igazgatja vasát, éles csoroszlyáját,
Elébe ragasztja csikorgós tézsláját,
Ökrei nyakára felteszi a jármát.

Oh boldog szerencse! engem is jól biztass,
Kenyeret holtomig, istenem, szolgáltass,
Te szent országodra igaz utat mutass;
Ha meg kell is halnom: lelkemnek irgalmazz.

310.

Felkel jó hajnalban a szántó álmából,
Felserkenti magát pacsirta szavából,
Könyörög istennek szives indulatból,
Adja szép áldását földi munkájából.

Elsőben a szántó nézi taligáját,
Igazitja vasát, éles cseroszlyáját,
Elébe ragasztja sikoltós tézsláját,
Ökrei nyakára felteszi igáját.

Azonban jó reggel elkezdi munkáját;
Forgatja szép renddel rendes barázdáját;
Szólitja ökreit, szőkéjét, barnáját,
Dúdolja mellette a szántó nótáját.

Haj villás! haj sudár! csákó, szőke, barna!
Fordulj hamarsággal csára, barázdára.
Vondogáld az igát a gazda hasznára,
Tölthesse meg zsákját szegények javára.

Ha most keseregve barázdába lépünk,
S sirva a földébe buzamagot hintünk,
De vagyon istenben ollyan reménységünk,
Hogy megtelik nekünk gabonával vermünk.

Majd elhozza isten a kedves aratást,
Látunk földeinken nagy sok keresztrakást.
Énekelve teszszük a kéve-behordást,
Örömmel végezzük a kedves nyomtatást.

Titeket pediglen a zöld legelőre,
Édes ökreim, a szép kies mezőre
Legeltetlek, ottan szép folyóvizekre
Bömbölve legeltek a ti kedvetekre.

311.

(A magyarnak régi nótája, a szárnyas állatokrul).

Szép madár a föcske, szépen föcsög,
Mikor a reggeli harmat csöpög.
A kisded pacsirta,
Az eget hasitja
Szárnyaival.
Ékesen hangicsál,
Nap sugárin sétál
Lábaival.

Szépen a snefek is fütyörésznek,
Csirkefogó kányák egerésznek.
A veréb csiripül,
A gólya kirepül
Szárnyaival.
Örvendeznek ezek,
Vigan énekelnek
Örömükben.

Csörög a szarka is az erdőben,
És a fülemüle a mezőben.

A kacsák fürödnek,
A csókák sietnek
A fris kutra.
Fényes nap a szépit,
Feltolja a képit
A nagy utra.

Érez minden állat vidámulást,
Az apró madarkák megujulást.
Gyöngyharmatos reggel
Madarkák sereggel
Csoportoznak.
A virágok nyilnak,
Füvek illatoznak
A réteken.

A szántó is felkél szerencsésen,
Fúj a tavaszi szél igen frissen.
Befogja ökreit,
Miveli földeit
Szerencsésen.
Munkáját folytatja,
Barázdát forgatja
Szép rendesen.

Isten ő felsége meg is áldja,
A szántó marháit meg is tartja.
Fegyvert és katonát
Ekét és boronát
Ő forgatja.
Földön a gabonát,
Mennyben a koronát
Osztogatja.

312.

ÖRÖMDAL.

(A fonó asszonyok számára.)

A mit csak látnak a szemek
A szép természetben,
Az mind egy fölséges remek
Az isten kezében.
Mondjunk hálát, mondjunk áldást
A jó istennek,
Minden jóért, a mit adott,
A kegyelmesnek.

Az égen süt a pompás nap,
És gyöngéden a hold;
A számtalan fényes csillag,
Ez már régtől igy volt.
Mondjunk hálát, stb.

Tavaszkor zöldül a szép rét,
A fák virágoznak;
A madár mondja énekét,
A tücskök hangoznak.
Mondjunk hálát, stb.

A szegfü szépen illatoz,
A tulipán nyilik;
A föld is édes epret hoz,
A rózsa kipirlik.
Mondjunk hálát, stb.

Földét a gazda szántja meg,
És abba magot hint;

A jó isten azt áldja meg,
És ő arat megint.
Mondjunk hálát, stb.

Nyárban a rét füve érik,
A gazda kaszálja,
A marhák jó izün eszik,
Az isten táplálja.
Mondjunk hálát, stb.

Eljön az áldott őszünk is,
És áldást hoz reánk;
Megtelnek borhordóink is,
Vermeink és pajtánk,
Mondjunk hálát, stb.

De végre jö a rideg tél,
Minket a házba hajt;
Ha nyárban gyorsan gyüjtöttél,
Most nem érzed a bajt.
Mondjunk hálát, stb.

A kendert most vigan fonjuk,
Mert abbul vászon lész,
Mellyel testünket takarjuk,
Ne érje hideg vész.
Mondjunk hálát, stb.

Nem kell nekünk sok drága kincs,
Nagy fényes palota;
Mert ha a szivben béke nincs,
Az ezt nem adhatja.
Mondjunk hálát, stb.

A jó izű étek mit ér,
Hogyha nincs egészség,
Inkább csak egy darab kenyér
Legyen és békeség.
Mondjunk hálát, stb.

Ne irígyeld a nagy urak
Szép fénykedő sorsát;
Mert van nekik is sok bajok,
Ha azokat tudnád.
Mondjunk hálát, stb.

Midőn te néha édesden
Izleled az álmot;
Bú, gond, hir, szeszély és minden,
Nem hágy nekik nyugtot.
Mondjunk hálát, stb.

Sokan a fejtörésekben,
Sokan unalommal
Vesztik az időt éltekben,
Te mezőn munkáddal.
Mondjunk hálát, stb.

Légy tehát megelégedve
Alacson léteddel;
Csak fel legyen ékesítve
Lelked erkölcsökkel.
Mondjunk hálát, stb.

Mert ugy is mul minden, mi volt,
És gyorsan változik;
A hol tavaszkor rózsa volt,
Ott vad moh tanyázik.
Mondjunk hálát, stb.

Nincs szebb, mint a szép ifju kor,
De majd az is elmul,
Nem leszünk más, mint föld és por,
Mint a levél, melly hull.
Mondjunk hálát, stb.

Ha eljön a szép kikelet,
Ismét minden virúl;
Ha eljön a végitélet,
Testünk is megujúl.
Mondjunk hálát, stb.

Éljünk tehát mindig vigan,
És tiszta életet,
Ugy nem busúlunk, ha majdan
Eljön a végezet.
Mondjunk hálát, stb.

Imádjuk szivből az istent,
Kövessünk minden jót,
Becsüljük az időt, mindent
Tegyünk jóra valót.
Mondjunk hálát, stb.

Majd ugy megáld jó istenünk,
Kedvel a jó világ,
És ha itt eljövend végünk,
Lesz örök boldogság.
Mondjunk hálát, mondjunk áldást,
A jó istennek.
Minden jóért, a mit adott,
A kegyelmesnek!

313.

NAPSZÁMOS.

Én vagyok egy árva gyerek,
Napszám után éldegélek.
Kézi munka a jószágom,
Két tenyerem a jobbágyom.
S széles e föld a honom.

Nincsen marhám, sem cselédem,
Rozskenyér az eledelem,
Napsütött viz az italom,
Kopasz föld a derekalom,
S a szállásom zöld halom.

Jó embereim elhagyának,
Boldogabbhoz fordulának.
Benned biztam, édes babám,
Te is csak fél vállról nézsz rám.
Gazdagabbra vágyol ám!

Ej de mire a sok vagyon!
Ép kezem, ép lábom vagyon.
S a ki nem fél a munkától,
Napnyugotig támadattól,
Megtud élni mindenhol.

Arany nem olt szomjat, éhet,
A gazdag még koldus lehet.
De szárazon és tengeren,
Bizonyos az én kenyerem,
Eltart a két tenyerem.

Szeress engem, szép rózsaszál!
De hiven; ne ingadozzál.
Mert szivem csak hivet szeret,
S ha gazdag kell, isten veled!
Majd megismersz engemet! —

314.

Én vagyok egy árva gyerek,
Napszám után éldegélek.
Nincsen marhám, sem cselédem,
Száraz kenyér az ebédem.
Kopasz földön pihenek.

Jó emberim elhagyának,
Boldogabbhoz fordulának.
Benned biztam, édes babám,
Te is csak fél vállrul nézsz rám;
Rabja vagy a jószágnak.

Ej van nekem egy jószágom,
Mert van ép két kezem, lábom.
Napnyugotig napkelettöl
Valahol a munka csak köll,
Van mindenütt lakásom.

Arany nem olt szomjat, éhet.
A gazdag még koldus lehet.
De kösziklán, jégtengeren
Eltart engem két tenyerem,
Azt is, kit e sziv szeret.

315.

Ha van egy kis házam, egy darab földecském,
E mellett egy barna friss feleségecském,
Megvan e világon minden boldogságom,
Vigadok, mint madár a legzöldebb ágon.

316.

Pázsitos udvaron lakik a szegénység,
Üres kamarába beszorul a szükség.
Ott egy fedél alatt legközbül az éhség,
De atyafit látni gyakran jár az inség.

Előáll a restség, mint egy édes atya,
Mellé a korhelység, mint egy édes anya.
De a sok borital csak azt erősíti,
Hogy mindenik neki tulajdon gyermeki.

Restség, korhelységet annyira szerette,
Hogy most nem régen is teherbe ejtette.
Borital fiokat szereti elvenni,
Ugy szokta magánál örökbe tartani.

317.

Kalapom szememre vágom,
Mellette hervad virágom,
Sirva nézem.

Igy múlik el ifjuságom,
Ma holnap oda világom,
Oh be érzem!
Fogd meg pajtás, a vasvesszőt,
Verd meg véle a temetőt,
Mert nem kedvez semmi szépnek,
Semmi épnek.

Addsza pajtás, a vasvesszőt,
Hadd kérdem meg a temetőt:
Hol fáj neki.
Oda sujtok, hadd érezze
A fájdalmat, s ahoz mérje
A miénket.
Ottan olly csendesen nyugszik,
És a gondtól megmenekszik,
Párnáján sok hiv szerető,
Jó temető!

Oh ne bántsd pajtás, azokat,
A mohosult sirhantokat
Vasvesszővel.
Keress inkább az ut mellett
Kettőnknek egy nyugvó helyet,
S majd idővel
Tüzz mellé egy száraz ágot,
Hadd példázza e világot,
Mellyet ketten kinevettünk,
Föl sem vettünk.

318.

Nincs boldogtalanabb a paraszt embernél,
Mert nyomorúsága nagyobb a tengernél.

Soha nyugta nincsen,
Éjjel nappal készen,
A talpán kell állni.

Czifraséggal teljes rongyos szürdolmánya,
Alig van szegénynek egy pipa dohánya.
Fekete kenyérrel,
Egy kis leveskével
Meg kell elégedni.

Már reggel jó korán ott terem az ispán,
Kezében a csákány, robotra szólitván.
Ha szavát megveti,
Bezzeg megheveri
A derest, jajgatván.

Száraz gégéjét csak a viz öblögeti,
Éhes gyomrát pedig árpakenyér tölti.
A sovány turóval,
Hajdina-gombóczczal
Meg köll elégedni.

Egész nap fáradoz, de másért dolgozik,
A sok dézmát szedik, meg sem is köszönik.
Ha pedig vétkezik,
A tömlöczbe teszik,
Hol sem eszik, iszik.

Biró az adóért, pap, mester stólaért,
Zsidó és kocsmáros pálinka áraért
Zaklatják untalan,
Mentsége hasztalan,
Mig lelnek benne vért.

319.

Nincsen szerencsésebb a paraszt embernél,
Mert boldogabb sorsa minden mesterségnél.
A paraszt, urakat, tartja a papokat,
Tartja katonákat, és a koldusokat.

Ha paraszt nem volna, kenyerünk sem volna,
Ha ő nem szántana, mindnyájunk koplalna.
Római császárok az ekét fölvették,
Királyságuk előtt azt nagyra becsülték.

Jó reggel a szántó ekéjét forgatja,
Fur, farag, vasait földnek igazgatja.
Reménységgel szegény, földeit megszántja,
Megérett buzáját örömmel aratja.

320.

Busúl a vén gazda, siratja teleit,
Búval emlegeti elmult esztendeit;
Más világ volt, mondja, mikor gyermek voltam,
Illy gonosz világról még nem is álmodtam.

Tisztelet mindennek, igazán megvallom,
Háborog a gyomrom midőn eztet hallom;
Mert minden századnak volt elég szemete,
A kit ki nem söprött az erkölcs pemete.

Mindenkor suhogtak isten ostorai,
A kit bizonyítnak őseink sorai,

Mindig volt kelete az akasztófának,
Jajhozó deresnek, gömbölyű pálczának.

Szántani megtanul tinó az ökörtől,
Rosz lenni megtanul ifju az öregtől;
Kösót nyalogatni siet a vén kecske,
A vak koldusnál is elkel a menyecske.

Még azt is áldozza a gyönyörűségnek,
A kit az ifjuság tartana csömörnek.
Tehát a vénekben sem volt meg a jóság,
Vak, a ki nem hiszi, mert fényes igazság.

Élnek még közülök most is egynéhányan,
De alig kosztatnak az alföldi szánon;
Ezek is a régi szent világból valók,
De, Herkules uccse! egy óráig se jók.

321.

Csalárd világ, álnok világ,
Mit csalogatsz engemet!
Hivságidnak haszna nincsen,
Nem töltheted kedvemet.
Mert minden mulandó,
Mint virág, hervandó,
Minden te adományod.

Elenyészik, elváltozik
Szine fényességednek,
Esze nincsen, a ki hiszen
Könnyen igéretednek.

Ah nyomorult világ,
Hervadandó virág!
Gyötrelme vagy szivemnek.

Fölemelem fényes szemem
A levegő egekre;
Felvigyázok, hol ha látok
Valamit még kedvemre.
De nincs állandóság,
Csak változandóság,
A szivnek nagy gyötrelme.

Ha kimegyek és kitérek
A szép ékes mezőre,
Minden füvek serkentenek
Világ megvetésére.
Kik noha ékesek,
Most örvendetesek,
De sietnek veszélyre.

Immár látom, hogy világon
Nincs semmi állandóság;
Mert elválaszt mindazoktól
Az örökkévalóság;
Oh te fényes világ!
Hervadatlan virág!
Ékes maradandóság!

Veszsz el, te mulandó világ
Hivsága, dicsősége;
Más világra akadtam én,
Ennek huz fényessége.
A kinek dicsőség,
Áldás és tisztesség,
Mind örökön örökkė.

322.

Oh egek, egek! de mit cselekedjek,
Hová forduljak, kinek reménykedjek?
Orvost szivemnek,
Gyászos életemnek,
Vajjon hol vegyek?

A sok gondok közt én elmém habozik,
Bár van is kedvem, azonnal változik.
És senki rajtam,
A kitül vártam,
Nem szánakodik.

Fölkeresném, de nem találhatom,
Bár annak minden nyomait próbálom.
Esztendeimet,
Szép ideimet
Búval számlálom.

Ha jut eszembe régi jó kedvemnek
Setét árnyéka, való örömemnek,
Csaknem ájulok,
Ugy elbusúlok.
Jaj a szivemnek!

Élhettek immár szerencsés napokat;
Bár érezzek is ollyan sok kinokat,
Könnyebb szenvedni,
Ha fog engedni,
Türöm azokat.

Oh halál, hol jársz? rendemen nem kaszálsz?
Vajjon felőlem mit gondolsz, mit vársz?
Kétségbe ejtesz,
Élve felejtesz;
Miért le nem kaszálsz?

323.

Természetnek csudálatos mesterségét,
Tapasztalom annak minden mivelését.
Ösztönöz, de nem segít,
Ha fölgerjeszt, de meg nem enyhít.

Hogy szeressek, szünet nélkül nagyon gerjeszt;
Ha merülök szerelembe, nagyon ijeszt.
Mi haszna, ha van szemem,
Ha nem szabad bátran néznem.

Oh rendetlen törvényeknek mivelése!
Oh kegyetlen embereknek rendelése!
Eleven hogy ne éljen,
Tehát a tüz hogy ne égjen?

Felvett czélja vagyon minden fűnek, fának;
Hogy azt elérhesse, van is módja annak.
Ugy tehát minden állat
Természetnek hálát adhat.

324.

Állhatatlan most az asszonyi nem,
Ha ma szeret, holnap azt mondja: nem.

Házat épet, homokon épiteni,
Annyi mint asszonyokban reméleni.

Sokat adott nekik a természet,
Állandóság tőlök elenyészett.
Ha az volna nekik a szépséghez,
Közel járnának a nagy istenséghez.

De ők ezen kincscsel visszaélnek,
Melly bőséggel adatott nemeknek.
Igy epesztik érzéseit szivünknek,
Kis ideig maradandó szépségek.

Lakik ugyan némellyben nagy lélek,
De mig élek, illyentül is félek.
Fogadások elenyészik, mint álom,
A jégre vezetők közé számlálom.

Nincs leányban semmi állandóság,
Azért benne bízni, merő hivság.
Mert változik minden szempillantásban;
Ma szeret, holnap gyönyörködik másban.

325.

Ez mostani álnok világban,
Befedezett sok ravaszságban,
Ritkán vagyon, ki maradjon
Hiv barátságban,
Ki fent álljon, le sem szálljon
Az igazságban.

Ezt példázza sok rut csalárdság;
Reá czéloz minden ravaszság.
Hamar botlik, meghanyatlik
Most az barátság;
Ezt elrontja és felbontja
Egy bis boszúság.

Ne higy minden száj mozgásának,
Ne adj hitelt minden sirásnak.
Ne fedezd ki, ne jelentsd ki
Szivedet másnak,
Mert azonnal nem haszonnal
Ellened állnak.

A mi fénylik, nem mind arany az,
A mit mondnak, nem mind igaz az,
Ezer közül vagy több közül
Ha van egy igaz,
Mostanában valójában
Elég csuda az.

A kit legjobb barátodnak vélsz,
Söt a kivel éjjel nappal élsz.
Az, ha lehet és szert tehet,
Ha töle nem félsz,
Jégre viszen, csuffá teszen
Mig eszedre kélsz.

Kinek soha nem is vétettél,
Söt a kivel legtöbb jót tettél,
Kitől talán még egy kalán
Vizet sem vettél,
Hahogy szóban botlasz, abban
Nagyot vétettél.

Szólj kedvére ennek bár tizet,
Egyszer ne adj szájába ízet,
Hivségedért, szerelmedért
Boszúval fizet,
Sok vett jódért, jóvoltodért
Nyeled a mérget.

A kik azért reád nevetnek,
Jól rá vigyázz, miként illetnek.
Simogatnak, tapogatnak,
Mig megejthetnek;
Ha megejtnek, kinevetnek,
Azzal fizetnek.

Kivel tartasz, meg kell szemlélni,
Mert mostan sokaktul kell félni.
Csendességben, békeségben
Ha akarsz élni,
Minden szépnek, igaz képnek
Nem kell ám hinni.

Vigyázzon hát kiki magára,
Minden dolgát tegye próbára.
Ha tétováz és nem vigyáz
Maga dolgára,
Életének vagy nevének
Juthat kárára.

326.

GUTHI MÓRICZ NÓTÁJA.

Ha meghalok se bánom,
Ugy sincs engem ki szánjon.

Koporsómra boruljon,
Keservesen sirasson.

Korán borult felettem,
Apám, anyám temettem.
Testvérem is, ki egy volt,
Szülém után hamar holt.

Mig iskolába jártam,
Szabad koromra vártam.
Hogy eljutottam erre,
Öröm se jött egemre.

Kiszáradott az élet,
Virága semmivé lett.
Halok! remény, ne ringass,
Aludj magadj, ne altass.

Szeretni és tanulni,
Születni és kimulni,
Jaj be sok rosz, kevés jó,
Fedezz el oh koporsó!

Tavaszvirág hamar nő,
De mulandó, veszendő.
Futó idő hamar mul,
Tavasz virága elhull.

Az én tavaszkoromnak
Virági is lehullnak.
Gyümölcse vára nyárra,
S lehullt halál fagyára.

Ifjak, példát vegyetek,
Hogy boldogok legyetek.

Könnyü, hibát keresni,
A gyolcsjégen elesni.

Én is sokat simultam,
Verembe még se hulltam.
Ki bünt tud a nevemre,
Vessen követ fejemre.

Kevés időre tettem,
A mennyi jót tehettem;
Barátimat szerettem,
Ne sirjatok felettem.

HETEDIK KÖNYV.

SZENT ÉNEKEK.

327.

Könyörülj istenem, én bünös lelkemen,
Szánakodjál immár szomorú szivemen,
Haragodnak mennykövét, éles hegyes törét
Tedd vissza s vétkeim büntető eszközét.

Továbbá mosogasd büntől szivemet,
Kegyes kézzel gyógyitsd sebektől lelkemet.
Büneimet megvallom, nyilván tapasztalom,
Miattok nem lehet semmi vigaságom.

Vétkeim lelkemet, mint a kigyók, marják,
Szüntelen mellemet ássák és furdalják,
Hová fussak szinedtől, fegyveres kezedtől.
Utánam fegyverid futnak s hegyes törid.

Egyedül ellened, istenem, vétkeztem,
Gonoszt csak szent szined előtt cselekedtem.
Ah kegyelmes ur isten! mi hasznod estemen?
Irgalmazz, könyörülj én bünös lelkemen.

Ha érdemem szerint akarsz sanyargatni,
Számtalan bünömnek jutalmát megadni,
El kell veszni fejemnek, kárhozni lelkemnek,
Mert több sokasága fövenynél bünömnek.

Még anyám keblében a halál törébe
Estem és jutottam pokol tömlöczébe,
Ah kemény nyomorúság! nagy bünbeli rabság!
Mint fojt, mint szorongat a gonosz csalárdság.

Tisztogasd lelkemet, uram! izsópoddal,
Mosogasd szivemet irgalmasságoddal.
Forditsd reám szemedet, mutasd kegyelmedet,
Nyujtsd hozzám kedvedet, szent segedelmedet.

Ne vizsgáld annyira immár vétkeimet,
Ne itéld olly soká én szegény fejemet.
Töröld el kegyesen számos büneimet,
És te szent lelkeddel adj ismét örömet.

Reménylem, lelkemet még megvigasztalod,
Elmult napjaimat ismét visszahozod.
Akkor örvendez szivem, és megtelik mellem,
Csontjaim vigadnak, ereim ujulnak.

Forditsd el szemedet undok rutságimtól,
Elhervadt már arczom sok kinlódásimtól.
Ne vess számot én velem, mert elborit vétkem.
Mellynek sokasága felhaladja fejem.

Ne vess el színedtől, kegyelmességedtől,
Meg ne foszsz, istenem! dicsö szent lelkedtöl.
Melly nélkül elájulok, szörnyü halált halok,
Mert bün tengerében már untig uszkálok.

Szabadits ki immár a halál torkából,
És sok büneimnek kemény rabságából.
Hogy csak te néked éljek, és hogy el ne veszszek,
Te hozzád siessek, téged kövesselek.

Nyisd meg ajakimat szent dicséretedre,
Ébreszszed elmémet szined nézésére.
Csak téged kivánjalak, téged ohajtsalak,
Téged akarjalak, téged kiáltsalak.

Tudom, töredelmes sziveket látogatsz,
Kiket ostoroddal gyakorta sujtogatsz,
Azok nálad kedvesek, tudom s érdemesek,
Adjad, uram isten! közülök lehessek.

Kedvesebb előtted sok ajándékoknál,
A töredelmes sziv és áldozatoknál.
Keserves sohajtások aranynál, ezüstnél,
Nálad többet érnek drága sok gyöngyöknél.

Vigasztald meg, uram, e hiv seregedet,
A közt töredelmes, bár bünös lelkemet,
Épitsd meg falait te szent egyházadnak,
Mellyben igazsággal neked áldoztanak.

Dicséret, dicsőség a szent háromságnak,
Atya, fiu és a szent vigasztalónak,
Töredelmes szivek bátoritójának,
Egy állatu teljes örök uraságnak.

328.

Egek ékessége,
Földnek dicsősége,
Magyarok asszonya, királynéja!
Hozzád buzgó szivvel,
Köteles hivséggel
Járulunk, szentséges szüz Mária!

Mint pártfogónkhoz!
Édes anyánkhoz,
Teljes reménységgel folyamodunk,
Minden inségünkben fohászkodunk.

Tekints kegyes szivvel,
És irgalmas szemmel,
Koronás őseink kérelmére.
Jöj örökségednek,
Tisztelő népednek,
Mellyért, szent szűz, kérünk, védelmére.
Mig bennünk egy ér
Mozdul, vagy csep vér,
Fogja jóvoltodat emlegetni,
Méltó háladással fog pezsdülni.

Mert belénk ontatott,
Szivünkbe oltatott,
Eleink vérével, tiszteleted.
Ugyan fen is marad,
Soha ki nem szakad
Igaz magyar szivből szereteted.
Ettől, oh szent szüz,
Lángolván, mint tüz,
Téged mindenével kész tisztelni,
S vérével hűségét pecsételni.

Mert nagy méltóságod
Mindent felül halad,
Mind égen, mind földön hatalmad nagy.
Tündöklesz szentségtül,
Mint nap homály nélkül;
Az alkotmányok közt te legszentebb vagy.

Egész mivoltod,
És alkotásod,
Olly jeles isteni munka vala,
Hogy maga kebledbe alá szálla.

Mivelhogy semmi szenny
Nincs benned, szép rózsa!
Az atya isten mond leányának.
Ülvén dicsőségben,
Királyi székében,
A fiu isten is hí anyjának.
Nagy szerelméből,
És tetszéséből,
A szent lélek nevez mátkájának,
Vall a szent háromság templomának.

Mennyben isten után,
Oh nagy asszony! méltán
A fő méltóságot minthogy tartod,
A magas egeknek,
És a kerek földnek
Királyi pálczáját te forgatod.
A szent angyalok,
Mennyei karok
Téged vig énekkel magasztalnak,
Mint királynéjoknak udvarolnak.

A napfény trónusod,
A szép hold zsámolyod,
A ragyogó egek tőled függnek.
És tiszteletedre,
Koronát fejedre
Az ékes csillagok magok füznek.

A mi él, s mozdul,
Elődbe borul.
Sőt egész ég és föld kereksége.
Fényes méltóságod öröksége.

Tégedet gyámolul,
Menedék s oltalmul
Választott az isten mindnyájunknak.
Te vagy királynéja,
Te vagy kiosztója
Mennyben az isteni malasztoknak.
Nincsen olly szükség,
Nincs olly nagy inség,
Mellyből te minket meg nem menthetnél,
S minden veszély elől nem rejthetnél.

Azért, nagy asszonyunk,
Hozzád folyamodunk;
Ne vesd meg, szüz anya, kérésünket.
Hadaktul, éhségtől,
A szörnyü pestistől,
És földindulástól ments meg minket.
Életünk fogytán,
Végső óráján,
Mutassad, istennek áldott anyja,
Anyánknak magadat, oh Mária!

329.

Kövessük Máriát, fényes nap csillagát,
Ki indult a magos helyekre,
Patakok közt zugó völgyekre.
Kövessük Máriát, Máriát, Máriát,
Fényes nap csillagát.

Követik madarak, zengő méh bogarak,
Dicsérik énekléssel,
Zöld ágak közt gyors repdezésekkel.
Követik madarak, madarak, madarak,
Zengő méh bogarak.

Judeának hegyei, Józafát völgyei
Füstölögvén, áldást zengenek;
Mária hol megyen, rengenek.
Judeának hegyei, hegyei, hegyei,
Józafát völgyei.

Szép tornyos fellegek, hajnalszinű egek,
Jézus szent anyjának zengenek.
Valamint cziterák, pengenek,
Szép tornyos fellegek, fellegek, fellegek,
Hajnalszinű egek.

Midőn jött városba, Zakarjás házába,
Legott Erzsébet köszönté,
Mennyei áldását reá önté,
Hogy jött a városba, városba, városba,
Zakarjás házába.

Erzsébet örvendett, hallván a beszédet,
Mária szép köszöntésében,
Repdesett a gyermek keblében.
Erzsébet örvendett, örvendett, örvendett,
Hallván a beszédet.

Elmegyen remélve, gyermekét viselve;
Áldott vagy te, asszonyok között,
Hogy szüz kebled meggyümölcsözött.
Mária elmegyen, remélve, remélve,
Gyermekét viselve.

Betölt szent lélekkel, szólván az igékkel,
János megoldatott a büntől,
Repdesett a nagy kegyelemtől,
Betölt szent lélekkel, lélekkel, lélekkel,
Szólván az igékkel.

Oh bünös, serkenj fel, szép hajnal, viradj fel,
Máriát az uton kövessed,
Hogy kegyelmét töle vehessed.
Oh bünös serkenj fel, serkenj fel, serkenj fel
Szép hajnal, viradj fel.

Üdvözljük hát ötet, ő is megáld minket.
Ezen zarándokságunk ügyén,
Máriát kövessük idején.
Áldjuk hát mi ötet, mi ötet, mi ötet,
Ő is megáld minket.

330.

Nyugodjál már virágom,
Meghervadt arany ágom,
Jézus, fényes csillagom!
Árván maradt édes anyád,
A ki gondot viselt reád.
Jaj, jaj, édes magzatom!

Ki lészen már gyámolóm,
Ki lész megvigasztalóm?
Jézus, fényes csillagom!
Benned bizott az én lelkem,
Te voltál egész örömem.
Jaj, jaj, édes magzatom!

Oh milly véres a tested,
Mellyel a földet fested.
Jézus, fényes csillagom!
Jaj, hogy nézzem szent fejedet,
Elfordítod szemeidet.
Jaj, jaj, édes magzatom!

Elhagytad tanitványid,
Minden kedves rokonid.
Jézus, fényes csillagom!
Jaj, de gyámoltalan lettem,
Milly árvaságra jutottam.
Jaj, jaj, édes magzatom!

Oh te kegyetlen halál,
Melly szörnyűkép megfosztál
Jézusom, szép csillagomtól.
Kihez hajtsam már fejemet?
Bánat elnyomta szivemet.
Jaj, jaj, édes magzatom!

Oh én szelid galambom,
Gyászba borult hajnalom,
Jézus, fényes csillagom!
Oh bár veled meghalhatnék,
Egy koporsóba fekhetnék.
Jaj, jaj, édes magzatom!

331.

Imádunk, szent ostya!
Drágalátos manna!

Seregeknek ura,
Királyok királya!
Üdvöz légy angyali kenyér,
Váltságunkért adatott bér,
Drága szent test és vér.

Áldd meg országunkat,
Mi magyar hazánkat.
Vezéreljed jóra
A mi királyunkat.
Téritsd meg ellenséginket,
S a kik csak üldöznek minket,
Krisztus teste és vére!

Izráel fiait,
Ki megoltalmaztad,
Ellenségnek földén
Mannával tápláltad:
Táplálj minket szent testeddel,
Drágalátos szent véreddel,
Isteni erőddel.

Halálunk óráján,
Add, hogy téged méltán,
Hittel, reménységgel,
Buzgó szeretettel
Vehessünk itt ez életben;
Holtunk után az egekben
Dicsérjünk szüntelen.

Jöjetek, angyalok,
Mennyei szent karok!
Örömmel áldjátok.
Szent, szent! kiáltsátok.

Üdvöz légy, oltári szentség!
Kenyér szinben egy istenség,
Mennyei nagy felség!

332.

ISTVÁN KIRÁLYRÓL.

Ah hol vagy magyarok
Tündöklő csillaga!
Ki voltál valaha
Országunk istápja?

Hol vagy István király?
Téged magyar kiván,
Gyászos öltözetben
Te előtted sirván.

Rólad emlékezvén,
Csordulnak könyei,
Búval harmatoznak
Szomorú mezei.

Lankadnak szüntelen
Vitézlő kezei;
Nem szünnek iszonyú
Sirástól szemei.

Virágos kert vala,
Hires Pannonia,
Melly kertet öntöze
Hiven szüz Mária.

Kertésze e kertnek,
István király vala,
Termesztője ennek
Ő vele meghala.

Ennek életében
Élt a Magyarország,
Ő halála után
Lett holt eleven ág.

Előtted könyörgünk
Bús magyar fiaid.
Hozzád fohászkodunk
Bús magyar fiaid.

Tekints István király,
Szomorú hazádra,
Forditsd szemeidet
Régi országodra.

333.

Keresztények, sirjatok,
Mélyen szomorkodjatok.
Keseregjen minden szív,
A ki Jézusához hiv.

Nincsen abban irgalom,
Hozzád buzgó fájdalom,
A ki téged meg nem szán,
Oh Jézus! a keresztfán.

Szent testednek sebeit,
Vérrel buzgó kékeit,
A ki látja és nem sir,
Élő hittel az nem bir.

A kősziklák repednek,
Nap és hold sötétednek;
Minden állat megindul,
Csak a bünös nem busúl.

Szállj szivedbe, sirasd meg
Vétkeidet, fontold meg.
Mert az isten fia volt,
A ki érted igy megholt.

Jézus! kérünk, tekintsd meg
Kinaidat, gondold meg,
Hogy szenvedtél érettünk,
Kik ellened vétettünk.

Ne engedd, hogy kárunkra,
Örök kárhozatunkra
Legyen kinszenvedésed,
Értünk ontott szent véred,

Azért szeretetemet,
Erösitsed hitemet,
Hogy remélvén kegyelmet,
Nyerjek örök életet.

334.

HÁBORÚ IDEJÉN.

Seregek rettentő, hatalmas szent ura!
Figyelmezz ájtatos imádságunkra.
Kegyes szemmel tekints háborúságunkra.
Oh szent isten, erős isten,
Szent és halhatatlan, nagy irgalmú isten!

Roppant táborában bizik az ellenség,
Dulja seregünket gyászos kegyetlenség.
Könyörülj meg rajtunk, kérünk szent istenség!
Oh szent isten, stb.

Régen Holofernest megszégyenitetted,
Judit asszony által fejét elvétetted,
A zsidó nemzetet ugy megsegitetted.
Oh szent isten, stb.

Szenakerib királyt angyalod megverte,
Száz nyolczvan öt ezer emberét megölte,
Választott népedet fegyvertől mentette.
Oh szent isten, stb.

Im a kereszténység buzgón imádkozik,
Szenteld papja által oltáron áldozik,
Segitsd táborunkat, a melly hadakozik.
Oh szent isten, stb.

Felséges urunkat segitsd táborával,
Tedd győzedelmessé karját Déborával,
Téritsd meg ellenét szavad hatalmával.
Oh szent isten, stb.

Ne szállj perbe velünk, leborulunk arczra,
Gyarlóságunk vétkét ne tedd mérő fontra,
Segitsd vitézinket győzedelmes harczra.
Oh szent isten, stb.

Buzgó háladással, mellyel leszünk mindég,
Bizonyságtételünk lesz a csillagos ég;
Áldjuk hatalmadat, mellyben soha sincs vég.
Oh szent isten, erős isten,
Szent és halhatatlan, nagy irgalmu isten!

335.

KARÁCSONI RIGMUSOK.

Siessünk, siessünk,
Betlehembe mehessünk.
Ott van a mi Jézuskánk,
A kit régen keresünk.
Vedd fel, juhász, az bundát,
Takargasd be Jézuskát.
Mert nincs neki bocskorkája,
Sem sarkantyus csizmácskája.
Fázik az ő lábacskája.

2

Pásztorok! keljünk fel,
Hamarébb duljunk el
Betlehem városába,
Rongyos istálócskába.
Siessünk,
Ne késsünk.
Mi urunknak tiszteletet tehessünk.

3.

Karácson napjára szépen viradjatok,
Első órájára békével jussatok.
Valakik ez háznak lakosai vagyok,
Az isten áldása szálljon ti reátok.

4.

Krisztus urunknak áldott születésén,
Angyali verset mondjunk szent ünnepén,
Melly Bethlehemnek kebelében régen
Zengett ekképen:

Dicsőség magasságban az istennek,
Békeség legyen földön embereknek.
És jó akarat mindenféle népnek,
És nemzetségnek.

5.

Karácson van ma,
Ünnepek napja.
Futok, megyek a Dunába,
Fogok fényes halkát,
Teszem tányérkára,
Viszem istenkémnek.
Dicsértessék a Jézus Krisztus!

336.

Szent Gergely doktornak, hires tanitónknak,
Az ő napján,
Régi szokás szerint, menjünk isten szerint
Iskolába.

Lám a madarak is, hogy szaporodjanak,
Majd eljönek,
A szép kikeletkor sok szép énekszóval
Zengedeznek.

Mert illyetén helyen, mint gyümölcsös kertben.
A fiatal,
Nevekednek ifjak, gyermekek jó fiak,
Isten által.

Illy helyen királyok, urfiak, császárok
Tanittatnak,
A szegény árvák is, elhagyott fiak is
Oktattatnak.

Ti is ezenképen jertek el nagy szépen
Iskolába.
Hol is szép tudományt, vegyetek adományt,
Üdvösségre.

Nem jó tudatlanul, felnőni parasztul
E világban,
Mert ugy emberségre, nem mehet tisztségre,
Ez országban.

Jertek el mi velünk, mert értetek jöttünk,
Kis gyermekek!
Menjünk iskolába, istennek házába,
Tanulságra.

Szüléknek öröme, mind drága szép gyöngye,
Jó gyermekek!
Krisztus int titeket, ugy szüléiteket,
Hogy küldjenek.

Krisztus urunk régen itt a földön lévén,
Gyermekkorban,
Szerette rendünket, ülvén doktorok közt,
A templomban.

Hogyha nem adhattok mi nékünk deákot
Házatokbul,
Papirosra valót adjatok mi nékünk
Javatokbul.

Hogy isten áldása és szent áldomása
Házatokon
Maradjon mind végig, világ végzetéig
Jószágtokon.

Szerelmes öcséink, kik lesztek társaink,
Jertek el már,
Jó mesterünk vagyon, kit isten megáldjon,
Ő minket vár.

Isten már hozzátok, kik most el nem jöttök
Iskolába,
De még ezután is oda kell jönötök,
A szent házba.

NYOLCZADIK KÖNYV.

TÖRTÉNETI, NEMZETI DALOK.

337.

ÉNEK SZ. LÁSZLÓ KIRÁLYRÓL.

Idvez légy, kegyelmes szent László király,
Magyarországnak édes oltalma,
Szent királyok közt drágalátos gyöngy,
Csillagok között fényességes csillag!

Szent háromságnak vagy te szolgája,
Jézus Krisztusnak nyomdoka követi,
Te szent léleknek tiszta edénye,
Szűz Máriának választott vitéze.

Magyarországnak vagy királymagzatja,
Szent királyoknak fényes tüköre;
Te néked atyád kegyes Béla király,
Hogy hozzá képest kegyes király lennél!

Nekünk születél Lengyelországban,
Mennyből adatál nagy csodaképen,
Másszor születél szent kereszt vizétől,
Ősödnek nevén László lön neved.

Mikoron méglen gyermekded volnál,
Kihoza Béla király jó Magyarországba,
Hogy dicsekednél te két országban:
Magyarországban és mennyországban.

Te telepedél Bihar Váradon,
A városnak lől édes oltalma;
Templomot rakatál szűz Máriának,
Kiben most nyugoszol minden tisztességgel.

Környülfekesznek téged császárok,
Püspökök, királyok, és jobbágy urak;
Olaj származik szent koporsódból,
Tetemed foglalták a szép sár aranyból.

Téged dicsérnek szent zsolozsmával
Papok, diákok és városnépek;
Téged földnek kereksége,
Mert téged dicsérnek istennek angyali.

Te dicsekedel királyi székedben,
Képed feltették a magos kőszálra;
Fénylik mint nap, salyog mint arany,
Nem elégeszik senki te reád nézni.

Te arczul teljes, szép piros valál;
Tekintetedben embereknél kedvesb,
Beszédedben ékes, karodban erős;
Lám mindent te ejtesz, ki te veled küzdik.

Tagodban ékes, termetedben diszes,
Válladtól fogva mindeneknél magasb;
Csak szépséged császárságra méltó,
Hogy szent korona téged méltán illet.

Testedben tiszta, lelkedben fényes,
Szüvedben bátor, miként vad oroszlán;
Azért neveztek bátor Lászlónak,
Mikoron méglen ifjudad volnál.

Mert választa a szűz Mária,
Megdicsőíte sok jó ajándékkal,
Hogy te őriznéd és oltalmaznád,
Neki ajánlád jó Magyarországot.

Fejedbe kele a szent korona,
Megbátoríta téged a szent lélek;
Kezdéd követni atyádnak életét,
Rózsákat szaggatál, koronádban fűzéd.

Dicsérjük, magyarok! szent László királyt!
Bizony érdemli mi dicséretünket;
Dicsérjük őtet angyalok! mondván:
Idvez légy, kegyelmes szent László király!!

338.

TÖREDÉK.

Énekeltetett utczán a pesti ifjak által Mátyás király választatásakor **1458.**

Mátyást mostan választotta
Mindez ország királyságra,
Mert ezt adta isten nekünk
Mennyországbul oltalmunkra.
Azért mi is választottuk,
Mint istennek ajándékát;
Kiből isten dicsértessék,
És örökre mondjuk: Amen.

339.

MAGYARORSZÁG MEGVÉTELÉRŐL.

Emlékezzünk régiekről,
A Szittyiából kijöttekről,
Magyaroknak eleikről,
És azoknak vitézségekről.

Szittyiából kiindulának,
Hogy e földre kijövének,
Istentől kisértetének,
Erdélységben letelepedének.

Ott jól tönek ő magokkal,
Hét sereget, nagyot szerzének;
Hét kapitányokat emelének,
Mindeniknek várat szerzének.

Mind egyenesek ő dolgokban,
Hatalmasok viadalokban,
Nincs félelmök országokban,
Csak lakoznak bátorságokban.

Nagy erejök mint Sámsonnak;
Bátor szivök, mint oroszlánnak,
Mindent rontnak, ha indulnak,
Rettenetesek sokaságokkal....

Az egyik közöttök jelesb vala,
Kinek neve Árpád vala,
Mindeniknél gazdagb vala:
Azért köztök főkapitány vala.

Mikor azt hallották volna,
Hogy a Duna jó viz volna,
Lakó földe nagy jó volna,
Hogy annál jobb schol nem volna;

Egy követet választának,
Duna látni bocsátának,
Hogy ha bizonyt mondhatnának;
Ők a földre beszállanának.

Követ juta Duna mellé,
Földét, füvét megszemlélé,
Duna vizét is megkémlé,
Ő magának jónak itélé.

Herczeg akkor a földön lengyel vala,
Ki mind ez országot birja vala,
Lakó helye Veszprém vala,
E föld népe mind német vala.

Követ futa bé Veszprémben,
A herczegnek elejében;
Magyaroknak ő szavával,
Köszönete lőn nagy tisztességgel:

Engem küldtek téged látnom,
Országodat mind megjárnom,
Lakó helyedet megtudakoznom,
Néped törvényét tanulnom.

Herczeg azt igen örülé,
A követet megvendéglé,
Ő magának jónak itélé,
Mert azokat köznépnek vélé.

Követ onnan elsiete,
Egy palaczkot kerestete,
Duna vizében bele tölte,
Földet, füvet hamar kerestete.

Azt Erdélybe el bevivé,
Árpád előtt mind letevé;
Árpád látá, jó neven vevé,
Kapitányoknak mind hirré tevé.

Kapitányok oda gyülének,
Duna vizét ők megláták,
Földet, füvet is megláták,
Ottan reá tanácsot tartának.

Egy fejér lovat hozatának,
Féket, nyerget aranyost hozának,
A herczeghez bocsátának,
Hogy illyen szóval neki szólnának:

E szép lóval azok tisztelének,
Kik Szittyiából kijövének,
Nagyságodtól földet kérének,
Országodban letelepedének.

Herczeg azzal nagyot veszte,
Hogy a dolgot meg nem érté;
A szép lovat megszereté,
Hogy ki miatt földét elveszté.

A szép lónak örültében,
A szót mondá a követnek:
Annyit adok én földemben,
Mint kivánnak ők, nagy böséggel.

Követek vagynak nagy örömben,
Mert járának jó véggel,
Elbucsuzának nagy tisztességgel,
Besietének Erdély földében.

Követek beszélnek kapitányokkal,
Kapitányok tanácskoznak,
Hogyha e földre juthatnának,
A herczeggel megvínának,

Istent ők ott imádának,
Háromszor Deust kiáltának,
Arról nevezték ott a várost,
Szamos mentében, a nemes Deusnek.

Tőlök maradott nékünk a szokásunk,
Hogy ha mikoron árút mi szakasztunk:
Deus, Deus ott kiáltunk,
Bizonyságunk, hogy megárultunk.

Hamar mind felkészülének,
Hármat, követet, választának,
A herczeghez bocsátának,
Hogy illyen szóval neki szólnának:

Herczeg! jól meggondold magad,
Hogy e földet hamar elhagyjad,
Mert magyaroknak áron adtad,
Immár ő nekik megbocsássad.

Követek jutának a herczeghez,
Tisztességgel neki köszönének,
Az Árpádnak ő szavával,
Ezt megbeszélék bátorsággal.

Földedet adtad fejér lovan,
És füvedet aranyos féken,
Duna vizét aranyos nyergen,
Akkort való nagy szükségedben.

Herczeg hallá, mosolyodék,
Azzal semmit nem gondola,
A követnek akkoron szólala,
Haragjában azt mondja vala:

Ha a szép lovat azért küldték,
Egy sulyokkal majd agyon verjék,
Nyergét vessék a Dunába,
És a féket a fűben elrekentsék.

Követek azt mondák a herczegnek:
Nem kell tenni kegyelmednek,
Azzal a magyarok károsok sem lesznek,
Inkább lesznek nyereségesek.

Mert ebek lóval mind meghíznak,
Nyerge leszen halászoknak,
A fékével kaszások osztoznak,
Azért te utánad ők sok jót mondanak.

Követek onnat elbucsúznak,
Herczeg ottan megfélemlék,
Seregekkel gyülekezék,
A Duna mellé el béköltözék.

Árpád juta magyar néppel,
Kelem földén a Dunán elkelének,
A Cseken ők csekőnek,
A Tetemben el feltetőnek.

Érden sokat ők értenek,
Szászhalomnál megszállának,
A herczeggel megvivának,
Isten vala magyar néppel,
Ott járának nagy nyereséggel.

A herczeg ott megvereték,
Csak egyedül futnia esék,
A Dunára őt kergeték,
Semmiképen meg nem érheték.

Abban egyéb nem lehete,
A Dunába bészöktete,
Hogy már magát ott megmentenéje,
Inkább magát ott elrekkenté.

Árpád vala nagy örömben,
Mert az ország lőn kezében,
Ő megszálla fenn egy hegyben,
Székesfejérvárhoz lőn ő közelben.

Ott ez ország nékiök adaték,
Magyarországnak nevezteték,
Némettől mert megvevék,
Fegyverekkel övékké tevék.

(Itt néhány vers hibázik).

Egyiknek neve Buda vala,
Ki ez országot megvette vala,
Hogy az Árpád megholt vala:
Árpád után ő kapitány vala.

Lakó helye lön Duna mentében
Pest ellenében, fenn egy hegyben;
Arról nevezték ott a várost,
Duna mentében, kincses Budának.

Ezt szerzették Szilágyságban,
Csáti Demeter nagy gondolatjában,
Mikort nagy bú vala Magyarországban,
Egy néminemű mulatságban.

339.

Egy szép dologról én emlékezném,
ha meghallgatnátok,
Az kinek mását nyilván, jól tudom,
ti nem hallottátok:
Török császárnak szép leányáról,
kin csudálkozhattok.

Egy időkorban két vitéz urfi
rabbá esett vala,
Konstantinápolyban török császárnak
bevitettek vala,
Azért a császár ő tömlöczébe
bevettette vala.

Nem messze azért császár házától
lám, a tömlöcz vala,
Kiben két vitéz és fő urfiak
bevettettek vala,
Szilágyi Mihály, másiknak a neve
az Hajmási László.

Egy időkorban, pünkösd napjára
hogy jutottak vala,
Szilágyi Mihály tömlöcz rostélyán
kinézdegél vala,
Kobza kezében, keserves nótát
szépen veri vala.

Nagy fohászkodván keserűséggel
ez szót mondja vala:
Esztendő ez nap, úri házamnál
vígan lakom vala,
Én vén atyámmal és vén anyámmal,
hajadon hugommal.

Azért akkoron császár leánya
kikönyöklött vala,
Palota ablakáról ő ohajtását
leány hallja vala,
Ő termetire a Szilágyinak
fölgörjedett vala.

Császár leánya titkon egykoron
hozzájok ment vala,
Szomorú szivét leány Mihálynak
vigasztalja vala,
Nagy szép ékesen császár leánya
ez szót mondja vala:

„Te vitéz urfi! ha fölfogadnád
te igaz hitedre,
Hogy el kivinnél Magyarországban,
te laktad földedben,
És feleségül magadnak vennél,
én felelnék arra;

Téged rövid nap kimentenélek
atyám tömlöczéből,
Valamint lehetne, kimentenélek
a tömlöcz kínjából,
Csak hogy fogadd fel, vitéz! én nékem
te igaz hitedre."

Mihelyt ezt hallá Szilágyi Mihály,
neki ezt felelé:
„Csak szabadíts ki! én fölfogadom
az igaz hitemre,
Császár leánya! téged elveszlek:
én felelek arra."

Leány akkoron tömlöcztartóval
megszerződött vala,
Egy éjfélkor az vitézeket
fölköltötte vala,
Leány elvivé atyja lovainak
hol vala szállása.

Ada a leány az urfiaknak két
aranyos szablyát,
Lovászmesternek és lovászoknak
fejöket elszedék,
És nyergelének mingyárt magoknak
három fő lovakat.

Felöltözteték mingyárt magokat
szép drága ruhákban,
Császár leányát ám fölülteték
az egyik fő lóra,
A föbb lovaknak az ő nyakokat
elcsapkodták vala.

Császárnak szolgák reggel mingyárást
bemondottak vala,
Hogy az urfiak tömlöcz kínjából
kiszaladtak volna,
Lovászmesternek és lovászoknak
fejöket szedték volna.

Harminczadokon öket kérdezik,
hogy hová mennének?
„Nagy-Szombat felé, az farkasokkal
Szöröncsét próbálni,
Hogyha az isten szöröncsét adna,
oda igyekeznek.“

Nagy hamarsággal azért a császár
ott a vitézeket
Hozzá hivatá öt fövajdáját
és megparancsolá,
Legyetek utána, nagy hamarsággal
hozzátok elömbe.

Harminczadokon és a vámokon
vajdák parancsolják,
Ha illy emberek e felé jönnek,
mingyárt megfogjátok,
És a császárnak Konstantinápolyban
mingyárt bevigyétek.

Vitéz urfiak harminczadokon
általmentek vala,
Harminczadosok eszekbe vevék,
föltámadtak vala,
És nagy viadalt velek tartanak,
általmentek vala,

Híröket adván harminczadosok
császár szolgáinak,
Vajdák elérék; egy szép szigetnek
szemben megvivának,
Isten akará, a viadalban
vajdák meghalának.

Vajdák elött ott a császár leányát
a szigetben küldék,
Mert féltik vala leányt, a harczon
hogy el ne vesztenék,
Leányt elküldék, és a vitézek
ott megharczolának.

Immár vitézek császár leányát
hogy keresik vala,
Gyönge siralmát vitéz Szilágyi
meghallotta vala,
Császár leányát vitéz Szilágyi
ugy kesergi vala.

Császár leánya ezt mondotta vala
gyönge siralmában:
„Kegyelmes isten! im el kijövék
vitéz urfiakkal,
Jaj hová legyek e vadon erdön
nagy keserüséggel!

Szánom magamat, de sokkal inkább
vitéz urfiakat,
Szablyára hányták nagy kegyetlenül
vajdák szegényeket,
Szörnyü halálra ezennel adom
értek én magamat.

Ez vadon erdőn temető helyem
lészen most én nekem,
Vadak, madarak és a farkasok
lesznek siratóim,
Csak te kezedben, édes istenem!
lölkömet ajánlom.“

Szilágyi Mihály nagy hamarsággal
oda siet vala,
Az leány lassan mátkája előtt
igen örül vala,
Leányt nagy szépen kézen fogva,
el kivitte vala.

Elindulának, és igen menének
Magyarország felé,
És a határba hogy beérének,
Hajmási felelé:
„Víjunk meg ketten e szép leányért!
legyen egyikünké.“

Felele akkor Szilágyi Mihály
Hajmási Lászlónak:
„Szerelmes társam! a nagy istenért
én tégedet kérlek,
Engedd én nékem, mert neked vagyon
jámbor hitves társad.“

Igen esedezik császár leánya
ott a vitézeknek:
„Nem illik érettem illy vitézeknek
az ő veszedelmek,
Hányjatok inkább engem szablyára,
mint ezt miveljétek.“

Nem akar ebben ögyebet tenni
a Hajmási László:
Szablyát rántanak, összecsapának,
és a csapkodásban
Vitéz Hajmásinak kezét bokában
elcsapkodta vala.

Ezt mondá akkor Hajmási László
Szilágyi Mihálynak:
„Megbocsáss nekem, én édes társam!
tőled megérdemlem,
Mert ez jutalma, mindnyájan tudjuk,
a bűnös embernek.

Én nekem vagyon két szép kis fiam,
jámbor házas társam;
Itt az ur isten bűnöm szerint
vere most meg engemet;
Egészségben, szerelmes
társam! és megbocsáss.

A két urfiu szép bucsuzással
válnak el egymástól.
Szilágyi Mihály, ketten a leánnyal,
mihelyt beérének,
Ketten, Szilágyi császár leányával
ott megesküvének.

* * *

Ezer ötszázban és hetven fölött irnak egyben,
Egy ifiú szörzé vala ültében, Szöndörő várában,
Egy poétának ő verseiből, szomorú szivében.

341.

Mohács, Mohács, régi vérontás helye!
Magyarország gyászos mezeje,
Kegyetlen föld! nemes nemzeted vérét
Ittad, s nyelted szép dicsőségét.
Midőn téged gondollak,
Zápor könyek borítnak.
Szivemet bánat fojtja,
Nyelvem meg nem mondhatja.

Nemes hazánk, virágzó Pannónia!
Európának valál kőfala.
Tiz ország imádta szép czímeredet,
A félvilág félte erődet;
Rettent pogány előtted,
Bizott keresztény benned,
Alig villant fegyvered:
Kész vala győzedelmed.

De fájdalom! egy nap egy viadallal
Véget vetett mohácsi harczczal,
Nem birhatta ingadozó homok föld háta,
Nagy neveddel hogy birtál rajta.
Epét adott szerencse,
Hogy fényedet ledöntse,
Koczka ellened fordult,
Magyar homályba borult.

Lajos, Lajos, hol vagy szép ifju király,
Magyar csillag, ékes virágszál,
Gyönge, karcsu királyi termeteddel,
Hol vagy gyönge kedves élteddel?

Jaj, hogy tartsam könyeim,
Kiáradott bánatim.
Elesett édes hazánk,
Ledölt véle koronánk.

Országi, nagy urias, kardos vitézek!
Urak, szolgák, fő, köz, alrendek!
Keserves jajt együtt énekeljetek;
Egy sir zárta minden örömtek.
Hallgass zengő muzsika,
Szünjél hangos czitara;
Vidám völgyek, zöld erdők,
Bánkódjatok sik mezők!

Tanács urak, zászlós, ezres hadnagyok!
Fővezérek, országispánok!
Husz öt ezer válogatott vitézek!
Lovas, gyalog, minden nemes fejek!
Felkeltek e gyásznapra,
Mentek véres halálra;
Mohácsi halmok nyomják,
Csontjaikat takarják.

Virágzó magyar szüzek és asszonyok!
Szomorú jajt egyben fújatok.
Hervadt szinü koszorútok rózsáján,
Sirjatok himköntöstök gyászán.
Nemzetségünk virágja,
Oda van magyar lángja.
Szentegyház tiz oszlopi,
Ország erős bajnoki,

Pogány, török, gonosz, istentelen had,
Tigristejjel nevelt fenevad,

Hogy nem szántál illy szép nemes sereget,
Földhöz verni illy embereket.
Gondolod, hogy dicsőség;
Inkább baromdühösség.
Ne bizzál, hogy meggyőztél,
Rád fordul még a veszély.

Látja isten, és irgalmasan szánja,
A fényes nap bizon sajnálja;
Napsugárban magyarok nagy asszonya,
Látjuk, holdat lábaival nyomja.
S ő általa holdodat,
Kettős kereszt szarvadat,
Lesz olly idő, leveri,
Elménk ezt jövendöli. —

A mohácsi harcznak hány esztendeje mult,
Hogy a török által ott sok magyar elfult!
Kétszáz ötven kettőnek az írók számlálják,
Érte a polturát tudom, meg is adják.

342.

TÖREDÉK.

Jaj már mi nekünk
Magyar nemzetnek,
Kik feltámadtunk
Rebelliseknek;
Szuhay Mátyás, Zákány Tamás
Kopasz fejének,
Nagy pipájú, kevés dohányú
Magyar nemzetnek!

343.

NÁDASDY-DAL.

A mig engedte,
Ki számba vette
Embernek esetét,
Halálát, életét,
A nagy isten, —

Forgattam karomat,
Bajvivó kardomat,
Felszántam éltemet,
Hogy ontsam véremet,
Asszonyomért.

Mársnak koczkáit,
Kétes próbáit,
Villám pattantyúit,
Mennydörgő ágyúit
Bátran néztem.

Most immár nyugszom,
Békén aluszom;
Hallod-e bujdosó,
Te jámbor utazó,
Állj meg, ki vagy?

Nem szerzek háborút,
Hozz lauruskoszorút,
Becsüld meg tettimet;
Nádasdy fekszik itt.
Elballaghatsz.

344.

KÁDÁR ISTVÁNRÓL.

Szörnyü nagy romlásra készült Pannonia,
Kinek, mint tengernek megáradott habja,
Sok búnak, bánatnak környülvette árja,
Mert a vitézeknek esett ma egy híja.

Nem illik a vitézt nékem elhallgatnom,
Sőt méltó Kádárról bölcs verseket irnom,
Elsőben szent irást kell ezekre hoznom,
S azután a romlott magyar népre szabnom.

Olvassuk ama nagy ó testamentomban,
Kevés nép maradott sokszor zsidóságban,
Mert fogva tartattak Babiloniában,
Sok zsidó vitézek estek el a harczban.

S az isten ládáját egyszer el is nyerték,
Hofnist és Einéást mikoron megölték,
Mikor Éli papnak e dolgot megvitték,
Rút halállal megholt: székiből kiesék.

Nem igy van-e dolga kis Magyarországnak,
S abban nevekedett vitézlő Kádárnak?
Mása volt, higyétek, Hektornak, Joábnak,
Oltalmazója volt Kádár ez országnak.

Hektor is, valamig Trójában láttaték,
Addig a város is épen megtartaték,
De mihelyen Hektor nyaka elmetszeték,
Mingyárt a várost is pogány keze birék.

Azt reményli vala róla immár szivünk,
Isten után hogy ő lesz egyik védelmünk,
Bástyánk, erős tornyunk ő lészen mi nékünk,
De jaj! mint csalatott szerelmes nemzetünk.

Teljes életének dicséretes napja,
Mert a szegényeket soha nem rontotta,
Ha más rontotta is, Kádár oltalmazta,
Felelhetsz, föld és ég annak bizonysága.

Elhagyá érettünk a fél földnek partját,
Hogy hallá itt alatt magyarok romlását,
Felköté érettünk Kádár István kardját,
Oh jaj! melly kevéssé forgatá szándékát,

Melly imé hirtelen esék változása,
Midőn küldék ötet Pápolcz oltalmára,
Ujfaluhoz gyüle tatárok tábora,
Ott leve Kádárnak utósó csatája.

A sereget pedig felszóval biztatja,
Mondván: vágjuk által a tatárt a sikra,
Ezentul Pálczinak elérkezik hada,
Ujfalunak is majd megsegít hadnagya.

Rába vizén mindjárt több tatár érkezik,
Kádár vitéz módra velök megütközik,
Hátul a seregek eszekbe nem veszik,
Hogy másutt a vizen több tatár érkezik.

Felemelé Kádár szemeit az égre,
Mondván: uram Jézus, légy segitségemre!
Nosza jó katonák harczoljunk két kézre,
Mert nem látok embert jönni segitségre.

A zászlótartónak felszóval kiálta:
Vidd el fiam, vidd el a zászlót más utra!
Hogy el ne veszszen mind urunk kedves hada,
Mert Magyarországért meghalok én még ma.

Kiontom véremet én szegény hazámért,
Ezennel meghalok kedves nemzetemért,
Nem szánok érette bizony ontani vért,
Mert én a Krisztustól veszek jutalmat s bért.

Kádár a nyilvesszőt mint polyvát, ugy szórja,
Mégis ugyan villám forgódék két karja,
Hétszer a táboron magát általvágja;
Néz az ellenség is, dolgait csudálja.

De hogy fárasztatott nyilak erejével,
Mégis mind halálig hegyes törrel öklel,
Leomlik a tatár előtte sereggel;
Azért bucsúzását bizta rám illy renddel:

Elsőben végbeli szives akaróim,
Füleki, pápolczi, széchenyi rokonim,
Nógrádi, palánki, gyarmati társaim,
Diósgyőri, ónadi, szendrei barátim.

Kikkel az alföldön sokat sanyarogtam,
Sok deret, hideget, meleget kóstoltam,
Sokszor a tatáron szerencsét próbáltam,
Már isten hozzátok, tőletek megváltam.

Végekben lakozó sok főkapitányok,
Kik engemet kincscsel gyakran ruháztatok,
A kincsért én tőlem törököt vártatok,
Már elmult, én tőlem többet nem várhattok.

Széki Péter, a ki buzgó szeretettel
Ugy valál én hozzám, mint test a lélekkel,
Megbocsáss az egész pápolczi sereggel,
Ha voltam hozzátok valami vétséggel.

Mint atya magzatit, engem ugy szerettél,
Hibás dolgaimról gyakran megfeddettél,
Sok jó akarattal voltál, mind fizettél,
Isten boldogitson, engem megbecsültél.

Vig János Bezerédi vitéz kapitánya,
Kik én életemnek voltatok hasznára:
Látjátok halálnak akadtam horgára,
Titeket is hivlak lelkem áldására.

Mezei hadaknak fő elöljárói!
Urunk mellett holtig forgódó urai,
Hajduvárosoknak kapitány s hadnagyi,
Mind megbocsássatok, urunk sok hadai.

Ha addig, a midőn köztetek lakhattam,
Számtalan csatákban véletek forgottam,
Hogyha személyteket miben megbántottam,
Megbocsássatok, mert gyarló ember voltam.

Nagyságos, nemzetes édes fejedelmem,
Kinek hópénzével keveset élhettem,
Nagyságod megvála bizonynyal én tőlem,
Ezért nagyságod is megbocsásson nékem.

Ha én az országért nem vitézkedhettem,
Arról mind az egész sereget követem!
Nagy hatalmas istent azon mindig kértem:
Vitézeket adjon jobbakat helyettem.

Jó vitéz barátim, ha néktek vétettem,
Nemakaratból is ha kit megsértettem,
Ellenségnek földén véletek hogy tűrtem,
Megengedjetek, ha ti nektek kárt tettem.

Immár jó vitézek! az istenre kérlek,
Hogy a mint én éltem, ti is ugy éljetek:
Sok szegény árvákon essék meg szivetek.
Ne légyen a magyar soha ellenségtek.

Hogy ha valakitől valamit elvettem,
Vagy a szegényeken erőszakot tettem,
Bátor holtom után légyen átok nevem,
És isten előtt is adjon számát lelkem.

Ezzel is én bizony méltán kérkedhetem,
Hogy én a Krisztustól drága hópénzt vettem,
Mellynél soha többet nem várhat én lelkem,
Hórul hóra nem fogy már az el én tőlem.

Hol a szent gyürüket ujjaimba rakták,
És a szent koronát a fejembe nyomták,
Lelkemet a Krisztus székéhez állíták,
„Szent, szent“ kiáltással nevemet felirták.

Szabó Pál, szerelmes édes kenyeresem!
Kit a hadnagyságra jó szivvel emeltem,
Tedd a sirba kérlek, meghidegült testem,
Honnan elökéri Krisztus, én elhiszem.

Melly nehezen esik töled megválásom,
Azt meg nem mondhatom, mert nincsen szólásom,
Nem lehet te veled tovább maradásom,
Mert Krisztussal lészen mennyben én lakásom.

Nem kérlek, engemet hogy vigy messze földre,
Ama czifra, pompás temető helyekre:
Hanem, hol kiomlott testemnek a vére,
Ott légyen csak közel eltömető helye.

Ámbár a vadak is testemet megrágják,
Hollók és farkasok testemet kiszivják.
Itélet napjára mert előállítják,
S ama reménységre ismét feltámasztják.

Nem nyujtom már többet hozzátok szavamat,
Látjátok, holtomig tartám regulámat;
Kövessétek, kérlek, az én nyomdokimat,
Ha akartok mennyből venni koronákat. —

Ez éneket a ki rendelé versekben,
Vitéz Kádár Istvánt kesergé szivében,
Csak alacson sorsu, gyenge értelemben,
Ha nevét keresed: nézzed e versekben.

Dicséret, dicsőség légyen az istennek,
Fogja fel még pártját a magyar nemzetnek,
Legyen őrizője minden hiveiknek,
Mondjunk dicséretet az ő szent nevének.

345.

Legyen ugy mint régen volt,
Legyen ugy mint régen volt,
Hogy ne legyen a magyarnak,
Hogy ne legyen a magyarnak,
Sem nadrágán, sem csizmáján semmi folt.

Legyen ugy mint régen volt,
Legyen ugy mint régen volt,
Süvegelje meg a magyart,
Süvegelje meg a magyart,
Mind a lengyel, mind a német, mind a tót.

Legyen ugy mint régen volt,
Legyen ugy mint régen volt,
Tele legyen a magyarnak,
Tele legyen a magyarnak,
Mind az itcze, mind a pincze, mind a bolt.

346.

Nem ugy van most mint volt régen,
Nem az a nap süt az égen,
Nem ugy illatoz a virág:
Kétszinüvé lett a világ,

Ne higy a mézes beszédnek,*)
Kivált a fehér cselédnek.
Ritka az, a minek látszik:
Csak szembekötösdit játszik.

Nincs becse a hazafinak,
Csak a hajlongó urfinak;
Világ a német gavarnak,
Jó éjszakát a magyarnak. **)

---

*) Ne higy a mosolygó képnek.
**) Kinek nem magyar ruhája,
Idegenül pereg szája.

Átok fogta meg a magyart,
Mert az soha együtt nem tart;
Rajta igaz a közmondás:
„A mennyi ház, annyi szokás.“

Szép volt halni a hazáért,
Most ritka ontna érte vért:
Hajh! hallottam azt beszélni:
Szebb a jutalomért élni.

Régi őseink elholtak,
Kik a közjónak hódoltak;
Hejh! ha most feltámadnának,
Ujra sirba szállanának.

Ha jutalmat a hív nem kap:
Nem igazat papol a pap.
El kell veszni a világnak,
Vagy győzni az igazságnak.

347.

Bécs várostól, nyugotról keletre
Hidegen fú a szél,
Bánatot hoz a magyar nemzetre,
Mert vele felhő kél.
Hej Bécs város, hinné-e valaki,
Érted mennyi magyar vér omla ki?

Duna, Duna! hazámnak szív-ere
Be sokszor megáradt,

Mig a magyar ellenséget vere,
S ölésben kifáradt!
Duna, Duna, de sok magyar vére
Omlott hajdan partjaid szélére!!

Duna! vized mért ollyan keserü,
Árkod mért van tele?
Mert Pozsonynál sok keserü könyü
Húllott abba bele.
— — — — — — —
— — — — — — —

Pest alá leviszem a könyeket,
Elviszem Belgrádnak,
Hadd áztassák azon vitézeket,
Kik ott elhullának.
Vér folyt belém hajdan, most köny pereg,
Mert a magyar most is csak kesereg.

348.

Magyar sziv, váltig hiv
Ha frigybe lépsz ő vele;
Csatában Marsként viv,
Hös lelke tüzzel tele.
Otthon még-is nyájas,
Sőt andalgó gyakorta,
Ha öt Ámor bájos
Rablánczára csatolta.

Tanyáját, falatját
A vendéggel megosztja,

A terhet, mint lehet,
A szenvedőn fogyasztja.
Midőn karját kéri
Barátjának védelme,
Jutalmát nem méri,
Közös vele sérelme.

Hiu gőz rajt nem győz,
Valót keres, valót kér;
Puszta fény, vak remény
Előtte nem dicső bér.
Ha csorbulni érzi
Szent sajátit, ellenét
Orozva nem vérzi,
Nyilván sujtja mennykövét.

Hazaért s királyért
Áldozni kész nagy lelke,
Szerelme tárgyaért
Ha gyulni kezd, nem lepke.
Szabadságért lángol,
S érte vérrel is megviv;
Csélcsapnak nem hódol
A törzsökös magyar sziv.

349.

Isten áldja meg a magyart,
Tartson neve, mig a föld tart.
Paradicsom hazájában
Éljen, mint hal a Dunában.

Töltse békével napjait,
Egyezve lássa fiait;
Török, tatár, s más ellenség
Nyugtát meg ne rémithessék.

Bölcs vénekkel a tanácsban,
Tüz ifjakkal a csatában,
Bővelkedjék szép szüzekkel,
Deli karcsu menyecskékkel.

Tisza, Duna minden habja
Izes halát böven adja.
Erdeinkben öz, dámvadak
Seregenként tanyázzanak.

Gulya ,ménes, nyárban, őszben,
Térdig járjon a jó füben.
Adná isten, a juhnyájak
Mind selymekké változnának.

Csürök, pajták, buzás vermek
Csordultig tömve legyenek!
Miskolcz, Debreczen, Komárom
Süssön czipót olcsó áron.

Hulljon Bakonynak fájárúl,
Tiz itcze makk minden ágrúl,
Egy fa alatt kilencz gicza
Meghizhassék egy éjtszaka.

De még ez se maradjon el,
A mi kedvünket gyujtsa fel;
Bor öntsön el minden halmot;
A viz nem kell, hajtson malmot.

Mondják, ki a finom borbúl
Jól felöntött megokosúl;
A kukta is diákul tud,
Ha torkán egy pint bor lefut.

Jó bort ide hát, és nem mást,
Köszöntsük el az áldomást:
Isten tartsa királyunkat,
Országunkat, mindnyájunkat!

KILENCZEDIK KÖNYV.

KATONA ÉS HADI DALOK.

350.

A katonának olcsó a vére,
Három négy krajczár egy napi bére.
Azt sem költheti el szegény, mindig kedvére,
Keserűség, bánat, inség száll a fejére.

Szegény legénynek testi ruhája,
Ha van kenyere és szalonnája,
Felesége csinos gondos, meleg szobája,
Bár bocskoros, ha nem adós, nincs semmi baja.

351.

Már mi nálunk verbuválnak kötéllel,
Megfogják a szegény legényt erővel.
Hátra kötik a két kezét kötéllel,
Ugy kisérik be Kassára fegyverrel.

A gazdagnak öt hat fiát nem bántják,
A szegénynek, ha egy van is, elfogják.
Utána megy apja, anyja, siratják;
Kérik pénzért az uraktól; nem adják.

Eredj haza, szegény ember, azt mondják,
Neveld apró árváidat, hadd hordják.
De megveri az ur isten idővel,
Ki a szegényt elfogatja erővel.

352.

Sirhat az az édes anya,
Kinek katona a fia;
Mindig van annak halottja,
Éjjel nappal sirathatja.

253.

Alig kezdett napom fénye derülni,
Már is kezde setét gyászba merülni.
Síp, trombita, dobszó szomoru hangot adnak,
Talán, édes rózsám, vér mezejére hivnak.

Szép, azt mondják, a hazáért meghalni,
De még is szebb békeségben maradni.
Igaz hogy azért a bátor szivü vitéznek
Mellére gyönyörü érdemczimert kötöznek.

Ha hát az most a haza szent törvénye,
Hogy kardot rántson ifjainknak fénye,
Jaj vigyázz éltedre, életemnek reménye!
Hadd derüljön még fel szomorú napom fénye.

354.

Isten hozzád, Magyarország!
Mert bejött a háboruság.
Meg sem tart semmi mulatság,
Jobb nékem a katonaság.

Régtöl fogva, a mit kértem,
Hogy meglenne becsületem,
Azt az időt már elértem,
Isten hozzád, szép nemzetem.

Már megbocsáss, talán nem látsz;
Tudom, hogy bizony nem is szánsz;
Értem könyeket nem is hánysz,
Ha veszélybe esem, nem bánsz.

De én téged igen szánlak,
Elmémből ki sem fordítlak;
Álmomban is óhajtalak,
Ezzel istennek ajánlak.

A francziákra kell mennem,
Császár mellett fegyverkeznem,
Ámbár ha ott is kell vesznem,
De nincsen tovább mit tennem.

Haláltól semmit nem félek,
Söt magamban jót reménylek,
Megbocsáss nemzetem, kérlek;
Meglátogatlak, ha élek.

De kesergem elmentemet,
Sirni látom édesemet.

Jaj! de szánom kedvesemet,
Tudom, ő is szán engemet.

Méltó nékem szomorkodni,
Méltó, szivemből bánkódni,
El kell menni, nincs mit tenni,
Nincs lelkemnek hová lenni.

Hogy kell távozni földemtől,
Bujdosni szép nemzetemtől,
Nehéz válni szerelemtől,
Az én drága kedvesemtől.

Isten hozzád, lelkem Rózsa!
Kit szájam gyakran csókola,
Már megbocsáss, lelkem Rózsa!
Ha mit vétettem valaha.

Árván maradsz már, ugy látom,
Mindennél drágább gyémántom!
Isten hozzád, jó rubintom,
Szived már nem szomorítom.

De még egyszer megcsókollak,
Azután istenre hagylak,
Szivemben már bekapcsollak,
Mindenkor téged óhajtlak.

Rajna vize tartománya,
Hiv szivemet hozzá vonja,
Éles kardomat kivánja,
Az ellenség azt megbánja.

355.

Édes anyám rózsafája,
Én vagyok az egyik ága;
Ferencz császár leszakasztott,
Fegyver alatt elhervasztott.

Katona az én életem,
Szegen függ az én fegyverem,
Ha én aztat megpengetem,
Két szép leány sirat engem.

Nem is huszár, ki gyalog jár,
Ki bodor paripán nem jár.
Lám én magyar huszár vagyok,
Bodor paripán is járok.

356.

A tárborba jer, pajtás,
Ha meguntad éltedet.
Ottan lészen jó tartás,
Ott nem kinzod testedet.
Vége lesz szántásnak,
Kinos aratásnak,
Ottan mannát ehetünk,
Malomba sem kell mennünk.

Szőlöt nem kell kapálni,
Hanem csak épen szedni,
Ottan jó bort ihatni,
Meg sem kell azt fizetni.

A bor foly, mint a viz,
Kiben vagyon tokaj-iz;
Ottan mihelyt ásitasz,
Az angyal pálinkát hoz.

Egyik czigány furulyál,
A másik pedig dudál,
Egyik ismét domborál,
Erre mindenik ugrál.
Sippal, dobbal járnak,
Hipp, hoppot kiáltnak.
Ha meghevülsz némellykor,
Készen vár a jeges bor.

Felébredvén álmodból,
Kolbászt hoznak konyhából;
Ürmös bor is igen hül,
A kappan is majd megsül,
Hajdu-káposztával,
Jóllakhatsz ganczával,
Kedved tartván, sétálhatsz,
Avagy pedig kártyázhatsz.

Ebéd olly mint vacsora;
Mig eltelik tiz óra;
Gondod legyen torkodra,
Nincs szükség a korsóra;
Sör, bor, mint a tenger,
Ihatik az ember.
Azért pajtás, elmenjünk,
A táborba siessünk.

357.

Az egész föld kerekségén
Nincs nálam szomorúbb legény.
Ha elgondolom éltemet,
Bánat boritja szivemet.

Az én piros két orczámat,
Szép gyenge ábrázatomat,
Szomoruságom fonyasztja,
Örömim eltávoztatja.

Mostan vagyok legékesebb,
Ifjuságom legkedvesebb.
S ha a sorsom jut eszembe,
Csak busúlok keservembe.

Ha meggondolom magamat,
Hogy majd elvágják hajamat,
Hullanak zápor könyeim,
Keservesek esztendeim.

Mi haszna szép virágzásom,
Ha mindjárt lesz hervadásom;
Mihelyt katonává lettem,
Az örömekről letettem.

Csak az a lelkemnek nehéz,
Hogy akárkire szemem néz,
Mind csak könyhullatást látok,
Magam is könyet hullatok.

358.

Fegyvert fogok a hazáért,
Hadd onthassam a török vért.
Hozok haza ezüst órát,
Ezüst kardot, szép pántlikát.

De hogy hagyjam a falumat,
Benne az én galambomat?
Sirna, rína én utánam,
Meglehet hogy meg is bánom.

Itt maradok a faluban,
Veled játszok a pitvarban;
Csókolj meg hát, édes rózsám,
Megvetettem érted hazám.

De te látom, busan tekintsz,
Fegyvert fogni szemeddel intsz.
Mert szereted a katonát,
Köpenyeges királyfiát.

Édes rózsám, isten hozzád!
Köszönöm a jó tudományt.
Fegyvert fogok a hazáért,
Majd kiontom a török vért.

Sokat vágok le közűlök,
Ha elesem, rájok dűlök,
Mint arató a kévére,
Méltó leszek könyceppedre.

359.

Istenem, istenem, be megvertél engem,
Micsoda vétkemért sanyargatsz igy engem?
Kard az oldalomon, lovamon a nyereg,
Mennem kell régi jóm, az isten áldjon meg.
Szánlak rózsám, szánlak, de mit tudjak tenni,
Fujják a trombitát, el kell masirozni.

360.

Elment Gyurka katonának,
Ő felsége szolgájának.
Ott mindjárt mundirt szabának,
Fekete csákót adának.

Mikor katonának mentem,
Szilaj csikót megnyergeltem,
Lábam a kengyelbe tettem,
Magam a nyeregbe ültem.

Mikor mennék magas tetőn,
Eszembe jut a szeretőm,
Szivem ugy elkeseredett,
Hogy vele nem beszélhetett.
Ugy kisértek fel Kassára,
A királyné városára.

361.

Nem őrzöm én senki juhát,
A császár ad nékem ruhát;
Komisz inget, komisz gatyát,
Szép karcsu, fakó paripát.

Veres czafrangot lovamra,
Fényes kardot oldalomra,
Egy pár pisztolyt a kezembe,
Czifra csákót a fejembe.

Szép tajték pipát a számba;
Basa dohányt a pipámba!
Piros csizmát a lábomra,
Pengő sarkantyut csizmámra.

Kiköszörülöm kardomat,
Megtöltöm két pisztolomat;
Megsarkantyuzom fakómat.
Fejembe teszem csákómat.

S igy megyek az ütközetre,
A kopasz török nemzetre,
S vágom a pogányt kedvemre;
Szerzek arany pénzt mellemre.

362.

Ne kapj ollyan nagyon, a német hadnagyon,
Bugyogója vagyon, mennykő csapja agyon.

A magyar katona magyar anya fia,
Magyar a rokona, piros az orczája.
Akár a szobában, akár a konyhában,
Akár, édes rózsám, a paplanos ágyban.

363.

Édes anyám, ne járj sirva,
Katonának vagyok irva.
Az hajam is le van nyirva,
Szakálom leberetválva.

Katonaságom nem bánom,
De a rózsámat sajnálom.
Ki viseli hű gondodat,
Kivel éled világodat?

364.

Járnak én utánam sirva,
Ollyan vagyok, mint az árva.
Járhatsz én utánam sirva,
Katonának vagyok irva.

Örökre megválok tőled,
Jaj, hirt sem hallok felőled.
Nem enyelgek többé veled,
Katonává lett kedvesed.

Megfogott engem a biró,
Könyvbe irt a szolgabiró.
Elszakasztják szerelmünket,
Verje meg az isten őket.

365.

Sárga ló, sárga ló, arany patkó rajta;
Most akart kedvesem hozzám jöni rajta.
Katona vagy rózsám, de nem jó kedvedből,
Szolgálod a császárt nagy kénytelenségből,
Most akartam veled, rózsám, ismerkedni,
Megütték a dobot, el kell masirozni.
Megesett már rajtam, mi meg akart esni,
Elhagyott kedvesem, ki el akart venni.

366.

Soha sem vétettem Székes-Fehérvárnak,
Mégis bejutottam lovas katonának.

Lovasnak állottam, bokancsosnak tettek,
Hej illyen teremtettét! már mindjárt rá szedtek.

A lovas katona mikor masírozik,
Felül a lovára, csak ugy dohányozik.

A szegény bokancsos mikor masírozik,
Hej kerüli a nagy sárt, csak ugy káromkodik.

Átkozott csizmája! be rövid a szára,
Hej minden órában elmerül a sárba.

Verje meg az isten a mészáros bárdját,
Hej mért vagdosta el a kis borju lábát.

Mostan a kis borju nem tud lábán járni,
A szegény bokancsosnak hátán kell hordani.

367.

Huszárok, a katonák verbuválnak,
A leányok, a menyecskék sirdogálnak.
Szomorú a szive annak a leánynak,
Kinek szeretője beállt katonának;
De mégis szomorúbb annak a legénynek,
Kinek szeretője férjhez ment szegénynek.

368.

A nap kerül, hajnal derül,
Már a szokott óra cseng,
Már minden sor, minden bokor
Lassu marssal zeng.
Ne késsél hát, talpadra kelj,
Vitéz magyar, lóra, székely!

Kabalára, szász!
Rest ember az, a ki nem fut,
Mikor előtte van az ut.
A gavallér mikor rá ér,
Ha nem mehet, mász.

369.

GYŐZELEMKOR.

Győztünk, győztünk, mert velünk volt,
Seregeink mellett harczolt
Az erőnek, hatalomnak,
Védelemnek, oltalomnak
Áldott, élő istene!

Hála legyen, és dicsőség!
Rendülj meg föld, dördülj meg ég!
Hála a nagy és irgalmas,
A szent, igaz és hatalmas
Áldott élő istennek!!!

370.

LAUDON GYŐZEDELMÉRE.

Már Belgrád a mi várunk,
Vig tánczot benne járunk.
Hol van a török ereje?
Nem igy volt most öt esztendeje.
Szegény feje!
Hej tradra, tradra, tradra!

Mars hallik, puska csörög, cseng ;
Bombi zörög, deng, trombita zeng.
Mit késel, talpra, magyar, kelj!
Ütközet az hely; kardot emelj.
Rajta, rajta! a törökön vágjál elöl,
Egyszer jobb, másszor a bal szárnya felöl.
Puska csörög, cseng; ágyu dörög, deng.

371.

A MAGYAR BANDERISTA.

Hej most élem világom,
Mert van magyar kalpagom,
Kócsagtollam mellette,
Mellé a szeretőm tette.
Illyen a magyar virág,
Attilábul kinőtt ág.

Czimbog fityeg két felől,
Nyirott dupém nincs elöl,
Már liszttel bé nem verem
Hajam, el nem keverem.
Mert jobb abbul pampuskát
Enni, zsiros haluskát.

Bajuszom felsodrítom;
Többé el nem hajítom.
Nem kell mezítelen száj,
Orrom alatt ne piszkálj.
Bajusz kell a magyarnak,
A kitől sokat várnak.

Rövid karcsu mentémet
Bár irígyelje német,
Egy nyalkán álló dolmányt,
Kit a szabó jól kihányt,
Hej nem adnám kabátér,
Melly egész bokáig ér.

Bugyogó sok gombjait,
Nem peczkelem csatjait,
Nadrágom ha rándítom,
S azzal dolgom indítom.
Oh szép veres nadrágom!
Te vagy kedves jószágom.

Ha tekintek száromra,
Sárga szinű csizmámra,
Ezen sarkantyúm pereg,
Magyar nótára csereg.
Összeverem bokámat,
Járom verbung-nótámat.

Ekkor kötöm kardomat,
Keresztes tarsolyomat;
Osztán ülök a lóra,
Kényen tartott fakóra.
Ekkor nézzél szemembe,
Ekkor jöjj velem szembe.

Kilencz török, hat tatár
Előttem csak szunyogvár,
Rendre szedem gombjait,
Leszabdalom nyakait;
Szijjat vágok hátából,
Bort iszom csalmájából.

Illyen a magyar legény,
Legénységben nem szegény,
Van ékes öltözete,
Öltözethez termete.
Oh én édes magyarom!
Magyar légy, azt akarom.

372.

Szatmár vármegyének minden legényének,
Kard van a kezében, kalpag a fejében.
Kék a mente, kék a nadrág, s a dolmánya:
Ez az igaz magyaroknak maradványa.

373.

Hej a bőnyi csárda most borul be gyászba,
Hej három szegény legény most megy hazájába.
Megfogták azokat lovas katonának,
Hej fel is öltözteték császár huszárjának.
Vettek neki ruhát, gyolcs inget, gyolcs gatyát,
Hej veres csákót, dolmányt, réz-sarkantyus csizmát.

374.

Isten hozzád, Nógrád, szép földnek határa,
Áldjon meg az isten két szemem láttára.

Áldjon meg az isten engem is, téged is,
Azokat a jókat, az otthonvalókat.

Ha Nógrádból kimész, többé vissza ne nézz,
Talán a szivednek nem lesz ollyan nehéz.
Nógrádból kimentem, visszatekintettem,
Kedves galambomnak nagyobb kínt szerzettem.

TIZEDIK KÖNYV.

ROMANCZOK ÉS ROKON.

375.

Szép Ilona.

Isten jó nap! biró gazda!
A kend házában!

Biró.

Fogadj isten, szép Ilona!
Az én házamban.

Szép Ilona.

Én kihajtám ludaimat
A zöld pázsitra;
Oda jöve biró fia,
S közikbe hajta,
Agyon üté biró fia
Szép gunáromat.

Biró.

Mit kivánsz hát, szép Ilona,
Szép gunárodért?

Szép Ilona.

Azt kivánom, biró gazda,
Szép gunáromért:
Minden tollacskájaért
Egy egy aranyat,
Szépen sétáló lábaért
Arany kanalat,
Szépen kiterjedt szárnyaért
Két arany tálat,
Szépen kiáltó torkaért
Arany trombitát.

Biró.

Számtalan sok kivánsága
Szép Ilonának,
Akasztófa azért helye
Biró fiának.

Szép Ilona.

Akasztófa, ollyan legyen,
Mint kinyilt rózsa,
Két karom, két szép karfája
Akasztófája.

376.

Elmegyek én a hegy alá,
Selyemszálat huzni,
Ott látom a biró fiát
Arany buzogánynyal.

Elmegyek én a bíróhoz,
Leteszem a panaszt.
Adjon isten, biró gazda!
Fogadj isten, gyöngy viola!

Mi legyen hát a panasza?
Agyon csapták a ludamat,
Szépen szóló, szépen járó
Gangos gunáromat.

Mi legyen annak az ára?
Egyik szárnya hat száz arany,
Másik szárnya hét száz arany,
A bubája nyolcz száz,
Feje lágya tiz száz.

377.

A KIRÁLYFI.

Egyszer egy királyfi mit gondol magában!
Betér egy udvarba kocsisi ruhában.
„Jó napot, jó napot! gazdag biró lánya!“
‚Isten hozta magát kocsisi ruhában!
Üljön tehát, üljön erre a tüzhelyre.‘

„Bizony nem ülök én, nem azért jöttem én,
Hanem jöttem azért, jössz-e hozzám vagy sem?“

‚Bizony nem megyek én, gazdag lány vagyok én,
Gazdagnak gazdag kell, szegénynek szegény kell,
Amott a szomszédban kosárkötő lánya.‘

„Jó napot, jó napot, kosárkötő lánya!“
‚Isten hozta magát kocsisi ruhában!
Üljön tehát, üljön erre a karszékre.‘

„Bizony nem ülök én, nem azért jöttem én,
Hanem azért jöttem, jösz-e hozzám vagy sem?“

‚Bizony elmegyek én, szegény lány vagyok én,
Szegénynek szegény kell, gazdagnak gazdag kell‘.

Betér egy udvarba, királyi ruhában,
„Jó napot, jó napot, gazdag biró lyánya!“
‚Isten hozta magát királyi ruhában,
Üljön tehát, üljön erre a divánra.‘

„Bizony nem ülök én, nem azért jöttem én,
Hanem jöttem azért, jössz-e hozzám vagy sem?“
‚Bizony elmegyek én, gazdag lány vagyok én,
Gazdagnak gazdag kell, szegénynek szegény kell!‘

„Nem kellesz már nekem, eb...a k....ja.
Vagyon nekem már is, náladnál szebb, jobb is.“

378.

PÁVÁS LEÁNY.

Egy leány a hegyek között,
Csak egyedül pávát őrzött;
Jöttek hozzá jövevények,
Három vándorló legények.

Mondván: szép leányzó, kérünk,
Az erdőre jöj el vélünk,
Ott sétálni barátsággal,
Tisztességes mulatsággal.

Ha veletek utam veszem,
Páváimat hová teszem?
Pávádat hajtsd a forrásra,
Mert azt nem bizhatni másra. —

Midőn értek az erdőbe,
Lehevertek a mezőre.
A szűz elfáradott, ledült,
És mély álomba szenderült.

A legények, mikor látták,
Hogy aludnék, megvizsgálták,
Csókot adtak ajakára,
Szivek vigasztalására.

A szűz felkelvén estvére,
Fülemile énekére,
Látván magát a pusztában,
Sir és igy szól ő magában:

Már most ugyan reá szedtek,
Az erdőbe bevezettek,
Most itt hagytak éjszakára,
Fenevadak prédájára.

Oh nagy isten! ki lakozol,
Ki reánk mennyből vigyázol,
Büntesd őket ostoriddal,
Égből hulló tüzlángiddal.

379.

VITÉZ OLÁH GERŐ DALA.

Oh gyönyörű tavaszidő,
Szerencsétlen uj esztendő !
A kit akarsz megujítasz,
Engem pedig szomorítasz. —

Gyerünk alá, jó katonák,
Az alföldre Kecskemétre,
Ott próbáljunk jó szerencsét,
Talán isten jobban adja.

Mennek vala az alföldre,
Oláh Gerő, vitéz legény;
Talál elő egy nagy őzet,
Mindjárt mondja fakó lónak:

Édes lovam, fakó lovam,
Érjük el ama nagy őzet.
A fakó ló csak eléri,
Oláh Gerő csak ellövi.

Mindjárt mondja az urának:
Uram, uram, Oláh Gerő,
Ne kergess én rajtam őzet,
Ha törököt nem fogsz, nem vágsz.

Paripája mind addig fut,
A mig ura oda nem jut,
Habos tajték róla szakad,
Elesvén, egy árkon akad.

Vigy ki innen, jó lovacskám,
Szépen nevelt jó maczkócskám,
Elhidd, bizony meghizlallak,
Öz után már nem nyargallak.

Mondom, rajtam bátor szivvel
Pogányt vághatsz erös kézzel,
De te két élü töröddel
Özet üztél fegyvereddel.

Hozz ki még egyszer, jó lovam,
Meglátd, törökre lesz utam.
Bor, pecsenye lesz abrakod,
Nem leszen többé panaszod.

Hordozd bátran bús szivemet,
Keresd fel régi kedvemet,
Hidd el, majd a pogány oszol,
Oláh Gerő a hol harczol.

Ülj fel hát, ne félj töröktöl,
Én is hizom pogány vértöl,
Terjeszd tovább is hiredet,
Keményitsd meg személyedet.

380.

Megöltek egy legényt,
Hatvan forintjáért,
A Tiszába bevetették
A nyerges lováért.

Tisza be nem vette,
Partjára vetette,
Arra ment egy hajóslegény,
Hajójába tette.

Oda ment az anyja,
Költi, de nem hallja,
Szép fekete göndör haja
Vállára van hajtva.

Oda ment az apja,
Költi, de nem hallja,
Sárga sarkantyus csizmája
Lábára van fagyva.

Oda ment rózsája,
Költi, de nem hallja:
Kelj fel, kelj fel, édes babám,
Borulj a nyakamba.

Borulj a nyakamba,
Hadd vigyelek haza;
Harmad napig, negyed napig
Nyugodj a házamba.

381.

SZÜCS MARCSA.

Estve van, estve van, hétre jár az óra,
Minden eladó lány készül a fonóba,
Szegény Szücs Marcsa is oda indult volna,
Ha az ég felette be nem borult volna.

Beborult már az ég, be is estvéledett,
A szegény Szücs Marcsa el is keseredett,
Elment a fonóba, leült a lóczára,
Kihivja egy legény csak egy minutára.

Jertek, lányok, jertek, rajtam segítsetek,
Jaj soha nem jövök fonóba veletek.
Elmentek, felfogták, letették a földre,
Pirosra festette földet is a vére.

Kérdi a gazdasszony, vajjon ki lánya e?
Béugrik egy legény, biz az én rózsám e.
Lányok, lányok, lányok, rólam tanuljatok,
Hogy irígy legénynyel ne barátkozzatok;
Mert ha barátkoztok, ugy lészen sorsotok,
Piros véretekkel kell meglakolnotok.

382.

GYURI BANDIRÓL.

Esik eső szép csendesen csepereg,
Gyuri Bandi bitófánál kesereg,
Túl Szegeden most faragják azt a fát,
Kire Gyuri Bandit majd felakasztják.

Nem is csinált Gyuri Bandi egyebet,
Összefonta zsebkendőjét kötélnek,
Ugy hurkolta felesége nyakára,
Annál fogva huzta fel egy nagy fára.

Mosd ki rózsám, ingem, gatyám fejérre,
Ugy megyek el főkapitány elébe.

Gyuri Bandi felnyergeli a lovát,
Estére ugy látogatja rózsáját.

Jaj istenem, édes anyám, vétettem,
Feleségem szeretőmért megöltem.
Gyuri Bandi külső csárdán bort iszik,
Kása Zsófi bundájában nyugoszik.

Megkötözik Gyuri Bandit kötéllel,
Ugy kisérik szolgabiró elébe,
Felakasztják Gyuri Bandit egy fára,
Csak ugy fityeg mostan önnön magába.

Nem gondolta Gyuri Bandi magába,
Hogy a szél az akasztófán lógázza.
Kása Zsófi csak magában siratja,
Hogy Bandiját a szél ekkép lógázza.

383.

BARNA PÉTER SZOMORÚ NÓTÁJA.

Jó ló volt a fakó, jó ló is ellette,
Áldja meg az isten, a ki fölnevelte. —

Fujd el, szellő, fujd el, hosszu utunk porát,
Ne lelje vármegye fakó lovam nyomát.
Nem fujta el szellő hosszu utnak porát,
Meglelte vármegye fakó lovam nyomát.

Szegény Barna Péter, be sok lovat lopott,
Románné két lánya abból ruházkodott.

Veszett volna retek fekete földében,
Románné két lánya az anyja méhében.

A pusztai csárda nem borulna gyászba,
Szegény Barna Péter nem esne rabságba,
De vármegye háza nem nyilik hiába,
Szegény Barna Pétert viszik udvarába.

A tarcsai pusztán van egy két águ fa,
Az lesz Barna Péter nyugodalmas háza.
Nyiljatok meg egek! rejtsetek el engem,
Mert a fekete föld nem veszen be engem.

Kár volna még nekem a fán megszáradni,
Lobogós gyolcs gatyám szélnek bocsátani.
Szép sarkantyus csizmám szélnek összeverni,
Fekete két szemem hollónak kivájni.

Nálunk a halottnak hármat harangoznak,
De Barna Péternek egyet sem kondítnak.
Szegény Barna Péter! Szent János napjára,
Kisérik halálra tarcsai határba. —

Nem jó föld ez pajtás, nem jó itten lakni,
Mert a szegény legényt meg szokták itt fogni.
Szegény Barna Péter gyolcs inge, gatyája,
Vérrel virágozik a testi ruhája.

384.

CZIFRA JANCSIRÓL.

Búra termett idő, ködnevelő szellő,
Megemésztett engem ez az egy esztendő. —

Czo fel! fakó lovam, Czifra Jancsi lova,
Messze van Imola, nem érünk ma oda.
Mikor Czifra Jancsi a lovát nyergelte,
Akkor Járdán Julcsa a bokrétát kötte.

Mikor Czifra Jancsi a lovát ugratta,
Akkor Járdán Julcsa a kapuban várta;
Várta rátottára, mézes pálinkára,
Egyél, igyál Jancsi világ boszujára.
(Több nincs).

385.

Virágokbul lesz a koszorú,
Porcsalmai Palkó szomorú.
Porcsalmai Palkó, mit csinálsz?
Vad erdöben ugyan miért jársz?

Vad erdöben járok éjtszaka,
Ide kerget szivem fájdalma.
Vad erdöben járok egyedül,
Rajtam az isten sem könyörül.

Házam volt, elégett, azt bánom;
Szölöm volt, elpusztult, sajnálom;
Lovam volt, ellopták, az is tör;
Rózsám volt, elvitték, ez megöl.

Haj te tatár, átok lelkeden!
Forgó szél tekerjen nyergeden,
Száradjon el gégéd torkodban,
Ördög tánczoltasson pokolban.

Talán most csókolod rózsámat,
Hogy kigyó marná meg a szádat.
Boszorkány tépné el szivedet,
Sárkány csikorgatná lelkedet.

Hej mióta rózsám elveszett,
Kinban töltöm csak az életet;
Vad erdőben járok egyedül,
Rajtam az isten sem könyürül.

386.

Fehér László lovat lopott,
A fekete halom alatt;
Minden nyereg-szerszámostul,
Csikós fékkel, kantárostul.

Utána ment Göncz városa
Ötet fogni, hogy meglássa,
Egész vidék, faluibul,
És csakugyan hadnagyostul.

Isten jó nap! hadnagy uram!
Fogadj isten, édes fiam!
Kinek hivnak, édes fiam?
Majd megmondom, hadnagy uram.

Van-e neked atyád, anyád?
Igazán szólj és meg ne bánd.
Nincsen nekem atyám, anyám,
Csak van nekem egy szép hugám.

Az én hugom fehér Anna,
Az lovamnak fehér lába.
Nem kérdem én a lovadat,
Sem a te kedves húgodat;

Hanem kérdem a nevedet;
Különben rosz lesz te veled.
Fogjátok meg a hunczutot,
Az akasztófára valót.

Fehér László az én nevem;
Megmondani mindig merem,
Hogy engemet annak hivnak,
Oh utánam nagyon vannak.

Vigyétek le a tömlöczbe,
Annak is a mélységébe.
Kezét lábát vasra verve,
Kivallatok mindent vele.

Fehér Anna hogy megtudta,
Hogy a bátyja fogva volna:
Fogd be, kocsis, a lovakat,
Tégy mellém sok aranyokat.

Isten jó nap, hadnagy uram!
Fogadj isten, gyöngy madaram.
Miért jöttél, szép aranyom?
Az bátyámért, hadnagy uram.

Ha a bátyámat kiadná,
Az isten is megáldaná.
Kiadom én a bátyádat,
Ha egy éjjel veled hálok.

Nem szól arra Fehér Anna,
Csak elmegy a folyosóra.
Folyosórul az rostélyra,
Hogy akadna az bátyjára.

Isten jó nap! édes bátyám!
Fogadj isten, édes hugám!
Én most tégedet kiváltlak,
Hadnagy urral vele hálok.

Ne hálj vele, az hunczuttal,
Az akasztani valóval.
Szüzeségedet elveszi,
Bátyádnak fejét veteti.

Nem szól arra Fehér Anna,
Csak elmegy a folyosóra,
Folyosórul palotába,
Lefekszik a nyoszolyába.

Aluszol-e, Fehér Anna,
Kincsem adta, szép Diána?
Nem aluszom, nem nyughatom,
Mert a sok lánczzörgést hallom.

Csak aludjál, édes kincsem,
Te vagy rubinom, mindenem.
Szép a képed, a termeted,
Érted adom mindenemet.

A béresek fáért járnak,
Azok nagy lármával vannak.
Aluszol-e, Fehér Anna?
Kipiroslott kisded alma.

Nem aluszom, nem nyughatom,
A sok puskalövést hallom.
Csak aludjál, csak nyugodjál,
Csak engemet szivedbe zárj.

Aluszol-e, Fehér Anna,
Oh te kincsem, szép Diana?
Nem aluszom, nem nyughatom,
Mert a sok kardzörgést hallom.

Csak aludjál, csak nyugodjál,
A bátyádnak vége van már. —
Hadnagy uram, hadnagy uram!
Átkozott légy, hadnagy uram!

Viz elötted megáradjon,
Sár utánad felfakadjon.
Lovad lába megbotoljon,
Földre téged agyon nyomjon.

Mosdó vized vérré váljon,
Kendö ruhád meggyuladjon,
Az kenyered kövé váljon,
Az ég téged meg se áldjon.

* * *

Ezen verseket csinálta,
Fehér László két barátja,
Itt lóg egyik jobb kéz felöl.
Másik pedig a bal felöl.
Középett a Fehér Laczi,
Szeretője volt szép Manczi.

387.

Egyszer szombat este végig mék az utczán,
Amott galambomnál eloltják a gyertyát.

Zörgetek az ajtón, senki ki nem nyitja,
Ha te ki nem nyitod, kinyitja a Panna.

Bemék a kis házba, ledőlök ágyára,
Szürömet, kalapom vetem a ládára.

Lehajtom fejemet karton vánkosára,
Csordulnak könyeim fehér karjaira.

Egyszer éjfél táján kivezetnek engem,
A biró házánál vasra vernek engem.

Oda jön galambom, sirva keres engem,
Ne sirass galambom, lám itt kell engednem.

Se meg ne halj érttem, se el ne jöj vélem,
Sem piros véreddel földet ne fess értem.

388.

Fölmegyek a hegyre,
Lenézek a völgybe,
Ott látom galambom
A kovácsműhelybe.

Lovat akar venni,
Hadba akar menni,

Tudtomra sem adja,
Hogy el akar hagyni.

Állj elömbe, rózsám,
Hadd bucsúzzam tőled;
Ha el nem bucsúzok,
Bujdossunk el ketten.

Ird fel a nevemet
Kalapod szélire,
Ha fejedbe teszed,
Hadd jussak eszedbe.

Selyem zsinórt vettem,
Kösd a lóringodra,
Ha beérsz Budára,
Megemlegetsz róla.

389.

Egy vén paraszt egykor feleségül vett
Egy városi csinos lánykát,
De a menyecske egy huszárt szeretett,
S kérte ravaszul urát,
Hogy hozzon egy kocsi szénát,
Szénát, szénát, hogy hozzon egy kocsi szénát.

A vén paraszt dörmögé most magában,
Ugyan mi furja fejed?
Várj, várj, csak elindulok este felé,
S elbúvok a kapu mellett,
Mintha mennék hozni szénát,
Szénát, szénát, mintha mennék hozni szénát.

Im ugrat egy lovag a faluba be,
Öltözve, mint báb, csinosan,
Jelt ád ablakból a kis menyecske,
S ajtót nyit előtte lassan;
Mond: férjem ment hozni szénát,
Szénát, szénát, mond: férjem ment hozni szénát.

Szivéhez szorítja a szép jövevényt,
S ajkára nyom tüzes csókot,
E tréfa leshelyéből sérti a vént,
S betöri a záros ajtót,
Véltétek hogy hozok szénát,
Szénát, szénát, véltétek hogy hozok szénát?

Kiugrik a lovag a nyilt ablakon,
Mint tolvaj, ha más közelít;
Oh férjem, engedj meg, igy szól az asszony,
Ő becsületből vala itt.
Gondoltuk, hogy hozol szénát,
Szénát, szénát, gondoltuk, hogy hozol szénát.

Lánczhordta huszárja! ha mérföldekre
Mennék is én hozni szénát,
Kikérem ám máskor az illy időben
Ezen veszedelmes tréfát.
Az ördög hoz nektek szénát,
Szénát, szénát, az ördög hoz nektek szénát.

390.

Berki, Berki, szegény Berki,
Mért halt meg a szegény Berki?

Azért halt meg szegény Berki,
Mert nem adtak jó bort neki.

Adtak volna jó bort neki,
Jó bort adtak volna neki,
Adtak volna jó bort neki,
Most is élne szegény Berki.

De nem adtak jó bort neki,
Azért halt meg szegény Berki,
Adtak volna jó bort neki,
Most is élne szegény Berki.

Hát ne mondja nekem senki,
Hogy meghalt a szegény Berki,
Azt se mondja nekem senki,
Mért halt meg a szegény Berki.

Azért halt meg szegény Berki,
Mert nem adtak jó bort neki,
Adtak volna jó bort neki,
Most is élne szegény Berki.

391.

Megkérette anyámat
Czifra szabólegény;
Engem is megkéretett
Szegény kapáslegény:
Öröme anyámnak
Czifra szabólegény,
Siralom én nekem
Szegény kapáslegény.

Nagy lakzit csap anyámnak
Czifra szabólegény;
Engem csendesen elvisz,
Szegény kapáslegény;
Öröme anyámnak sat.

Szép ruhát varr anyámnak
Czifra szabólegény,
Nekem vesz rása szoknyát
Szegény kapáslegény;
Öröme anyámnak sat.

Magas ágyban hál anyám,
S czifra szabólegény;
Engem szalmásba fektet
Szegény kapáslegény;
Öröme anyámnak sat.

Bottal költi anyámat
Czifra szabólegény;
Engem galambcsókjával
Szegény kapáslegény;
Örömem én nekem
Szegény kapáslegény;
Siralom anyámnak
Czifra szabólegény.

392.

Bakonyi Jutka, hol valál?
„Pápa városában,
Kukoriczát daráltam
A grófnak malmában;

Bezzeg az ám a malom,
Ehhez képest mind álom,
Nincs mása Bakonyban.“

Bakonyi Jutka, szépek-e
Pápán az uj tornyok?
„Az ország tornyainak
Azok ám az anyjok.
Vetekednek felhőkkel,
A csillagos egekkel,
Arany a fedelök.“

Bakonyi Jutka! még azt is:
A templom mint tetszik?
„Oldalai szült márvány,
A boltját most festik;
Bár csak abba mehetnék,
Férjhez ott esküdhetnék,
Be szerencsés lennék!“

Bakonyi Jutka! van-e még
Pápán sárga répa?
„A piaczon átmenvén
Láttam, de nem szép a;
Azért nem is kérdeztem,
Mert soha nem kedveltem;
Mit csúfol kend véle?“

Bakonyi Jutka! mondjadsza,
Épül-e a város?
„Mondhatom azt, nincs ottan
Már egy ház is káros;
Merő cserépfödelek,
Oldalai jó kövek,
Czifrább ám most Pápa!

Bakonyi Jutka! jövel hát,
Lakjunk mi is Pápán!
„Ha elvesz kend, nem bánom,
Sem anyám sem apám.“
Fogjunk kezet ízibe,
Menjünk pap eleibe;
„Félek ám én kendtül!“

393.

Szapora Margit, hol voltál?
Budán a tornyok közt.
Ott vala vélem az öcsém,
Szött a sok selyem közt.
Tétova járánk ide is,
Tétova nézénk oda is,
Bámula szemünk, szánk.

Szapora Margit, szépek-e
A budai csárdák?
Fogd meg az orrod! paloták
Vannak ott, nem csárdák.
Mindenik olly nagy, mint a vár,
Több vár ollyan volna bár,
Torony ott minden ház.

Szapora Margit, szépek-e,
Ott a kontyok, párták?
Bódul a Buda, nincs ott konty,
A pártát elhányták.
Taréjos ottan minden búb,
Beléje férne egész zsúp,
Sátor ott minden konty.

Szapora Margit, van-e táncz?
Dudaszót hallál-e?
Éjjeli nappali ott a táncz,
Azt kérdd, ha eláll-e?
A duda volt-e? de bőgött,
Furulya volt-e? de fütyölt,
Szüntelen a rip rop.

Szapora Margit, üstököt
Nyom-e ott a csákó?
Hátul az üstök, és csak egy,
Hosszu, mint a kákó.
Kalapok alatt lisztes zsák,
Hajokat boltbul hordatják,
Magokét eladják.

Szapora Margit, olcsó-e
Ott a bor vagy drága?
A hol a czégér ollyan sok,
Nem lehett ott drága.
Minden könyves piros ott,
Minden kardos tántorog,
Kurjongat minden ház.

394.

Amott megyen egy kis lány,
Selyemczipő a lábán,
Utána egy kapitány,
Daru szőrü paripán.

Mondd meg nekem, te kis lány,
Szeretsz-e még igazán;

Ha nem szeretsz igazán:
Ne járass magad után.

Szeretlek én igazán,
Járatlak magam után;
Ha nem szeretsz, hadd abba,
Nem varrtak a nyakadba.

395.

Három legény áll az utczán,
Három legény áll az utczán;
Gondolkodnak ők magukba,
Hová mennek mulatságba.
Már az egyik kigondolta:
Menyecskéhez, az ablakra.
Beszólottak hajdu módra;
Itthon vagyon-e a gazda?
Ott maradnak virradóra.
Nincsen itthon most a gazda,
Elment ő ma hosszú utra,
Maradhattok virradóra.

396.

Háromféle szeretöm volt,
Lutheránus, pápista, tót,
De megmondtam ő kemeknek,
Hozzám többet ne jöjenek.

De az egyik föl sem vette,
Csak sarkantyuját pengette.
A gazdasszony meghallotta,
A gazdát is felhajtotta.

Kelj fel, kelj fel, te jó gazda,
Valaki jár a házadba.
Mig a gazda gyertyát gyujtott,
Addig a legény elugrott.

Megszorítá jobb kezemet,
Adjon isten jobb szerelmet;
Jól megnézd a személyemet,
Mert soha nem látsz engemet.

397.

Van Pozsonyban három sárga paripa,
Van is annak egy szép barna kocsisa,
Még pénteken jó bort ivott hitelben,
Már szombaton ki volt terítve szépen.

Huzd meg babám, azt a hármas harangot,
Hogy sirjanak a berencsi leányok.
Meghúztam már azt a hármas harangot,
Sirhatnak már a berencsi leányok.

398.

Kinek varrod rózsám, azt az inget?
Neked varrom; katonának visznek.
Ha meglőnek, jó lesz a sebedre,
Vagy ha meghalsz, hideg tetemedre.

Kiáll édes anyám, kapujában,
Látja kedves fiát indulóban.
Ne sirj édes anyám, a kapudba,
Se te édes rózsám, a szobádba.

Az én bucsúzásom nem lesz hosszú,
Csak egy szóbul álló, de szomorú.
S hagylak az istenre, szép galambom,
Gyönyörün zöldellő virágszálam.

399.

Három árva sirdogálva
Áll a temető árkába;
Kelj fel, kelj fel, édes anyám,
Lerongyollott az én ruhám.

Nem kelek fel, édes fiam,
Lelankadt már az én inam.
Van ti néktek most anyátok,
Van az úrnak gondja rátok.

400.

A FALOPÓ.

Minapában hogy kimentem
Az erdőre fát vágni,
Elfáradva ledültem én
Az árnyékba fekünni.

Alig kezdtem szenderedni,
Hát egy hunczut kerülő
Jól rám vágott, kelj fel, ugymond,
Te, álomba merülő!

Hát te megint, te rosz ember,
Ide jöttél fát lopni?
Megállj, hunczut! oda viszlek,
Hol fog állad felkopni.

Gyere velem az udvarba,
Vedd fel a fát hátadra,
Mert ha nem jösz, majd kötelet
Hurkolok a nyakadra.

Oh, nagyságos kerülő ur!
Csak most egyszer engedjen,
Ha még másszor engem itt ér,
Árestomba rekeszszen.

Ámbár szegény legény vagyok,
Senki semmit nem tud rám,
Geczi pajtásomon kivül,
De ő ki nem mondja rám.

Ha mondani akarná is,
Csak nem mondja magára:
Mert ő maga hítt engemet
Lopni el a vásárra.

Ott sem loptam csak tiz gombot,
Esküszöm a hátfámra,
Ki nem hiszi: most is itt van,
Tekintsen bár ruhámra.

Nem vagyok én ollyan ember,
Mint valaki ... gondolja,
Az apámnak mindennemü
Teteme azt mutatja.

De nem használt a beszédem,
Engemet ugy behajtott,
Mint bikát a tilalmasbul,
S váltságom lett harmincz bot.

401.

Hallottad-e hirét
Székes-Fehérvárnak?
Nem hallottam hirét,
Nem is tudom nevét.

Salutát izentem
A Lekner Antalnak,
Hogy irjon levelet,
A Gábor Évának.

Nem irhatok néki,
Mert nem is irhatok,
Most fekszem betegen,
Halálos ágyamban.

Vártam vacsorára,
Egy pár pogácsára,
Egy arany gyürüre,
Selyem kezkenőre.

Elvagyon készitve
A láda fiában;
Nem is került kézbe,
Mód kézhez adásra.

Lekner Antal ágya,
Majorána fája,
A főtül valója,
Rozmaring bimbója.

Bár ne csikorogna,
Bár csak fenyő volna,
Hogy a Lekner Antal
Könnyebben nyughatna.

402.

Peringer kertjében,
Liliom mellette,
Ki volt a kertésze,
A ki azt ültette?

A ki azt ültette,
Miska volt a neve,
Szép piros hajnalban,
Szépen öntözgette.

Fölkelt már a csillag,
Az ivó kut felé
Ballag a kis Miska
A Liszkája felé.

Talán meg is virad
A mig oda ballag;
Gyönge szerelmének
Hamar vége szakad.

Miska volt a neve,
A ki azt ültette,
Szép piros hajnalban
Szépen öntözgette.

403.

Meghalok, meghalok,
Még beteg sem vagyok;
A pesti temetön
Nyugodni akarok.

Csináltatsz-e nekem
Diófa koporsót?
Bizony csináltatok
Márványkő koporsót.

Hát behúzatod-e
Fekete fátyollal?
Bizony behuzatom
Fekete bársonynyal.

Kivereted-e majd
Szép sárga szögekkel?
Bizony kiveretem
Tiszta arany szöggel.

Eltemetsz-e engem
Temető szélébe?
Bizony eltemetlek
Virágos kis kertbe.

404.

Az alföldön halászlegény vagyok én,
Tisza partján kis kunyhóban lakom én.
Jöj be hozzám szelid lányka, pihenni,
Öreg anyám majd gondodat viseli.

Sötét felhők tornyosulnak az égen,
Hull a zápor a tiszai térségen.
Barna kis lány, selyem kendőd megázik,
Gyönge vállad, hószin nyakad megfázik. —

Szétoszlanak már a sürü fellegek,
Isten hozzád, kedves legény, én megyek.
Élj boldogul, a jó isten áldjon meg,
Ollykor ollykor rólam is emlékezz meg.

TIZENEGYEDIK KÖNYV.

JÁTÉK ÉS GYERMEKDALOK.

405.

(Egy fiu és leány kezöket összefogva s jól feltartva kiállanak; s ezek kapusok. A többiek hosszu sorba fogózva jönek, amazok feltartott keze, mint kapu, alatt átbuvandók. A sor vezére igy köszön):

Vezér. Kakas! isten jó napot!
Kapus. Récze, rucza fogadja.
Hát ki népei vagytok?
Vezér. Lengyel László jó királyé.
Kapus. Az is nékünk ellenségünk.
Vezér. Miről való ellenségtek?
Kapus. Minapában itt jártatok,
Hidunk lábát lerontátok,
Fel sem ácsolátok.
Vezér. Ácsok vagyunk, ácsmesterek,
Fenyőfábul kifaragjuk,
Ingyen aranyozzuk.
Kapus. Hát hol kapjátok az ingyen aranyat?
Vezér. Fel-felfutunk Boldogasszonyfalvára.
Kérve kérjük, adva adják,
Tekenövel mérik.

406.

Vándor.

Jöjetek révészek, jöjetek át!

Révészek.

Nem megyünk, nem megyünk!
Mert mérges a szél,
Sötét az éj.

Vándor.

Jöjetek, honfiak, jöjetek át,
Vándor jött, majd ezüst pénzeket ád.

Révészek.

Nem megyünk, nem megyünk,
Mert sötét az éj,
Mérges a szél.

Vándor.

Jöjetek véreim, jöjetek át,
Mit kértek, megadom, megadom hát.

Révészek.

Egy aranyat,
Egy madarat,
Add nekünk vándorka, add magadat.
Sajka sajka, fuss a habnak, hozd ide, hozd ide Tercsikát,
Jöj hát, jöj hát, szép vándor, révészek, honfiak, véreid itt.
Sajka, sajka, fuss haza most, vidd haza, vidd haza Tercsikát.

Mind együtt.

Vígan, vígan zengjük most az éneket,
Tercsit, Tercsit elhozták a révészek.
Tánczra tehát,
Üsd a bokát.
Pannika, fogd meg a szép madarkát,
Rajta tehát!
Rajta tehát!!!

407.

„Jertek által, jó révészek!“
‚Ki népei vagytok?‘
„Lengyel László jó királyé.“
‚Az is nekünk ellenségünk.‘
„Miről való ellenségtek?“
‚Hidunk lábát eltörette,
Meg sem csináltatta.‘
„Ácsok vagyunk,
Ácsodozunk.“
‚Miből ácsodoztok?‘
„Mind ezüstből és aranyból.“
‚Hol vettétek?‘
„Mind ezüstöt, mind sár aranyt,
Boldogasszonytól
Kérve kértünk.
Fenyőfából kifaragjuk,
Még is nektek adjuk.“
‚A kapunak váma vagyon.‘
„Micsoda váma?“

„Egy szép lány,
Egy arany alma.'
„A szép leányt megadhatjuk,
Az arany alma most bimbódzik.
Bujj, bujj, zöld ág,
Zöld levelecske!
Nyitva vagyon arany kapu,
Csak bujjatok rajta."

408.

(Bizonyos tér hidnak képzeltetik, hol egy pár a hid tulsó végén állván, a tulfelöliek által igy szólíttatik meg):

Tulsók. Ereszszetek jó révészek!
Innensők. Nem eresztünk!
Mert a minap itt jártatok,
Hidunk lábát eltörtétek,
Meg sem csináltátok.
Tulsók. Arany kulcscsal koczogtatjuk,
Még is megcsináljuk.
Innensők. Hidnak is van váma.
Tulsók. Micsoda váma?
Innensők. Egy kemencze kalács, egy szép leány,

(Most szabad az átmenet. Kettő kezét összefogva feltartja, s a többiek illy éneklés közt átbujnak):

Bujj, bujj, bokrostul,
Bokron innen által.
Vagyok bátor, jó vitéz,
Megyek hidon által.
Haj liliomszál!
Liliom, liliom, hányat termett a mogyoró?
Tizet, tizenkettőt, haj liliomszál.

Kivirágzott a diófa,
Nagyott vetett az árnyéka.
Alatta van szép vetett ágy,
Benne fekszik Márton diák.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

Márton diák rozmarinszál,
Rozmarinszál, levendula,
Levendula, szép viola,
Oh hajnáré! czifra czukornáré.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

A szép leány szintég ollyan,
Mint kis kertben kinyilt rózsa.
Eső éri, illatozik.
Oh hajnáré, czifra czukornáré.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

A vén asszony szintég ollyan,
Mint erdőben borzas macska.
Eső éri, ossad, possad,
Bujj, bujj bokrostul, stb.

Hej fürjecske, fürjecske!
Gyönge a te állad;
Életed is kesereg,
Mint a szegény árva.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

Happ, most, ifiak,
Most vagyon kedvetek,
De ha megvénültök,
Nem leszen kedvetek.
Bujj, bujj bokostul, stb.

Az árnyékos kis madár
Sem szól minden ágon,
Én sem fekszem mindenkor
A paplanos ágyon.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

Ipsilány, ipsilány,
Ipsilányi rózsa!
Rózsa volnék, piros volnék,
Még is kifordulnék.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

Zöld selyem rosta,
Két garas héja,
Szederszemü szép Pannika,
Fordulj angyalmódra.
Bujj, bujj bokrostul,
Bokron innen által.
Vagyok bátor jó vitéz,
Megyek hidon által.
Haj liliomszál.
Liliom, liliom! hányat termett a mogyoró?
Tizet, tizenkettőt, haj liliomszál.

409.

GYERMEKDAL

(mellyet körbe fonódva, s körbe járva egyetemesen énekelnek, s e szavaknál: ropp, ropp, ropp, mindnyájan tenyereikkel csattognak).

A kassai rózsafa tetején
Két szál vesszö.

Szötték, fonták,
Összeroppantották.
Ropp, ropp, ropp!

Körtéfa, körtéfa!
Körösi, kerepesi körtéfa!
Városi gazda, gyöngyösi táncz.
Könnyüjáró kis menyecske.
Dob, szerda!

Termett a megyfa, hajlott az ága,
Kendermorzsa, szép kis menyecske,
Jövel, csókold, a kit szeretsz.
Ezt ölelem, ezt csókolom.
Adjon isten lassu esőt,
Mossa össze mind a kettőt.
Szita, szita, péntek,
Szerelem, csütörtök.
Dob, szerda! *)

---

*) Kördal, mellyet leányok és legények körbe fonódva és forogva énekelnek, mig közepett felváltva egy legény és leány áll mind addig, mig ezen szavakra: „jövel, csókold, a kit szeretsz“ jö a sor, a midön a középen álló egy kiszemelt leány s illetőleg legényhez közeledik, s azt a kör közepére vonja, megöleli, egy párt fordulván vele, a középen hagyja, maga pedig a nagy körbe vegyül. Végre, mikor már mindenik volt a kör közepén, az ének végével, e szavaknál: dob, szerda, mindenik egyszerre párt választ magának, s amugy igazán megforgatja.

Szántottam gyepet, vetettem gyöngyöt,
Hajtottam ágát, szedtem virágát.
Engemet, mátka, hárman kéretnek,
Adjál tanácsot, mellyikhez menjek.
Az elsőnek is az neve Zsigmond,
Ha ahoz megyek, az kurvának mond.
Az másodiknak az neve Péter,
Ha ahoz megyek, perpatvar lészen.
Az harmadiknak az neve János,
Kinek konyhája szüntelen zsiros.
Kincsem, galambom, Szegedi János,
Fujjad a sipot, járjuk a tánczot.
Fürdik a csóka fekete tóba,
Fiához készül Lengyelországba.

Elment az uram, bolond karafi,
Cserfa erdőbe almát keresni.
Adná az isten, hogy oda veszne,
Talán még engem más is elvenne.
Ollyat ugrok, mint paripa,
Megfordulok, mint karika.
(Itt ugranak és megfordulnak).

Borsodba mentem, borsos bort ittam,
Mézesdbe mentem, mézes bort ittam.
Törökvárra mentem, uj csizmát vettem,
Megpatkoltattam, egy tallért adtam.

Hull a borsó,
Nincsen korsó! *)

Zabot, zabot a lovának,
Gyöngyöt, gyöngyöt a lovának.
Gyöngykoszorút a lányának,
Arany páczát a fiának.

Ég a gyertya, ha meggyujtják:
Mig egy pár tánczot eljárják.
Járjad, járjad jó katona,
Hadd vigadjon ez az utcza.

Ez az utcza ollyan utcza,
Piros alma terem rajta,
Ollyan poshadt, mint az iró,
Egye meg a szolgabiró. **)

410.

Kivirágzott a diófa,
Nagyot vetett az árnyéka.

---

*) Füzér-alakban leánykák és legincsék összefogódznak s énekelve keringenek egész körben. Majd szétszakasztják a kört, kifordulnak, s egy csomóba gombolitják magokat, épen ugy, mint a füzértánczban (cotillon); ez pedig olly sebesen történik, hogy midön e szavakat mondják: hull a borsó, a gyöngébbek, kivált a legszélsöbbek, lehulladoznak.

**) Az elöbbenihez, nótáján kivül, mindenben hasonló játékdal.

Alatta van János diák,
János diák, édes szivem.
Keziben van rozmarinszál,
Rozmarinszál, apró virág,
Apró virág, levendula,
Levendula, édes szivem!

Szántottam gyöpöt, vetettem gyöngyöt,
Hajtottam ágát, szedtem virágát.
Az igazmondás nem emberszólás.
Holtig valóság, holtig valóság.

Szedem szép rózsáját,
Kötöm bokrétáját,
A fejébe rakom
Gyöngyös koszorúját.

Erdő hátán gilicze,
Barna szemü menyecske,
Mondd meg nekem nevedet,
Kinek hínak tégedet.

Vén banya, száraz tuskó,
Vesd a kemenczébe,
Szép menyecske, piros alma,
Fordulj az ölembe.

Városi biró, gyöngyösi kutya,
Roppants egyet, kis menyecske,

Öleld, csókold a kit szeretsz.
Ezt ölelem, ezt csókolom.
Csir ide, csir oda,
Kecskevári dombra.

Huzd meg czigány azt a nótát,
A kit régen megtanultál.
Hadd ugorjak kettőt, hármat,
Szeretőmmel járok tánczot.

411.

Bujj, bujj, zöld ág, zöld levelestül.
Nyitva vagyon arany kapum,
Csak bujj által rajta.
Nyissad asszony, kapudat,
Hadd kerüljem váradat.
Uj hold, fényes nap!
Bocsáss kapun által.
Hányat termett a mogyoró?
Tizet, tizenkettőt,
Huszat, huszonkettőt,
Harminczkettőt!

412.

Kis kacsa fördik fekete tóban,
Fiához készül Lengyelországba.

Kelj fel, mosdjál, kis menyecske,
Öleld, csókold a kit szeretsz.
Ezt ölelem, azt csókolom,
Az asszonyom lányát,
A Zsuzsikáját.

413.

Uj ház, fényes ház, bocsáss kapun által,
Vagyok bátor, jó vitéz, megyek hidon által.
Ollyak a legények, mint a csillagok,
Csoportosan járnak, mint a farkasok.
Ollyak a leányok, mint az angyalok
Mert párosan járnak, mint a galambok.

414.

Haj lapula, lapula, kakasdi lapula,
Kerekesi széna.
Utczu bizony, lobot vessünk,
Kemenczére teregessünk,
Guggolj le!

TIZENKETTEDIK KÖNYV.

CSANGÓ DALOK.

415.

Gyenge iffiucska kin törli szemeit,
Kitöl küldené el ő isz a levelit,
Rigótol küldené, rigó ullyan madár,
Felül e fészkire, száll e falevélre.

Micsó példát meglát, mind kifütyérgeti,
Titkos levelkejét azért nem viheti.
E fecskétül küldi, feltette magában,
Kit igy szólíta meg nagy búbánattyában.

Vidd el, fecske, vidd el ez én levelemet,
Apámhoz, anyámhoz sz ez én kedveszemhez.
Ülly fenyü fájára, szálly ez ablakára,
Sz ez én édeszemnek tedd ez asztalára.

Jól tudom megkérdik, hogy vagyok, mint vagyok,
Tudjad megmondani, tatár rabja vagyok.
Tatár rabja vagyok, térdgyig vaszba vagyok,
Kezemen, lábomon vasz zurgot zurgotok.

416.

Azért szeretem én falu végin lakni,
Mert ez en édeszem ott jár le aratni.

Kicsi ez e buza, nagyot kell hajlani,
Mégisz ez en rózsám tud markot hajtani.

Szereti e dolgot, szapora munkája,
Meg isz áldja isten, lesz bora, buzája.

Szerényen dolgozik, mert szeret éngemet,
Éjen isz szeretem őt, épen mind lelkemet.

417.

Az én édeszemnek dombon ülő háza,
Csikorgós kapuja, dobogós ajtaja;

Mázos kemenczéje, tükör a tüzhelye,
Csillogós ajtaja, márványos házföldje.

Pántyika padlása, sinor gerendája,
Szép fekete fodor bárány bőr gucsmája.

418.

A pünkösti rózsa kihajlott ez utra,
Sz ez én szekeremnek kivagyon e rudja.

Jóra e vagy roszra, e jó iszten tudja,
Minden horgast, borgast ő fordíthat jóra.

Kimenék, kimenék, kimenék ez utra,
Látám édeszemet, ő isz láta engem.
Akarám kérdeni, szánom buszítani,
Mint gyenge iffiat megszomorítani.

Áldott apa, sz anya, ki tégedet szült volt,
A ki téged szült volt, sz téged fölnevelt volt.
Adjon iszten annak ezernyi ezer jót,
Ki a te bölcsődet megrenditette volt.

Nem egyszer sz nem egyszer, ezernyi ezerszer,
Ugy hallottam rózsám, rózsafán termettél,
Piross pünkösd napján hajnalban születtél,
Áldott az a napom, mellyen megszerettél.

419.

Sziraszsz, édes anyám, immár most szirathatsz,
Mind jártam éltemben, ugy sziraszsz holtomban.

A Duna martyára szállott egy madárka,
Fészket indítani, de fél ez árvíztől.

Majd e tenger habja kezdi magát hánni,
Akkor az ő fészkit el fogja rontani.

420.

Ugy jő naprul napra bánat e fejemre,
Nagy fájdalom szállott bánatos szivemre.

Ha e nap elnyugszik, ez elmém bujdoszik,
Hosszu tenger éjjen szoha el nem nyugszik.

Ha nekem isz volna egy iró diákom,
Iró diákomval levelet iratnék.

Bizott emberemtül bátyámhoz küldeném,
Bátyámnak házához, apám udvarába.

Irom levelemet nagy szetét tömleczbe,
Kérem isztenemet nagy alázatoszan.

Hogy ha még valaha hazámba vihetne,
Az én isztenemnek uj fogadást tennék.

Az ő szent házába mindennap elmennék,
Nyomorult rabokért szivbül könyörögnék.

421.

A hol felnött vala egy édesz almafa,
Szárig gyoszár virág alatta nött vala,
Szegény árva lyánka alatta ül vala,
Maga koszorúját kötögeti vala.

Hova gyoszár nem ér, bila gyöngyvel toldgya,
Bila gyöngyvel toldgya, aranyval nyomtattya,
Énekeli vala tanolt énekeit,
Törölgeti vala keserves könnyüit.

Isztenem, isztenem, szerelmesz isztenem!
Apa sz anya nélkül hogy kell igy megélnem?
Attyafiju nélkül, egy hitesz társz nélkül,
Mit fogok csinálni éltemben egyedül!

Csak ajtón szóllamlék egy idegen szózat,
Ne szírj, ne keszeregj, e szavakra biztat,
Apád, anyád sz atyádfija leszek,
Hitesz társzad helyett, hitesz társzad leszek.

Ne hitegeszsz ingem, te kevély idegen,
Mert nekem isz vagyon jegyesszem gyürüsszem.
Jegyesszem,gyürüsszem,jegybeli szép mátkám,
Ő lesz életemben nekem apám sz anyám.

Ki moszt isz oda van hadban hadakozni,
Hadba hadakozni, zászlót elhordozni,
Holnap délelőttre tán jó hirt fog hozni,
Hajnalkor akarok elibe indulni.

422.

Most van esztendeje, mászodikba fordult,
Hogy ez éjen édeszem háboruba indult,
A hosszú utakat elejibe vette,
A bút sz a bánatot magához ölelte.

Keszéerj el engemet bár csak a kapudig,
Ha kapudig nem isz, bár csak ez ajtódig;
Onnét elmenek én, szivem, egyedül isz;
Ingem iszten őröz, őrözzön téged isz.

Tunya neked, szivem, ágyadban heverni,
De rosz nekem, kincsem, hadak között lenni.
Hadak között lenni, rólad gondolkodni,
Titkos bánatimat éretted szenvedni.

Az esső isz esik, köpönyegem ázik,
A szél patkójától a kő isz szikrázik.
Győzünk-e vagy vesztünk, tán immár elválik,
E szok szenvedés tán megjutalmazódik.

423.

Szeretlek, szeretlek, csak ne mond senkinek,
Mig az oltár előtt eszve nem eskitnek.

Szeretőm e tánczba, gyürü ez ujjába,
Minden fordulásra rogyog az ujjába.

424.

Tul a vizen egy kisaszony,
Kinek neve Rosza aszony,
Selyem kalap a fejibe,
Nem szüt a nap a szemibe.

Moszt akadtam egy gyengére,
Fejér haju legénykére,
Egyéb hiba nincsen benne,
Menyecskékre jár e szeme.

Kicsi ökör, nagy e járom,
Barna legény az én párom.
Három esztendeig várom,
Mégisz ő lesz az én párom.

Megfogom ez ökröm szarvát,
Felszántom e kertem allyát,
Ne teremjen gyalog bodzát,
De teremjen kerti rózsát.

425.

Forrófalvi zöld erdőben,
Barna legény e szélyiben,
Arany kalap e fejibe,
Nem szüt e nap e szemibe.

Ne bánnyatok, ti szép lyányok,
Hogy ez alföldre szétálok.
Barna szeretőmhöz járok,
Csókért töle csókot várok.

Köbül fogok hidat rakni,
Azon fogok hozzá járni,
Azon fogok hozzá járni,
Sz osztán társznak válosztani.

Szép isz vagyok, jó isz vagyok,
Emez aszony veje vagyok.
Szép lyányának társza vagyok,
Hálá iszten, boldog vagyok.

Hezzád jártam szok üdötől;
Kilencz egész esztendötül,
De nem bánom fáradságom,
Te vagy immár boldogságom.

Meg nem untam hezzád járni,
Szárosz utczákon gázlódni,
Mert néjelküled szem szeretni,
Szem nem tudtam lenne élni.

426.

Éjen elmenek rószám, valamerre,
Magyarország köllös közepibe.
Ott beszállok, liliom képébe,
Édesz anyám háza elejibe.

Ott isz kötnek gyöngyöt a nyakamra,
Aranyövet karcsu derekamra.
Ugy indítnak fel a bécsi utra,
Hol meg éjen juthatok nagy szomoruságra.

A nagy urak jönek látászomra,
De nem jönek szabadítászomra;
Szabad nekem ez utra kimennem,
Mert meguntam a pusztában ülnöm.

Parancsolom a korcsmárosznénak,
Hozzon bort ki jó bort ivójának.
Bort nem iszom, fogadászom tartja,
Pálinkát szem iszom, mert anyám nem hadja.

Vizet iszom, mikor kedvem tartya,
Azt isz csakugy, ha éjedeszem adgya.
Azt isz csak ugy, ha szájábul adgya,
Mind a galamb, ha társát itattya.

Az én lovam mindenkor jó kedvü,
Nem kell neki karmazsin szügyellő;
Vagyon neki hevedere, kettő,
Pokrócza isz vagyon tizenkettő.

Ne buszuljon hát szenki menyecske,
Ha ez ura nem igen széjepecske,
Ha meghal isz, meg ne haljon érte,
Mászt hoz neki a tavaszi fecske.

Én isztenem valahára,
Üszely gondot ez árvára,
Hogy ne juszszon budoszászra,
Egyik ajtóról e mászra.

427.

Szerelem, szerelem, átkozott szerelem,
Mért nem termettél volt minden falevelen.

Minden fa tetején, s dyivófa levelin,
Gazdag gyümölcsfákon, s e szöllyő veszejin.

Hogy szakasztott lenne minden szegény legény,
Minden szegény legény, sz minden szegény ijány.

Mert éjen szakasztottam, sz el is szalasztottam;
Kit immár szakasztok, azt magamnak tartom.

428.

Ne higyj a legénynek,
Tüzes e lelkének;
Mert megtudja csalni
Gyermekit emberknek.

Zurgó mogyoróval,
Csattogó dgyivóval,
Keszkeny szalagjával,
Szürü hazugságval.

429.

Lyányok, lyányok, jó lyánybarátjaim,
Ne járjatok esztve guzsalyosba,
Ez én uram keringő goromba,
Estve, regvel a faluba kering.

Mikor másznak hajnalt harangoznak,
Akkor neki hajnalt hedegülnek;
Mikor másznak esztét harangoznak,
Akkor neki esztvét hedegülnek.

430.

Ugyan miért lennék én szegény,
Szosz-Zászlói czángó legény?
Ninczen-e nekem egy bundám,
Sz ho fehér szinű harisznyám?

Övemet zöldre fesztettem,
Guczmám vereszszel bészegtem.
Nem fáj nekem szem bú, szem kín,
Mert enyhít ez a három szin.

Ez volt ám a czángó szine,
A mig együtt vert a szive;
De moszt nem ver együtt szive,
Azért szok a czángó szine.

431.

Gazdag czángó volt az apám,
Kokojába járt az anyám;
Zidók hoszták azt vászárra,
A meredek Szosz-Zázlóra.

Apám, anyám mind jól éltek,
Szok czukojjal nem czeréltek,
Mikor ő kemek elhaltak,
Nekem czak egy guczmát hagytak.

Igaz, hogy én szegény vagyok,
De lám szükségim szem nagyok,

Vagyon egy barna asszonyom,
Sz aval szükségim pótolom.

Husz juhunk vann sz egy tehenünk,
Mamaliga a kenyerünk.
Sz mégisz jó időket töltünk,
Pap sz patikára nem költünk.

432.

Lovam rétbe nyugszik,
Szájja vérrel habszik,
Szép barna galambom
Rólam gondolkozik.

Elvágtam ez ujjam,
Holtig foly e vére,
Messze van galambom,
Ki nekem békösse.

Szeret vize mellett
Szétálvám kedvemre,
Ott isz e siralom
Eljött bus szivemre.

A Szeret vizinek
Csónakába ülnék,
Sz azon elbudoznék,
Ha belé nem vesznék.

Vajon kár volna-e
A tengerbe veszni,
Sz e tenger vizivel
Magam elvitetni?

Egy csufért, egy roszszért
Életem veszteni,
Egy haszontalanért
Szokat kell busulni.

Jaj mind lecsufola,
A szemmire való,
Kinek e két szemit
Vájja ki a holló.

Ugyan megnézd, rózsám,
Kinek adod magad,
Egy czufval, egy roszval
Ne rontsd virágkorod.

Ullyan beteg vagyok,
Hogy szinte meghalok,
Édeszem házaig
Mégisz elámbolygok.

433.

Vidd el, madár, vidd el,
Vidd el levelemet,
De nem igen messze,
Csak e tenger mellé.

Apámnak, anyámnak
Tedd ez ablakjára;
Ablakjáról vedd el,
Tedd ez asztalára.

Tudom, mingyárt kérdik,
Hogy vagyok, mint vagyok;
Tudjad megmondani,
Tatár rabja vagyok,
Földig vaszba vagyok.

Mert én ugy meguntam,
Karcsu derekamom rabszijjat viselni,
Kezemen lábamon vaszakot zörgetni.

Jobb lett lenne, szivem, hiredet, nevedet
Ne halottam lenne,
Talán esztendőkvel többet éltem lenne.

Szép fekete hajom
Meg szem őszült lenne,
Gyenge piross orczám
Meg szem hervadt lenne.
Két fekete szemem
Ki nem szirtam lenne,

434.

Egből szállott dali madár,
Dali tánczát járja;
Elől járja Dorkó biró,
Gyöngyös dolománba.
Után járja szeép aszonya
Fejeér rokolyába.

435.

Éen szonbaton régvel,
Éen egy álmot láték,
Ma vaszárnap régvel
Rittam, tellyeszedék.
Széep szeretőm felől
Szomoru hirt hallék.

Azt hallám, azt hallám,
Beteg ágyba fekszik,
Kéjet fekete szeme
Könyükbe feredik.

Azt szokták mondani,
S e próféták irni,
Eszesznek, okosznak,
Józonnak kell lenni.

Ki e szeretetben meg akar indulni,
Hoszas szeretetnek búra kell fordulni.

436.

Nagy madarat láték nagy bánatba,
Magosz fenyü fának tetejébe,
Ugy szol, ugy szol, ugy keszereg,
Fejit földbe csökkesztette,
Magát holté eresztette.

Oda mene kisz göricze, kérdi:
Mit szirsz, mit szirsz, te nagy madár?
Hogy ne szirjak, kisz göricze,
Ha egyszer társzam elvesztettem.
Ne szirj, ne szirj, te nagy madár,
Társzad helyett társzad leszek.

Nem kell nekem szenki társza,
Szenki társza, szenki átka.

Erdőt mezőt észe jártam,
Csontját bontyát esze gyüttem,
Kápolnába rakogattam,
Tulujával megfedettem,
Vérivel megfesztettem.

437.

Korcsomaház a templomunk,
Két muzsikus, két jó papunk.
Erdélyorjszág ajz én hajzám,
Mert ott lett vót ajz én anyám.
Akárki mit bejszéljen,
Aj szerelem nem szégyen.
Jere hojzám kincsöm, Turus,
Ne légyen szived háborus.
Ha hojzzám el nem jöjsz mára,
Hojzzád mönök éjjszakára.
Hová hová? ajz zángorba!
Gyere inkább ajz ágyamba.

TIZENHARMADIK KÖNYV.

VEGYESEK.

438.

Kitették a holt testet az udvarra,
De nincs a ki végig, végig sirassa;
Most tetszik meg, ki az igazi árva,
Senki sem borul a koporsójára.

A csillagok feketébe öltöztek,
Engem babám, az irigyek üldöznek;
Jó az isten, pártját fogja a jónak.
Tudod babám, sok alja van a szónak.

Gyere babám, vegyünk három paripát,
Szántsuk fel a mi rózsánk kerte alját;
Vessünk bele szőke kis lányt rózsának,
Barna legény hadd arassa magának.

439.

Őszi harmat, hideg eső,
Őszszel érik meg a szőlő.
Ha megérik, bornak szűrik,
A szép leányt férjhez kérik.

Ne menj rózsám, a tarlóra;
Gyenge vagy még a sarlóra;
Ha elvágod a kezedet,
Ki süt nekem jó kenyeret?

Én ültettem a diófát,
Más köti hozzá a lovát.
Én szerettem meg a szép lányt,
Más éli vele világát.

440.

Fakadj piros rózsa, fakadj csendesen.
Kellemes illatod hintsed édesen.
Mert azért tartalak,
Hogy másnak adjalak.
De tudod-e, kinek?
A szép Czenczinek.

Czenczi kedves lélek, szivemnek fele;
Őt ha elveszteném, meghalnék bele.
Más ha mást kedvellett,
Nekem Czenczi kellett.
Czenczit ugy szeretem,
Mint az életem.

Teremj, kis fa, teremj rózsát, szépeket;
A kis Czenczi nagyon kedvel titeket.
Czenczi azt szereti
Ha az öltözeti
Tele van rózsával.
Rózsa szagával.

441.

Kincsem, komám asszony.
Lelkem, sógorasszony,
Nem látta kend az uramat?
„Láttam éjféltájban,
A korcsmában,
Korcsmárosnéval volt tánczban.

Ketten ölelgették,
Hárman szeretgették,
Azok a fáin menyecskék,
A kik a pénzét elszedték.“
Bárcsak az ördög elvinné,
Pokol fenekére tenné,
Kityem, kotyom
Komám asszony!
Kity, koty, hepp!

442.

Kis Laczinál füstös kémény,
Ott a barna piros legény,
Rá vágyik a bokrétára,
Barna leányok csókjára.

Arany bimbó bokrétája,
Arany szegfű nyilik rajta,
Az a leány leszakasztja,
A ki Laczit megcsókolja.

Gyere ide barna rózsám,
Néked adom a bokrétám,
Néked adom a szivemet,
Édes, csókolj meg engemet.

443.

Ángyom, ángyom, édes ángyom!
Kell-e bunda más világon?
Kell-e bunda más világon,
Ángyom, ángyom, édes ángyom?
Nem kell bunda, sem köpenyeg,
Mert a pokol ugy is meleg.
Tyihajnáré!

444.

Zöld erdőben jártam,
Zöld levelet láttam,
Le is szakasztottam,
Kedves galambomnak
A kezibe adtam.
Rá irtam nevemet,
Olvasd el galambom,
Ugy tudod meg,
Kinek hívnak engem.

445.

Oh te áldott Kanaán! Balaton melléke,
De sok szegény legénynek édes anyja vagy te.
Üveget adsz kezébe, bort az edényébe,
Oh de áldott jó föld ez, Balaton mentébe.

Alma terem a pusztán, buza a Kunságban,
Alma, dió, mogyoró a szép Somogyságban,
Oh de áldott jó föld ez, Balaton mentében,
Oh de áldott jó bor ez, Zala vármegyében!

446.

Béborula, jaj elmula
A nap fényes világa. —
Jere be rózsám, jere be,
Csak magam vagyok ide be,
Három czigány legény hegedül,
Csak magam járom egyedül.

Az erdőben, zöld mezőben
Gerliczék zengedeznek. —
Kassai hajdu vagyok én,
A kapufélen lakom én;
Szeretnek engem a lányok,
A menyecskéknek a lángjok.

Béborula, jaj elmula
A nap fényes világa. —
Csicseri borsó, vad lencse,
Fekete szemű menyecske!
Add uram isten, kezemre,
Hadd bánjak vele kedvemre.

447.

A bogádi utczán foly a viz,
Ne menj arra rózsám, mert elvisz;
Elviszi a pörge kalapot,
Mivel mondasz nekem jó napot?

A bogádi utczán jöj vissza,
A mit adtam rózsám, add vissza.
Lám én a tiédet odadtam,
Egy pár csókkal adós maradtam.

A bogádi utcza ligetes,
Magam vagyok benne egyenes.
Egyenes vagy, babám, mint a nád,
Nekem nevelt az édes anyád.

448.

Lányok fonják a lenszöszt;
Beszélgetik magok közt:
Jaj anyám! a fonás,
Nehéz a várakozás.

Czipöt veszek, szülöttem,
Csak ne sirj, ríj elöttem.
Jaj anyám, jó anyám,
Nem az az én nyavalyám.

Szoknyát veszek, szülöttem,
Csak ne sirj, ríj elöttem.

Jaj anyám, jó anyám,
Nem az az én nyavalyám.

Legényt hozok, szülöttem,
Csak ne sirj, ríj előttem;
Ugy anyám, jó anyám,
Ez ám az én nyavalyám.

449.

Zörög a kocsi, pattog a Jancsi,
Talán értem jőnek.
Jaj édes anyám, fölnevelő dajkám,
Keed is eljön velem.
Fölteszik a ládám, azután az ágyam,
Magam is felülök:
Jaj édes anyám, fölnevelő dajkám,
Keed is eljön velem.

450.

Nincsen feleségem, de majd lesz,
Haza viszem télben, ha hó lesz.
Veszek neki csizmát, pirosat,
Üttetek rá patkót, magosat.
Fényes a te patkód, ragyog is,
Ragyogó csillag vagy magad is,

451.

Már én nekem megesett,
A szeretőm meglesett.
Már én nekem nem hisznek,
Mig a sírba nem visznek,
Akkor is csak ugy hisznek.
Ha jó mélyen betesznek.

452.

Amott van egy kis ház
Arczczal napkeletnek,
Keserű a leve,
A mit abban főznek.

Benne van egy asztal,
Gyászszal megteritve,
Rajta van egy pohár,
Bánattal megtöltve.

Akárkié legyen
Az a teli pohár,
Csak nekem kedvezzen
A kegyetlen halál.

Ugyan édes anyám,
Mi bajom én nekem?
Három röf pántlika,
Által nem ér engem.

Eddig egy rőföt is
Bokrosan kötöttem,
Már most három rőföt,
Csimbókra kell kötnem.

Kötöttem bokrétát,
Egy szőke legénynek,
Hogy ha meghalok is,
Szépen kivigyenek.

* * *

Elvennélek rózsám,
De anyám nem enged,
Mert a házából is
Majd kiverne téged.

453.

Ritka a katona, kinek párja nincsen,
Ritka a szerelem, kiben hiba nincsen.
Mi haszna szeretem, ha el nem vehetem;
Ollyat nem szeretek, kit el nem vehetek.

Akkor lesz, akkor lesz a keserves óra,
Ha az én galambom felül a fakóra,
Bevágja csákóját fekete szemébe,
Hogy ne lássa senki, hogy hull az ő könye.

Fujjad szellő, fujjad zöld erdő harmatját,
Hogy ne lássa senki piros csizmám nyomát.
Piros csizmám nyomát, selyem kendőm habját,
Selyem kendőm habját, bus szivem bánatját.

454.

Diófának ágas bogas ága,
Megver isten téged nem sokára,
Vert volna meg mind a három isten!
Mért csaltál el az idegen földre.

Ágas bogas az diófa ága,
Itt hagylak angyalom, nem sokára.
Föliratom híremet s nevemet,
Úgy siratom kedves szeretömet.

455.

Mért nincs minden lánynak
Kut az udvarába?
Aranyos diófa
Pitvar-ajtajába?

Magos a teteje,
Csipkés a levele.
Szeretöm szavai
Most jutnak eszembe.

456.

Közel a tél, mén a fecske,
Hallod-e te kis szüzecske,
Mondd meg nekem, szelidecske,
Leány vagy-e vagy menyecske?

Nem vagyok én szelidecske,
Sem szüz, sem lány, sem menyecske.
Mert én kerti virág vagyok,
A harmatért majd meghalok.

Ha te virág vagy a kertben,
Én meg harmat vagyok ebben.
Estve a virágra szállok,
Reggelig rajta uszkálok.

457.

A leány gyöngyvirág,
Tizenhat esztendeig.
Liliom, rózsaszál
Tizennyolcz esztendeig.
De ha idejét haladja,
Csak a legények bolondja.

458.

Lisztet pénzen vettem,
Vajat kölcsön kértem,
Mégis a rózsámnak
Pogácsát sütöttem.

Pénteken szapultam,
Szombaton kimostam,
Mégis a rózsámnak
Fehér ruhát adtam.

459.

Gyere be, gyere be gyönyörű, kis madár,
Csináltattam neked aranyból kaliczkát.
Aranyból kaliczkát, ezüstből ajtaját,
Ezüstből ajtaját, gyémántbul vállaját.

Nem szoktam, nem szoktam kaliczkában lakni,
Csak szoktam, csak szoktam zöld erdőben lakni,
Zöld erdőben lakni, zöld ágakra szállni,
Fenyőmagot enni, gyöngyharmatot inni.

460.

Ki ki ki ki ki ki,
Ki galambja vagy te?
Ingasd meg magadat,
Karcsu derekadat.
Ingatom magamat,
Karcsú derekamat.

461.

Elment a szeretőm idegen országba,
Azt irta levélben, menjek el utána.

Nem megyek utána idegen országba,
Inkább meggyászolom fekete ruhába.

Délig feketében, délután fehérben,
Tarka kezkenőben, piros czipellőben.

462.

Tiszaháti kis leány,
Gyere által a Tiszán.
Ha általjösz a Tiszán,
Megcsókollak a partján.

Nem megyek én, nem biz én,
A legénytől félek én.
Ne félj rózsám, nem bántlak,
Subám alá takarlak.

Itt a csónak, ülj belé,
Evezz a partja felé.
Magam leszek révészed,
Tudom hogy hasznát vészed.

463.

Ollyan a szemed járása,
Mint a csillag ragyogása,
Ollyan a szád mosolygása.
Mint a hajnal hasadása.

A te szemed ollyan kerek,
A mennyit lát, annyit szeret.
Lám az enyém ollyan igaz,
Száz közül is téged választ.

464.

Be szépen ég az a gyertya,
Be szép barna legény tartja,
Ha az isten nekem adja,
Nem kell senki száz aranya.

Be szép a szeretőm szeme,
Be szépen néz az emberre;
Olly szépen néz az emberre,
Hegy én majd meghalok érte.

465.

Nem dicsérem, hogy szép,
Mint hajnali csillag,
Angyalka módjára
Ki előttem ballag.

Neveti, ha kérdem,
Hol lakol, gyöngyalak?
Két szép szemeivel
Integet, ugy ballag.

466.

Estve van már a faluba,
Készül a lány a fonóba.
A legény meg az ablakra,
Oda fagyott az ajaka.

Tartsd ki kis lány, azt a gyertyát,
Engeszszük fel az ajakát.
Bomoljon meg az ajaka,
Minek tette az ablakba.

467.

Én vagyok ám az a kölök,
Ki a korcsmában hömpölyög.
Fakó lovam, meg a deres,
Mindig a korcsmára keres.

Nem egy a szőr a selyemmel,
A kend szive az enyimmel.
Kend is maradjon magának,
Én is barna galambomnak.

Jó vagy velem veszekedni,
Nem tudsz karton szoknyát venni.
Egyet vettél, azt is bánod;
Mindig a szememre hányod.

468.

Rongyos a kend háza vége,
Piros a kend lánya képe.
Adja kend nekem a lányát,
Megcsináltatom a házát.

Azt mondottad, hogy elveszel,
Ha beszántasz, ha bevetel;
Beszántottál, bevetettél,
Engem itthon felejtettél.

Mind azt mondják a faluba,
Én vagyok a világ rosza.
Más is van még a faluba,
Még sem ugati a kutya.

469.

Meg fogok házasodni;
Igy fogom a lányt kérni:
Jöjön kend, hugom aszszony,
Ha nem jön kend, maradjon.
„Nem megyek én, hallja kend,
Itt a kosár, vigye kend.“

Van öt lovam, jó hámos,
Bagaria szerszámos,
Ha arra föltehetlek,
Tudom hogy elrepítlek.
Elszakadt a heveder,
Majd gyalázatba kever.

De már most én ugy teszek,
Feleséget nem veszek,
Ugy is megvénülhetek,
Ha több lányt nem kéretek;
Én tőlem mind ott ülhet,
Felőlem megvénülhet.

470.

Tulsó soron a mi házunk,
Fejér rózsa nyilik nálunk,
Ha fehér kell azt is adok,
Ha piros kell, magam vagyok.

De szépen ég az a gyertya,
Be szép barna legény tartja.
El-eloltja, meg-meggyujtja,
Csak a szivem szomorítja.

Falu végin gyertyavilág,
Ott varrják a két szél gatyát.
Oda legény, oda vele,
Ott a gatya, ugorj bele!

471.

Elhajtottam a libám
Komáromig mezitláb;
Lidláb, ludláb,
Komáromig mezitláb.

Ha galambom láthatnám,
Tovább is elhajtanám;
Lidláb, ludláb,
Komáromig mezitláb.

Komáromi kis leány,
Vigyél által a Dunán;

Lidláb, ludláb,
Vigyél által a Dunán.

Ha átviszel a Dunán,
Megcsókollak a partján;
Lidláb, ludláb,
Megcsókollak a partjan.

472.

Azért adtam egy petákot,
Szeresd lányom, a diákot.
Hej ricza, ricza, pattogatott kukoricza.

Azért vettem zöld pántlikát,
Szeresd lyányom a más fiát.
Hej ricza, stb.

Három kita magos kender,
Egy kis beszédem van kenddel.
Hej ricza, stb.

Három huszas nem egy tallér,
Nem minden legény gavallér.
Hej ricza, stb.

Barna Pista a gavallér,
Annál csörög huszas, tallér.
Hej ricza, ricza, pattogatott kukoricza.

473.

Fekete száru cseresznye,
Érted lettem rab, menyecske,
Illyen szép legény létemre,
Veled estem szerelembe.

Érted vagyok rózsám, beteg,
Lel a harmadnapos hideg,
Az is pedig ollyan hideg,
Törik, zuzik mint az üveg.

474.

Kis leány, hol anyád?
Rozmaringot gyomlál.
Minek az én anyám?
Szebb vagyok én annál.

Nem azért keresem,
Hogy őtet szeretem,
Csak azért keresem,
Szóval integetem.

475.

Piros alma, pirosodjál,
Szép legény, ne házasodjál,
Gyönge vagy a házasságra,
Az viszen a más világra.

476.

Isten átkát nem kivánom,
De ha rád száll, azt se bánom.
Szálljon is rád azt kivánom,
Gyilkosom benned nem szánom.

Az a fa is száradjon ki,
A melly alatt megfogsz állni.
Az a csárda gyuladjon ki,
Mellyben csendesen fogsz hálni.

Borod, buzád ne teremjen,
Szántó földed ne zöldeljen.
Páros késed kifordúljon,
Az is a szivednek álljon.

TIZENNEGYEDIK KÖNYV.

(Toldalékul).

MONDÁK.

1.

A HÁROM KIRÁLYFI.

Volt, hol nem volt, egy kakas kukorikolásnyival még heted hét országon is tul, volt egy roppant nagy rengő jegenye nyárfa, ennek volt hétszer hetvenhét ága, minden ágon hétszer hetvenhét varjufészek, minden fészekben hétszer hetvenhét varjufiu. A ki mesémre figyelmetesen nem hallgat, vagy azalatt szundikál, annak mind ez a varjufiu vájja ki a szemét, a ki pedig mesémre figyelmetesen hallgat, soha sem látja az isten országát.

Volt hol nem volt, volt egyszer egy király, s ennek volt három fia, kik annyira hasonlítának egymáshoz, hogy anyjok sem bírta megkülönböztetni.

A király vándorolni küldé három fiát. Ment, mendegélt a három királyfi, s harmad nap egy rengeteg erdőbe értek, hol legelőbb is egy farkassal találkoztak s három kölykivel.

„Hol jártok itt királyfiak, hol még a madár sem jár? — kérdé a farkas — innen tovább nem mentek, mert én és fiaim széttépünk.“

‚Ne bánts minket farkas — mondák a királyfiak — inkább add nekünk fiaidat szolgául.‘

"De széttéplek ordítá a farkas." És rájok rohant, a királyfiak azonban meggyőzék a farkast, s magokkal vitték három fiát.

Mentek, mendegéltek tovább a rengeteg erdőben; s másnap egy medvével találkoztak s három fiával.

„Hol jártok itt királyfiak, hol még a madár sem jár? — kérdé a medve — innen tovább nem mentek, mert én és fiaim széttépünk."

‚Ne bánts minket medve — mondák a királyfiak — inkább add nekünk fiaidat szolgául.'

„De széttéplek ordítá a medve." És rájok rohant, a királyfiak azonban meggyőzék a medvét, s magokkal vitték három fiát.

Megint mentek, mendegéltek a rengeteg erdőben, s harmadnap oroszlánnal találkoztak s három fiával.

„Hol jártok itt királyfiak, hol még a madár sem jár? — kérdé az oroszlán — innen tovább nem mentek, mert én és fiaim széttépünk."

‚Ne bánts minket oroszlán — mondák a királyfiak — inkább add nekünk fiaidat szolgául."

„De széttéplek ordítá az oroszlán." És rájok rohant, a királyfiak azonban meggyőzék az oroszlánt s magokkal vitték három fiát, s igy minden királyfinak három szolgája volt: oroszlán, medve és farkas.

Végre kiértek a rengeteg erdőből, mellynek szélén az ut egy fa alatt három felé szakadt, itt megszólalt a legöregebbik:

„Üsse mindenikünk kését a fába, s aztán induljunk mindenik más uton, esztendő mulva térjünk vissza, s kinek kése véres lesz, azt veszedelem érte, s a menjen a többi után."

‚Ugy legyen.' Mondák a többiek, s késeiket a fába ütvén, elindultak mindenik más uton.

A legöregebbik hosszu vándorlás után egy városba ért, melly egészen fekete posztóba volt borítva, s itt egy öreg asszonyhoz szállt.

Nem lesz több aggodalmad királyom, szólt a reménytől lelkesült fiu, jobbjával kiragadván a nyilat, ugy sujtá Tatárország felé, hogy a fejedelmi palota tetőgombjai is hullottak. Ezt látván a tatár fejedelem, már nemcsak látni, ösmérni is óhajtá azt, ki mindezeket teljesité. A fiu azonnal ajálkozott elmenni, s tizenkét vitéz kiséretében utnak indult. Azonban a tatár fejedelem bűvösségét probára teendő, magát semmivel nem különbözteté kiséröitől, sőt fegyver, ruházat s minden készületök a lehetségig egyenlő volt. A fejedelem pompával fogadta öket, s látván egyenlőségüket, a cselt, mi ez alatt lappang, azonnal gyanitá. Ő, nehogy tudatlanságát elárulja, nem meré kérdezni, mellyik az a bölcs, s hatalmas karu vitéz, s bűvös anyját bizta meg ezt kitudni. E czélból éjjelre mindnyájokat egy háló szobába rendelé a bűvös anya; maga pedig a szoba egy rejtekébe elhuzódott. Lenyugodván a jövevények, egyik egész elégülettel megszólalt „hej be jó bora van a fejedelemnek!“ Jó bizon — szólalt fel egy másik, — mert embervér van benne. A bűvös anya megjegyezte, mellyik ágyból jött a hang, s midön elaludtak, annak egyik hunczutkájából elcsapott, s lassan kilopózott a szobából, s a jelt tudtára adá a fiának. Felkelnek a vendégek, s hősünk azonnal észreveszi a jegyet, s hogy azt kijátsza, mindenikéből elvágatott annyit. Ebédelnek, s a fejedelem nem tudott semmire menni. Más éjjel ismét belopódzott a fejedelem anyja, s egy ismét felszólal: hej be jó kenyere van a tatár fejedelemnek! Jó bizon, szólt egy másik, mert asszonytej van benne, s midön elaludtak, azon ágyban fekvőnek, honnan a hang jött, bajszából csapott el egy parányit, s tudtára ada a jelt fiának. Ezek már vigyázóbbak lettek egymásra, s észrevevén a jelt, mindnyájan elcsaptak ugyan annyit bajszokból, s más nap a fejdelem ismét semmire sem tudott menni. Harmad estve ismét elrejtezett a vén asszony, s egy felszólalt: hej be szép ember ez a fejedelem! Szép bizon, mert szerelem-

gyermek, felelt egy másik; s midőn elaludtak, annak sisakja ellenzőjén, honnan a hang jött, egy karczolást tett, s a jelt tudatá fiával. Azonban reggel, mindnyájokét egyenlőn jelelve látta a fejedelem. Végre magán erőt vevén a fejedelem, szólt: látom, nagyobb mester van köztetek nálamnál, hanem annál inkább vágyom őt ismérni; azért jelentse ki magát, hadd lássam őt, s hadd ismerjem az egyetlen embert, ki bölcsebb, hatalmasabb akar lenni nálamnál. Az ifju kiáll, s szól: én bölcsebb, s hatalmasabb nem akartam lenni náladnál, csak azt tejesitettem, mire fölhittál bennünket, s én vagyok az is, kit három éjjelen megjegyeztél. Jól van ifju, most igazold szavadat, miként lehet boromban embervér? Hivasd pinczéredet, fejedelem, s majd elmondja ő, szólt a fiu. Ez reszketve megjelen, s elmondja, hogy mikor az emlitett bort töltögeté, késével ujját megcsapta, s ebből csordult belé. Hát kenyeremben mint van asszonytej? kérdé a fejedelem. Hivasd sütőnéd és megmondja, szólt az ifju. Ez kérdőre vétetvén, elmondja, miként most szoptatós lévén, meggyült emlőjében a tej, s dagasztás közben megeredt, s belé cseppent. A bűvös anya pedig, mint mikor hirül vitte a fiu mondását, most ujra megvallá hogy a fejedelem csakugyan szerelem gyermeke. A fejedelem nem fojthatta tovább bosszuját, s szólt dühösen s kevély pöffeszkedéssel: én ollyan embert, ki vélem mérkőzhet, nem fogok türni; nékem, vagy néki, halni kell. Védd magad ifju! s e szóknál pallosát villogtatva rá rohan. Az ifjut a fejedelem véletlen csuszamlása megmenté, mert mielőtt ez talpra állhatott, átdöfte, s fejét kardján nyujtotta át otthon királyának. Ime a mi történt vélem, az vala álmom, szólt most a győztes ifju, de ki nem mondhattam előre, mert különben nem teljesedett volna. A király átölelte most az ifjut, birodalmának felét s leányát átadá neki, s még talán ma is boldogul élnek, ha meg nem haltak.

3.

Egyszer volt egy fiatal herczeg, tán alig 25 esztendös, magos sugár termete hasonló volt a beligeti fenyökhez, homloka is bus volt mint a sötét fenyöé, mennydörgö hangja szikrásztatta fekette szemeit, öltözete, pánczélya fekete volt, mert a herczeg, kit az egész világ röviden Csabor urnak hivott, a nagy király válogatott vitézzei között szolgált, s fekete gunyáján kivül más czifrasága nem volt, csak egy aranycsillaga, mellyet a német táborba azért ajándékozott Csabor urnak a nagy király, mivel ez életét mentette meg. Nagy hire volt Csabor ur vitézségének, s jó szivének, a szegények iránt nagyon adakozó volt; s sokszor a nagy király dorgálta miért osztogatja olly kimillés nélkül vagyonát, de a papok nem dicsekedhettek a Csabor ur alamizsnájával, mert ezeknek soha semmit sem ajándékozott, misére pedig pénzt nem osztogatott, ezért neheztelt is rája az egész papság, kivált a föpap a nagy király udvarából, de mivel igen szerette Csabor urat a nagy király, ellene nyilván véteni még pap uram sem mert, alattomban mindazonáltal fözte a cserepet. Egy hideg öszszel haza érkezett a nagy király Csabor urral a táborbol a király várába egy nagy viz partján, még le sem nyergelték a csödöreket, s már szólitá a nagy király Csabor urat — „Fiu, nyugodd ki az éjjel magadot, s hajnalba midön pitymallik, siess bizodalmasabb embereiddel tul az alföldi havasokon az öreg Demeterhez Románba, a mint hallom olá uraiméknak barátságom nem fér fogaikra, mert már a törökkel czimborálnak — tudd meg fiu, hány hét ott a világ, s intsed az öreg rokát vigyázna farkára, mert az érseki palást helyett aligha istrángot nem küldök neki“ — Csabor ur örömmel vette a nagy király parancsát, s bucsut vévén Margit asszonytól, barna csödörén repült a fövényes pusztákon ált az Olt mejékére, onnan egy hideg fagyban tört keresztül a havasokon s Jordán Boërnál

a király hű emberénél, beszállott, itt hallá az öreg Demeternek álnokságát egész kiterjedésében, és azt is, hogy ez a nagy király főpapjától alattomba ingereltetik a csavara csinálására. Ezeket értvén, utnak eredett Csabor ur, s negyed napra Románba ért, szállást a püspöknél vön, s általa szinből szivesen fogadtatott, liba nyelvvel akará a vén kuvasz, Csabor urat ámíttani az idevaló dolgok felől, de bajos volt a nagy király emberét megcsalni. Csabor ur a püspök sok beszédére semmit sem felelt, s ezért azt hivé a püspök hogy Csabor urat elaltatá, de ez annál vigyázobb vala, s egykor észrevevé hogy minden éjjel számos nép gyült a nagy templomba; ő is azért egy éjszakán böeroson öltözve belopodzott oda, s irtozva hallá mint egyeznek a Csukolyok a püspökkel a nagy király ellen, s mint koholnak a török segedelmével pártolást s támadást, csöndesen halgatá mindezeket Csabor ur, s másnap eggyik szolgáját levéllel elküldé a nagy királyhoz, melyben az egész dolgot tisztán elárulta; de a szolgát meglesték a kémek, megtámadták, agyon verték, s a Csabor ur levelét tőle elvévén, azt a püspöknek adták — ki megtudván a levélből azt, hogy Csabor ur minden éjjel a templomba lopódzik, még azon éjjel, mikor a sokaság egybegyült, be záratá a nagy czerefa ajtókat, s boszus beszéddel eléadá a népnek, mint lenne közte áruló; erre mindenik halált kiáltott, s kész volt a szent keresztre megeskünni, hogy ők nem azok, ekkor a püspök egy széket tétetett az oltár garádicsára, leült, s rendre megeskette a jelenvalókat, csak egy barna bundás nem mozdult a szentelt viz edénnye mellől, s ennek szóla a püspök „hát te ki vagy; hogy nem járulsz felém?“ de a fekete bunda nem mozdult, most tudta a püspök a dolgot, s parancsolá: kötöznék meg a barnát, nyomult a sokaság tellyesíteni a parancsolatot, ekkor lehulla a barna bunda, s ott álla Csabor ur, mint a beligeti sötét fenyő zord homlokkal szikrázó szemekkel, jobbjába aranyozott nyelü réz

„Miért van ezen város feketébe borítva?“ kérdé a királyfi.

„Hej nagy veszedelemben élünk mi — felelé az öreg asszony — a város melletti tóban lakik a hét fejü, tüzokádó sárkány, s ennek minden héten egy szüz leányt kell adnunk, s holnap a király leányát viszik neki, ezért van feketébe borítva városunk.“

„S nincs ember a ki segitene?“ Tudakozódék tovább a királyfi.

„Még eddig nem akadt — folytatá az öreg — pedig királyunk leányát, s halála után a királyságot annak igérte, ki a sárkányt megöli.“

A királyfi nem szólt többet, de megpihenvén, a tó felé indult, s midőn a királyi palota előtt elment, látá a királyleányt az ablakban sirva. A királyleány pedig ollyan szép volt, hogy haladtában a nap is megállt ez ablak felett, szépségét csudálni. Végre a tóhoz ért, már messziről hallván a hétfejü sárkányt ordítani, hogy a föld is rengett belé.

„Hogy mersz felém jöni? meg kell halnod, ha hét lelked van is“, kiáltá a sárkány, de a királyfi válasz helyett buzogányát ugy sujtá hozzá, hogy egyik fejét tüsténti összezuzta, s aztán karddal rohaná meg a sárkányt, s kutyáit reá uszitá, s mig ő maga a sárkány fejeit vagdalta, addig szolgái összemarczangolák, s igy megölte a sárkányt, mellynek vére hét mértföldnyire patakban folyt. Ezután a sárkány fejéből hihuza egy fogat, s a tarsolyába tette, de nagyon el levén fáradva, lefeküdt a sásba, s kutyáival együtt mélyen elaludt.

A veres vitéz a sásból nézé az egész harczot, s látván hogy alszik a királyfi, hozzá sompolygott, s megölvén öt, négy darabra vágta testét, hogy fel ne lehessen támasztani, s osztán a sárkány hét fejét felszedvén, a városba ment.

Eltávozván a veres vitéz, a három kutya felébredt, s ordítani kezdének bújokban, midőn látták hogy urok meg van gyilkolva.

„Hej csak kötelünk volna, hogy összeköthessük, tudnék én egy füvet, melly tüstént feltámasztaná.“ Mondá a farkas.

„Csak volna, ki összetudja kötni, hoznék én kötelet.“ Mondá az oroszlán.

„Összekötöm, csak kötél legyen.“ Szóla a medve, mire az oroszlán a városba rohant, a farkas pedig ment füvet keresni, s a medve ura testét őrzé.

Az oroszlán a kötélverőhez rohant be, s reá kiálta: „adj kötelet, mert összetéplek.“ A kötélverő ijedtében minden kötelét oda dobá, s az oroszlán egy csomóval visszasietett. Ez alatt a farkas is megtért a füvel, s a medve összeköté a királyfi testét, a farkas megkente, mire a királyfi mintha ébredne, szemét dörzsölé s felkelt.

„Hej be sokáig aludtam“ mondá, már lemenőben látván a napot, és szolgáival visszatért a városba, s midőn elment a királyi palota előtt, ismét látta a királyleányt, de most már mosolyogva nézett reá. Aztán meginé az öreg asszonyhoz ment a királyfi éjszakára. Másnap felkelvén a királyfi, a város egészen veres posztóba volt borítva.

„Miért van most veresbe borítva az egész város?“ kérdé a királyfi.

„Mert a veres vitéz megölte a sárkányt, s megmenté a királyleányt, s ma tartja vele lakodalmát“, felelé az öreg asszony. A királyfi pedig bement a palotába, hová az egész nép tódult. A király épen leányához vezeté a veres vitézt, s mondá:

„Ime leányom, ezen vitéz ölte meg a sárkányt, azért mától fogva csak ásókapa választ el tőle.

„Király apám — felelé a királyleány — nem ez ölte meg a sárkányt, én nem lehetek annak felesége.“

„De ez ölte meg — szóla hangosan a király — s bizonyságul magával hozta mind a hét fejét, azért feleségévé kell lenned, mint igértem.“

Ezután nagy vendégség lett, de a királyleány sirva ült az asztalhoz, a királyfi pedig busan ment haza.

„Adj ennem uram, ehetném,“ szólítá meg a farkas, midőn szállására ért.

„Eredj a királyhoz és hozz enni magadnak asztaláról,“ s a farkas elment. A veres vitéz, a király és leánya közt, hét veres párnán ült, de midőn a farkast belépni látá, ijedtében egy vánkos kiesett alóla, a farkas pedig egy tál étellel elment, s megmondá urának, mi történt.

„Adj ennem uram, én is ehetném.“ Szólalt meg ekkor a medve, s ura őt is a palotába küldé, s midőn belépett, a veres vitéz alól ijedtében ismét kiesett egy párna, mit a medve, az étellel haza térvén, elbeszélt urának.

Az oroszlán is éhezvén, hasonlóképen ételért ment, s ekkor a veres vitéz alól ijedtében a harmadik párna is kiesett, hogy alig látszott már az asztal alól.

Most a királyfi maga ment a palotába, s midőn belépett, a veres vitéz alól ijedtében minden párna kiesett.

„Felséges király — szóla a királyfi — azt gondolod, a veres vitéz ölte meg a hétfejü sárkányt?“

„Igen — felelé a király — s magával hozta hét fejét, im itt vannak.“

„De nézd meg felséges király, mi hibázik minden fejből.“

A király megnézé a sárkány fejeket, s csudálkozva mondá: „valóban minden fejből egy fog hibázik.“

„Ugy van — szóla a királyfi — s itt a sárkány hét foga. S tarsolyából kivevén, a királynak nyujtá a fogakat. — Felséges király, ha a veres vitéz ölte meg a sárkányt, hogy férhettem volna én fogaihoz?“

„Mi ez? — kérdé a király boszusan a veres vitézt — ki ölte meg a sárkányt?“

„Kegyelem!“ — rimánkodék ez, és rémültében mindent megvalla, a király pedig kiostoroztatá őt, és kutyákkal üzeté el a palotából. A királyfit pedig mint völegényt tüstént le-

ánya mellé ülteté ennek nagy örömére, s ollyan lakodalmat csaptak, hogy Honczidából Bonczidáig folyt a sárga lé. A királyfi pedig aztán boldogul élt a királyleánynyal, mint férj és feleség.

Történt azonban egyszer, hogy a királyfi három szolgájával vadászni ment, s az erdőben sok járáskelés után elfáradván, s meg is éhezvén, egy fa alatt tüzet rakott, s mellé ülvén, szalonnát sütött. Egyszerre csak azt hallá, hogy valaki a fán reszkető hangon kiáltja:

„Jaj be fázom!“

A királyfi felpillanta, s egy banyát láta a fa tetején dideregni.

„Jöszte le, anyjok“ szóla neki, de a vén asszony a hideg miatt még mindig dideregve mondá:

„Félek leszállni, mert kutyáid megölnek, de üsd meg ezen vesszővel, mellyet levetek, aztán nem bántanak.“ A jó királyfi nem is gondolván, hogy a banya boszorkány, a vesszővel megüté szolgáit, mellyek — a nélkül hogy ő észrevette volna — legott kővé váltak. Ezt látván a vén asszony, leszállott, és fanyársat faragván magának, varancsos békát fogott, s azt a nyársra huzván, a tűzhöz, a szalonna felé tartá; s midőn a királyfi ezért elakará üzni a banyát, ez a varancsos békát képéhez csapta, hogy a királyfi elszédült, és szolgái sem segithetvén, a boszorkány megölé őt, s feldarabolván, besózta és hordóba rakta.

A királyleány búsan várta férjét, de az napok multával sem jött haza, s a szegény királyleány éjjel nappal siratá.

Ezalatt a közepső királyfi visszatért a fához, mellybe késeiket döfék, s bátyja kését véresnek találván, utána indult. Midőn a városba érkezett, az megint feketébe volt borítva. Ő is a vén asszonyhoz szállott, s ez kérdésére elbeszélé a másik királyfi egész történetét, s hogy most a város azért van feketébe borítva, mert a királyfi a vadászaton elveszett. A közepső királyfi mindjárt gondolván, hogy senki

sem volt más, mint bátyja, a palotába ment. A királyleány örömében nyakába borult, mert férjének gondolá öt.

„Szép királyleány, én férjed nem vagyok — mondá a királyfi — csak férjed öcscse.“ De a királyleány nem hitte, mert nem is képzelheté, hogy ember ugy hasonlithasson emberhez, azért egész nap ugy beszélt vele, mint férjével, s este egy ágyba kelle feküdniök. De a királyfi meztelen kardját maga és sógorasszonya közé tevén, mondá:

„Ha hozzám nyulsz, ezen kard tüstént elvágja kezedet. A királyleány ezen nagyon busult, de próbát akarván tenni, átveté kendöjét, s ezt a kard tüstént ketté vágta, mire a királyleány sirva fakadván, az egész éjszakát sirásban tölté.

Másnap reggel a királyfi bátyját nyomozni akarván, vadászni indult ugyanazon erdőbe, mellyben az, mint hallá, elveszett, de ott szerencsétlenségére a boszorkánynyal épen ugy járt mint bátyja, s a banya öt is megölte s besózta.

Azonban a legifjabb királyfi is visszajött a fához, mellyben késeik voltak, s mind a két bátyjáét véresen találván, a legöregebbik után indult, s a még mindig feketébe borított városba érkezvén, ő is mindent megtudott a vén asszonytól, bement a palotába, hol a királyleány öt is férjének tartván, vele kellett hálnia, de kardját ő is közikbe tevé, s másnap a királyleány nagy bújára vadászni ment. Elfáradván, ő is tüzet rakott és szalonnát sütött, s a boszorkány neki is leveté a vesszőt, de a királyfi szerencsére megpillantá a sürüben a hat kövé vált kutyát, s a magáé helyett a vesszővel ezeket üté meg, s mind a hat tüstént felelevenült. A boszorkány mindezt nem látva leszállt, az állatok azonban tüstént megragadák, s kényszeriték, hogy uraikat ismét feltámaszsza. Miután a két királyfi felelevenedett, örömükben mind a hárman egymás nyakába borultak, a szolgák pedig a boszorkányt eltépték, ezután mind haza mentek, a királyleány csak most örült még igazán, férjét és sógorait egyszerre visszakapván, s nem félvén többé, hogy kardot tesznek ágyába.

A várost az öröm miatt ismét veres posztóba boríták. A legöregebbik királyfi aztán sokáig boldogul élt feleségével, s később ő lett királylyá, két öcscse pedig szerencsésen haza tért.

2.

Hol volt, hol nem volt, még az óperenczi tengeren is tulnan volt, volt egyszer egy szegény ember, kinek három fia volt. Egy reggel fölkelvén, megszólítá az apa a legöregebbet: mit álmodtál, fiam? Hát biz én, édes apám — felelt ez — egy teritett asztalnál ültem, s annyira jól laktam, hogy ha hasamra ütöttem, az egész faluban lévő vereb fölriadt hangjára. No fiam, — felelt az apa — ha jóllaktál, érd be vele; kenyerünk ugy is szüken van, s ma nem fogsz enni semmit. Ismét kérdi a középsőtül: mit álmodtál, fiam? Hej édes apám! olly sarkantyús csizmát vettem, hogy ha öszveütöttem, hét országra szólt. No jó fiam — felelt ennek is az apa, — csak hogy csizmád van már egyszer életedben, beérheted vele a télen! Kérdi végre a legkisebbet: mit álmodott, de ez vonakodék megmondani. Az apja unszolta, de ez hallgatott. A kérelem után fenyegetés következett, s miután ez is hasztalan volt, ütlegelni kezdé a gyermeket, „Szégyen a futás de hasznos", a gyermek is követte e jó tanácsot azonnal, és futott; az apja nyomban a suhánggal. Midőn az utczára kirohannak, az ott vonuló országuton jön a király arany szőrü, gyémánt patkós hat lovon. Megállt s kérdi az apát: miért bántja e gyermeket· Azért felséges király — mert álmát el nem akarja mondani. Ne bántsd, jó ember, szólt a fejedelem; hanem tudod mit? e gyermeket nékem fogod adni, vedd érte ez erszényt, én álmát tudni akarom és viszem magammal. Az apa belé egyezett, s a király tova utazott a gyermekkel. Oda haza elő hivatá a gyermeket, s álmát tudakozá tőle; de a gyermek itt

sem vallott semmit. S sem kérelem, sem fenyegetés nem birhatá reá, hogy álmát elbeszélje. A király e nyakasságon fölharaguvék, s szóla bőszülten: gaz gyermek, királyodnak engedetlenkedni, tudd meg, annyi, mint halált érdemleni, halni fogsz, de ollyan halállal, hogy időd leend meggondolni mit tesz engedetlenkedni a királynak. Itt poroszlókat szólittatott be, s parancsolá, hogy egyik vártoronynak falrejtekébe rakják be elevenen. A gyermek nyugodtan hallgatá az itéletet, csak a király szép leánya sápadozott, ki elmerülve, s titkos örömmel legelteté szemeit, a nyulánk, hó arczú, bogár szemü, s gazdag holló hajfürtözetü gyermeken. A gyermek elvitetett; de a leány föltevé magában, hogy mentője leend a deli gyermeknek, kihez az első pillanattól szerelmi vonzalom köté. A müvesek egyikét megvesztegeti tehát, hogy észrevétlenül egy követ szabadon hagyjon, mellyet ki s be lehessen tenni. Ugy lön, s a szép leány titkon táplálta kedvesét falrejtekében. Egy nap ezek után történt, hogy mind az utólsó szőrszálig mindenben hasonló hét fehér lovat vezettet a fejedelem udvarára, a kutyafejü tatárok hatalmas fejedelme, olly meghagyással hogy a lovak mindenike esztendővel öregebb a másiknál, s ha ki nem találja, mellyik a legfiatalabb, s mint következnek egymásután, a legöregebbik, a mennyi füszál országában, annyi tatárral árasztja azt el, öt felnyársalja, s leányát nőül veendi. A király e hirre megütközött; birodalmának bölcseivel tanácskozott, de hasztalan, azért búban és gyászban volt az egész udvar. Búsult a szép király kisasszony is, s nem nyájasan, mint máskor, hanem könyes szemekkel vitte az eledelt kedvesének. Ez látván könyeit, okát kérdezé. A király kisasszony elpanaszolván baját, vigasztalá, s mondá neki, javasolja atyjának, hogy hét edénybe hétféle zabot öntsenek, mellyek mindenike, hét külön évi termés legyen. A lovakat bocsájtassa rá, s idejök szerint, a korább, vagy későbbi évi zabhoz fognak állni, s ekkor jegyezzék meg őket.

Ugy lön. A lovakat visszaküldék, korukat kijelelve, s a tatár fejedelem igazolá a megfejtést. De lön ismét, hogy egy pálcza, mind két végén egyenlö vastagságu, érkezett tőle, ismételvén az előbbi fenyegetést, ha ki nem találja: mellyik vége való a törül. A fejedelem búsult ismét, s a leány elpanaszlá bánatukat a fiunak. Ez mondá: ne busuljon fölséges királykisasszoy, hanem mondja atyjának, hogy a pálczának mérje ki tökéletesen közepét, itt kössön reá czérnát s azon esüngesse, a nehezebb vége le fog billenni, s ez lesz a törül való. A király ugy cselekedett s visszaküldven a kijelelt végü pálczát, a tatár fejedelem fejcsóválva igazolá a megfejtést. Még egy próbát teszek, mondá ez bosszankodva, a mint látom, velem akar ott mérközni valaki, meglátjuk, mellyikünk kezébe marad a szíj vége. És történt nem sokára, hogy egy nyil repült a királyi palota falaiba, melly azt, mint földrengés, alapjáig megingatá. Az ijedelem nagy volt, s még nagyobb lön, midön a nyil szárnyán látták a tatár fejedelem előbbi fenyegetőzéseit irva, ha azt onnan kihuzatni, s visszalövetni nem lész képes a király. Ez még inkább busúlt mint eddig, s álom nem jött szemeire. Felszólítatta birodalmának hőseit, fel minden szerencse-gyermeket, ki burokban, foggal, vagy ősz hajfürtel született, s fele királyságát, s leányát igéré annak, ki a tatár fejedelem kivánatát teljesitendi. A leány bús képpel elbeszélte ez uj bajt is a fiunak, s ez tanácsolá, hogy most a rejteknyilást, nehogy megtudják szerelmöket, rakassa be, mintha az soha ki nem járt volna, mintha álmodta volna, hogy ö még él, s ö lész képes véghez vinni a tettet: bontassa ki a falakat. A leány ugy tett. A fejedelem bámult, s igazán csak álomnak tartá beszédét a fiuról, kit már majd nem felejtett, s pornak hitt a falak között. Azonban a szükség, ha valóság nincs, álomhoz is örömest fordúl, s aggodalma leánya álmát is lehetőnek láttatá. A király kibontatja a falat, s egy deli vitéz lépett onnan ki.

füttykös volt, balja egy széles palloson nyugodott — rezzenve állott a sokaság, mint a vadász, ki midőn nyulat kergetne, hirtelen medvére bukkan — azonban nem sokára rohantak a prédára, s anyi mind az, Csabor ur minekutána mintegy 30at le vert volna, maga is halva czeppent le, vére magasra precskelt az oszlopra, s most is látszik a románi öreg templom bémenetelénél balra, eleget meszelik az olá papok, de még is csak nem fehéren marad. — Megtudá ezt a nagy király, főpapját elzárata, s iszonyu haddal jöve megboszulni a Csukolyokat, kik Csabor urat megölték, seregével férfi gunyában eljöve Margit asszony is, s addig sirt a véres oszlop alatt, mig egy mise után halva emelték fel a köpadlásról.

Jegyzés: Mind a kitételek, mind a szófüzetek a menyibe lehetett az érthetőségért a beszélő pór Csangó előadásához hün meghagyattak.

JEGYZETEK.

(A kezdö számok mindig dalokra vitetnek.)

5, 6. dal egymásnak változata. Illy példát lelünk még a 17, 18; 22, 23; 34, 35; 80, 81; 142, 144; 150, 151; 308, 310; 313, 314; 375, 376. stb. dalokban.

15. dalban a harmad szak három végsora: Könyes bus szivemre stb. érthetlen.

16. dalban a viola olly virágnak mondatik, melly a szeretöket megismerteti —. A jobb kéznek beadása, ugyanott, bizonyossá tesz (kezeskedik) a hüségről.

21. dal átkot emleget. E fogalom gyakori népünknél, s rettenetes.

26. A nefelejcs népünknél is emlékvirág, vagy Kazinczy szerint: emlény.

32. A szerető koporsójára kiván borulni a megholt szeretönek. Lásd a 326. dalt. Ez nagy tisztelet a halott iránt.

37. „Fekete gyászban jár szivem" sor szerint talán van fehér gyász is; mert különben mért volna megkülönböztetve a gyász? Lásd a 148. dalt.

45. dal szerint a rozmarin bánatot jelentő virág. Lásd a 117. dalt.

53. szerint a rózsa, viola, lelkem, egyenlő rangu kifejzései a szeretönek. A galamb, angyal, csillag, babám stb. számtalan jön elö.

55. dal emlékezik ama régi szokásról, miszerint völegény s menyaszonynak padlásra szoktak ágyat vetni.

95. dalban „a kedves udvarán három szép czédrusfa áll". A czédrus igen kedves népünk költészetében. Némellyek ebben keleti emléket gyanithatnak, s ez valószinü, de még valószinübb, hogy a czédrust a bibliából szerettük meg annyira. Lásd a 126. dalt.

60. dal végszakában: ki, vagy mi értessék a „pacsirta" alatt?

62. dalban: Faháztul való vagyok, ennyit tesz: szegény, alacson születésü vagyok. Én a faháznak illy értelmét is tudom a nép szójárásában: szerető háza. „Hová mégy?" —, A faházhoz, vagy a „tett helyre". Mindkettö egyet jelent.

64. „Három esztendővel tovább éltem volna“. A három szám temérdekszer jön elő.

71. dal a pávát szabadító madárnak hirdeti. — A végszak igy is daloltatik :

Rab vagy rózsám, rab vagy,
Én meg beteg vagyok ;
Ha te kiszabadulsz,
Én meg meggyógyúlok.

95. végsora : megátkozlak, elhervadsz. — Ime az egyben másban, szendergő mythosok fölfedezése ! az átkozott elhervad, mond a beküldő, Kelecsényi ur.

100. szerint a cziprusfa, mint régieknél, halottat jelentő, a sir tetején hervad.

16. A barna magyar fajta.
A szöke uri fajta.
De van egy pár sor, melly a kettőt egybevonva, igy módositja :
Se nem szőke, se nem barna,
Ez az igaz magyar fajta.

152. dal végszaka különös merész alkotásu, mert a második sorból ki van hagyva két szó ; igen, de az egyik kihagyott szó már meg van az előbbi sorban, mig a másik megvan a következőben. Az egész stropha igy értessék :

Buzát kötöttem keresztbe,
Nem tudom hány (szem) van ezer (kereszt)-be ;
A mennyi szem van ezerbe,
Annyiszor jussak eszedbe.

153. Leiratom képedet, azaz leföstetem. Innen képiró ma is festő.

167. Hogy a fának sirokra ültetése bevett szokás, ezzel együtt több dal mutatja.

168. dal illy czim alatt: Házasok éneke, a Handbuch der ung. Poesie után adatott, melly azt a Jankovich-gyüjteményből közlé, 1503 ki kézirat szerint.

170. dalban olly valamit olvasunk, mi talán csak a magyar nép költészetében honos, p. disznóugatást kergettem, nyulfekvést agyon ütöttem stb. Ez népünk humorához tartozik ; s mennyiben képtelenségekről (Absurditäten) emlékezik, képlenségi költészetnek nevezhetnök.

171—179. szám alatti költemények magyarázata, különösen pedig az ételeké, mint: vajrénye, turbula, netrebula, ableginy, szaladós vakarcs, paszpa stb. Vácz és Szombathelyről volna várható,

honnan az A. és B. alatti versek érkeztek. Ezekben is előjö a képlenségi költészet, mint a 122. lapon a R e p c z é t (folyó) m e g v a d á s z t a m, az e r d ö t h a l á s z t a m, t á l a t s z ö v e t t e m. 120 lapon igy szólásforma jö elö; máshá, összehuzva ebböl: m á s h o v á; miböl lett a m á s u v á is. Nehány vers hiányos; mint volt a kézirat, holott e versek rendesen négy sorosak. Egy fél sor kimaradt érthetlen volta miatt, a 123. lapon. A kézirat igy áll Tar... orditás. Ezt nem követhetém. -- 137. lapon a káposztáról mondatik, hogy „országunkba Kap nevü ur hozta.“

183. Bachust emliti; bizonyságul, hogy a régi mythologia szinte népünk közé is lehatott.

208. dal végszakában harmadik sornak ez tétessék be: S z á m a t e l ö r e t á t o m.

223. dal végin áll: Adjon isten minden jót, D i ó f á b ó l koporsót. A diófára nézve két gyüjtö — Kelecsényi és Szeberényi uu. — tettek megjegyzést egymás tudtán kivül. Első kérdi: Vajjon ez-e a magyar mythologiai fa? Második igy ir: A diófa több népdalainkban fordul elö; méltán gyanithatjuk tehát, hogy valamint a németeknek a t ö l g y, a szlávoknak a h á r s, ugy szinte a magyaroknak a d i ó f a volt szentfájok régi mythologiájokban. Eme két vélemény annyival inkább figyelmet érdemel, mert benne olly dolog emlittetik, mellynek igaz volta mintegy magától ajánlkozik. Lásd a 403. dalt s többeket.

238. — a fegyver nem fogja,
K a n á s z volt Sobri atyja.

Népünknél több helyütt az a hiedelem él, hogy kanászt nem jár meg a fegyver, még a golyó sem. Ugyane dal egyik kitétele szerint, a zsivány az által, hogy h u s z á r r á lesz istennél bocsánatot nyer büneiért.

242. Meg vagyok én búval rakva,
Mint a borízü*) almafa;
Kettö három terem rajta,
Mégis terítve az alja.

E versben ellenmondás látszik; értelme ez: ugy meg vagyok én búval rakva, mint azon fa, mellyen sok termett, de csak kettö három maradt meg, mert a többi korán lehullott.

264. Megállj, fakóm ... Igen sok helyt van a szegény legény lovának fakó szine.

270. dal 7. szakában és használtatik eső helyett, debreczeniesen.

*) Néhol: sóvári.

284. dal harmadik szaka hiányosan jött kéziratban is.

286. Magyarok istenéről vagyon emlékezet. Ezen hagyományos hit megérdemli a tudósok figyelmét.

320. dal Herkules régi pogány istenre esküszik. L. a 183. dalra tett jegyzést.

328. Dalban a magyarok asszonya s királynéja dicsően föstetik, mellyet ecset nem utánozhat. Hogy a vallás nálunk szorosabban volt összeforrva a nemzetiséggel, hajdan, mint ma, e költeményből világos. Lásd a 331. 332. számokat is.

333. Faluditól való.

337—39. versezetek az emlitett Handbuch szerint közölvék.

337. 2. szakban követi régi követő, (vagy inkább követe) h. 7. szakban: sár arany, régi; weissgelbes Gold, aurum electrum. 9 szakban: Salyog annyi mint ragyog.

339. 23. strophában Deus ma Deés a Szamos mellett Erdélyben. 34. szak: Kelemföldе; a dunapart, Szent Gellért alatt. Csek ma már ismeretlen falu neve Budán alul Tetem a mai Tétény. Csekönek vagy cseküvének, régi; e helyett gyülének. Tetönek vagy tetüvének, régi; e h. (fel) tetszének. 35. szak. Érd a mai Hanzsabék. Lásd a Handbuch I. kötet 14 lapját, s utasitását.

340. Költemény, Toldy „Magyar költői régiségekről" czimü könyvecskéjébül van véve, hol illy czimet visel: A császárleány vagy is Szilágyi Mihály és Hajmásy László historiája. A Jankovics-gyüjteményből. A végszak megmondja mi korból való e költemény. 1571.

347. dal 3. szakának két végsora hiányzik.

409—410 dalokhoz irt jegyzetek Pajor István beküldő uréi.

430. Viola után, moldvai dal.

337. Oláhországi, Ujfalvi szerint, a többi csangó dal mind Petrás által iratott le és moldvai. Bennök a kimondáshoz legközelebb járó helyesirás szigoruan megtartatott. Néhány szónak ime a magyarázata: pántyika = pántlika; gyöke pánt vagy Band. Gyoszár = tavi gyom; gyöke gyosz. Kassai 298. l. Bila gyöngy = fejér gyöngy. Sok szláv eredetü szó van ma is divatban a székely földön. Czukolyok; ezek az oláhországi czukolyok, vagy rendőrök. Kállay. Zángor mészárszék.

A tizennegyedik könyv egyedül azért adatott a népdalokhoz, hogy általa hasonló mondák gyüjtésére fordittassék a hazafi olvasók figyelme.

TARTALOM.

	Lap.
Előszó	V—XII.
A, a, a, éljen a nagy csutora	151
Addig élem világomat	68
Addig kell a vasat verni	179
Adj kezembe egy pohár bort	182
Adjon isten bort, buzát	184
Adjon isten minden jót	186
A fejét hagyta a tudósoknak	249
A fényes csillag is ballag	23
Ah, hol vagy magyarok	307
Ah hol felnött vala	422
Ajakid, rózsám, édesek	53
Akarsz víg lenni?	170
A kassai rózsafa	410
A katonának olcsó a vére	351
A kállai utcza ki van festve	54
A kend édes anyja	87
A kinek most kedve nincs	169
A kinek nincs szeretője	84
Akkor veszlek el galambom	58
Alig kezdett napom fénye	352
A madár elnyugszik	191
A merre én járok	12
A mig engedte	336
A mit csak látnak a szemek	276
Amoda egy virág	230
Amott megyen egy kis lány	394
A nap kerül	363

	Lap.
Angyalom, édesem	49
A pünkösti rózsa	420
Arany- ezüstért	3
Arra járjunk arra	34
A szerelmes gyászban járjon	92
A szörnyű ég alatt	237
Asszuszölös átalag	173
A táborba jer pajtás	355
A viz máskép jó lenne	160
Az alföldön csikós vagyok	204
Az alföldön halászlegény vagyok én	402
Az egész föld kerekségén	357
Az ég alatt, a föld szinén	103
Az éjjel álmomban	51
Az én galambomnak	46
Az én szeretőmnek	78
Az én babám tornyos nyoszolyája	98
Az én édeszemnek	420
Azért adtam egy petákot	454
Azért szeretem én falu végén	420
Azt a leányt szeretem én	47
Azt gondolod édes rózsám	25
Azt gondolom eső esik	28
Állhatatlan most az asszonyi nem	289
Álom, álom, édes álom	94
Álom, álom, édes álom	95
Ángyom, ángyom, édes ángyom	72
Árva az a leány	92
Árva Csanád Borsod	204
Árva vagyok, árva lettem	38
Árva vagyok, árva, mint	85
Az igaz Messiás már eljött	153
Az ur lelke legyen	5

Eegből szállott dali madár	433
Egek ékessége	299
Egészséggel pajtás	180
Egy ártatlan nézés	12
Egy cseppet se siessünk	230

Lap.

Egy leány a hegyek között 374
Egyszer egy királyfi 373
Egy szép dologról 326
Egyszer szombat estve 387
Egy vén paraszt egykor 388
Elhajtottam a libát 453
El kell mennem már 89
Elindula szent Péter 171
Elmegyek én a hegy alá 372
Elment az én babám 41
Elmentem én a szőlőbe 81
Elment Gyurka katonának 359
Emlékezzünk régiekről 320
Encze, Bencze, kis medencze 167
Ereszszetek jó révészek 408
Erre gyere rózsám 81
Esik eső szép csendesen 379
Estve van estve van 378
Estve van már a faluba 450
Eszem adta barna szüz 102
E szép szóra, juratus 162
Ez mostani álnok világban 290
Édes anyám meghalok 57
Édes anyám meghalok 56
Édes anyám ne járj sirva 361
Édes anyám rózsafája 355
Édes anyám szült engem 209
Édes dudu, duduskám 9
Édes falum határa 64
Édes kedves galambocskám 86
Éen szombaton regvel 433
Éjen elmenek rózsám 426
Éjjel iszom, nem aluszom 182
Életemmel halálommal 39
Éljen, a ki most iszsza ki 179
Én csak szenvedek 20
Én fehér kezkenőt 82
Én istenem, be szép élet 60
Én nekem egy szép gondolat . . . 163
Én vagyok a petri gulyás 217
Én vagyok ám az a kölök 451

Lap.

Én vagyok egy árva gyerek 280
Én vagyok egy árva gyerek 281
Érdemes nemes czéh 144

Idvez légy kegyelmes sz. László 318
Igyál pajtás, jó a szállás 181
Igyál Petro 158
Igyunk barátim csendesen 174
Igyunk egy pohár bort 177
Imádunk szent ostya 305
Istenadta vize 159
Isten áldja meg a magyart 346
Isten áldjon pajtás 180
Isten átkát nem kivánom 456
Istenem, istenem, vajjon 21
Istenem, istenem be megvertél 359
Isten hozzád édes eszem 186
Isten hozzád Magyarország! 353
Isten hozzád Nógrád 367
Isten jó nap, biró gazda 371
Itt hagynál-e 35
Itt hagynám én ezt a Muzslát 86
Itthon van-e a kanász 215
Izent nekem a gavallér 59

Oh egek, egek! 288
Oh én édes rózsám 23
Oh földi Kanaán 208
Oh gyönyörü tavaszidő 376
Oh te zsiros Kanaán 207
Ollyan a szemed járása 449
Oszlik bomlik a gond 171
Ó bort iszom 214

Ugyan miért lennék én szegény 429
Ugy ég a tüz, ha lobog 212

Lap.

Ugy meg vagyok határozva 48
Uj ház, fényes ház 416
Ugy jö naprul napra bánat 422

Bakonyi Jutka, hol valál 391
Batonyai hármas határ 206
Bánod gazda, bánod 74
Bár csak hamar szüret lenne 51
Be kár, be kár nekem 250
Berki, Berki, szegény Berki 387
Beteg az én rózsám 45
Be szépen ég az a gyertya 450
Beteg se voltam én 70
Be van az én szüröm ujja kötve 208
Bezzeg van Pest vármegyében 50
Bécs várostól 344
Biharban, Borsodban 82
Bodrog partján nevelkedett 66
Bolondság volt nádhoz bizni 32
Bor, bor, bor, ... 170
Bort iszom én, bort 165
Bort iszom én nem vizet 169
Borulni látom az eget 190
Bucsuznak szavaim 27
Bucsuzni akarok 41
Bujj, bujj, zöld ág 415
Busul a vén gazda 285
Búra termett idö 381

Csalárd világ, álnok világ 286
Csillagos az ég, csillagos 55
Czifra pohár, veres bor 185

Debreczeni kerek erdö 216
Deres a fü, édes lovam 211
Dinom dánom, sógor 165
Doktornak jó lenni 249

Lap.

Farsangban kell vigadni 109
Fáj a szivem, megvallom 96
Fáj, fáj, fáj, fáj, ... 6
Fegyvert fogok a hazáért 358
Fehér László lovat lopott 383
Fejik a fekete kecskét 63
Fekete száru cseresznye 455
Felfogadtam az egekre 87
Feljött már a hajnal 22
Felkel jó hajnalban 273
Felmenék a hegyre 46
Felszállott a páva 52
Forrófalvi zöld erdőben 425
Fölmegyek a hegyre 387

Gazdag czángó volt az apám 429
Gyenge ifjucska kin törli szemeit . . . 419
Gyere babám a kert mellé 70
Gyerünk koma a korcsmába 244
Győztünk, győztünk 364

Ha én páva volnék 5
Ha én rózsa volnék 36
Ha csak egy lovad van 222
Ha fölvetem paplanos ágyamat 63
Ha gyönyörüségesen 280
Hajnal, hajnal, hajnal akar lenni . . . 34
Haj lapula, lapula 416
Hallottad-e hirét 399
Halok halálomért 91
Hajtsd ki babám az ökröket 65
Ha meghalok se bánom 292
Ha meguntad rózsám 71
Ha nekem szóltál volna 40
Ha nem voltál jó szerető 78
Ha te töled rózsám 24
Ha tudtad rózsám 52

Lap.

Ha valaki vigan él 228
Ha van egy kis házam 282
Három árva sirdogálva 397
Három féle szeretöm volt 395
Három huszas, látod-e 101
Három legény áll az utczán 395
Hej a bönyi csárda 367
Hej amaz az én rózsám 278
Hej be szépen világít 22
Hej csillagom teremtette 99
Hej huj bazsalik 88
Hej huj Sobri pajtás 197
Hej lóra csikós lóra 221
Hej most élem világom 365
Hej pajtás, be nevetem 224
Hej pajtás igyunk 176
Hej páva, hej páva 5
Hervad a cziprusfa 68
Hervad az a rózsa 31
Hideg szél fú észak felöl 189
Hires vitéz az a Sobri 195
Hiven szerettem 13
Hol jártál violám 17
Hol voltál te kis nyulacska 44
Hozz bort korcsmárosné 210
Huss huss, ölbe huss 24
Huszárok, a katonák 363

Jaj be sáros ez az ut 64
Jaj be szegény legény vagyok 47
Jaj be szennyes a kendője 83
Jaj de beteg vagyok 98
Jaj már mi nékünk 335
Járnak én utánam sirva 361
Jertek által, jó révészek 407
Jerünk, menjünk vendégségbe 182
Jó bor terem Esztergamban 166
Jó borunk van, ihatunk 168
Jó ló volt a fakó 380

Lap.

Jó napot kedvesem 14
Jó napot vitézek 111
Jöjetek révészek, jöjetek át 406
Juttassa eszedbe 24

Kakas! isten jó napot 405
Kalapom szememre vágom 282
Karácson napjára 312
Karácson van ma 312
Káka tövin költ a rucza 79
Kecskeméti csárdában 199
Kerek az én subám alja 100
Keresztények sirjatok 308
Kezdetben az ur isten 185
Kezemben a csákány 248
Kék eres a szölölevel 95
Kérik a szürömet 90
Kicsin vagyok én 71
Kifordítom, befordítom 214
Ki mit szeret, ha nem szép is 246
Kinek varrod rózsám, azt az inget? . . . 397
Kis csupor nagy csupor 173
Kis csupor nagy csupor 172
Kisérj ki rózsám siromig 104
Kis kacsa fördik 415
Kis leány, hol anyád 455
Kivirágzott a diófa 413
Komáromtól zörög az ég 102
Konyhamesterséget 146
Korcsomaház a templomunk 434
Könyörülj, istenem 297
Köszönetem nyujtom 15
Kövessük Máriát 302
Krisztus urunknak 312

Lám megmondtam Angyal Bandi 192
Lám megmondtam bús gilicze 72

Lap.

Lányok, lányok 428
Legyen ugy mint régen volt 342
Lovam rétbe nyugszik 430
Lóra csikós, lóra 221

Magamban nevetem 225
Magyar sziv váltig hiv 345
Mariskám, Mariskám 69
Már Belgrád a mi várunk 364
Már megmondtam rózsám 48
Már mi nálunk verbuválnak 351
Mátyást mostan választotta 319
Megiszom én a jó bort 166
Megöltek egy legényt 377
Megüzentem az édes anyámnak 38
Meg fogok házasodni 452
Meghalok Csurgóért 90
Meghalok meghalok 91
Meghalok meghalok 401
Meg kell a buzának érni 54
Megkérette anyámat 390
Megkötöm lovamat 81
Megsavanyult már az uj bor 155
Meg vagyok én búval rakva 201
Megváltam én szeretőmtül 99
Megvettem a szeretőmet 62
Melleden termett egy rózsa 69
Menj el édes fecském 88
Menj szeretőm ablakába 73
Menyasszony menyasszony 43
Még három hónapos koromban 175
Mért nem jöttél hozzám 26
Mig a világ világ lesz 90
Mig élek szép lélek 21
Mikor még én kicsin voltam 203
Mikor szürét nyakába 216
Mi légyen a házasság 252
Milliom teringettét 174
Minapában hogy kimentem 398

Lap.

Minek sirsz kedvesem? 16
Minden falu édes hazám 80
Mint gerlicze madár 11
Mit busulsz kenyeres 198
Mohács, Mohács régi vérontás helye . . . 333
Mondtam anyám, házasíts meg 56
Mostan hevertemben 247
Most jó szeretőt tartani 55
Most jöttem én Károlybul 223
Most két hete vagy három 102
Most van esztendeje 423
Módi jött be a lányoknál 240
Muzsla alatt egy nagy tó 181

Nagy a világ, végtül végig 214
Nagy madarat láték 434
Nálam kedves és szerelmes 108
Ne higyj a legénynek 428
Ne kapj ollyan nagyon 360
Nem anyától lettél 67
Nem átkozlak 39
Nem bánom hogy paraszttá 217
Nem dicsérem, hogy szép 450
Nem jöttem volna én ide 93
Nem kell nekem köpenyeg 231
Nem messze van Budapest 97
Nem őrzöm én senki juhát 360
Ne ugorj ott, a hol árok nincsen 78
Nem ugy van most mint volt régen 343
Nem vagyok én oka semminek 77
Nem vagyok én paraszt ember 241
Nincs boldogtalanabb 283
Nincsen annak semmi baja 59
Nincsen e világon ennél 155
Nincsen e világon semmi 239
Nincsen kedvem nincsen 76
Nincsen kedvem nincsen 61
Nincsen szerencsésebb 285
Nincsen széna, nincsen abrak 211

Lap.

Nincs szebb virág 84
Nosza felejtsük el bajunkat 157
Nosza örüljünk 161
Nyitra partján nevelkedett 66
Nyolczan vannak a mi ludaink 164
Nyugodjál már virágom 304

Panaszimat mondani nem merem 4
Pásztorok! keljünk fel 311
Pázsitos udvaron lakik 282
Pej paripám patkószege de fényes . . . 212
Pej paripám patkó 213
Peringer kertjében 400
Pest mellett van egy kertecske 42
Piros alma, pirosodjál 455
Pirulj rózsa, pirulj 37
Pista szivem, be alhatnám 74

Rongyos a kend háza vége 451
Rongyos csárda, nincs teteje 206
Rózsa, rózsa, piros rózsa 76
Rózsa vagy, rózsa vagy 33
Rózsám kerte alatt mentem 35

Sárga ló, sárga ló, arany patkó rajta . . . 362
Sáros ez az utcza 58
Sem esö nem esik 29
Seregeknek hatalmas szent ura . . . 310
Siessünk, siessünk 311
Sirhat az az édes anya 352
Soha sem vétettem 362
Sok ifju hullott a porba 168
Sokszor kértem én az istent 107
Sokszor vagyok nálad nélkül 68
Somogyvári kis erdöben 194

Lap.

Szabad péntek, szabad szombat 101
Szakajtottam rózsát fehéret 89
Szapora Margit, hol voltál? 393
Szatmár vármegyének 367
Szegény legény vagyok én 208
Szegény vagyok én 43
Szennyes ingem, szennyes gatyám . . . 212
Szent Gergely doktornak 312
Szerelem, szerelem 427
Szeretem én magát nagyon 53
Szeretlek, szeretlek 424
Szerettelek, nem kellesz már 100
Szerettelek nem tagadom 44
Szépen szól a fülemile 202
Szíraszsz édesz anyám 421
Szomorú az idö 49
Szomorú hirt hoztak nekem 76
Szomorú már nekem 3
Szörnyü nagy romlásra készült 337
Szölötöke venyige 85

Találsz rózsám találsz 30
Teli szivünk örömmel 178
Tiszaháti kis leány 449
Tisza mellett van egy város 75
Tizenhat esztendös voltam 202
Töltsd meg frater poharamat 167
Tudod rózsám mit fogadtál 72
Tudja Bácska, mi a tus 163
Tul a vizen egy kisasszony 424
Tulsó soron a mí házunk 453

Vajjon ki kiabál 222
Vajjon mit irjak rózsámnak 19
Vajjon mit irjak rózsámnak 19
Van Pozsonyba három sárga 396
Van szeretöm kettö, három 55

2355 4

PI
3161.
G7

Erdélyi, János

Napdalok és nemdalok.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 16 02 22 09 014 1